

DISPANZER ZA BORCE

V Novem mestu je v torek prvič delal dispanzer za borce NOV in za člane Zveze borcev. Odslej bo odprt vsak torek in četrtek od 14. do 18. ure; dispanzer ima svoje prostore v prvem nadstropju novomeškega zdravstvenega doma, vodi pa ga dr. Erna Primožič. Dispanzer, na katerega so borci že dlje časa čakali, bo prav gotovo izredno dobrodošla zdravstvena okrepitev v Novem mestu.

SEVNICA: IZPLAČALI ŠTIPENDIJE

Sleheri mesec, ko se bliža čas nakazovanja stipendij študentom in dijakom po novem samoupravnem sporazumu o štipendiranju, se v Sevnici bojijo, kako bodo nalogo izpolnili, ker podjetja do zadnjega trenutka zavlačujejo z nakazili. V decembru so lahko pomagali le tistim, ki so socialno najbolj prizadeti. Za januar je spet kazalo slabo, nazadnje se je denar le natekel, tako da so štipendije lahko nakazali vsem študentom v občini, ki so imeli zahtevano dokumentacijo.

KOČEVJE: RAZGOVOR Z ZDOMCI

V soboto, 4. januarja, je bil v Kočevju razgovor z zdomci, ki sta ga organizirala občinski sindikalni svet in občinska konferenca SZDL. Prisostvovalo mu je le okoli 20 zdomcev in še nekaj manj predstavnikov raznih občinskih organov, organizacij in delovnih organizacij. O razgovoru, na katerem so naši delavci, ki so na začasnem delu v tujini, zastavili vrsto vprašanj, bomo še poročali.

Posavje ima v tujini okoli tri tisoč delavcev, brežiška občina pa nekaj nad tisoč. Mnoge od njih zanima, kakšne so možnosti za zaposlitev doma. Na novoletnem sestanku, ki sta ga sklicala z zdomci občinska konferenca SZDL in občinski svet Zveze sindikatov v Brežicah, so udeležence seznanili s trenutno prostimi mesti in s potrebami po novih delavcih med letom. Trenutno jih potrebujejo le okoli 30, za pozneje pa so obeti boljše. V krški občini so potrebe večje, saj jih samo Kovinarska sprejme 60, Celuloza pa 80. Na sliki: s srečanja z zdomci v Brežicah. (Foto: Jožica Teppey)

PRILOGA

Današnja priloga, prva v novem letu, je v primerjavi z lanskim letom malce spremenjena: na sredini je namesto dveh strani nasvetov za dom in družino prav toliko branja; razen gospega pereša, ki smo ga spet obudili, boste lahko našli tam še humor — sodeluje tudi znani Toč. Del nekdanje sredine smo prenesli v redni Dolenjski list, kot ste lahko že zasledili, zdravnikove nasvete in podobno.

Spremenjena je tudi druga stran, saj so se zapisi o NLP iztekli, namesto teli pa bomo vsak teden objavili nekaj zanimivosti, zraven pa še domača zdravila, recept in podobno.

Vse drugo je ostalo po starem: na tretji strani reportaža (tokrat nosi naslov: SAMO VOLI SO MOČNEJSI), na šesti je med samorastniki na vrsti Boris Lavrič, iztekajo pa se čuda sveta. Sedma stran prinaša knjižne, filmske, koncertne novosti, nove plošče in druge zanimivosti iz kulture, na osmi strani pa brskamo po Trdinovih notesih, pregledujemo šege in vraže o vremenu in kajpak nadaljujemo pripoved o gradovih in usodah — danes je na vrsti novomeški Kamen.

Za zdomce kmalu dovolj dela

V Brežicah bo Jutranjka potrebovala 200 delovnih moči, v Krškem že zdaj iščejo 80 delavcev za Kovinarsko in 80 za tovarno papirja

Posavje je ena tistih regij, ki imajo največ zdomcev. To je davek nerazvitosti. S podpisom družbenega dogovora o enotnem razvojnem konceptu se poskuša območje enakopravno uveljaviti v razvojnih tokovih Slovenije. Prav zaradi tega zahtevajo učinkovite ukrepe za hitrejši napredek manj razvitih območij.

Enotni so si v tem, da se mora gospodarstvo omenjenih občin po-

vezovati med seboj, obenem pa stremeti tudi za povezovanjem navzven. Koncept dolgoročnega razvoja spodbuja integracijske procese v regiji in v širšem prostoru, prvi zametki takega povezovanja pa že dokazujejo, da se v posavskih občinah zavedajo škodljivosti zapiranja v občinske ali regionalne meje.

V Posavju že odpirajo nova delovna mesta, na katera se bodo lahko vračali zdomci. Jutranjka v Brežicah bo potrebovala kar 200 delovnih moči, v Krškem pa že zdaj iščejo 60 delavcev za Kovinarsko in 80 za tovarno papirja Djuro Salaj.

Tam se odpira tudi veliko gradbišče za jedrsko elektrarno, kjer bo prav gotovo našlo kruh veliko delavcev iz bližnjega okoliša. V Brežicah bo do prihodnjega leta dograjena tovarna silikatne opeke, ki bo prav tako potrebovala delavce.

Bližnja prihodnost le ni več tako črna, kot je kazalo nekaj časa. Enotno načrtovanje razvoja bo odprlo nove perspektive. Nujna pa bo pomoč pri razvijanju gorjanskega predela, Bohorja in tistih krajev Kožjanskega, ki segajo na območje posavskih občin.

J. T.

Čistost računov pospešuje integracije

Na Dolenjskem se obetajo nove SOZD za kmetijstvo, predelavo in trgovino, tekstilno industrijo, gradbeništvo in v drugih dejavnostih - Osnovni načeli pri povezovanju: demokratičnost in odprtost

Na Dolenjskem in v Posavju smo že od zdaj poznali več kot 30 oblik povezovanja na gospodarskem in negospodarskem področju, kar je nedvomno ugodno vplivalo na razvoj v tem delu Slovenije. Nova ustava pa je v to povezovanje vnesla tudi čistost računov, kar se najbolje kaže v temeljnih organizacijah združenega dela.

Trenutno teko pogovori o še tesnejšem povezovanju kmetijske proizvodnje, predelave in trgovine. Prva faza povezovanja se je končala s podpisom samoupravnega sporazu-

ma o poslovno-tehničnem sodelovanju med zainteresiranimi, v drugi fazi pa naj bi dobili sestavljeno organizacijo združenega dela. Upravičenost takega povezovanja naj bi potrdil tudi ekonomski izračun, ki ga hkrati pripravljajo.

Kot je znano, se vseh šest Iskrinih tovarn na Dolenjskem povezuje v dvojne branžnih dejavnosti v okviru Združenega podjetja Iskra. Nedavno je bil podpisan sporazum o SOZD Krka - Lek - Tok. V to grupacijo se vključujejo gostinsko-turistične delovne organizacije v Novem mestu in drugih krajih. V novomeški občini so opravili referendum o združevanju zadnje dni minulega leta.

Podobno povezovanje zajema tekstilne delovne organizacije. Beti in Komet iz Metlike, Rog, Labod in Novoteks iz Novega mesta ter Lisca iz Sevnice imajo glede na ekonomska izhodišča pri takem združevanju vrsto možnosti za pocenitev proizvodnje in zmanjšanje drugih stroškov. Nekateri računi kažejo, da bi bili prihranki nekaterih služb v novi organiziranosti tudi 70-odstotni. Novoteksu se je pred tem kot TOZD priključila laška Volna, še prej so nastale TOZD v Metliki, v Trebinju in na Vinici. Labod ima TOZD v Krškem in Ptuj. Vse to dokazuje, da je dolenjsko gospodarstvo odprto in da pri nadaljnjem povezovanju ni meja.

Ta čas se povezujejo tudi dolenjske veterinarske postaje. Korak naprej bodo napravili v zdravstvenih ustanovah. Novomeški zdravstveni dom, ki deluje v petih dolenjskih občinah, krepi sodelovanje z novomeško bolnišnico. Ta povezava bo poenotila razvoj zdravstvene službe na Dolenjskem, usklajala zdravstveno varstvo, kadrovanje, politiko na-

grajevanja, investicijska prizadevanja ter omogočila splošen razvoj na tem področju. Prizadevanje ne gre mimo dolenjskih lekarn, vendar pa je treba pristaviti, da le-te ne kažejo posebnega zanimanja za tako povezovanje.

Razmišljanja o povezovanju upoštevajo tudi gradbenice na Dolenjskem, med katerimi je SGP Pionir že v SOZD Gippos. Več možnosti za tesnejše sodelovanje se kaže tudi med delovnimi skupnostmi kovinsko-predelovalne industrije. Na Dolenjskem je pravzaprav povezovalni duh prejel že sleherno delovno organizacijo kin dejavnost, tudi manjše. Za vse že izvedene integracije je zna-

čilno, da so bile izpeljane demokratično in po načelu odprtosti.

Povezovanju v gospodarstvu sledi tudi domača Dolenjska banka in hranilnica. Predvsem se zaveda, da se mora organizirati tako, da bo sposobna dati življenje ekonomsko utemeljenim razvojnim programom. Zato ta zavod tudi sam išče tesnejše povezavo z močnejšo banko. Najbližja ji je nedvomno Ljubljanska banka, ki je v dolenjskem gospodarstvu s svojimi sredstvi že vidneje navzoča, poleg tega pa ima tudi ekspozituri v Brežicah in Sevnici ter podružnico v Črnomlju.

I. Z.

Trgovci pa po - svoje

Dvojna »igra« Trgovskega podjetja Sevnica

Spomladi minulega leta so v Sevnici zapisali tudi v partijske dokumente nalogo o nujnosti povezave proizvodnje, trgovine in gostinstva v občini, kar naj bi pomenilo povezavo Trgovskega podjetja, Kmetijskega kombinata in Gostinskega podjetja.

Ob koncu leta je predvsem člane skupne komisije, ki je pripravljala združitve, presenetila vest, da je sevniško Trgovsko podjetje 30. decembra podpisalo v Celju samoupravni sporazum o pristopu k sestavljeni organizaciji celjske regije. Gre za 16 delovnih organizacij, med katerimi so tudi žalski Hmezad, Merx in Tehnokerktor iz Celja. O tem so spregovorili tudi na seji izvršnega sveta sevniške občinske skupščine minul ponedeljek, kjer so postopek trgovcev obsodili. Pismo s kritiko takega izigravanja dogovorov so naslovili tudi na vodstva družbenopolitičnih organizacij v občini. Te naj rečejo svoje tudi o moralno-politični odgovornosti v trgovskem podjetju.

Komisija za povezovanje vseh treh podjetij v občinskem merilu ni mogla opraviti naloge, saj ravno iz trgovskega podjetja ni dobila podat-

kov, ki naj bi bili osnova za sestavo ekonomskega elaborata o združevanju. V komisiji so se, kot pravi njen predsednik Rado Umek, tudi dogovorili, da se bodo v posameznih kolektivih pogovarjali s tretjimi partnerji le ob medsebojnem obveščanju. Še dan pred podpisom sporazuma trgovcev v Celju je bila v Sevnici seja komisije, na kateri so se ponovno zedinili o združitvi trojice podjetij v Sevnici, toda trgovci so vseeno naredili po svoje.

Kot so nam v ponedeljek povedali v Trgovskem podjetju, odločitev za SOZD v celjski regiji ni bila skrivnost, čeprav o njej uradno ni bilo govora. Menijo, da bi se k tej veliki združbi podjetij še lahko pridružila gostinsko podjetje in kmetijski kombinat.

A. Z.

BREŽICE: PRISRČNO SREČANJE

Komite Občinske konference ZK je za konec leta organiziral prisrčno srečanje 24 novo sprejetih članov ZK z enajstimi veterani, ki so ob tej priložnosti slavili 30 letnico članstva v Zvezi komunistov. Leopold Merhar je v imenu 30-letnikov spregovoril mladim o revolucionarni poti, ki jo je prehodila njegova generacija, nato pa so udeleženci v medsebojnem razgovoru obudili spomine na dogodke pred desetletji, na preizkušnje in težave, s katerimi so se morali spoprijeti komunisti v preteklosti. Mladim so ob tej priložnosti zaželeli veliko uspehov pri uresničevanju programa ZKJ.

J. T.

NOVO MESTO
JE VAŠA BANKA

VREME

Nad severno in srednjo Evropo je obsežno področje nizkega zračnega pritiska. Hladna fronta je dosegla Alpe in se pomika proti jugovzhodu in bo oslABLJENA vplivala na vreme pri nas.

Jo 7. januarja malo pred 9. uro dopoldne na novomeški Ulici talcev. Precej zmečkan fičko, do- naj razbit BMW sta ostala na kraju nesreče pred številnimi gledalci. Te dni, ko je zjutraj megla in talce poledice, je potrebna še večja previdnost, sicer se voznja lahko kaj hitro konča tako. (Foto: Mikulan)

Tik pred novim letom je dedek Mraz obiskal tudi otroke v vzgojno-varstvenih ustanovah v Kočevju in bližnji Stari cerkvi ter jih obdaroval z lepimi igračami. Nato je dedek Mraz presenetil še malčke v kočevskih jasih. (Foto: France Brus)

Potrebna je taka organizacija, da se ve, kaj kdo dela in zakaj tudi dosledno odgovarja

Sladkor in olje so močno podražili brez dolgih razprav — zakaj ne uredijo enako za živino in meso ter še nekatere kmetijske pridelke? Kdor vidi le cene in je o njih morda še slabo poučen, ne najde pravega odgovora. Gre namreč za organizirano pridelovanje takih živil, ki nam jih primanjkuje, na svetovnem trgu pa so tudi veliko dražje.

V zadnjih letih smo morali uvoziti skoraj toliko olja, kolikor smo ga pridelali, in okrog eno tretjino sladkorja, ki smo ga potrebovali. Pridelovanje je zastalo ali celo nazadovalo zaradi nizkih odkupnih cen sladkorne pese in sončnic, ko so bila ta živila na svetovnem trgu zelo poceni. Lanske in letošnje odkupne cene so bile sicer že ugodnejše, za hitro razširitev pridelovanja in predelave pa niso zadoščale. Novi, pred kratkim zvišani ceni morata zagotoviti denar tudi za nakup strojev, potrebnih za razširjeno pridelovanje sladkorne pese in sončnic, in za gradnjo novih tovarn sladkorja in olja. Nove naložbe naj ne bodo odvisne le od kreditov.

Delovne organizacije, ki pridelujejo sladkorno peso in sončnice in tiste, ki izdelujejo sladkor in olje, so sklenile z družbenimi organi dogovor, da

bodo od zvišane cene vlagale določeni del v razširitev proizvodnje. Obljubile so, da bo čez nekaj let dovolj domačega sladkorja in olja. To je prvi dogovor take vrste o organiziranem pridelovanju in preskrbi prebivalstva. Enako bo treba urediti še za druge kmetijske pridelke in živila.

Ob tej priložnosti bi bilo dobro tudi v Sloveniji zgraditi tovarno sladkorja. Naj omenim, da so „Dolenjske novice“ pisale o pripravah za tako tovarno že pred 80. leti — pa še nimamo nobene. Po zadnji vojni so nameravali zgraditi tovarno sladkorja pri Ormožu, sladkorno peso pa bi pridelovali na ravninskih poljih ob Dravi in Muri. Zdaj bo gotovo najlaže zbrati sredstva za gradnjo tovarne.

Kdaj bo enako poskrbljeno za živinorejce? Stvari bi se hitreje urejale, če bi mesa primanjkovalo in če bi na svetov-

Phnom Penh — Boji v Indokini so se znova razdvijali z vso močjo. Vladne sile v Kambodži komaj uspejajo braniti nekaj najpomembnejših mest v deželi, v kateri so sicer v večjem delu gospodarji Sihanukov zveste enote. Podobno je tudi v Vietnamu, kjer agencije vsak dan beležijo nekaj deset spopadov med sajgonskimi in osvobodilnimi enotami. Na sliki: vojak kamboškega režima se sklanja nad ženo, ranjeno v bojih blizu Phnom Penha, kamboške prestolnice. (Telefoto: UPI)

Združene države Amerike kot da so naročene na afere. Zadnja, o kateri smo na tem mestu že na kratko poročali, je vezana za CIA in se kar naprej širi. Sedaj odkrivajo nove podrobnosti o tem, kako je Centralna obveščevalna agencija vohunila za Američani v Ameriki, kar po zakonih nikakor ne bi smela — ustanovljena je bila namreč samo za protivohunsko in vohunsko dejavnost v tujini. Predsednik General Ford je ukazal temeljito preiskavo in prvi rezultati (čeprav posredno) so že tu: odstopilo je več pomembnih funkcionarjev tega velikega vohunškega trasta, kakor nekateri imenujejo CIA. Kaj vse se bo še izcimilo iz tega, pa za zdaj še nihče ne ve... dobrega pa najbrž ne dosti...

Ta čas pa se je končala tudi afera z britanskim poslancem in ministrom Stonehousom, ki so ga naposled našli v Avstraliji, kamor se je zatekel, kot je sam izjavil, pred izsiljevanjem in te gobami svojega privatnega življenja. V sicer „mirnem“ obdobju je bil njegov beg prvovrstna senzacija za britanske časopise, ki so se takoj podali na veliki lov za izginulim ministrom. Tako je Daily Mail poslal za njim kar 21 novinarjev, nekateri drugi listi pa 10 do 15. Poslali so posebne dopisnike celo v Avstralijo (povratna vozovnica stane več kot dva milijona starih dinarjev), da bi od tam poročali o „izginotju stoletja“... vse je dobro za bulevarski tisk...

Res pa je, da povsod ne ravna tako. Medtem ko so v Britaniji razpihovali pobeg svojega nekdanjega ministra in so o tem skoraj vsako uro sproti obveščali javnost, pa so v Romuniji šele po enem tednu sporočili, da je strmoglavilo neko letalo na notranji progi, pri čemer se je ubilo vseh 33 potnikov in članov posadke... eni tako, drugi drugače, najboljša pa je verjetno srednja pot...

Srednja pot gor ali dol — ponekje preprosto ni mogoča, ker pač ni odvisna od nas. Tako je, denimo, te dni na Madžarskem, kjer je dežela skorajda v obsedenem stanju. Razlog: silovit napad gripe, ki je položil v postelje samo v Budimpešti več kot 300.000 ljudi!

(iz zadnjega „PAVLICE“)
— Tovarišica Srakičeva, se vam ne zli, da razlagate spolno vzgojo malo preveč natančno.

nem trgu bilo veliko dražje kot pri nas. Nekaj pa se le pripravlja. Izvršni svet skupščine Vojvodine je že predlagal Zveznemu izvršnemu svetu, naj bi bila zjamčena cena za pitane junce 21,46 din, za prašiče pa 16,40 din za kg. To naj bi bila tako imenovana stroškovna cena, ki bi ustrezala ceni koruze skupno z nakupnimi stroški 2 din za kg. Z odkupnimi cenami živine naj bi uskladili tudi cene mesa.

Uresničitev takega predloga bo gotovo povezana s širšim družbenim dogovorom, podobnim tistemu za sladkor in olje. Skupno s cenami živine in mesa se bo treba dogovoriti tudi za cene koruze in krmil. Hkrati pa tudi predvideti ali določiti, koliko živine se naj redi in kdo bo organiziral rejo.

JOŽE PETEK

tedenski zunanjepolitični pregled

Svet zavrača Kissingerjeve grožnje

Dr. Henry Kissinger, ameriški zunanji minister, si je minuli teden dovolil izjavo, ki je razburila svet: v skrajni sili, je dejal, bi utegnile Združene države Amerike uporabiti tudi orožje, da bi si zagotovile dovolj nafte.

To izjavo je kasneje sicer skušal nekoliko omiliti, toda hkrati je ameriški predsednik Ford potrdiril, da je Kissinger govoril v njegovem imenu, s čemer je bilo jasno povedano, da je ta izjava odkrila doslej neznano podrobnost uradne ameriške politike.

Izjava je seveda takoj izzvala ostre reakcije zlasti iz držav — proizvajalk nafte, pa tudi drugih. Tako je, na primer, zahodnonemški kancler Schmidt takoj izjavil, da Zvezna republika Nemčija v nobenem primeru ne bo sledila ameriški politiki in da zavrača uporabo sile pri reševanju ekonomskih problemov nasploh in nafte še posebej.

Kissingerjeva temačna napoved predstavlja vrh v postopnem zaostrovanju ameriškega stališča do proizvajalk nafte. Američani so že prej ostro nasprotovali podražitvi črnega zlata in so skušali organizirati dežele — potrošnice v nekakšen nasprotni trust, ki bi se z različnimi ukrepi bojeval zoper zanje neugodne podražitve — toda nikoli niso pri tem omenjali možnost, da bi v ta boj vključili tudi orožje. Kissinger je to sedaj storil prvič.

Za mnoge je ta izjava delovala kot veliko presenečenje, za nekatere pa samo kot logično nadaljevanje nepopustljivega stališča Washingtona, ki noče priznati drugim pravice, katero si sam lasti že desetletja.

Stvar je v tem, da imajo vse dežele polno pravico, da svoja nacionalna bogastva in naravne vire uporabijo za svoje dobro tako, kot same najbolje vedo in znajo. To so naposled počele tudi razvite dežele — in to zelo, zelo dolgo.

Toda dokler so to počeli razviti z nerazvitimi (dokler so jih, z drugimi besedami, izkoriščali) je bilo vse v redu, sedaj, ko pa se je kolo samo malce obrnilo, pa je ogenj v stehi.

SOARES V BEOGRADU

V Jugoslavijo je dopotoval Mario Soares, portugalski zunanji minister. Povabil ga je Miloš Minić, podpredsednik zveznega izvršnega sveta in zvezni sekretar za zunanje zadeve, da bi tako v neposrednem stiku nadaljevali lani začet jugoslovansko-portugalski dialog.

Po lanskih aprilskih spremembah je Portugalija odločno stopila na pot narodnega in družbenega prepoveda, ki je v naprednem svetu naletel na odločno podporo, pa zato ni niti najmanj presenetljivo, da je tudi naša država takoj navezala polne diplomatske odnose z deželo na skrajnem jugozahodnem koncu Evrope.

Portugalija se iskreno in prizadeto trudi, da bi premagala okove preteklosti, ki so jo do aprila lani ne samo uvrstili med politično najbolj reakcionarne družbe sveta, marveč so jo težile tudi ekonomske.

Nemara najbolj vidne posledice takih naporov je mogoče zaslediti v Afriki, kjer je Portugalija uspešna razmeroma mirno in v kratkem času sprostiti težko breme kolonialne dediščine: prav ta teden se bodo začela v Lizboni pogajanja o ustanovitvi začasne vlade v Angoli, kar naj bi bil začetek postopka za podelitev neodvisnosti tej veliki afriški deželi.

Na notranjem področju so napore nove portugalske vlade usmerjeni predvsem v utrjevanje pridobljenih položajev, manj pa v korenite spremembe v družbi sami. Slednje bo moralo počakati boljših dni. Dejstvo je namreč, da obstoja v Portugaliji še vedno močna opozicija, ki se je navidez sprizajnila s položajem, v resnici pa še vedno goji upo, da ji bo uspelo spremeniti sedanjí tok stvari.

Jugoslavija in Portugalija bosta po obisku Maria Soareza pri nas gotovo uspeli že sedaj dobre odnose še vsebinsko obogatiti z različnimi oblikami sodelovanja, o čemer bodo, kot pričakujejo, med obiskom portugalskega zunanjega ministra podpisali tudi ustrezne uradne dokumente.

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Obdobje okrog novega leta in sam prehod na začetek novega poslovnega leta je — razumljivo — vselej nekakšen obračun za nazaj in pogled naprej. No, moramo reči, da so se pri nas tik pred koncem minulega leta tokrat pravočasno zvrstile vse najpomembnejše družbenopolitične razprave v zvezi z našim nadaljnjim razvojem, v zvezi z našimi družbenimi načrti. Izrečene so bile ocene zminulobdobje (dokaj realno povzete iz mnogih podatkov) in začrtani smo si najpomembnejše družbene cilje za leto, ki se sedaj pravkar začena.

Tudi slednje, moramo reči, smo tokrat opravili z največjo dozo realizma — to se kaže v sprejetih (zveznih in republiških) razvojnih resolucijah za tekoče leto. Začetek izpolnjevanja teh začrtanih razvojnih smeri je z novim letom že napočil, saj so nekateri novi predpisi v zvezi s tem že začeli veljati, ali pa so pravkar v pripravi.

Ob izteku minulega leta je predsednik Tito našloval na občane Jugoslavije svojo tradicionalno novoletno poslanico — poudaril je, da tudi letošnje leto pričakujemo z velikimi mednarodnimi problemi, gospodarskimi krizai, vojnimi nevarnostmi in podobnim. Z nekaterimi od teh problemov se srečujemo neposredno tudi mi, je dejal predsednik Tito, in letošnje leto bo terjalo od nas veliko truda, da jih bomo rešili.

Navzlic vsemu, je bilo minulo leto za nas zelo dinamično, dovolj uspešno in — dolgočasno vzeto — zelo pomembno za še hitrejši razvoj naše skupnosti, je še dejal predsednik Tito. To je bilo leto zgodovinskih dogodkov za kontinuiteto, naše revolucije, leto velikih odločitev, pri čemer velja posebej poudariti sprejem novih ustav, ki označujejo novo obdobje v graditvi našega samoupravnega socialističnega družbenega sistema.

Seveda ne smemo izgubiti izpred oči številnih gospodarskih težav, je tudi dejal pred-

sednik Tito, ki smo se z njimi srečavali v minulemu letu in ki tudi letos ostajajo zelo pereče. Med vzroki teh težav pa so v mnogem tudi naše subjektivne slabosti, ki se jih bomo morali lotiti s podvojenimi močmi. Vendar so se pri nas tudi na gospodarskem področju že začeli nekateri ugodni procesi, je poudaril predsednik Tito. Določena je naša poglobljena usmeritev in smeri naše akcije so jasne. V letošnjem letu pa moramo enotno, odgovorno in odločno izoblikovati ustrezne ekonomske ukrepe, da bi bile te naše akcije tudi zares lahko učinkovite. Po-

Truda polno leto

sebeno pomembno je, je poudaril predsednik Tito, da letos, ko naj bi sprejeli nov petletni razvojni načrt, dosežemo v Jugoslaviji dogovor o skupni razvojni politiki.

Slednjic se je predsednik Tito v svoji novoletni poslanici dotaknil še zunanjepolitične aktivnosti naše države v minulemu letu — ki je bila vseskozi usmerjena v razvijanje mednarodnega sodelovanja, v iskanje rešitev za probleme, ki ogrožajo svetovni mir. Takšno zunanjo politiko bomo nadaljevali, je zatrdil predsednik Tito, in to bo tudi poročstvo za nadaljnjo krepitev našega mednarodnega položaja v svetu.

Tik pred novim letom so v skupščini SFRJ podpisali družbeni dogovor republiških skupščin o urešičevanju začrtane politike splošne in skupne porabe v letošnjem letu. To je bil v bistvu prvi dodatni doku-

ment k zvezni resoluciji o temeljih letošnjega družbenega razvoja, dokument, od katerega je tudi precej odvisna uresničitev začrtane ekonomske in socialne politike za letos.

Po tem družbenem dogovoru se bo splošna in skupna poraba v letošnjem letu oblikovala na ravni, ki bo za kakšnih 20 % do 25 % nižja od rasti (nominalne) družbenega proizvoda. Izjemoma pa bodo lahko posamezne republike ali pokrajine v skupni obseg te porabe vključile tudi obseg dohodkov za osebno porabo — pri čemer dobiva začrtana omejitev nekoliko drugačne, bolj specifične obrise. To je bilo tudi stališče, za katerega se je vseskozi zavzemala naša republika ter je bilo slednjic sprejeto na ravni zveznega dogovora.

Ob tem bralcem osvežimo spomin na začrtano rast porabe v naši republiki za letošnja skupna poraba naj bi bila v Sloveniji letos za 3 odstotke nižja od nominalne rasti družbenega proizvoda, splošna poraba pa za 6 odstotkov nižja. Osební dohodki naj bi se v Sloveniji letos realno povečali samo za 1 odstotek — seveda bo nominalno povišanje OD med letom vendarle precej večje, toda „požrló“ ga bo predvideno višanje življenjskih stroškov, ki jih kajpak, kar čez noč ne bomo mogli zaustaviti, pa tudi rastoče inflacije ne.

Z novim letom — poudarimo — stazačela veljati dva zvezna predpisa, posebej pomembna za razvoj kmetijstva: predpis o premijah za proizvajalce pšenice in pa o premijah za živinorejce — za teleta in pitane junce.

Po teh predpisih bodo proizvajalcem pšenice izplačevali premijo po 0,30 din za kg ostre pšenice in po 0,20 din za kg mehke pšenice. To pomeni, da bodo proizvajalci dobili za kg mehke pšenice skupno 2,30 din, za kg ostre pšenice pa skupno 2,60 din. Za vsak kilogram žive teže telet in pitanih juncev (od 1. oktobra 1974 do konca letošnjega marca) pa je predvidena dodatna premija v znesku 3 din. Tako je rejcem zagotovljena odkupna cena v skupnem znesku 18 din za kg žive teže. Denar za izplačilo vseh teh premij je v blagajni zveznega proračuna za letos že zagotovljen.

Elektro Krško je že pred leti prevzelo pokroviteljstvo nad osnovno šolo Brezje v Gorjancih. Tudi letos je v to gorjansko šolo prišel dedek Mraz in učence obdaril s praktičnimi darili. Otroci so bili tega obiska zelo veseli.

(Foto: F. Pavkovič)

Zadnji ponedeljek v lanskem letu je stari, dobri dedek Mraz obiskal stopiške otroke. Najmlajši Stopičani so se obiska zelo razveselili. Najprej so si ogledali pravljico igrice „Zimska idila“, potem pa je dedek Mraz obdaril 500 učencev in 80 cicibanov. (Foto: Feliks Orel)

Ko se približa konec leta, se v podjetjih spomnijo delavcev, ki so se dolga leta trudili za napredek podjetja. V Novoteksu niso pozabili tudi upokojenecv in so jim 27. decembra podelili priznanja. Na sliki: direktor Avgust Fajfar čestita upokojenecv Janezu Boltezu za njegovo 20-letno zvestobo.

Glasba jih druži. Brežiški vezirji so prizadevni fantje in posvečajo igranju v ansamblu veliko prostega časa. Glasba jim pomeni razvedrilo po delu, hkrati pa zabavajo druge. Z ansamblom nastopa tudi pevec Andrej Pinterič. (Foto: Jožica Teppey)

ZELENI PROGRAM

Kmetijske delovne organizacije v Posavju se bodo vključile v zeleni načrt Slovenije s skupnim oblikovanjem poslovne politike, z boljšim izkoriščanjem obstoječih proizvodnih in poslovnih zmogljivosti, s specializacijo proizvodnje in s skupno dogovorjeno razvojno politiko. V prihodnje bodo pravočasno preprečili graditev premajhnih objektov ali gradnjo dvojnih kapacitet, kar do sedaj v Posavju ni bilo usklajeno.

Sejmišča

BREZICE – V soboto so na sejem pripeljali 498 mlajših in 41 starejših prašičev. Lastnika je zamenjalo 381 prašičev, mlajših od tri mesece; zanje so morali kupci plačati 23 do 24 dinarjev za kilogram žive teže. Prodanih je bilo tudi 27 starejših prašičev, in sicer po 15 do 17 din kilogram žive teže.

NOVO MESTO – Na ponedeljkovem sejmu je bilo naprodaj 379 mlajših in 32 starejših prašičev. Vsega so prodali 275 živali; za mlajše so prodali 275 živali; za mlajše so prodali po 420 do 550 dinarjev, za starejše po 560 do 800. Kmetje so prignali tudi 82 glav živine, prodali pa so 49 živali. In cene? Za kilogram žive teže vola so dobili 11,50 do 13 din, krave 7,50 do 9 din, junca in telice pa 11 do 12,50 din. Nasploh je bil promet srednje živih, cene pa se v primerjavi z lanskim decembrom niso bistveno spremenile.

Kmetijski kotichek

Napak je opuščati gnojenje

Nedavno smo bili priča skokovitemu porastu cen na svetovnem in na domačem trgu. Natančneje povedano: močno so se podražile nekatere sestavine umetnih gnojil. Najbolj se je podražil fosfor (za 300 odstotkov), manj pa kalij in dušik. Hkrati se je podražil tudi proizvodni postopek v tovarnah umetnih gnojil. Tako se je cena gnojil v enem letu podvojila.

Pri vsem tem se samo po sebi postavlja vprašanje, ali je pri tako visoki ceni sploh še gospodarno uporabljati umetna gnojila. Da so gnojila draga, je res, čisto napak pa bi bilo količine gnojil zmanjšati. V dokaz naj navedemo čisto preprost račun. Strokovnjaki so s številnimi poskusi ugotovili, pa tudi izkušnje kmetovalcev so pokazale, da se z gnojenjem pridelki mrve na primer povečajo za 20, 50 in še več stotov na hektar.

Da bi lahko pravilno ocenili, ali je nakup gnojila upravičen ali ne, moramo poznati čisti učinek določenega gnojila. Ali drugače povedano: koliko več pridelamo, če uporabimo določeno gnojilo oziroma določeno količino gnojila. Poskusi so pokazali, da z uporabo 600 do 1000 kg gnojila na hektar, preračunano na 1 kg dodatnega gnojila, pridelamo, na travnikih, z vsakim kilogramom dodatnega gnojila 3 do 6 kg več mrve, na krompirišču za 10 do 19 kg več krompirjevih gomoljev, pri koruzi za 2 do 3 kg več koruznega zrnja, pri pšenici za 1,5 do 3 kg več zrnja pšenice.

Iz teh podatkov si lahko vsak zase izračuna, kolikšno vrednost v pridelku lahko povrne en dinar, vložen v gnojila. Npr. vimo samo primer za mrvo. Če cenimo 1 kg mrve po 0,80 din in 1 kg gnojila po 2.000 din, potem nam 1 dinar vložen v gnojila, povrne v mrvi od 1,50 do 2,50 din. V tej vrednosti niso vštet stroški za prevoz, trosenje in spravilo povečanega pridelka. Te stroške krepko odtehta zboljšana kakovost krme in s tem večja proizvodnost živine. Dodati pa je treba še, da je upoštevana le vrednost pridelka v prvem letu, vemo pa, da gnojila učinkujejo dlje.

Ustanovljen dolenski inšpektorat

Vse inšpekcijske službe v dolenski regiji so od 1. januarja enotne in združene v medobčinskem oddelku, ki ima sedež v Novem mestu. Število delovnih mest v tem organu se je povečalo od 23 na 28. V pristojnosti posameznih občin bodo še nadalje delovale davčna in druge inšpekcije, ki jih posebni predpisi vključujejo v najrazličnejše druge občinske upravne organe.

V medobčinskem oddelku delajo poslej: cestnoprometni, cestni, elektroenergetski, gozdarski, gradbeni, kmetijski, komunalni, sanitarni, tržni, urbanistični in veterinarski inšpektorji ter inšpektorji za delo.

Do zdaj so imele nekatere občine v dolenski regiji tudi nekatere svoje inšpekcije: Črnomelj kmetijsko, Trebnje pa kmetijsko, sanitarno in veterinarsko. Novomeški inšpektorji so imeli nadzor tudi v drugih občinah, ki dogovora o ustanovitvi skupnega inšpekcijskega organa tokrat niso podpisale. Inšpektorji za delo so odhajali v grosupeljsko, kočevsko in ribniško občino, gozdarski inšpektorji so imeli nadzor v kočevski in ribniški občini, gradbeni in sanitarni inšpektorji so se vozili redno tudi v Ribnico, medtem ko so morali novomeški elektroenergetski inšpektorji razen v dolenski regiji opravljati nadzor še v kočevski, ribniški, brežiški in krški občini.

Delovno območje delavcev medobčinskega oddelka v Novem mestu se bo zdaj močno zmanjšalo, saj bodo poslej le še elektroenergetski inšpektorji odhajali izven dolenske regije – v brežiško in krško občino. Ob taki organizaciji in kajpak z večjim številom sodelavcev bodo medobčinske inšpekcijske službe

mogle pravočasneje, učinkoviteje in bolj strokovno opravljati svoje delo.

Prilaganje zakonu o inšpekcijah se je začelo na Dolenskem sredi minulega leta. Za novo organiziranost inšpekcijskih služb se je že julija zavezal svet dolenskih občin in imenoval komisijo iz predstavnikov izvršnih svetov, ki je pripravila predlog dogovora in ga oktobra dala v razpravo. Pred koncem leta 1974 so o predlogu sklepale tudi občinske skupščine.

I. Z.

Preiti na višje oblike sodelovanja med kmeti

Čas pa beži

Skupinska raba kmetijskih strojev v strojni skupnosti je postala že prehrala oblika sodelovanja med kmetovalci. Čas terja več, doseči je treba „kvalitetnejše združevanje delovnih sredstev v kmetijstvu“, ocenjuje republikanski sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo.

Skromni začetki in prvi poskusi se ne razrastejo, kot bi bilo za slovensko kmetijstvo koristno. Prva komasacija zasebnih vinogradov v Beli krajini, prvi skupni pašnik na Ligu, prvi skupni hlev v Brdih, so zaenkrat osamljeni poskusi globljega povezovanja kmetovalcev, ki lahko prinaša mnogotere koristi.

Primer: skupni hlev. Gradnja novega lastnega hleva, o tem je dovolj dokazov, lahko povsem izčrpa kmetijo, tako da ji zmanjka denarja za nujno potrebne stroje in opremo ter splošno intenziviranje kmetovanja. V Italiji se hočejo temu ogniti z gradnjo skupnih hlevov, v katerih ima živino vsa vas. Ne le gradnja, s tem se pocieni zlasti oskrbovanje živine, ki ga je mogoče zelo mehanizirati in doseči veliko delovno storilnost. Država tako združevanje podpira z velikimi posojili.

Našim strokovnim krogom je vse to že dalj časa znano, vendar je očit-

no vse preveč previdnega obotavljanja. Doslej smo poskusili z enim samim skupnim hlevom. Čas pa beži. M. L.

Uteha je kavč

Na nedavnem posvetovanju ekonomistov v Opatiji strokovnjaki niso mogli natančno povedati, za koliko se je povečal realni osebni dohodek zaposlenih v preteklih treh letih. Nekaj so govorili o 0,8 odst. na leto, vendar tudi na to številko niso mogli prisiči.

Slovenski Zavod za planiranje pa je, kot piše Ekonomska politika, pri svojih raziskavah uporabil drugačno metodo. Rezultati so pokazali, da je delavec s povprečnim osebnim dohodkom delal leta 1971 za kilogram črnega kruha 11 minut, septembra 1974 pa 14 minut; za kilogram govedine je moral ta delavec 1971 delati uro in 49 minut, tri leta kasneje pa že uro in 56 minut; liter mleka je veljal 1971 12 minut dela, lani 15 minut. Po podražitvi je bilo treba za kilogram sladkorja delati 29 minut, 1971 pa celih deset minut manj; za liter olja je povprečno plačani delavec 1971 delal 42 minut, lani pa 5 minut dalj. Blago za moško obleko se je od 1971 „podražilo“ za dve uri, moški čevlji za več kot 5 ur; za posteljno perilo je treba delati 34 minut več kot 1971, za električni štedilnik pa 23 ur in pol več. Krompir in jabolka zahtevajo danes toliko dela kot pred tremi leti.

Le ena uteha ostane povprečnemu delavcu: po tej analizi je moral za kavč 1974 delati 16 ur manj kot 1971. Povprečnemu delavcu torej lahko le priporočimo, če smo malo zlobni, naj si kupi nov kavč, da bo po naporu delu lahko poceni počival in si tako nabral novih moči za vse tiste ure, ki jih mora sedaj več delati, če si hoče kaj kupiti. Pa krompir naj je!

Pot je nakazana

Dolgoročni koncept o razvoju Posavja nakazuje potrebo po večji transportni organizaciji v Posavju. Prav zaradi tega je medobčinski svet Zveze komunistov predlagal tesnejšo povezavo brežiškega Prevoza in krškega Transporta.

Ti dve organizaciji združena dela v celoti pokrivata cestni transport za potrebe posavskih občin. Precejšnji del svojih zmogljivosti izkoriščata na območju od hrvaške meje do Zidanega mosta. Obe imata v več primerih iste naročnike, tako na primer tovarnjaki obeh podjetij veliko vozijo za tovarno celuloze in papirja v Krškem. Seveda pa opravljata svojo dejavnost tudi zunaj regije.

Ste za to, da osnujeva samoupravno interesno skupnost? (Karikatura: Bjelovarski list)

Vozni park Prevoz ima vsega skupaj 1400 ton nosilnosti, pri Transportu v Krškem pa imajo zmogljivost 500 ton. Komisija za družbeno-ekonomske odnose pri medobčinskem svetu ZK je nakazala vrsto prednosti ob morebitni združitvi obeh podjetij. Predvsem bi lahko kolektiva dosegla enotno nastopanje na tržišču, lažje bi prevzemala naročila, skupaj bi dokupovala nova vozila ter vpeljala več skupnih služb, zlasti računovodsko, komercialno in kontrolno službo. Imela bi lahko skupne delavnice za popravila in vzdrževanje vozil, usklajevala bi študentsko politiko in skupaj nastopala pri najemanju posojil. Razen tega bi se oba lahko vezala na obstoječe poslovalnice, ki jih ima Prevoz v nekaterih večjih mestih države.

NAJVEČ JE MLEKA

Res je, da črnomaljska zadruga ne odkupi od kmetov vseh tržnih presežkov in da jih morajo razprodajati še sami, pa vendar podatki kažejo, da odkup preko zadruge le ni tako pomemben. Na primer: leta 1965 je zadruga odkupila 771.312 litrov mleka, medtem ko je znašal odkup do konca septembra 1974 že 1.467.309 litrov. V nasprotju s tem pa se je odkup krompirja močno zmanjšal, manj so odkupili vina, veliko manj prašičev, pač pa še enkrat več govedi kot leta 1965.

credno je zapisati...

Sestanki niso delo, so le priprava nanj. Sestanki so pogoj, brez katerega ni samoupravnega socializma. Toda zapomnimo si: pogoj, ne pa cilj. Tako je zapisal zagrebški VUS in naravnost udaril po neučinkovitem, brezkončnem, demagoškem sestankarstvu.

Razgalil je iluzijo, da je vsak sestanek delo. Opozoril je, da mnogi sestanki, takšni, kakršni so, pravzaprav sramotijo idejo samoupravljanja, saj dajejo v roke orožje njegovim nasprotnikom, ki iščejo potrditve o „neučinkovitosti sistema“. Ni pa ta časniki povedal, kako bi res korenito izboljšali tako razpaseno razvlečenost pre mnogih sestankov – in se vseeno dogovarjali neposredno, demokratično, samoupravno.

V praksi takoj zadenedno na dilemo (eni pravijo, da je ni), ali naj bi imeli sestanke med delovnim časom ali zunaj njega. Slišiš različna mnenja, od tistega iz proizvodne organizacije, trebanjskega TRIMA: „Sestanki zunaj delovnega časa bi bili prispevek k prizadevanjem za gospodarsko stabilizacijo.“ do tistega iz projektantskega DOMINVESTA: „Hvala lepa za tako samoupravljanje, če bom moral ob sobotah na sestanke.“

Povabilo

Menimo, da dilema v resnici obstaja. Sestanek je del proizvodnega procesa, dogovor, pogoj za delo, ni pa še sam po sebi delo. Delavca odtrga od stroja, ki ta čas morda stoji. Toda ne pozabimo: enako tudi umskega delavca odtrga od delovne mize, saj ni ta prav nič bolj upravičen do odsotnosti kot ročni delavec. Toda brez sestanka ni mogoče neposredno samoupravno dogovarjanje, ni mogoče kolektivno odločanje.

Kako oboje uskladiti, sami nimamo zadovoljivega odgovora, kaj šele recepta. Morda bi skupno prišli do njega. V vseh delovnih kolektivih se srečujejo s tem. Ali ne bi izkušnje sporočili drugim, zapisali morda v naš časnik, katerega strani so za to na voljo, kako delajo in samoupravljajo pri njih? To povabilo naj bi ne ostalo brez odziva. To si želimo v redakciji lista. M. LEGAN

– Siziŕovo delo

(Karikatura: Marjan Bregar)

Inž. A. CANKAR

V devetih mesecih minulega leta se je industrijska proizvodnja v krški občini povečala za 12 odstotkov. Cene so močno poskočile. Industrijski izdelki so se pri proizvajalcih podražili za 30 odstotkov, cene na drobno pa za 26 odstotkov. Povečala se je tudi razlika med uvozom in izvozom. Vrednost izvoza se je povečala za 36 odstotkov, vrednost izvoza pa za 58 odstotkov. Razlika je velika in potrebno bo precej truda, da se bo vsaj izenačila.

V ARTIČAH SOLIDARNI

Prilagam v bližnji „cestni“ referandum so v Artičah posvetili večjo pozornost. O tej akciji so razpravljali ob ustanovitvi krajevne skupnosti po novem delegatskem sistemu. Na seji so izvolili 7-članski svet krajevne skupnosti.

Dolenjska v novi skupnosti občin

Črnomaljska, metliška, novomeška in trebanjska občina bodo poslej skupaj urejale gospodarska in druga vprašanja ter enotno nastopale navzven Sodelovanje zgolj na načelu prostovoljnosti in solidarnosti

V medobčinskem sodelovanju v dolenjski regiji je narejen korak naprej: dobivamo skupnost občin z medobčinsko skupščino kot njenim najvišjim samoupravnim organom, ki bo zamenjal dosedanj svet občin.

Občinske skupščine v Črnomlju, Metliki, Novem mestu in Trebnjem so medtem že sklepale o listinah, na podlagi katerih bo omogočeno tako delovanje v okviru dolenjske regije, kot ga predvidevajo ustavna določila.

Gre za družbeni dogovor o ustanovitvi take skupnosti in sam statut, v katerem so opredeljene pravice in dolžnosti ustanoviteljev tako imenovane skupnosti dolenjskih občin. Ti dve listini je pripravila posebna komisija sekretarjev občinskih skupščin, ki jo je imenoval medobčinski svet ZKS za Dolenjsko.

Iz vsebine družbenega dogovora je razvidno, da temelji sodelovanje občin na številnih področjih, in sicer na načelu prostovoljnosti in solidarnosti. Sklepi, pripravljena, predloži in pobude medobčinske skupščine bodo, na primer, za ustanovitelje-

ce skupnosti obvezni šele tedaj, ko jih bodo sprejeli oziroma potrdili samoupravni organi občin.

Družbenoekonomski in samoupravni razvoj občin ter usklajevanje razvojnih načrtov občin so v družbenem dogovoru napisali kot najpomembnejša naloga nove medobčinske skupnosti na Dolenjskem. K temu sodi seveda tudi usklajevanje razvojnih načrtov za posamezne dejavnosti (kmetijstva, gozdarstva, industrije, trgovine, prometa in zvez, gostinstva in turizma, vodnega gospodarstva, gradbeništva itd.).

Enotna stališča so nadalje potrebna pri kreditnopolitiki, pri opredeljevanju manj razvitih območij, razvoju krajevne samouprave in SIS, zaščiti borcev NOV in borcev za severno mejo, razvoju zdravstvenega varstva in investicijski poli-

tiki na tem področju. Prav tako so skupnega pomena: razvoj šolstva, kadrovska in štipendijska politika, socialno in zdravstveno zavarovanje, zaposlovanje in starostno zavarovanje kmetov, regionalno prostorsko načrtovanje, davčna politika, varstvo okolja, če omenimo samo ta vprašanja.

Skupščina skupnosti štirih dolenjskih občin bo štela 28 delegatov, iz vsake občine po 7, sedež pa bo tam, odkoder bo predsednik. V statutu je posebej navedeno, da bodo pri skupščini štiri stalne komisije: za družbenoekonomsko odnose in razvoj, za zdravstvo, socialno varstvo in zaposlovanje, za kulturo in prosveto, za varstvo okolja.

I. Z.

PRVA LETOŠNJA ZNAMKA

Včeraj je bila dana v promet prva letošnja znamka. Skupnost jugoslovanskih PTT je izdala priložnostne poštne znamke pod naslovom „150 let letopisa Matica srbske“. Letopis Matica srbske je med najstarejšimi revijami na svetu, zelo verjetno pa tudi najstarejša književna revija, ki še danes izhaja. Ustanovljena je bila leta 1825 v Budimu. Na znamki je prikazana naslovna stran prvega zvezka Letopisa.

A. A.

UMRLI SO

Pretekli teden so v brežiški bolnišnici umrli: Mraz Agaton iz Orešja (kmet) star 67 let, Pribožič Alojz – upokojenec iz Brezja star 75 let, Hrboš Ivan – kmet iz Klanjca star 55 let, Vidmar Vinko – kmet iz Podvinj star 67 let, Sintič Marija – upokojenka iz Ključa stara 74 let, Knežič Angela – kmetica iz Curnovca stara 61 let.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč v brežiški bolnišnici: Gajski Tilka – upokojenka iz Jesenice je padla na cesti in si poškodovala levo nogo, Petrič Anica – hči kmetice iz Stare vasi je padla z motorjem in si poškodovala glavo, Hmelj Alojz iz Sel – podrl ga je avtomobilist in mu poškodoval levo nogo, Zupančič Slavica – gospodinja iz Krškega se je porezala z motorno žago po desni nogi, Kranjc Anton – upokojenec iz Boštana – je padel na cesti in si poškodoval desno nogo, Kostevc Janez – upokojenec iz Vel. Dola je padel po stopnicah in si poškodoval desno nogo, Rožman Mihael – kmet iz Glogovbroda si je pri prom. nesreči poškodoval levo nogo, Ogorevc Slavka – gospodinja iz Sp. Pohance se je opekla po obeh nogah in desni roki, Puntar Zofija – gospodinja iz Veniša je padla po stopnicah in si poškodovala desno roko.

Franc Šetinc:

Moč izvira iz znanja

Delavci ne podcenjujejo znanja, strokovnosti, temveč ga, nasprotno, cenijo, odvisno pač od tega, ali je vpeto v samoupravljanje, ali služi koristim delavcev. Delavci niso proti visokim dohodkom strokovnjakov, če so zasluženi in če je rezultat tega boljša organizacija dela in večja produktivnost, od česar imajo koristi vsi zaposleni. Z razvojem samoupravljanja torej raste pomen strokovnosti in poslovnosti, ki sta sestavni, neločljivi del proizvodnega procesa in seveda tudi samoupravljanja. Dilema potemtakem ni: ali strokovnost ali ne. Vprašanje je treba zastaviti drugače: komu služita strokovnost in poslovnost? Ali sta sredstvo za uresničevanje samoupravljanja v prid delovnim ljudem, ali ju poskušajo zlorabiti za utrjevanje oblasti manjšine?

Tako je tudi z vprašanjem, ali so delavci za red ali so proti njemu. Oni so za red, a ne za takega, ki vsiljuje ljudem nesprejemljiva stališča, tuje interese, tujo voljo. So torej proti nesamoupravnemu, lahko bi rekli tehnokratskemu ali birokratskemu redu. Pozitivne izkušnje jim kažejo, da je le razvito samoupravljanje izvir pravega reda, tistega, ki omogoča uresničevanje neodtujljivih samoupravnih pravic delovnih ljudi...

(Iz uvodnika v decembrski številki revije „NAŠA OBRAMBA“)

dr. Berislav Šefer:

Inflacijo moramo zmanjšati

Razprave v skupščinah republik in pokrajin, v gospodarski zbornici Jugoslavije in v drugih gospodarskih zbornicah ter naposled v skupščini Jugoslavije so pokazale, da nas v letu 1975 čakajo tri glavne naloge: omejevanje rast inflacije, ohraniti zunanjo likvidnost države in hkrati zmanjšati primanjkljaj v plačilni bilanci s tujino ter izpopolnjevati na ustavi zasnovan samoupravni gospodarski sistem. Kar se tiče prve naloge, moramo vedeti, da inflacija v letu 1975 ne sme biti večja od inflacije v letu 1974. Iz 1974. v leto 1975 preneseni učinek povečanja cen bo precej večji, kot je bil ob prehodu iz 1973 v 1974. Zaradi tega bo skupno povečanje cen v letu 1975 treba občutno bolj omejiti. To je zelo velika naloga v sedanjih mednarodnih gospodarskih, pa tudi v naših notranjih razmerah. Prav tako zahtevna naloga je ohraniti zunanjo likvidnost države in zmanjšati primanjkljaj v plačilni bilanci. To pa lahko dosežemo samo s pogojem, da bo izvoz naraščal hitreje od uvoza, tako kot tudi določa resolucija za leto 1975, to je izvoz za 10, uvoz za 4 odstotke.

(Podpredsednik ZIS v intervjuju za „Privredni pregled“)

Milka Planinc:

Rdeča nit družbenih sprememb

Temeljna organizacija združenega dela je oblika organiziranja delavcev, v njej se bo razvijal proces povezovanja delavcev s skupnimi rezultati dela, povezovanja delavskega razreda z deli presežne vrednosti, ki so bili doslej od njega ločeni. Vse spremembe, ki jih bodo v družbi uvajali v sistemu združevanja dela, razširjene reprodukcije – v bančništvu, v reorganizaciji blagovnega prometa, v interesnih skupnostih v skupščinskem sistemu – moramo uresničevati tako, da bodo krepile takšno temeljno organizacijo združenega dela in takšen položaj delavskega razreda v družbi. Ta osrednja in bistvena stvar, ta rdeča nit družbenih sprememb, ki jih uvajamo, ni prodrla dovolj široko, zaradi tega je v naših dejavnih in ravnanih še veliko formalizma, praznega teka „prepranja“ in širokega angažiranja ob postranskih, včasih celo napačno zastavljenih vprašanjih. To so velike in globoke spremembe in nič čudnega ni, da na samem začetku tudi tavamo. Včasih v najboljši veri, da dobro delamo, prihajamo na dan z dozdevnimi rešitvami, za nekatera velika vprašanja, kjer šele iščemo, oblikujemo konkretne rešitve, ne najdemo odgovora za vse. Toda pomembno je, da pri tem ostajamo pri bistvu, da je rdeča nit merilo za ocenjevanje vsakega novega predloga in akcije.

(Predsednica CK ZKH v članku za „Vjesnik“)

»Šolske ure« za načrtovalce

V ponedeljek bo na Otočcu regijski posvet o družbenem planiranju na samoupravnih temeljih - Eden od predavateljev bo inž. Marko Bulc

V ponedeljek, 13. januarja, se bo začel na Otočcu dvodnevni seminar o družbenem planiranju na samoupravnih temeljih. Za strokovne, vodilne in politične delavce iz črnomaljske, metliške, novomeške in trebanjske občine, ki bodo letos sodelovali pri načrtovanju družbenoekonomskega razvoja, sta seminar pripravila Zavod za izobraževanje kadrov iz Novega mesta in medobčinski svet SZDL za Dolenjsko.

Na tem regijskem posvetu oziroma seminarju bodo obravnavali sistemsko in metodološka vprašanja ter republiška in zvezna izhodišča pri načrtovanju. Najavljenih je deset predavateljev, ki bodo poskušali osvetliti osrednja vprašanja pri družbenoekonomskem načrtovanju.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Marijeta Klanšek iz Orehovega – Ireno, Marija Fabjančič iz Pokleka – dve deklici, Marija Vidmar iz Mrtvic – Dušana, Danica Peteline iz Maloga Obreža – dečka, Anica Meke iz Krškega – Barbaro, Irena Debogovič iz Loč – dečka, Slavka Omerzo iz Anž – Jožeta, Hermina Gracer iz Brestanice – deklico, Slavica Juričko iz Kunšperka – Ivana, Ana Mlakar iz Sobenje vasi – Darjo, Slavica Bizjak iz Art – dečka, Barbara Stefančič iz Kostanjevca – deklico, Marija Cernelič iz Zdoi – Tatjana, Josipa Pavlič iz Kraljevca – Dragutina, Božica Trajbar iz Ledin – Bojana, Nevenka Horvat iz Kerestince – Lidijo, Dragica Novosel iz Perišča – deklico, Ana Vitko iz Otoka – Renata, Jožefa Vračun iz Dekmanc – Dragico, Vera Beloščević iz Vukovega sela – deklico, Nevenka Rubunič iz Strmca – Majo, Stefica Gluščič iz Hrastine – dečka, Đurda Frgeštin iz Kraljevca – Dragutina, Nada Belinc iz Krajnih brd – Tejo, Zdenka Rednak iz Sevnice – deklico, Marija Pavlin iz Kunšperka – dečka, Ana Pavlin iz Kobil – deklico, Anica Jurinjak iz Samobora – Tihano, Jožefa Grmšek iz Sotelskega – Mileno, Olga Pompe iz Trške gore – deklico, Zinka Kodrič iz Brežic – deklico, Irena Vrabec iz Klanjca – dečka, Zdenka Tomšič iz Cerine – deklico, Marija Kovačič iz Vrhja – deklico. ČESTITAVO!

še posebej pri načrtovanju razvoja regije in občin.

Prvi dan bo beseda o sistemu in vsebini družbenega planiranja ter informacijskem sistemu. Uvodne misli bodo imeli: Ivan Lapajne z republiškega Zavoda za planiranje, inž. Milan Naprudnik, direktor Zavoda za regionalno prostorsko planiranje in inž. Tomaž Banovec, direktor inštituta pri Geodetskem zavodu SRS. V drugem delu bosta o metodologiji družbenega načrtovanja v združenem delu in krajevni skupnosti predavala Olga Jakhel – Dergan iz celjskega Zavoda za napredek gospodarstva in Gregor Berkopec iz republiškega Zavoda za planiranje.

Drugi dan, se pravi v torek, 14. januarja, bodo udeleženci seminarja najprej prisluhnili inž. Marku Bulcu, vodji slovenske delegacije v zboru republik in pokrajin, ki bo govoril o osnovi razvoja SFRJ. O problemih, ki se zastavljajo pri načrtovanju razvoja v Sloveniji, bosta spregovorila Andrej Briški z republiškega Zavoda za planiranje in inž. arh. Aleš Šarec, samostojni svetovalec pri republi-

KOLIKŠNI ZASLUŽKI

V gospodarstvu in negospodarskih dejavnostih so do konca lanskega septembra zabeležili v krški občini 22-odstotno povečanje čistih osebnih prejemkov v primerjavi z letom dni nazaj. Povprečni osebni dohodek v občini je bil 2.770 din. Toda če upoštevamo večje življenjske stroške, ugotovimo, da se realno prijemki niso povečali in da je njihova vrednost celo za spoznanje manjša kot v 1973 letu.

škem Zavodu za regionalno prostorsko planiranje. Zadnji del bo posvečen Dolenjski. O osnovah razvoja Dolenjske in problemih, ki se zastavljajo pri tem, bosta predavala Marjan Simič, član izvršnega sveta pri ObS v Novem mestu, in Julij Štern iz novomeškega Zavoda za izobraževanje kadrov

Na sliki: člani go krožka na osnovni šoli „Katja Rupena“ na treningu. Vodstvo krožka si prizadeva, da bi medse pritegnilo kar največ učencev. Zato pridite vsi, ki bi radi igrali go, na krožkove treninge. (Foto: foto krožek OŠ Katja Rupena, Novo mesto)

»Go« med osnovnošolci

Na osnovni šoli »Katja Rupena« imajo go krožek

Stara japonska igra „go“ je med Novomeščani zelo priljubljena. Že precej mladincev je, ki so si v tej igri prislužili visoke naslove. Da bi ta igra postala med mladino kar najbolj razširjena, je novomeški „Go“ klub ustanovil na gimnaziji in osnovni šoli „Katja Rupena“ go krožka.

Na osnovni šoli so z veseljem sprejeli pobudo za ustanovitev krožka. Učitelji telesne vzgoje so pri svojih urah učence seznanjali s to igro in jih povabili v krožek. Odzvali so se v glavnem učenci četrtilih razredov. Že po nekaj urah seznanjanja

stara in zanimivo igro so se vsi naučili prvih potez in pravil igre. Da bi delo krožka popestrili, so se člani zmenili, da bodo pripravili nekaj turnirjev, na katerih se bodo pomerili z vrstniki iz drugih šol. Razen tega bodo pripravili nekaj simultank z mojstri goja in si prizadevali, da bi k delu pritegnili še več svojih vrstnikov.

OGLAŠUJTE V DLI

REJCI PERUTNINE!

Ne pozabite, da tudi v letu 1975 dela valilnica v Cegelnici za vas. Obveščamo vas, da bomo imeli že prve piščance 2. januarja 1975, nato pa vsako sredo in nedeljo. Na razpolago bodo sledeče pasme:

1. PRELUX BRO. (BELI VELIKI)
2. NEW HAMPSHIRE (R.JAVI)
3. SELEKCIJONIRANE JARKICE PRELUX R.

Rejce prosimo za prednaročila, ker le tako bomo lahko ustregli sleherni stranki. Izkoristite ugodno ceno v januarju!

Naročila sprejemajo:
Petelinkar - valilnica v Cegelnici 20, Novo mesto
Mlakar Anica, Bučka (Jarčji vrh)
Šadl Alojz, Gor. Gomila,
Uhan Frančišča, Puščava 16, p. Šentrupert
Žagar Anica, Češnjice 1, p. Mokronog
Čizler Marija, Vel. Mraševo 69, p. Podbočje

To stran ste napisali sami! — To stran ste napisali sami!

To še spijemo, pa gremo...

Novomeški Glavni trg na Silvestrovo okoli šestih zvečer: mir in spokojnost. Pravo nasprotje tistega, kar se je dogajalo zadnje dni starega leta. Tisti, ki so se namenili silvestrovati v drugih krajih, so se že odpravili od doma, tisti, ki so se od starega leta poslavljali doma, so pripravljali slovesno večerjo. Po mestu so begali le redki posamezniki.

Toliko bolj se je v spokojno tišino zarezal vpitje, nekakšno petje, za katero niti ne bi mogli reči, da je bilo pijansko: „To še spijemo pa gremo...“ Nekaj ljudi, kolikor jih je bilo tisti čas na trgu, se je ozrlo proti rotovžu. Iz teme arkad se je primajalo šest ali sedem fantičev, starih okoli 12 let. Po dva ali trije so kolovratili po pločniku, objeti čez ramena, in brisali umazanijo s hiš, ker jih njihove mlade noge niso mogle nositi naravnost.

Otroci, pijani otroci na Silvestrovo ob šestih zvečer sredi Glavnega trga! Le nekaj metrov stran je vhod v Center za socialno delo, kjer hranijo na kupe podatkov o lačnih otrocih, ki jih preganjajo njihovi pijani očete, o otrocih, ki si ne morejo privoščiti tople obleke in nujnih šolskih potrebščin!

Fantiči so metali petarde in ob pokanju pijano kričali. Nenadoma je enemu od njih zmanjkalo ravnotežja: s pločnika pred gostilno pri rotovžu ga je zaneslo, padel je na asfalt in obležal. Fantje so se smeje zgrnili okrog njega. Končno ga je skušal eden od njih pobrati, pri tem pa je še sam padel. Vse skupaj je to tako zabavalo, da od smeha niso mogli kaj. Pijana fantiča sta se skobacala na noge, se objela čez ramena in spet so vsi skupaj družno merili pločnik. „To še spijemo pa gre-

mo...“ Tistih nekaj ljudi, ki so vse to opazovali, je molče zrla za njimi.

Gotovo je, da se fantiči niso napili v gostilni, saj verjetno ni gostilničarja, ki bi takim otrokom dal alkohol. Ali so si pijačo kupili v trgovini ali pa so popivali pri kom doma. Kakorkoli že: vprašanje je, kako je tem otrokom sploh lahko prišlo na misel, da se ga morajo za Silvestrovo napiti? Zgledov je, žal, več kot preveč pri starejših. Otroci pa opazujejo in posnemajo dejanja, zgleda. Slabi zgledi še posebej vlečejo.

In tako se zgodi, da na Silvestrovo ob šestih zvečer na novomeškem Glavnem trgu šest ali sedem 12-letnih pijanih otrok kriči: „To še spijemo pa gremo...“ In to ob uri, ko je bila na televiziji lutkovna igrlica, primerna tudi še njihovim starostim...
A. B.

Tiste „skrinjice, ki govori-jo“, in tiste, ki „govorijo pa slike kažejo“, so dandanes skoraj že v vsaki hiši. K njim prihaja vztrajen moč, ki pobira poseben „davek“. Za novoletno darilo so naročili temu možu, naj vnaprej pobira malo manj kot še enkrat toliko kot do današnjih dni.

In moč to tudi počne, na jezo vseh tistih, ki z dolgimi nosovi toliko da niso prespali zadnjih stoletnih in prvih novoletnih ur ob „skrinjicah“, ki so tako nalezljivo dolgočasno „govorile pa slike kazale“.

PROSTA DELOVNA MESTA

Podjetje „VODOVOD“
Novo mesto

objavlja naslednja prosta delovna mesta:

1. SKLADIŠNIKA
2. SNAZILKE (za polni delovni čas)

Splošni pogoji:
Pod 1: poklicna šola trgovske smeri

Roseben pogoj za zasedbo delovnih mest je uspešno opravljeno dvomesečno poskusno delo. Kandidati naj pošljejo svoje prošnje na naslov „VODOVOD“, Novo mesto, Odbor za medsebojne del. odnose.

Objava velja do zasedbe delovnih mest.

ZAHVALA UPOKOJENCEV DBH

Nekdanji uslužbenci Dolenjske banke, sedaj upokojenci, se tej ustanovi najlepše zahvaljujemo za izkazano pozornost. Za novo leto nas je Dolenjska banka in hranilnica povabila na kratek razgovor in nas obdarila. Upokojenci želimo našemu denarnemu zavodu v novem letu veliko poslovnih uspehov, želimo pa tudi, da bi se še večkrat sestali.

JOZE SPLICHAL
v imenu upokojencev

NISO JIH POZABILI

Odbor KO ZB Žužemberk je organiziral pred novim letom srečanja borcev in aktivistov NOV v Hinjah, Žužemberku in Šmihelu pri Žužemberku. Starejše in bolehnne člane, ki se srečanja niso mogli udeležiti, so predstavniki odbora obiskali na domovih. Najstarejšim so podčlili priznanja. Na srečanjih je bilo tovariško vzdušje, ki ga udeleženci ne bodo pozabili, zato meni odbor, da morajo taka srečanja preiti v tradicijo. Udeleženci srečanja so hvaležni odboru za pozornost, ki so je bili deležni.

M. SENICA

Posojilo za štipendije

Ker ni podpisalo samoupravnega sporazuma dovolj OZD, ni denarja za štipendije

Samoupravni sporazum o štipendiranju učencev in študentov v občini Kočevje še vedno ni sprejet. To je ugovoril iniciativni odbor za sprejem tega sporazuma, ki je hkrati do 27. novembra prejel že 55 vlog za podelitev štipendij.

Sporazum bo veljal, ko ga bo podpisalo toliko delovnih organizacij, da bo z njim zajetih najmanj dve tretjini, se pravi 66,7 odstotka vseh zaposlenih v občini. Doslej — natančni podatki so do 27. novembra — je k sporazumu pristopilo 63,3 odstotka zaposlenih.

Ker sporazum ne velja, se v skladu za štipendiranje tudi ne stekajo prispevki OZD. Denarja v skladu ni, zato tudi štipendij ni. Zaradi tega bi se lahko zgodilo, da bi se nekateri učenci in študentje prenehali šolati, ker sami ne

bi zmogli plačati stroškov šolanja.

Prav zaradi tega je občinska skupščina Kočevje zaprosila Komunalni zavod za zaposlovanje Ljubljana za brezobrestno premostitveno posojilo v znesku 70.000 din. Iz tega posojila bodo dane še za leto 1974 štipendije samo tistim, ki so jih res najbolj potrebni, ker bi sicer morali šolanje prekiniti.

Štipendiranje s tem še ni rešeno, pač pa bo, ko bo sprejet samoupravni sporazum. To je treba čimprej doseči ne le zato, da bodo učenci in študentje redno prejemali štipendije, ampak tudi zato, ker je treba Komunalnemu zavodu za zaposlovanje do 30. aprila 1975 vrniti najeto posojilo, sicer bo treba zanj plačati 12-odstotne zamudne obresti.

J. P.

VRATA SO NAJBOLJ PRI ROKI

Za lepjenje lepakov je v Krškem premalo reklamnih desk, pa še te so neuporabne. Toda saj se niti ne ve, kdo naj jih postavlja in popravlja. Zato se ne smemo čuditi, če pribijajo lepake na razne plotove in celo na vrata. Hišni lastniki so slabe volje, saj jim s tem povzročajo le škodo.

A. I.

Denarja se - branijo!

Naj že na začetku povem, da sem se za to pisanje odločil zato, ker se mi zdi dogodek, ki se mi je pripetel, zelo značilen in se podobne stvari pri nas večkrat ponavljajo v taki ali drugačni obliki.

V ponedeljek, 30. decembra popoldne, sem hitel na pogreb na pokopališče v Ločno. Ura je bila 20 minut do treh in bal sem se, da ne bom prišel pravočasno. Po mestu sem iskal kakšnega znanca, ki bi me z avtom odpeljal do Ločne, pa kot nalašč nisem našel nobenega. Pohitel sem na parkirišče taksijev pri avtobusni postaji. Kar oddahnil sem se, ko sem videl, da sta na parkirišču dva taksija. V enem od njih sta na zadnjem sedežu sedela voznika in igrala karte. Poprosil sem ju, če bi me eden hitro odpeljal do Ločne, in jima povedal, da se mi mudi na pogreb. „Plačam 50 dinarjev, če je premalo, pa dam rad tudi 100.“ sem ponudil. Taksista sta me pogledala in dejala, da je promet tako gost, da bom prej prišel peš kot z avtom! Potem sta mirno kartala dalje...

Na srečo sem na bencinski črpalki dobil znanca, ki me je odpeljal do pokopališča, sicer bi pogreb res zamudil. Mislim, da je taksistova dolžnost, da ustreže stranki. Zato se je vendar odločil za ta poklic in od tega tudi živi. Prepričan sem tudi, da je plačilo, ki sem ga ponudil, več kot primerno za tako razdaljo; sicer pa bi me taksist moral peljati, kamor sem želel, po tarifi, ne pa da sta se izgovarjala na gost promet. Očitno jima je bilo več do kartanja kot do zaslužka. Pri tem pa večkrat slišimo, kako se taksisti pritožujejo, da je njihov kruh grenak in denar težko zaslužen!

ALOJZ ŠTRBENC
Ragovska 8
Novo mesto

Kmetje smo zapostavljeni

Danes se kmetje čutimo povsod zapostavljene: kamorkoli se obrnemo, povsod nas gledajo postrani. Naj povem, kaj se mi je zgodilo lani 4. nov., ko sem šel po denar, ki mi

ga je bila dolžna za teleta Kmetijska zadruga Trebnje. Neprijetno me je presenetilo vedenje blagajničarke Jožice Bizjak, ki je zelo nevljudno sprejemala stranke.

Drugič sem šel tja 23. decembra. Bilo nas je več, ki smo čakali na blagajničarko več kot eno uro; okrog poldne je blagajničarka le prišla. Stranke smo se postavile v vrsto in več kot 20 minut čakale, da se bodo vrata odprla. Ker nas je pošteno zeblo, je nekdo potrkal na vrata, zaslišali pa smo le glas, ki se je zadrl, naj gremo okoli. Da nam ni bilo treba hoditi skozi trgovino, nam je šel te trgovine odklenil pisarniška vrata.

Blagajničarka nas je klicala po imenih, in ko sem se oglašil, me je grdo pogledala in se zadrila, kaj bi rad. Vprašujem se: ali si lahko tako vedenje privoščiti uslužbenka, ki je tam tudi zato, da nam izplačuje naš težko prislužen denar? Imel sem občutek, kot da sem prišel denar prosit nasopodno in da ga ne bom nikoli vrnil.

J. K.

»Dolenjski list«
v vsako družino

PROSTA DELOVNA MESTA

Strojna industrija in gradbeni material
SIGMAT
Brestanica

razpisuje prosta delovna mesta

1. KVALIFICIRANEGA STRUGARJA
2. VEČ POLKVALIFICIRANIH KLJUČAVNICARJEV ALI NEKVALIFICIRANIH DELAVCEV ZA PRIUČITEV V KOVINSKI STROKI

Poskusno delo je 3 mesece.

Pismene ponudbe pošljite v roku 10 dni po objavi na Sigmat Brestanica.

GASILSKO DRUŠTVO KOČEVJE

POCENI PRODA

zaradi pomanjkanja prostora odpisano gasilsko vozilo — avtocisterno v celoti ali po delih. Cisterna ima vsebino 2200 l in je tudi primerna za shrambo kurilnega olja pri stanovanjski stavbi. Centrifugalna črpalka, izdelek Andreja Zupana, kapacitete 900/1200 l/min ter 170 m VS pritiska z vgrajeno nasesalno napravo. Vse v brezhibnem stanju. Ogled je mogoč vsak dan v dopoldanskem času. Cena po dogovoru.

PROSTA DELOVNA MESTA!

GOZDNO GOSPODARSTVO NOVO MESTO
objavlja
prosti delovni mesti:

1. STROJEPISKE - pri delovni skupnosti skupnih služb,
2. MATERIALNEGA KNJIGOVODJA pri TOZD „Gozdarstvo“ Črnomelj.

Pogoji:
Pod 1.: končana dveletna administrativna šola,
pod 2.: končana srednja ekonomska šola ali dveletna administrativna šola.
Ponudbe je treba poslati Gozdnemu gospodarstvu, Novo mesto, Gubčeva 15, do 30. januarja 1975.

vsak četrtek
DOLENJSKI LIST

DIMNIKAR, KJE SI?

Odkar je šel trebanjski dimnikarski mojster tov. Vajda v pokoj, v našem kraju nimamo redne dimnikarske službe. Tako se občani že več kot eno leto otepamo s težavami. Zlasti sedaj pozimi bi bilo važno, da bi bili dimniki, peči itd. vsaj enkrat na mesec temeljito očiščeni. Neočiščeni dimniki pa so pogosto vzrok za požare. Zato se lahko upravičeno vprašamo, kdo bi bil odgovoren za škodo, ki bi jo napravil požar zaradi neočiščenega dimnika. Bi za škodo odgovarjalo tisto dimnikarsko podjetje, ki je dolžno opravljati dimnikarske storitve v Trebnjem? Kaj dela uslužbenec na občini, ki ima na skrbi požarno varnost? Tudi gasilsko društvo bi se moralo bolj zavzeti za to, da bi bilo to vprašanje, pomembno za naš kraj, čimprej urejeno.

HUBERT TOMSIČ
Trebnje

Člani LD Osilnica imajo zelo velike težave s spraviom uplenjene divjačine iz lovišča po planinskih strminah k cesti. Lovišče Sneznik si je namreč začelo samovoljno prisvajati tretjino najboljšega lovišča te družine, zato so nastale težave pri lovu in spravi lu plena. Na sliki spredaj vidimo sprevoznika avtobusa Janka Štimca, ki se je na smrt zadihal z vrha Boriča do ceste ob Kolpi v Srobotniku. Drugi je Jože Čop iz Žurg in tretji Anton Štimec, eden najstarejših lovecev te družine. (Foto: Lovec)

„Alžirija je že izbrala svojo pot“

Alžirka pri vsakdanjem delu

ALŽIRIJA JE ŽE IZBRALA SVOJO POT

Tako je dejal minister, gospod Buteflika, na predvolilnem zborovanju v Bliidi. Govor, ki ga je prenašala tudi televizija, je bil zelo zanimiv; z možem sva ga poslušala do kraja. Ničesar ni opeševal ne skrival, ni pozabil na grajo ne pohvalo. Opozoril je malomarne in neverne, da ne bo prav nobenega odstopanja od začrtanega programa za popolno socializacijo dežele, povabil k tesnejšemu sodelovanju še posebej žene in mladino in pogrjal mlčanost nekaterih intelektualcev, od katerih veliko pričakujejo. „Ogromno žrtvuemo za šolanje naših strokovnjakov doma in v inozemstvu, z rezultatom pa ni samo zadovoljni. Nekateri predolgo odlašajo z vrnitvijo domov, drugi pa prinašajo s seboj nove ideologije, za nas tuje in nesprejemljive, pa naj bodo z zahoda ali vzhoda.“

Naenkrat je začel govoriti o Jugoslaviji, o naši težki borbi za osvoboditev in sedanji za obstanek in popolno neodvisnost. Primerjal je naše in alžirske težave in uspehe. Govor nama je bil neznansko všeč. Globoka čustva naju vežejo na to deželo.

Nisem ne diplomat ne politik, niti strokovnjak za ekonomska vprašanja. Zato tudi ne bom napisala nobene „študije“. Rada bi opisala samo življenje vseh tistih mladih, dobrih in gostoljubnih ljudi, s katerimi sva se spoznala, ko sva vandrala po deželi podolž in povprek. Lahko bi napisala debelo knjigo o najinih doživljajih s celo skalo občutkov, od občudovanja njih poguma do veselja, ki sva ga občutila ob njihovem naglem razvoju. Bila sva pa tudi razočarana, jezna, užaljena in polna nerazumevanja. Šele v dolgem petletnem bivanju v Alžiriji sva na najine številne „zakaj“ prejela svoj „zato“ in — razumela.

PRVI STIK Z ALŽIRIJO

Pred sedmimi leti sva prvič prispela v Alžir, polna romantičnih predstav. Navdušena sva bila nad lepoto mesta, lepimi, širokimi avenijami, zelenimi parki in pisano množico domačinov. Delovni dan traja od jutra do večera. Vsa leta sem imela dovolj časa za potepanje in vse globlje spoznavanje njihovega življenja. Kлеpetala sem z ženami in otroki, včasih smo se sporazumeli tudi z rokami in prijaznim nasmehom. Arabski jezik je zame zelo težak, grlen in poln h-jev in r-ov. Prva leta so bile žene večinoma še pokrite s tančico; nikoli brez spremstva, v prvem mraku pa obvezno doma za zaprtimi okni in vrati.

Le redke so bile zaposlene v kakšnem uradu, na pošti, v trgovini, šoli in bolnici. Koliko žena je potrkalo na naša vrata z upanjem, da bodo našle mesto postrežnice! Tržnice so bile zame, ki sem prišla januarja iz zasnežene Evrope, pravo presenečenje. Na pretek je bilo vsega: sadja, zelenjave, rib, vseh vrst mesa, sirov, cvetja. Vse oprano, lepo zloženo. Trgovine polne pisane blaga, lepih preprog, spominčkov, draguljev, vse odprte od jutra do večera, slaščičarne, pekarije, mesnice pa tudi ob nedeljah do noči.

KONEC ROMANTIKE

Romantika se je končala v predmestjih, v stranskih ulicah, ob pogledu na bedo in umazanijo, na kupe umazanih in skuštranih otrok ter leglo kriminala. Koliko tragedij se je skrivalo za zakritimi obzori! Videla sem le žalostne, temne oči. O tem nisi bral ne v časopisih, ne gledal na televiziji, sploh je bilo povsod v javnem in zasebnem življenju vse preveč tabujev, o katerem se ni smelo govoriti. Alžirci so zelo nezaupljivi do tujcev, kar jim niti ne smemo zameriti, saj imajo grenke izkušnje iz preteklosti. Dolgo je trajala

lo, da sva si pridobila med sosedi prijatelje, ki so nama na široko odprli svoja vrata in srca. Zaposleni so bili še kar zadovoljni s svojim življenjem, vdani v svojo usodo. Kaj bo jutri, ko bodo njihovi mnogoštevilni otroci odrasli in kričali za delom in kruhom, raje niso mislili. Vdano so dejali, da je vse Alahova volja; on je dal in bo vzel, vse je že odločeno.

VELIKE SPREMEMBE

V tistem času je v deželi vrelo, na ulicah so bile demonstracije in nemiri, štrajkali so študentje in dijaki, skratka, bilo je hudo. Eni so vzdihovali za Zahodom, drugi za Vzhodom, tretji pa so se krčevito in fanatično borili za stare, že zdavnaj preživele zakone. Mesto, ki je nekaj imelo pol milijona prebivalcev, je po uradni cenzitvi štel že poldrugi milijon; iz notranjosti pa so še vedno prihajale nove, številne družine. Obupne stanovanjske stiske pač niso mogli odpraviti z gradnjo blokov, takoj so bila vsa stanovanja napolnjena in v kratkem času tudi najlepša spremenjena v brlgo. Šol je bilo premalo, strokovnjakov še manj, nepismenih in nezaposlenih pa preveč. V nacionaliziranih podjetjih, bankah, trgovinah so vodilne položaje še vedno zasedali tujci.

Moj uvod je morda predolg, toda kako naj opišem v nekaj besedah ali stavkih preobrazbo dežele in silne spremembe, ki so nastajale? Razvoj ni nastal čez noč, borba je bila trda, ovire od zunaj in znotraj. Le kdor je živel z ljudmi in pozorno spremljal vse dogodke, je lahko opazil, da se je naenkrat začelo — v moje veliko veselje — pometanje z veliko metlo, da je bilo za vsem čuti trdno roko in načrtno vodstvo. Domači tisk je naenkrat začel pisati o stanovanjski stiski, pomanjkanju šol, kadrov, o korupciji in raznih aferah. Televizijski program je postajal zanimivejši, bogatejši in domač. Zrasli so internati. V njih se šola-jo otroci borcev, vojne sirote in talentirani otroci manj premožnih staršev. Dobili so prve velike tovarne, nastajali so novi turistični centri. Glasen vik in krik je bilo slišati v tujini ob prevzemu vodstva preostalih objektov in družb, ki so še bili pod tujim vodstvom. Nekaj godrnjanja je bilo tudi v domačih vrstah — to bolj navalno ob temeljiti agrarni reformi, katere prva faza — zemljo tistim, ki jo obdelujejo! — je že končana in se trenutno nahaja že v drugi fazi. To pa spada že v drugo obdobje

SPET V ALŽIRIJI

Lani spomladi sem se ponovno vrnila v Alžirijo. Bila sem poldrugo leto odsotna, zato me je kar razganjalo od silne radovednosti. Kaj se je zgodilo novega ta čas v moji ljubljeni Alžiriji, koliko načrtov so že izpolnili?

Presenečenja so me res čakala, dobra in slaba. Hvala bogu je bilo drugih manj. Napredek sem opazila že na letališču. To je bilo več let prezidano in pregrajeno, sedaj imajo res lepo, sodobno urejeno.

Alžir, moje lepo, sončno belo mesto, me je spet pozdravilo in sprejelo kot starega znanca. Zopet se je začelo potepanje po znanih ulicah, obiskovanje jugoslovanskih in alžirskih znančev. Zvečer sem se vračala v hotel utrujena, toda polna vtisov, novic, pa še prašna in polna ometa po plašču in klobuku. Sklenili so, da bodo mesto preoblekli v novo, belo obleko, in tako sem se morala prerivati pod visokimi odri in skakati čez kupe peska. Opazila sem tudi, da so ulice čistejše, zaenkrat le v centru, polagoma pridejo na vrsto še stranske ulice in predmestja. Dva dni sem opazovala gnečo na ulicah ob urah, ko odhajajo ljudje domov z dela, iz uradov, delavnic, pristanišča itd. Vsi so bili veseli, nasmejani, glasni in . . . mladi, sami domačini. Lepo oblečeni, med njimi mnogo mladih deklet in žena, le redke med njimi so bile s pokritim licem.

Zanimivo je bilo tudi prebiranje tiska, posebno „El Moudjahid“. Odkrito piše o vseh napakah, opozarja na pereče stanovanjske in higienske probleme. Razpravlja o čistoči, stanovanjski kulturi, odpravi pločevinastih naselij, skratka o vsem, kar se dogaja v mestu in v notranjosti dežele. Prepri-

čana sem, da bo nekoč vse boljše in prav, saj so problemi nakazani z resitvijo vred.

POVSOD SPREMEMBE

Veliko prostora je v tisku posvečene mladini, splošnemu izobraževanju, ženskemu vprašanju, kmetijstvu in agrarni reformi. Najmanj pol strani je razpisov za razne gradnje, opremljanje podjetij, napeljavno vode in plina, med njimi je mnogo mednarodnih, posebno za velike objekte. Vrtanje pri iskanju vode je zanje življenjsko važno, večjo skrb mu posvečajo kot iskanju nafte. Poleg vsega je pa celotna stran redno polna samih oglasov z velikimi napisy: „Želite postati strojni, gradbeni inženir, tehnik, knjigovodja, administrator? Nudimo vsem možnost nadaljnega izobraževanja. Pridite, pošljite dokumente!“ Med pogoji je takoj za potrebno šolsko izobrazbo napisano: alžirsko državljanstvo. Poseben komentar ni potreben, že te vrstice povedo, kako ogromen in nagel je napredek.

Omeniti moram, da je veliko Alžircev zaposlenih v Evropi, največ v Franciji. Mnogi so pozabili na dom, ženo, otroke in onemogle starše, drugi se že vračajo. Vse več bo praznih delovnih mest v domovini. Ta nanje ni pozabila, vse več je medsebojnih obiskov in posvetovanj ter prizadevanja za zaščito delavcev v tujini.

Bila sem na obisku na naši ambasadi. Pristrčno sem se pozdravila s prijateljem Stanojevićem, trgovskim atašejem, in imela dolg razgovor s kulturnim atašejem dr. Gligorićem. Že pri Amarju sem namreč slišala pohvalo, da gledajo na alžirski televiziji večkrat oddajo iz Jugoslavije. Dr. Gligorić je pokazal obširen načrt, ki ga namerava predložiti, da bi postalo kulturno sodelovanje med državama čim tesnejše. V tistem času, ko sem bila v Alžiriji, to je v treh mesecih, so gostovali naši nogometaši, kolesarji in boksarji. Upam, da njegov načrt ne bo zaman in da bo njegov načrt vsaj delno sprejet, če že ne v celoti. Nato sem povedala, da bi se rada sestala s predstavnicami UNFA (alžirske ženske organizacije), ker je bil ravno čas priprav na 8. marec, mednarodni dan žena.

DOLENJSKI LIST NA SEDEŽU FLN

Z njegovim priporočilom sem prispela na sedež FLN in naprej do UFNA. Povsod sem pokazala Dolenjski list z reportažo in slikami iz Alžirije. Škoda, da sem imela s seboj en sam izvod. Obljubila sem na sedežu FLN, UNFA in naši ambasadi, da bodo v bodoče prejeli na vpogled vse, kar bo izpod mojega peresa napisano o Alžiriji.

Na sedežu UNFA so me tovarišice prijazno sprejele in me seznanile z vsem, kar me je zanimalo, in sem želela izvedeti uradno potrjeno. Nobene zaprtosti več, nobenih kompleksov in nejasnosti. Odkrito so govorile o vseh težavah, ki jih imajo pri svojem zelo težkem delu. Močan odpor je bil pri sestavljanju načrtov za načrtovanje družine in dolgo niso smeli javno govoriti o kontracepciji. Sedaj delajo trije centri, dva pa sta v pripravi. Več let se že razpravlja o novem kodeksu za zaščito žena in družine. V glavnem je osnutek že pripravljen. Upajo, da bo žena z njim pridobila vsaj osnovno pravico sodelovati in odločati glede življenja družine in o premoženju. Po starih zakonih je bil mož edini gospodar in izključni lastnik ter je bila vsa družina odvisna od njegove dobre ali slabe volje.

Na kraju razgovora sva se z madame Saidani slikali v spomin, ona pa me je v imenu organizacije povabila na seminar arabsko-afriških žena v Alžiru. O tem ne bom pisala, sem že poročala v Naši ženi. Omenila bi le, da je bil na seminarju, ki je trajal ves teden, glavni poudarek na borbi za dokončno osvoboditev še ostalih narodov izpod kolonializma, za odpravo nepismenosti in vzgojo žena.

REFORME NA VSAKEM KORAKU

Na seminarju v Palači narodov, kjer je bila tudi znana konferenca ne-

uvršenih, sem se seznanila s svojimi „kolegi“ novinarji. Večina jih je prišla iz šol. Vsi so polni elana in zaupanja v bodočnost. Toliko smo imeli medsebojnih vprašanj, da je bila kar prava tiskovna konferenca. Veliko smo govorili o agrarni reformi in o pomanjkanju kadrov. Zemlja je v glavnem razdeljena, kmetje imajo svoje kooperacije. Sedaj pa je problem kadrov, pomanjkanje znanja o sodobni obdelavi, rokovanju s stroji in navsezadnje tudi upravljati ni lahko, ker so skoraj vsi nepismeni. Veliko pomoč daje mladina. Na televiziji sem gledala več oddaj, ki so prikazovale prizore iz vasi, ki so selili felahje iz njihovih „kurnikov“ — drugačnega naziva za njihove bajte iz blata in šotore nimam — v nova, zanje zgrajena naselja. Niso zgradili zanje samo stanovanjske hiše s tremi ali štiri sobami, tudi šola, ambulanta, trgovina, dom kulture, no in mošeja je tudi v naselju — vse, kar je nujno potrebno za novo skupnost.

Debele solze so tekle ženam po zgaranih licih, ko so s strahom in ginjenostjo ogledovale opremljene spalnice, kuhinje z elektriko, plinom, vodo, pa tudi z najpotrebnejšim pohištvo in posodo. Mladinke so vneto in potrpežljivo učile pospravljati, kuhati na štedilniku in rokovati s plinom ali elektriko. Medtem pa so fantje prebirali navodilo o upravljanju in delu in tudi o delitvi dobička. V časopisu je namreč pisalo, da so odkrili že po neverbe in zlorabe. Lahko je goljufati nepismene ljudi! Zato pa je bila povsod najprvo zgrajena šola.

Danes objavljamo reportažo Marice Trečeve, ki je v Alžiru preživela več let. Z možem, ki je tam v službi kot jugoslovanski strokovnjak za knjigovodstvo, je še vedno v Afriki, vendar se nekajkrat na leto vrne domov. Tovarišica Marica, doma z Rake, sicer pa že več let Novomeščanka z Mestnih njiv 9, je bila po vojni zelo aktivna v organizacijah tudi v Ribnici, zato jo poznaajo ljudje širše Dolenjske. Kamorkoli gre, opazuje, beleži in zbira spomine. Tak, kot je sama, pristrčna, pronicava in željna spoznati mnogo več kot splošno znane turistične zanimivosti, je tudi njen zapis o današnji Alžiriji.

Agrarna reforma je zajela tudi nomade. Nekateri reveži so vse življenje pasli ovce, kamele, konje za borno hrano in revno streho. Vse svoje življenje niso videli svojega gospodarja, le njegove sluge. Po vojni se položaj ni spremenil, le gospodarji so se zamenjali. Zopet so začeli pri šolanju. Štiri internate so že zgradili v sami puščavi. Otroci nomadov se bodo redno šolali.

ENO SAMO GRADBIŠČE

Vsa dežela je eno samo gradbišče. Uredili so brezplačno zdravstveno varstvo za vse državljane brez razlike, sedaj pa ni dovolj kadrov. Imajo obvezno šolanje, nimajo pa učiteljev. Na vse strani, tudi v oddaljene kraje napeljujejo plin, elektriko in vodo. Za pet potrebujejo strokovnjake vsaj z najmanjša popravila in vzdrževanja. Prav domiselno so rešili vprašanje zdravstvenega osebja in prosvetnih delavcev v puščavi. Šole so bile vedno prazne, zastoj so nudili stanovanja in 4 mesece plačanega dopusta na leto. Sedaj pa vojaški obvezniki služijo svoj rok kar v teh zapuščenih krajih v divjini, vsak po svoji strokovnosti.

Nekatere zadeve rešujejo „pohitrem postopku“. S 1. majem je prevzel družbeni sektor odkup in prodajo sadja in zelenjave v svoje roke. Mi smo pa stali na praznih tržnicah in le v redkih trgovinah smo našli nekaj blaga. Pa še tega le zgodaj zjutraj. Samo nekaj dni je bilo tako, baje je bila krivica distribucija. Naglo je bil organiziran sestanek vseh odgovornih z ene in druge strani za trgovine z druge strani. Zopet so bile polne trgovine in stojnice. Vendar mi nakupovanje ni bilo več v tak užitek kot pred leti. Blaga ni več prve vrste, to gre za dragocene devize v izvoz: zgodnje jagode, češnje, radižnik, pomaranče in drugo. Mleko in sira ne uvažajo več iz Francije. S kmeti so začeli izdelovati mleko v prahu in še marsikaj. Ne morem pohvaliti kvalitete, vrh tega je vse težko dobiti. Godrnjanje ne pomaga dosti. Devize in denar sploh potrebujejo za silne gradnje, opremo, za šole, bolnice in tako naprej. Treba je stisniti pas. Jutro bo že boljše, trenutno pa lahko izhajamo brez luksusa. Zato so pa celo osnovnim živilom, to je kno-ke-mladkorju, mleku, kavi, olju, maksimalno; tudi kruhu. Zelo se je podražilo meso, da ne govorim o blagu, ki prihaja iz uvoza; le-ta je zelo omejen.

DEŽELA ZA ZGLED

Pravijo, da je treba malce potrpeti in že v začetku zavreti preveliko zaupanje. Občudujem samo njihovo vztrajnost in dosledno izpolnjevanje programa.

Alžirija je lahko za zgled vsem afriškim arabskim deželam. Pri njih so našle vse narodnoosvobodilne organizacije svoje zavetje in podporo. Ogromno pomaga sosednim deželam, ki jih prizadela nesrečna suša, sodeluje mednarodnem življenju in vsem je dobro znana njena angažiranost med nerazvitemu svetu.

Upam, da mi bo sreča naklonjena in mi bo še dano obiskati Alžirijo. Uklenila me je v svoje čare, sanjam prelepem Alžiru ter potujem jpo Sahari. Toda o tej kdaj prihodnjič. Takrat ko sem odhajala domov, nisem rekla: „Nikoli več“ kot ob prvem slovesanju: „I lalika II Djazair! Na svidenje Alžirija!“

MARICA TREČEVA

ALŽIRIJA: El Oued — mesto tisočerih kupol

kultura in izobraževanje

Tone Svetina v Dolenjski galeriji

Razstava kiparskih del znanega slovenskega pisatelja prva, s katerimi se vključuje Novo mesto v proslavljanje 30-letnice osvoboditve

Jutri ob 18. uri bodo v Dolenjski galeriji odprli razstavo kiparskih del Toneta Svetine. Avtor se bo novomeškemu občinstvu predstavil z 52 skulpturami, sedmimi več, kot jih je bilo na njegovi lanski razstavi v trebanjski galeriji likovnih samorastnikov.

Razstavo bodo spremljali povečani teksti iz Svetinovega dela Poezija upora. Izšel bo tudi katalog z biografskimi podatki o avtorju, znanem tudi po vojnem romanu „Ukana“ in drugih delih. V katalogu bo esej, v katerem prof. Zoran Kržišnik, rav-

natelj Moderne galerije v Ljubljani, piše o likovni ustvarjalnosti Toneta Svetine.

Na razstavi bo govoril Bogdan Osolnik, član zveznega zbora skupščine SFRJ in podpredsednik ZZB NOV Slovenije. V koncertnem delu bo sodeloval

Dolenjski oktet, ki bo zapel nekaj pesmi upora.

Ta razstava — odprta bo do 2. februarja — je prva, ki jih načrtuje Dolenjski muzej letos v počastitev 30-letnice osvoboditve in 25-letnice svojega obstoja. I. ZORAN

Doklej nemoč (nesposobnost)?

»Naj bo knjiga dostopna vsem delavcem!« so se zavzeli jugoslovanski sindikati na kongresu

„Knjiga je izobraževalno sredstvo in kulturna dobrina, zato bi morala biti dostopna žepu delavca in njegove družine, ne pa da je draga, le petičnejšim izbrancem dosegljiv potrošni predmet,“ je ugotavljal slovenska delegatka na decembrskem kongresu jugoslovanskih sindikatov.

Zavoljo dragih knjig so tudi fondi javnih knjižnic, ki sicer premorejo denarja komaj za sprotno življenje, zastareli, prebrani in za ljudi, ki se zahajajo h knjižnim policam, nezanimivi. Odkar je knjiga pri nas podvržena tržnim zakonitostim, se ji slabo godi. Huje ji je v Sloveniji, kjer je njena cena zaradi majhnih naklad dvakrat, trikrat večja kot v nekaterih drugih republikah.

Kajpak vse te posledice občutimo tudi na Dolenjskem, kjer smo, kot kažejo statistike, po razširjenosti knjige celo na spodnjem delu lestvice. To velja predvsem za fonde ljudskih knjižnic, pri čemer je zanimivo in obenem žalostno, da je knjig v teh knjižnicah marsikje precej manj, kot je prebivalstva na njihovih območjih.

Sindikati so se na jugoslovanskem kongresu sicer zavzeli

za to, da bodi sleherno novoknjižno delo dostopno delavcem, najširšim množicam — kako to doseči in kje začeti, pa tudi sindikati ne vedo. Podobno so nezavidljiv položaj knjige ugotavljali že drugi na drugih kongresih in konferencah, stanje pa se ni spremenilo. Kaže, da vsi vemo za „zmaja“, le ukrotiti ga ne znamo. Ne znamo ali ne moremo, ali morda nočemo? Nekaj je res: sklepov in ugotovitev je na kupe, tudi za ukrepe smo slišali, le izjava jih ne nihče. To bo najbrž prava resnica o „zmaju“. Zato si dajmo roko na srce in si povejmo: s knjigo bo še nadalje tako kot do zdaj, vse poznamo, vse priznamo. Kaj bodo na to rekli delavci, v imenu katerih dvigujejo ta „prah“ o knjigi? Res, le kaj bodo rekli...?!

J. JUST

Nezavidljive številke

Dolenjske osnovne šole imajo premalo učiteljev - Mnogi zapuščajo poklic

Ob pričetku šolskega leta 1974/75 so osnovne šole v sedmih dolenjskih, posvaskih in belokranjskih občinah — na območju novomeške organizacijske enote Zavoda za šolstvo SRS — razpisale 212 prostih pedagoških delovnih mest. Največ prostih mest je bilo za razredni pouk — 30, nadalje pa: za slovenski in srbohrvaški jezik 24, matematiko in fiziko 23, glasbeni pouk 15. Hudo nezasedene so bile tudi ure telesne vzgoje, saj so samo šole v novomeški občini iskale 15 učiteljev.

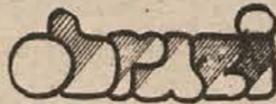
stopnji nimajo ustrezne strokovne zasedbe.

Iz drugih preglednic je razvidno, da bi do zadovoljive zasedbe v tem šolskem letu potrebovali še vsaj 145 učiteljev in vzgojiteljev. Na

O osnovnošolski problematiki so nedavno govorili ravnatelji na Otočcu.

osnovnih šolah nimajo za razredni pouk zasedenih 14 in za predmetni pouk 81 delovnih mest, v posebne šole pa bi se lahko takoj vključilo 23 učiteljev. To nezasedenost hromi tudi zapuščanje pedagoških delovnih mest. V zadnjih dveh šolskih letih je osnovne šole zapustilo 10 učiteljev za razredni in 16 učiteljev za predmetni pouk. Zaposlili so se na drugih področjih ali pa so se odselili.

Na razredni stopnji je jeseni poučevalo 443 učiteljev, na predmetni stopnji pa 520, med temi: 31 profesorjev, 229 predmetnih učiteljev in 234 učiteljev. Upoštevani niso učitelji, nastavljeni za določen delovni čas. V vseh sedmih občinah je bilo torej 1.086 pedagoških delavcev. 136 učiteljev si pridobiva ustrezno izobrazbo z izrednim študijem. Podatki kažejo, da je od 49 popolnih osnovnih šol na tem območju kar 20 ali 40,8 odstotka takih, ki na predmetni

Naši »Titovi študentisti«

Šest štipendij je šlo na Dolenjsko - po 3 v Trebnje in Črnomelj

Malo več kot dve leti in pol stara pobuda rudarjev Majdanpeka, naj bi ustanovili Titov sklad in v njem solidarnostno zbirali denar za štipendiranje mladih delavcev in otrok delavcev, je našla plodna tla tudi v naši republici. Ustanovna skupščina Titovega sklada SR Slovenije je ob koncu leta 1974 podelila prvih 35 štipendij iz 16 občin, od tega so šle po tri štipendije mladim iz črnomaljske in trebanjske občine.

Štipendisti iz črnomaljske občine so: 17-letni Peter Mihelič iz Starega trga ob Kolpi, dijak III. letnika tehniške šole za strojništvo v Ljubljani, 15-letni Jože Mihelič iz Vavpče vasi, dijak prvega letnika črnomaljske gimnazije, in 15-letni Anton Panjan iz Črnomlja, Mihelčičev sošolec.

Iz trebanjske občine so Titovo štipendijo dobile: 20-letna Andreja Žgank iz Trebnjega, študentka prvega letnika medicinske fakultete v Ljubljani, 15-letna Breda Pirh iz Sentruperta, dijakinja prvega letnika

ESS v Novem mestu, in 19-letna Jana Kožamej iz Trebnjega, dijakinja četrtega letnika zdravstvene šole (otroška smer) v Novem mestu.

Ustanovna skupščina Titovega sklada je sklepala tudi o višini štipendij v Sloveniji. Za mlade delavce, ki si s pridobitvijo Titove štipendije ohranijo status in pravice delavca, naj bi bila začetna štipendija bruto 3.588 din, v letu 1975 pa naj bi se ob predvideni 40-odstotni valori-

zaciji štipendija mladim delavcem povečala na 4.410 din (bruto). Za učence srednjih šol je predvidena začetna štipendija po 1.100 din (če učenec stanuje v kraju šolanja, dobi 300 din manj, če se vozi do 20 km daleč, pa 200 din manj). Študentska Titova štipendija znaša 1.650 din, glede na kraj študija se lahko tudi zniža. Letos bodo valorizirali tudi dijaške in študentske štipendije iz Titovega sklada.

pedagoški kofiček

TUJCI ŽELIJO PRIJAZNOST, NE PA HLAPECVSTVO

Prav je, če so v turističnih krajih večjezični napisi, nikakor pa ni prav, da ni vedno na prvem mestu slovenskega jezika. To, kar nekateri počenajo, nima več nobene zveze z gostoljubnostjo, marveč prej s hlapčevstvom, ki ga pa tudi naši gostje na marajo. Eno je vladnost in gostoljubje, ki sta nujni prvini dobre turistične ponudbe — drugo pa je poniževalno in nepremišljeno klanjanje tujim vzorom... Na žalost mnogi turistični delavci še ne vedo, da se gost posmehuje takemu odvečnemu klanjanju in vdinjanju, kakor tudi ne vedo, čeprav bi morali to vedeti po svoji poklicni dolžnosti, da gost bolj ceni kulturno ponudbo narodnega bogastva, umetnost, folkloro, domače običaje in nacionalno kuhinjo... Ponudimo torej tujim gostom tisto, kar je resnično naše, s prijaznim in gostoljubnim obrazom, pa bomo turistično vedno zanimivi in privlačni.

V. Žibert v Nedeljskem dnevniku 22. dec. 1974, str. 9.

O MATEMATIKI NA ŠOLAH GOVORI — MATEMATIK

V nove učbenike smo nagradili toliko snovi, da je ne moremo predelati v štirih letih, kaj šele, da bi jo s pridom utrdili pri dijakih. Sestavljavci knjig in zbirke rešenih nalog niso resno pomislili, kaj zmoremo in česa ne...

Namesto da bi bil pouk konstruktiven in bi bile matematične ure natrpane s pravim delom vseh in vsakogar, pa je čisto drugače: nekaj vaj v razredu, več dela doma, in že hiti profesor z novo snovjo naprej, ker pač ni časa za utrjevanje...

Poznal sem mnogo zelo sposobnih (dijakov) matematikov, ki so znali veliko in so tudi sami doma reševali naloge. Ko pa so pisali šolske naloge, se jih je polotila taka trema, da so si komaj priborili pozitivno oceno... Opažam, da je na šolah zelo malo spraševanja, vedno več pa testov in tihih vaj.

A. Šlibar v Prosvetnem delavcu 13. dec. 1974, str. 5.

NA VRSTI LUTKOVNE PREDSTAVE

V tem mesecu bodo v treh krajih sevniške občine gostovali lutkarji iz Ljubljane in Maribora. Vseh predstav bo kar pet. Prva bo na sporedu že 23. januarja. Lutkovne predstave bodo v Krmelju, Loki in Sevnici.

NOVI PRAVOPIS

Zadnji slovenski pravopis je izšel že leta 1962, zato je čutili na tem področju že kar precejšnjo praznino. Nov pravopis pripravlja posebna pravopisna komisija pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, o njenem delu pa je pred kratkim spregovoril na filozofski fakulteti v Ljubljani prof. dr. Jože Toporišič. Novi pravopis bo obsegal okoli 130.000 besed.

»Dolenjski list« v vsako družino

Tone Svetina: RANJENCI Z NERETVE, varjeno železo. Tega dela ne bo na razstavi, ki jo jutri odpirajo v Dolenjski galeriji, ker ga je avtor Tone Svetina podaril predsedniku Titu.

Mali kulturni barometer

MOSKVA: USPEH — V režiji jugoslovanskega režiserja Miroslava Belovića je moskovsko gledališče „Vahtangov“ uprizorilo dramo Miroslava Krleža „Gospoda Glembajevi“. Moskovska publika je bila nad predstavo izredno navdušena, govori pa se že, da bo „Vahtangov“ s tem delom nastopil tudi na letošnjem „Sterijinem pozorju“.

LJUBLJANA: RETROSPEKTIVA — Konec prejšnjega leta so v ljubljanski Moderni galeriji odprli veliko retrospektivno razstavo del umetnika Mihe Maleša. Razstavljenih je okoli 450 slik, grafik, monotipij in risb, ki jih je Maleš ustvaril v letih od 1920 do 1974.

LJUBLJANA: NOVI AVTORJI — Edinstvena izdaja del slovenskih pesnikov in pisateljev „Zbrana dela“, ki jo ureja dr. Anton Ocvirk (ob koncu lanskega leta je dobil za urejanje omenjene izdaje posebno priznanje ob dejstvu, da je bila zbirka nagrajena na lanskem knjižnem sejmu v Beogradu kot „dosežek leta“), bo razširila svoj obseg z

podčrtano

Berem, da so se v Ravnah na Koroškem odločili popestriti kulturno življenje z nekaterimi novimi oblikami delovanja. Taki so npr. njihovi petkovi kulturni večeri. Na njih steče beseda o najboljši knjigi meseca, pogovarjajo se o gledališču in televiziji, temu sledi večer likovne in glasbene umetnosti, nato obravnavajo film, ki ga za najboljšega izbere filmski svet pri domačem kinematografskem podjetju. Taki pogovori se vrstijo vsak mesec, vsak petek o drugem področju. S tem so ne le obogatili kulturno dejavnost, ampak dosegli, da se v kulturno ustvarjanje in poustvarjanje vključuje čedalje več ljudi. Podatki trdijo, da vključuje kultura že nad deset odstotkov prebivalstva ravenske občine.

Kaj pa mi?

Berem in hkrati razmišljam o tem, kako so bili na Dolenjskem, v Novem mestu in še kje pogovori in zamisli, da bi podobno obogatili kulturna prizadevanja kot v Ravnah na Koroškem, pa je vselej ostalo le pri besedah. Kulturno-debatne večere je poskusila urediti v Novem mestu skupina mladih zagnancev že v šestdesetih letih, podobne zamisli se je oprjel KUS Janez Trdina, kasneje je ideja zamakala še tega in onega. Dlje od želje ni prišel nihče. Na sestankih so večkrat kazali na Dom kulture, češ da bi bil tam pravi prostor za neke vrste kulturni klub, ko bi se le posrečilo izseliti stanovanje. „Ce bi imeli prostor, taki večeri pri nas ne bi bili več vprašanje,“ je goreče ugotavljal mož, ki se že leta in leta šteje za enega vodilnih kulturnih delavcev v Novem mestu.

Pri vsem tem se podpisnemu, ki ni najslabši poznavalec kulturnih razmer v Novem mestu, zdi, da v Novem mestu niso glavna ovira prostori, marveč gola pripravljenost „postaviti nekaj na noge“. Ni za stvar tako vnetih mož, ki bi iz Novega mesta napravili ime, kot sta ga na Dolenjskem dobila Kostanjevica in Trebnje.

J. JUST

Mladi naj ostajajo na kmetiji

Na mladinski konferenci v Metliki: »Večina učencev poklicne šole nima primernega stanovanja - Čimprej zgraditi samski dom!«

Konec decembra je imela metliška mladina redno letno konferenco, na kateri so ugotovili, da je bilo delo v preteklem letu dokaj uspešno. Mladi so bili aktivni v vsem družbenopolitičnem, kulturnem in športnem življenju v občini, morda pa je bilo njihovo delo pre malo popularizirano preko informativnih sredstev, zato so sklenili izboljšati informativni sistem.

Delegati vaških aktivov so se pritoževali, da se čutijo zapostavljene,

2233,90 din za Vietnam

Tudi učenci osnovne šole „Baza 20“ iz Dolenjskih Toplic so se vključili v akcijo za pomoč Vietnamcem.

Vsi jugoslovanski pionirji so namreč od 9. do 15. decembra lanske leto skromno pomagali svojim vrstnikom iz Vietnoma, da bodo čimprej pozabili na vse strahote vojne. Na osnovni šoli v Dolenjskih Toplicah so v ta namen organizirali več akcij. Učenci od 1. do 8. razreda so sami prispevali za Vietnamce 748,55 dinarjev. Nato so nabrali za 580,00 dinarjev starega papirja, po trgovinah pa so dobili kar 905,35 din. Tako so skupaj nabrali 2233,90 dinarjev.

Razen tega so vsi napisali še spise z naslovom „Boj proti vojni“ in najboljše objavili na šolski oglasni deski. Denar so skupaj s pozdravi vietnamskim otrokom poslali koordinacijskemu odboru za pomoč Vietnamu.

Z. STRAJNAR

Na sliki: učenci osnovne šole „Baza 20“ iz Dolenjskih Toplic so za vrstnike iz Vietnoma pripravili več dobro uspešnih akcij. Skupaj so zbrali 2233,90 dinarjev.

da jih predstavniki občinske konference premalokrat obiščejo ter da od nikoder ne dobijo sredstev za svoje delo, ki ga imajo dobro zastavljeno. Delegati iz delovnih organizacij so povedali, da se bodo v bodoče zavzemali za to, da veliko mladih, ki niso končali osemletke, to store v najkrajšem času. Z anketo so analizirali stanovanjske razmere mladih in ugotovili, da večina mladih šolarjev poklicne šole nima primernega stanovanja in da bi bilo nujno potrebno zgraditi samski dom, o katerem se govori že dolgo časa. Predstavnika Kluba belokranjskih študentov v Ljubljani pa sta se zavzela za tesnejše sodelovanje in za skupne akcije.

Delegat Toni Štefanič iz Prilomstka je pripravil referat z naslovom: „Mladi na vasi“, v katerem med ostalim poziva mlade, naj se bolj oprijemajo dela na zemlji. Jože Matekovič z Radovice pa je govoril

MLADI IZ PRAPROČ SO BILI ŠESTI

Mladinci iz Praproča so tik pred novim letom praznovali obletnico svojega aktivna. Kot navadno so imeli najprej sestanek, po njem pa družabni večer s plesom. Na sestanku je bil podpredsednik občinske konference Zveze socialistične mladine Novo mesto Boris Dular, ki je najboljšim mladincem podelil priznanja. Dobili so jih Bogdan Kum, Silvo Plantan in Helena Foršček.

Ob koncu sestanka je Dular delo v aktivu pohvalil. V novomeški občini je 150 aktivov, mladi iz Praproča pa so s svojim delom zasedli odlično šesto mesto.

MERCATOR V KOČEVJU

Nogometni klub iz Kočevja, ki je član ljubljanske nogometne podzvezne lige, ima zelo dobre stike z mnogimi slovenskimi nogometnimi društvi. V zadnjem času zelo dobro sodeluje z nekdanjim zveznim drugoligašem ljubljanskim Mercatorjem. Vodeča ekipa v republiški ligi je pred kratkim Kočevjarjem poklonila komplet dresov. Razen tega so se športniki dogovorili, da pridejo igralci Mercatorja spomladi v Kočevje, kjer bodo odigrali prijateljsko trening tekmo.

o družbenoekonomskem položaju mladih v občini.

Na konferenci so mladi sprejeli šestmesečni akcijski program, izvolili novo, sedemnajstčlansko predsedstvo občinske konference. Za predsednika je bil izvoljen Jože Nemanič, funkcijo sekretarja pa bo še naprej opravljal Marjana Bele.

Sobotna konferenca je izzvenela optimistično: mladi so izrazili pripravljenost delati, in kar je morda najvažnejše: polni so idej, energije, mladostne zagnanosti. Prav bi bilo, ko se jih pri tem podpirali.

T. GASPERIČ

SKRB ZA MLADE

TVD Partizan posveča veliko pozornosti delu z mladimi. Tako je vsak ponedeljek, vsako sredo in vsak petek telovadnica v Ribnici vedno polna. Okoli Suljeviča in Sirkovskega se v dveh izmenah zbere veliko ribniških pionirjev, ki se zanimajo predvsem za roket, nogomet in košarko. Razen tega pa vaditelja z učenci ponavljata predvsem vaje, ki so se jih učenci naučili pri urah šolske telesne vzgoje.

M. GLAVONJIČ

Na osnovni šoli na Mirni imajo učenci najraje košarko, zato njihovo ŠSD pogosto organizira medrazredna tekmovanja, pri katerih so vse ekipe močno izenačene. Na sliki: trenutek z ene izmed zadnjih tekem. (Foto: Zdravko Kramar)

KAKO ŽIVIMO?

Mladinske delovne brigade postajajo ponovno ena glavnih oblik delovanja mladinske organizacije. Ta združuje mlade iz vse Jugoslavije, krepi njihovo bratstvo in enotnost, delovne navade, tekmovalnega duha in jih vzgaja za samoupravno odločanje.

Brigade

Ker se bodo brigade kmalu preselile tudi v naše kraje, v Suho krajino, sva se o koristnosti brigad pogovarjala z Liliko Galič, učenko 8. razreda osnovne šole „Katja Rupena“ iz Novega mesta.

„Iz šolskih knjig vem, da so bile včasih mladinske delovne brigade precej pogostejše, kot so zadnje čase. Nekateri pravijo, da so jih opustili samo zato, ker so bile nerentabilne, predrage. Mislim, da to ni res. Prav nekaj brigad v zadnjih časih, zlasti na Kozjanskem, je dokazalo, da znajo mladi dobro delati, da se brigade izplačajo. Tako kot jaz mislijo tudi nekatere moje kolegice. Verjetno bo marsikdo pripomnil, da smo osnovnošolci premladi za brigade. Toda tudi mi bi lahko pomagali. Spominjam se starejšega brata in njegove generacije. Za našo šolo so s prostovoljnimi delom, ko so bili še učenci, naredili lepo igrišče. Zato ne bi bilo napak, ko bi učenci tistih šol, ki že imajo stadione, med šolskimi počitnicami ustanovili delovne brigade in taka igrišča naredili za svoje vrstnike po vaseh. Takrat, ko bomo mladi dokazali, da smo pripravljeni delati, nas bodo morali starejši podpreti. Razen koristnih objektov bomo pridobili še nekaj: tovarništvo in občutek, da smo naredili nekaj koristnega. Upam, da bodo moj predlog prebrali vsi učenci in da ga bomo že v letošnjih počitnicah začeli uresničevati.“

Živi in delaj pošteno

Kaj menijo mladi Novomeščani o vrstnikih, ki bili pred kratkim obtoženi zaradi vlomov

Kaj pravzaprav prisili mladega človeka, ki mu prav nič ne manjka, v nepremišljene tatvine, v kriminal? Kdo bi vedel odgovoriti, kaj je v ta dejanja privedlo skupino mladih Novomeščanov? Sodišče jim je te dni že izreklo kazen. Kako so njihova dejanja ocenili njihovi sovrstniki, znanci?

SREČKO LAMUT, dijak TTŠ, 17 let: „Precej fantov, ki so bili pred kratkim obtoženi, poznam. V začetku nisem mogel verjeti, da imajo toliko vlomov za sabo. Vsi so bili vedno tako poštene... Kar je, je. Dobili so kazen. Nekaterim se zdi majhna, drugim velika. Mislim, da je to dobra šola za vse tiste, ki imajo podobne želje, kot so jih imeli obtoženi.“

POLDE JEVŠEK, gimnazijec, 18 let: „Njihova dejanja so premisleka vredna in opozorilo za vse starše in njihove otroke. Preseneča me, ker se je takoj za njimi na našem območju pojavila še ena tolpa. Prav gotovo je, da bodo tudi to kmalu ujeli.“

MILAN DRAGMAN, končal osemletko, 16 let: „Jaz kaj takega ne bi nikoli delal. Raje se obesim ali pa vržem v Krko. Ne vem, zakaj so kradli. Popolnoma nič jim ni manjkalo. Če so imeli avtomobile, so imeli tudi denar. Po mojem, so krivi tudi njihovi starši.“

ANGELA JERIČ, uslužbenka, 25 let: „Fantje so se radi lepo nosili. Naj bi raje delali! Tisti, ki pri nas dobro in pošteno dela, lahko tudi dobro in pošteno živi. Obsojam jih.“

RUDI MRAZ, študent FAGG, 19 let: „Preveč prostega časa, slabi filmi, sanjarjenje, slaba družba... Vse to je na fante vplivalo, da so ali pustili ali zanemarjali službo in šolo. Ne morem reči, da so bili psihično neuravnovešeni. Njihova početja sicer kažejo na to. Če bi se posvetili delu, bi bilo popolnoma drugače. Vendar za fante vseeno še ni konec sveta.“

MILENA WARTO, ekonomska tehnik, 20 let: „Da bi bila prijateljica teh fantov, ne morem reči. Poznala sem jih kar dobro, saj jih je veliko moje starosti. S svojim početjem so res poskrbeli za neprijetno presenečenje v našem mestu. Mislim, da so to počeli le zato, da bi bili v očeh vseh 'glavni'. To jim je precej časa kar uspevalo, toda ta nji-

nova bolezenska težnja jih je in še bo veliko stala.“

BOJAN MRHAR, trgovec, 18 let: „To bo draga šola za fante. Prepričan sem, da ne bodo nikoli več počeli česa takega. Za svoja nepremišljena dejanja so dobili kazen. Prepričan sem, da v strah prav nekemu, ki bi skušal živeti na tak način.“

MATIJA JERANČIČ, ekonomska tehnik, 22 let: „Če človek nima pametnega početja, se spusti v kriminal. Kako gledam fante sedaj, ko prišli iz zaporov? Veste, kar v rodno se je bilo v začetku srečati njimi. Človek ni vedel, kaj naj govori, kaj naj vpraša.“

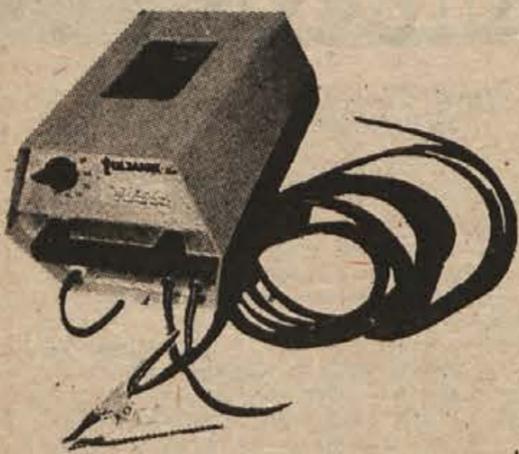
JOŽICA TRTNIK, delavka, 17 let: „Če bi se fantje ukvarjali s športom, ne bi zašli na kriva pota. Prav tako bi jih morali tudi strogo kontrolirati. Verjamem, da je težko, toda vedeti bi morali, da jih njihovimi fanti nekaj narobe. Priprava je za vse mlade, ki so po svoji sili spremljali dogodke s sodišča vse skupaj močno poučno. Mislim, da so fantje gledali preveč slabih filmov, ki jih v našem mestu še nikoli ni manjkalo.“

FRANCI KOŠIČEK, uslužbenec, 22 let: „Obtoženi so dobili kazen zato jih mi ne smemo nikakor zlonovati in obsojati. Za svoja nepremišljena dejanja se in se še bodo kesali. Mislim, da bi bilo prav, ko bi jih družba vnaprej nudila vse možnosti za normalno življenje.“

VOJKO DRAGAŠ, Novomeščan, ki služi vojaški rok v Raški, 22 let: „Te dni sem bil na dopustu, tako poznam vso zgodbo o številnih vlomih. Fantje so ga pošteno položili in dobili ostre kazni. Upam, da bodo dober opomin za vse tiste mlade letnike, ki so jih še pred letom občeudovali. Vsi si naj zapomnijo delaj in živi pošteno in živi srečno! Ali so fantje, ko so roparji pomislili, da lahko kradejo revnim otrokom?“

BULJANIK

PRENOSNI TRANSFORMATOR ZA VARJENJE

TBH 140 Bantam

Za varjenje kosov tanke pločevine ali za njeno obdelavo je najidealnejše orodje BANTAM transformator: ker tehta le 20 kg, je zelo primeren za delo v delavnici ali na potovanju. Z njim lahko varite navadno mehko jeklo, nerjaveča jekla in jekla, ki so odporna proti kislinam. Moč je variti lito železo ali obnoviti izrabljene površine z elektrodami za trdo varjenje. Stroj je možno priključiti na enofazni priključek 220 V.

Za BANTAM velja garancija leto dni. Če se pokvari v garancijskem roku, bo kupec dobil v zameno nov aparat. Če pa se stroj pokvari po garancijski dobi, lahko kupec BANTAM zamenja za novega — po zelo nizki ceni.

VSESTRANSKO — PRIPRAVNO — EKONOMIČNO

Brodogradilišče, tvornica dizel motorov i tvornica električnih strojev i uredaja — Pula

P P ŠTEV 208, TELEFON: CENTRALA (052) 22-322
TELEX: 25 252 YU ULJTES

Z NOVIM LETOM NAVADNO ZAČENJAMO NOVO DELO IN NAČRTUJEMO NOVE DOLŽNOSTI.

30-50% ZNIŽANJE PRODAJNIH CEN!

TRGOVSKO PODJETJE **nama** LJUBLJANA

s svojimi veleblagovnicami v Ljubljani, Kočevju, Škofji Loki, Velenju in Slovenj Gradcu pa začne novo leto s svojo že tradicionalno ugodnostno akcijo za potrošnike;

RAZPRODAJA

MOŠKE, ZENSKÉ IN OTROŠKE ZIMSKE KONFEKCIJE IN OBUTVE.

RAZPRODAJA ZIMSKE KONFEKCIJE IN OBUTVE

LETOS PRI

nama v KOČEVJU

od 6.1.1975 do 31.1.1975

VELEBLAGOVNICA **nama** KOČEVJE

spet nudi izredno ugoden nakup

ZIMSKE KONFEKCIJE IN OBUTVE

S 30 DO 50% ZNIŽANJEM PRODAJNIH CEN!

V gosteh do novih točk

Novomeščani so na lestvici prvi, igralci Kočevja pa peti

V četrtem kolu prve slovenske šahovske lige zahod sta ekipi Kočevja in Novega mesta doživeli zmagi. Novomeščani na lestvici še vedno vodijo.

SVOBODA-STOŽICE – NOVO MESTO 3,5:6,5

V četrtem kolu slovenske lige so Novomeščani zaigrali nekoliko slabše, tako da so domači šahisti v tem dvoboju doživeli časten poraz. Kljub minimalni zmagi so Novomeščani še vedno na prvem mestu z 29,5 točke.

Rezultati: Rijavec – Osterman 1:0 b.b., Sifer – Praznik 0:1, Rulič

– Sitar remi, Troha – Petkovič remi, Krumpak – Škerlj 0:1, Cunder – Milič 0:1, Novak – A. Praznik 0:1, Plevnik – Peterle 0:1, Tamaš – Poredoš 1:0, Mejak – Pucelj remi.

NOVO MESTO – BOREC 9:1

V tretjem kolu lige so se Novomeščani še pred novim letom doma

pomerili z igralci Borca in jih brez težav močno premagali. Z rezultatom 9:1 so dosegli doslej največjo zmago.

Rezultati: Osterman – Podgornik, Praznik – Naglič 1:0, Sitar – Vojčič 1:0, Škerlj – Rakovec remi, Istenič – Lazar 1:0, Komelj – Jakovič remi, Praznik – Pirc 1:0, Peterle – Božičević 1:0, Poredoš – Mazi 1:0, Pucelj – Deželak 1:0.

KOPER – KOČEVJE 6:4

V četrtem kolu slovenske šahovske lige so dobro zaigrali tudi igralci Kočevja. V gosteh v Kopru so v izenačenih igrah zmagali tesno, a zasluzeno.

Rezultati: Milinkovič – Cimer 0:1, Brečević – Ivčič remi, Omladič – Mestek 0:1, Vulič – Zupančič 1:0, Sebalj – Janež 1:0, Ajdnik – Kovač 0:1, Kamenšek – Šega 1:0, Golob – Kirasič 1:0 b.b., Čibej – Ofak 1:0, Jeras – Mohar remi.

KOČEVJE – BOROVNICA 4,5 – 5,5

V tretjem kolu so v Kočevju gostovali igralci Borovnice in z odlično igro presenetili domače igralce. Zmagali so tesno – 4,5 – 5,5. Rezultati: Ivčič – R. Kržišnik 0:1, Mestek – Ukmar 0:1, Cimer – Ljajič 1:0, Zupančič – Čatič 1:0, I.K. Mohar – Gradišnik 0:1, Savič – Zupanc 0:1, Šega – Jeraj 1:0, Kirasič – Kovač 0:1, Ofak – Sivic remi, B. Mohar – Jerič 1:0.

Vrstni red po 4. kolu: Novo mesto 29,5, Iskra 26, Koper 21, Lesce in Jesenice 20, Kočevje 19 itd.

PO STEZAH PARTIZANSKE JELOVICE

V soboto in nedeljo, 11. in 12. januarja, se bodo na Jelovici zopet zbrali nekdanji borci in mladina in se pomerili v partizanskih marših. Tudi letošnje srečanje mladih s starejšimi je pripravljeno v počastitev 30-letnice osvoboditve Jugoslavije.

Šport

RIBNICA – V prvenstveni šahovski tekmi med domačimi šahisti in gosti iz Vrhniko smo gledali izredno izenačene in zanimive dvoboje. Srečanje druge republiške lige se je končalo neodločeno – 5:5. Domači šahisti so zelo dobro igrali predvsem na prvih deskah, medtem ko so na zadnjih popustili. Zelo dobro je tokrat zaigrala članica Tankova, ki je nasprotnico brez težav gladko premagala. (M. GLAVONJIC)

ZAČETEK PLAVALNEGA TEČAJA

Temeljna telesnokulturna skupnost Novo mesto nadaljuje s plavalnimi tečaji za začetnike. Vse kandidatke, ki so se prijavile k začetniškemu tečaju, obvešča, da se bo začel v petek, 17. januarja, ob 18. uri. Kandidatke se naj zberejo ob bazenu osnovne šole na Grmu. Natančnejše informacije dobe v pisarni TTKS, Kidričev trg 2.

Devet točk-uspeh

Kočevje - nogometaše čaka še trdo in naporeno delo

Z zadnjim uspehom proti Dobu (2:1) so kočevski nogometaši zaključili letošnjo sezono nastopov v ljubljanski podzvezi.

Glede na to, da so kot novinci v omenjenem tekmovanju zasedli deveto mesto (z devetimi točkami), smo kljub vsemu lahko zadovoljni s takšno uvrstitvijo. Res je, da so dosegli v jesenski sezoni samo dve zmagi, toda konkurenca je bila hujša kot lani, kar je zahtevalo dobro pripravljenost moštva.

Igralce trenerja Pavla Komaca je nekoliko oviralo tudi izredno slabo igranje v Kočevju, ki je bilo v večini primerov razmočeno, blatno ter neurejeno, saj je bilo samo enkrat povaljano, pripravljeno za srečanje.

Jeseni so za kočevski klub največkrat nastopili tile igralci: Šalika (Struna), Arko, Košorog (Bokan), Franc Nekić, Merhar (Cilenšek), Jože Nekić (Dobrič), Turk (Kozic), Kovač, Briški, Kopač, Mueller. Obramba je bila nekoliko slabši del moštva, posebno velja to za srečanja doma, medtem ko niti napadalcji Kopač, Briški, Kovač niso ponovili lanske učinkovitosti.

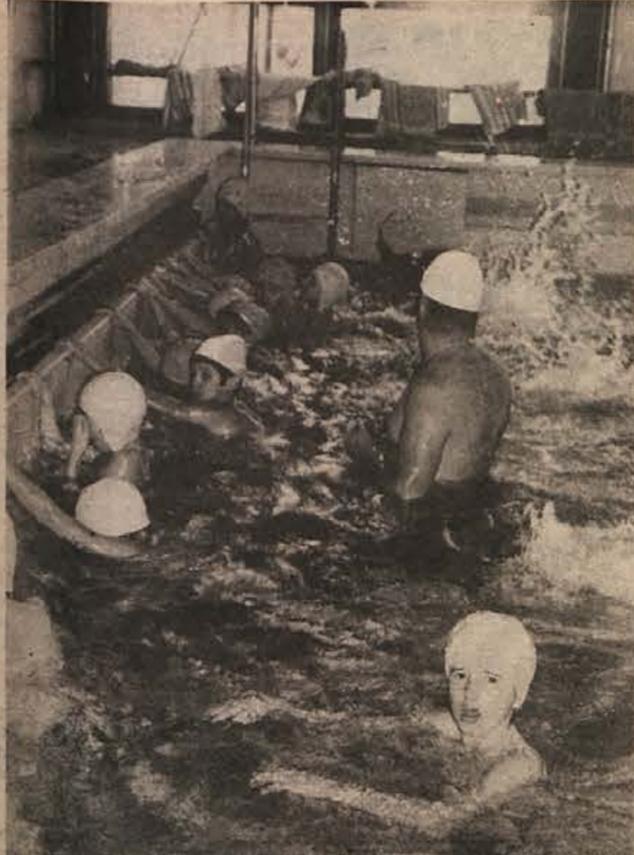
Vsekakor se bo potrebno med počitnicami dobro pripraviti na spomladanski del prvenstva. Nogometaše Kočevja čaka hud boj za prvenstvene točke, za obstanek v ligi. Tudi dejstvo, da so v klubu odnosi urejeni ter da imajo igralci na vseh srečanjih veliko podporo pri številnih gledalcih, daje lepo garancijo za nadaljnji napredek nogometa v mestu ob Rinži.

Z. FAJDIGA

KAJ, KJE, KDO?

Novomeški šahisti so med tistimi redkimi športniki, ki v prvih članskih republiških ligah nimajo pravega nasprotnika. Za sabo imajo sedaj že štiri kola, v katerih so brez težav dosegli same zmage. Tako jim je edini resni konkurent vrsta ljubljanske Iskre, ki pa zaenkrat ne igra tako uspešno kot Novomeščani. Ti se bodo v prihodnjem kolu, v nedeljo dopoldan, doma pomerili z vrsto Lesc. Še ena lepa priložnost za naše igralce, da dosežejo prepričljivo zmago in se na prvem mestu še bolj utrdijo.

Šahisti Kočevja so v letošnji sezoni nekoliko oslabiljeni, razen tega pa so začeli precej slabo. Ugotavljamo, da iz kola v kolo igrajo bolje in so trenutno v sredini lestvice. V 5. kolu igrajo doma z Borcem. Tudi zanje je to lepa priložnost za prepričljivo zmago, s katero bi na lestvici lahko napredovali za dve mesti.

Med številnimi prednostmi združitve novomeških osnovnih šol je za osnovno šolo „Janez Trdina“ iz Stopič tudi 22-urni plavalni tečaj za učence petih razredov, ki se je končal tik pred novim letom. Na sliki: podgorski osnovnošolci v grmskem bazenu. (Foto: F. Orel)

namizni tenis

Sodražica izgubila - sedaj je peta

Novomeški igralci namiznega tenisa s štirimi točkami na 9. mestu

Zadnje, deveto kolo prvega dela prvenstva SRS v prvi moški namiznoteniški ligi so tekmovalci odigrali že pred novim letom. To kolo je prineslo več uspeha gostujočim ekipam.

V derbiju lige je v Lendavi gostoval hrastniški Kemičar in domače

igralce premagal z najtesnejšim rezultatom ter postal jesenski prvak. Igralci Novega mesta so gostovali pri Ljubljani. Srečanje so v zadnjem kolu jesenskega dela tekmovanja izgubili s 5:0.

Rezultati IX. kola: Lendava – Kemičar 4:5, Ljubljana – Novo mesto 5:0, Prestranek – Semedela 3:5, Gradis – Fužinar 4:5. Vrstni red: Kemičar 16 točk, Kajuh-Slovan 12, Triglav 12, Lendava 12, Ljubljana 12, Fužinar 8, Semedela 6, Gradis 4, Novo mesto 4 in Prestranek 2 točki.

SODRAŽICA JE PETA

S tekmovanjem so končali tudi v drugi republiški ligi zahod. Tudi v zadnjem kolu jesenskega dela tekmovanja je drugo moštvo Olimpije doseglo krepko zmago in je še vedno prvo. Sodražani so v prvem delu igrali zelo uspešno, a so ob koncu tekmovanja popustili in so trenutno na petem mestu. V zadnjem kolu so gostovali pri ekipi Salonita in srečanje tesno izgubili s 5:4. S porazom proti neposrednim konkurentom za vrh lestvice so si Sodražani pripravili možnost, da se uvrste v vrh lestvice. Rezultati: Luznik – Lovrenčič 0:2, Peršič – Gašperič 2:0, Tomažič – Mrgole 2:1, Peršič – Lovrenčič 2:1, Luznik – Mrgole 0:2, Tomažič – Gašperič 2:0, Peršič – Mrgole 0:2, Tomažič

odbojka

Solidni mladinci

Odbojarski klub Salonit iz Kanala je pripravil mladinski novoletni turnir, ki so se ga udeležili igralci petih klubov.

Prvo mesto so zasedli domači igralci, ki so zbrali 8 točk, drugi so bili odbojkarji Kamne gorice (6 točk), tretji Boyca (4), četrtri Novomeščani, ki so zbrali dve točki, zadnji pa igralci Kopra, ki na turnirju niso dosegli niti ene zmage.

Rezultati Novega mesta: N. mesto – Salonit 0:2 (11:15), 4:15), N. mesto – Kamna gorica 0:2 (14:16, 13:15), N. mesto – Koper 2:0 (15:10, 15:13) in N. mesto – Bovec 0:2 (14:16, 13:15), N. mesto – Koper 2:0 (15:10, 15:13) in N. mesto – Bovec 0:2 (14:16, 12:15).

Doseženi rezultati Novomeščanov kažejo na dokajšno izenačenost ekip. Čeprav naši mladinci niso imeli možnosti za skupne treninge, so na turnirju pokazali dobro igro, zaradi katere jih bo potrebno kmalu upoštevati v članskem moštvu. Za Novo mesto so nastopali Primož, Zeleznik, Rajer, Lapajne, Pavlin in Kosmina.

T. JORAS

– Lovrenčič 0:2 in Luznik – Gašperič 2:0.

Vrstni red po prvem delu: Olimpija 11 18 točk, Sava 14, Bežigrad 12, Salonit 12, Sodražica 10, Zvezda 8, Nova Gorica 6, Jesenice 6, Vrhniko 4 in Idrija brez točke.

T. JORAS

Pokal »Krka 75« kegljačem Krke

Na kegljaški reviji, ki bo poslej tradicionalna, sodelovalo 6 ekip

Prejšnjo soboto in nedeljo se je na kegljišču „Gorjancev“ na Loki v Novem mestu končal prvi kegljaški turnir za pokal „Krka 75“.

Na novomeškem kegljišču so se zbrali skoraj vsi najboljši kegljači dolenske, ki so se potegovali za prehodni pokal novomeške Krke, tovarne zdravil. Šest ekip se je predstavilo z dobrimi in izenačenimi igrami. Dvodnevno tekmovanje si je ogledalo okoli 100 ljudi, kar potrjuje, da je v Novem mestu, odkar smo dobili moderno štiristezno kegljišče, za ta šport vedno več zanimanja.

Tokrat so se najbolje izkazali igralci novomeške Krke. Kegljali so ves čas zanesljivo in ob koncu zasluženo osvojili lep prehodni pokal „Krka 75“ in diplome, ki jih je prav

tako kot pokal prispevalo Športno društvo Krka.

Na drugo mesto so se uvrstili gostje iz Kočevja. Ker niso vajeni novomeške stee, jim ni šlo najbolje, kljub temu pa so bili z drugim mestom in doseženim rezultatom zadovoljni.

Vrstni red: 1. Krka 6375, 2. Kočevje 6211, 3. Krško 6150, 4. Novo mesto 6679, 5. Mercator (Trebno) 5994, 6. Brežice 5819. Izven konkurence je nastopalo

drugo moštvo novomeške Krke in podrla 5895 kegljev. (Najboljši posamezniki so bili Hren (Krka) – 832 podrtih kegljev, Hribljan (Kočevje – 828) in Badovinac (Novo mesto – 819).

Ob koncu tekmovanja je predstavnik Krkeinega športnega društva Ciril Klemenčič predstavnikom ekip podelil pokal in priznanja. Poudaril je, da bo poslej ta kegljaška revija tradicionalna, še zlasti zato, ker se na njej zberejo vsi predstavniki dolenskih klubov.

SODRAŽANI V NOVI GORICI

Pionirji Partizana iz Sodražice so se udeležili odprtega prvenstva Nove Gorice. Sodelovalo je 15 namiznoteniških vrst in 60 posameznikov. Ekipno so Sodražani prišli med dvanajst ekip, med posamezniki pa sta se Čampa in Lovrenčič uvrstila med 16 najboljših.

Rezultati ekipno: Sodražica – Dobrava 2:5 in Sodražica – Semedela 2:5; posamezno: I. kolo: Čampa – Jelen (Gorica) 2:0, Lovrenčič – Miklavčič (Hirija) 2:0, Kumelj – Silovič (Semedela) 0:2, II. kolo: Čampa – Podjat (Sava) 2:0, Lovrenčič – Fabijan (Sava) 2:0, III. kolo: Čampa – Gregorič (Gorica) 0:2 in Lovrenčič – Korbar (Jesenice) 0:2.

PRIJATELJSKI DVOBOJ SODRAŽICI

Tik pred novim letom so se v Sodražici pomerile pionirske vrste Kočevja in Sodražice. Rezultati: Sodražica I – Kočevje I 5:0, Sodražica II – Kočevje II 5:0 in Sodražica III – Kočevje III 5:2. Za domače so nastopili Čampa, Lovrenčič, Kumelj, Drobnič, Pakiž, T. Fajdiga, R. Fajdiga, Pust in Stupica, za Kočevje pa Okoren, Kirasič, Pokljač, Lapajne, Jurkovič, Klopčič, Pangračič, Mihelič in Štajdohar.

T. JORAS

Ciril Klemenčič, predstavnik ŠD Krka, podeljuje kapitanu Krkine kegljaške ekipe lep pokal. Kegljaki turnir „Krka 75“ si je ogledalo v dveh dneh okoli 100 občanov, kar dokazuje, da ima ta šport v našem mestu vse več privrženecv. (Foto: Janez Pezelj)

M. GLAVONJIC

Zagovoril se je

Dolenjski list pred 20 leti

Vode je dovolj

ZE PRED novim letom so bila uspešno zaključena gradbena dela pri gradnji novomeškega vodovoda v prvi etapi; dograjen je bil glavni cevovod od zajetja do zbiralnikov ter do Bršlina. To je ena največjih komunalnih gradenj na Dolenjskem in velika zmaga delovnega ljudstva. Prepotrebna obnovitev starega novomeškega vodovoda je bila predmet razprav celih 15 let. Posebno pereče je postalo vprašanje preskrbe z vodo po vojni, ko je začelo število mestnega prebivalstva hitro rasti, hkrati pa se je začela razvijati industrija in večji obrtni obrati. Ljudski odbor je vedel za ta pereči problem mesta in vsa leta po vojni iskal možnosti za odpravo te hude pomanjkljivosti.

ZE NEKAJ ČASA je v veljavi v Črnomlju zakon, da niso dovoljene kinopredstave nižjega razreda gimnazije, vendar se nam čudno zdi, da so predstave dovoljene učencem osnovne šole, za katere bi rekel, da jim filmi še manj ustrezajo kakor gimnazijcem.

DEDEK MRAZ je bil v Kočevju težko pričakovani. Z obdaritvijo je začel 29. decembra. Lepo je bilo te dni. Pa tudi v ostalih krajih je delil dedek Mraz darove. Mnogo otrok je bilo obdarovanih, lahko rečemo, da je bil ta čas za najmlajše najlepši v letu. Da pa je dedek Mraz lahko delil darove, so mnogi pripomogli podjetja in zadruga.

ČE BODO POGAJANJA z Radio Ljubljana ugodna, bo začel delovati zopet radio Bela krajina v sklopu z ljubljansko radijsko postajo, vendar bo imel tudi samostojne oddaje. Radio oddajnik že eno leto stoji in vsrkava prah na podstrešju in bi ga bilo treba čimprej rešiti te žalostne usode.

NEKEGA VEČERA sem z družino prišel v hotel Kandija. Lokal je bil prazen z izjemo enega omizja, katerega so sestavljali sami mladoletni vajenci. In kaj so pili? Žganje!!!

Iz DOLENJSKEGA LISTA
7. januarja 1954

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Najtežavnejša obrt na svetu

(Umno kmetovanje) je najtežavnejša obrt na svetu; umen kmetovalec mora biti danes v svoji stroki teoretično in praktično naobražen, a poleg tega mora njegovo obrtovanje prevežati pravi trgovski duh. Naše kmetijstvo povzdiguje je naloga in dolžnost kmetovalcev samih. A k tej nameri jih zbuditi in jim iti z vsemi mogočimi sredstvi na roke, je pa sveta dolžnost vseh poklicanih činiteljev. Privedimo kmetijski stan do spoznanja, da si edino le on sam more izdatno in trajno pomagati ter, da zaman pričakuje rešitve od kje drugje. Samopomoč naj postane geslo. V ljutom gospodarstvenem boju premaga dandanes le močnejši in sicer gmotno, a še bolj duševno.

(Železnica) dolenjska ima zimski čas samo mešane vlake; radi tega vozi zlasti dnevni vlak neizrečeno počasi — nad štiri ure do Ljubljane. Promet je mnogo bolj živahen nego se je kedaj mislilo. Lesnine se uvažajo in izvažajo res velike množine. Videti je, da se bodo dolenjske železnice vže od začetka dobro splačevale. Tudi

se je govorilo v državnem in deželnem zboru, da je naša železnica normalna — sedaj pa naenkrat čitamo, da je postala „localbahn“.

(Zoper kletev) je izdala hrvaška vlada strogo naredbo leta 1880 po znanem silovitem potresu. Po tej določbi moral je vsak preklinjevalec biti zaprt 14 dni ali plačati 100 goldinarjev globe. Ker se je to skoro pozabilo, je vlada nedavno to naredbo dala ponoviti. Policija mora zgrabiti vsakega, kdor s kletvijo žali vero in npravnost. Take naredbe bi tudi Slovenci potrebovali.

(Da bodejo) v bodoče zamogle tudi rodbine oženjenih delavcev biti deležne dobrot bolniške blagajne, obračalo je dosedanje načelnikstvo vso pozornost v to, da se blagajniški sklad poviša in da bodo mogoče rodbinam oženjenih delavcev dajati zdravniško pomoč in zdravila na račun bolniške blagajne.

(Iz DOLENJSKIH NOVIC
1. januarja 1895)

PO SVETU OKOLI

ZA VARNOST — Prometna policija v britanski grofiji Sussex je zaradi obetane hude zime naprosila pešce, naj se oblačijo tako, da bodo vidni že od daleč. Tako naj bi ženske, neglede na vremenske nepravilike, še naprej nosile čim bolj kratka krila. Če bodo ženske sledile napotkom policije, bi kazalo opozoriti tudi voznike, naj ne „izgubljajo“ oči na ženskih nogah, ampak se raje posvetijo prometni situaciji pred svojimi vozili.

GROZLJIVO — Po najnovejših statističnih podatkih, ki so jih objavili na Zahodu, se v vojaških skladiščih velesil in polvelesil, ki imajo atomske in hidrogene bombe, nahaja toliko tega strašnega orožja, da bi lahko človeštvo samo sebe uničilo kar 50.000-krat zapored. Brez komentarja!

NAROBE SVET — Iz britanskega pristanišča Liverpool je pred kratkim odplula ladja z veliko pošiljko živih levov. Levi so se skotili v britanskih nacionalnih parkih in živalskih vrtovih ter so namenjeni v dve afriški deželi, kjer preti „kraljem“ živali popolno izumrtje. Tudi take stvari se dogajajo, kaj hočemo!

ŠALA PA TAKA! — Nedavno je bil v Hamburgu za šalo postavljen nenavaden svetovni rekord. Neka tamkajšnja gradbena firma (ki zaposluje tudi precejšen odstotek tujih delavcev) je zgradila devetnadstropno poslovno stavbo v 65 urah, 41 minutah in 23 sekundah. V čas gradnje je všteto tudi kopanje temeljev. To bi bilo lepo, ko bi se pogosto tako „hecala“ tudi naša gradbena podjetja, ali ne?

NOVA KRMA — Ekipa strokovnjakov iz Birminghama je odkrila novo in nadse koristno uporabo dnevnikov in tednikov (v poštev ne pridejo edino tedniki, ki so tiskani v barvah). S posebnim in razmeroma poceni postopkom je namreč mogoče roto papir predelati v zelo hranljivo in sočno živalsko krmo. Tako krave, v primeru pomanjkanja sena, časopisov ne bodo samo „brale“, ampak tudi prežvekovala.

NAPREDEK — Neka ekspedicija brazilskih učenjakov se je vrnila z območja, kjer živi indijansko plemo Yanco (za katero bi lahko rekli, da živi v kameni dobi, ko bi bilo v brazilskih pragozdovih kaj več kamena) in postregla z zanimivim podatkom: zadnja številka, do katere se je do zdaj „prebrilo“ omenjeno plemo, je „poctarrarioroarac“, kar pomeni po naše številko — tri!

RED MORA BITI — V okviru manevrov pakta NATO se je v okolici Barry Budona na Škotskem spustilo sto ameriških padalcev, ki so imeli za nalogo „iznenada napasti“ tamkajšnje veliko radarsko omrežje. Toda do vojaškega „presenečenja“ ni prišlo, ker so padalci padli v roke lokalnim carnikom, ki so jih celih pet ur temeljito pregledovali. Dogodek sponjina na tisto šalo o Britančih, ki pravi, da v Veliki Britaniji ne bo prišlo nikoli do revolucije zategadelj, ker je revolucija z zakonom prepovedana.

Čutenje rastlin

Nova spoznanja o sposobnostih rastlin

Pred dvem letoma se neverjetna in fantastična hipoteza Cliva Baxterja o sposobnostih rastlin, da sprejemajo, dojemajo in čutijo najosnovnejša čustva (strah, ugodje, žalost), dobiva iz dneva v dan vse več znanstvenih potrdil. Sprva so misel o čutenju rastlin zavračali kot poceni senzacijo tiska in razpihovanje neznanstvenih doganj, zdaj pa se vse več znanstvenikov in psihologov ukvarja prav s tem problematičnim vprašanjem.

Pred kratkim so v Sovjetski zvezi izvedli vrsto poskusov, ki naj bi pokazali, ali se sploh splača ukvarjati se z vprašanjem čutenja rastlin. V Akademiji pedagoških znanosti je profesor Venjamin Puškin zbral 24 prostovoljcev, ki so se podvrgli hipnozi, da bi tako lahko dobili od njih zaželeno čustveno reakcijo. Prostovoljci so bili povezani z encefalografom, ki je istočasno beležil tudi spremembe električne prevodnosti na listih rastlin. Encefalograf naj bi tako zabeležil sovpadanje rastlinskih in človeških reakcij.

Po več poskusih je Venjamin Puškin ugotovil, da pri treh poskusnih osebah rastline sploh niso reagirale, medtem ko pri drugih so. Prav presenetljivo pa je, da so rastline na več kot 300 dražljajev hipnotiziranim nedvomno „odgovorile“. Poskus je dokončno dokazal, da rastline reagirajo na spremembe čustvenega stanja nekaterih ljudi.

Več profesor Puškin tudi ni hotel. Delo so že prevzele dodatne skupine psihologov.

Romantike ni nič več

Mata Hari je stvar preteklosti - Porast

Romantični časi slavnih, velikih vohunov so že davno minili. Nič več si ni mogoče zamisliti vohuna take mere, kot sta bila Mata Hari ali Abel. Samostojni vohun — to je stvar preteklosti. Sedanji so samo več ali manj nakakšni uslužbenci in za opravljanje svojega poklica ne potrebujejo kdove kakšnih spretnosti in poguma.

Vendar s tem ni rečeno, da je vohunstvo izumrlo. Kje pa! Iz dneva v dan se ta dejavnost povečuje in razrašča. Strokovnjaki so izračunali, da gre za vohunske dejavnosti v svetu več kot tristo milijard dolarjev na leto. Samo v Združenih državah se je, denimo, osebje zloglasne obveščevalne agencije CIA v preteklih petih letih povečalo od 15 tisoč na 40 tisoč. Nekaj agentov sicer še opravlja klasično vohunsko službo, toda velika večina ima nalogo samo prebirati časopise tujih držav in druge informacije ter jih skladiščiti v velike računalnike, ki so zamenjali človeka. Zanimiv je tudi podatek, da se je v borih petih letih v ZDA število prisluškovanjih telefonskih pogovorov povečalo od prejšnjih 8 milijonov stalno nadzorovanih telefonskih števil na 40 milijonov. Vohunstvo torej cveti kot še nikoli poprej, res pa je, da je vsa romantika izginita.

Človeka so zamenjali sateliti, ki lahko posnamejo s pomočjo posebnih kamer vse, kar zanima tuje države. Prisluškovanje je povsem odvisno od novejših mikrofonске tehnike, saj uporabljajo vohunske agencije take prisluškovalne naprave, da pred njimi ni varen noben prostor.

Vohunstvo torej cveti, čeprav je doba velikih in slavnih vohunov za vedno umrla.

Goljuf carske krvi

Nečedni posli ruskega princa - Zbledeli blišči

Kralj, kraljica ali cesar, cesarica in dvor ter vse, kar spada zraven, je dandanes že prava redkost. V tistih deželah, kjer pa se še ne morejo (ali nočejo) otresti ostankov polpreteklosti, nimajo monarhi skoraj nobene politične in druge moči, zato pa toliko več bogastva, katerim ravnanje dostokrat ni nesmiselno. In ko pride dan, pa ga kralju ali cesarju krona glave, tedaj se pokaže vsa bogastva nekdanjih gospodarskih in gospodarskih dinastij. Tokrat bomo opazili značilen primer iz nekdanjega

Britanski princ Charles gotovo ni pričakoval, da ga bo princ Obolenski potegnil za nos!

ruske carske rodbine Romanovih, katere neslavni konec je do bro znan tudi bralcem naših „Priloge“.

Sorodnik Romanovov 57-letni princ Nikita Obolenski, ki se kot emigrant potepa po svetu, je bil pred nekim belgijskim sodiščem v odsotnosti obsojen na pet mesecev strogega zapora zato, ker je za čedno vsoto 57.000 dolarjev ogoljufal britanskega prestolonaslednika princa Charlesa.

Gospoda plemenite krvi se spoznala na nekem sprejemu kmalu po tem pa je britanski princ, nič hudega sluteč, izročil Nikiti ček za že omenjeno vsoto dolarjev, ker mu je slednji obljubil, da mu bo kupil dragoceno stilno pohištvo. Obolenski je ček seveda takoj vnovečil, da o pohištvu ni bilo ne duha ne sluha, ker je denar v nekaj krajšem času zapravil pri igri nju pokerja, potem pa izgubil neznanu kam.

Za sodišče je bila goljufija kristalno jasna, posledice so znane, izvedelo pa se je tudi, da je „plemeniti in pošteni“ ruski princ Obolenski uradno poklicu — cestni pometalec.

Skrbna gospodinja

V mestu sem ob novem letu obiskal pravnika svoje mrzle sestrične z Blok. Živijo v veliki hiši, kjer je toliko stopnic, kot bi hodil na Trsat pri Reki. Pritisnil sem na gumb in odprle so se duri. Pred mano se je vse bleščalo, kot bi bilo ogledalo.

„Saj je lepše kot v cerkvi ali na cesarskem dvoru,“ sem začuden znil.

Gospodinja je bila videti jako stroga. Brž sem si moral sezuti škornje, tako kot to počno Turki, preden stopijo v svoje svete hrame. Se dobro, da sem si prejšnji večer umil noge in preobul nogavice. Kako bi me bilo sram, ko tega ne bi storil! Potlej sem pa drsal na dveh krpah in sedel na stol. Kajpak, udri sem se tako globoko, da ne bi videl iz mehkega naslonjača, ako ne bi bil velikani.

Z gospodarjem sva se menila o tem in onem, obujala stare spomine, vendar se je ves čas gospodinja vitkala v najin pogovor ali pa za prazen nič oštevala moža in dete, ki je komaj godno za šo-

lo. Revše je stalo v kotu in si niti igrača ni upalo vzeti v roke, se manj pa, da bi poskočilo.

„Kaj mu je?“ vprašam gospodarja.

„Bolani je,“ se brž vmeša gospodinja, „kar naprej moti posteljo, včasih pa ima napade, kot bi ga vrglo božje. Nič kolikokrat smo bili pri zdravnikih, pa pravijo, da je zdrav in da je bolezen živčnega izvora. Kako le, ko tako skrbim zanj? Vse ima na svojem mestu. Čisto in pospravljeno. Po cele tri ure dela imam vsak dan, da vse uredim.“

„Veste kaj? Ni čudno, da je vaše dete bolno. Se jaz bi bil, ako bi nekdo kar naprej tečnaril nad mano. Saj dete ni lesen kip v kotu! Je že bolje, da je stanovanje razmetano, da dete poskoči in se povaja, da je gibčno, srečno in zdravo. Pa brez zamer,“ sem pristavil, si brž nataknil škornje in se odpravil ven, ven iz hiše in mesta.

MARTIN KRPAN

27. Tedaj se je usulo po milijon rdečih pikic. „Ospice!“ je kriknila Klara. „Kuga!“ je zavpil doktor in torbo. Da, kuga! Bič božji. Klara je ostala sama pri ut vroče čelo, v grlu jo je stiskala rotla, „pobralo me bo brez t...”

POTA IN STRANPOTA

Dežurni poročajo

PRVI DAN KRADEL - 1. januarja zvečer je nekdo izpred kina Krka v Novem mestu odpeljal kolo s pomožnim motorjem, ki ga je tam pustil Franc Kristan iz Češče vasi.

NI POZNAL MERE - 3. januarja popoldne so novomeški miličniki pridržali do iztreznitve 24-letnega Ivana Kosa iz Herinje vasi, ker je razgrajal v gostišču Rotovž v Novem mestu. Prepričan se je z gosti in se nedostojno vedel.

VSTAJAL IN PADAL - 3. januarja zvečer so trebanjski miličniki zalotili 38-letnega Franca Kotarja z Blata, ki je vozil s pony ekspresom očitno vinjen, saj je večkrat padel s kolesa. Ko so mu miličniki hoteli nadaljnjo vožnjo preprečiti, je postal nasilen, zato si je moral vročo glavo hladiti v prostoru za pridržanje.

OVIRAL PROMET - 4. januarja zvečer so sentjernejski miličniki odpeljali čez noč na hladno Vinka Brajdiča iz Mihovce. Ta se je močno opil, hodil po cesti sem in tja, oviral promet in se tudi sam izpostavljal nevarnosti. Ker nasveti niso zalegli, je moral z miličniki.

KEGLJI GA NISO MIKALI - V noči na 3. januar je bilo vplomjeno v kegljišče Kanizarica. Neznani vlomilec je vdrl v poslopje skozi okno. V prostorih je našel nekaj denarja in ga odnesel.

UKRADEN IN NAJDEN - 31. decembra okrog poldneva je nekdo odpeljal iz parkirnega prostora pred restavracijo PUTNIK v Trebnjem oseben avto Z-750, lasti Ivana Pekolja iz Artmanje vasi. Zvečer so avto našli na avtocesti pri Sentjurju.

KDO IMA VOLČJAKA? - Dragi Zagar iz Mačkoveca pod Trško goro je nekdo ukradel psa volčjaka, starega 7 mesecev. Zagarjevi so oškodovani za 700 din, ker je bil pes nemški ovčar.

OGENJ NAREDIL ŠKODO - 31. decembra okrog 11.30 je nastal požar na gospodarskem poslopju Danijela Jerčinoviča iz Gribovlj 60. V poslopju so zgoreli razni kmetijski stroji, orodje, pa tudi krma in žito. Škodo cenijo na 80.000 din.

ČRPALKA BREZ TABLE - 31. decembra lani zvečer je najbrž zaradi kratkega stika nastal požar na reklamni tabli PETROL pri bencinski črpalci v Ločni. Delavci so sicer skušali ogenj pogasiti, vendar je bil trud zaman in črpalka je ostala brez table.

OKLEVALA NA CESTI

3. januarja dopoldne je Vladimir Gorjup, star 21 let, doma z Mrčinih vasi, v nepreglednem desnem ovinku v Senovem zadela 66-letno Jožefo Viner iz Konjskega. Zenska je na cesti oklevala, korak naprej, korak nazaj, pri tem pa jo je voznik zadela. Hudo poškodovano so odpeljali v bolnišnico.

Z dvigom obsavske ceste pri gradbišču novega mostu čez Savo v Boštanju je še posebno križanje z občinsko cesto na vogalu Papeževe hiše nova črna točka. Tole na sliki je naredil z nosom svojega avta Franc Kužnik, pomožni skladiščnik iz Stillesa, ko je pred kratkim zvečer poletel z glavne ceste v hišo.

Le hitra kazen je učinkovita

Služba za kaznovanje prekrškov v Novem mestu ugotavlja: od oktobra manj nesramnih voznikov, manj nesreč in nevarnosti z zdomci

V minulem letu so imeli opravka s 3900 zadevami ter še 1800 primeri, zaostanki iz leta 1973. Rešeno je vse, kajti zaostankov ne poznajo več, odkar imajo 3 sodnike in vsa sistemizirana mesta zasedena. Redek primer!

Ko dobijo v službi za kaznovanje prekrškov predlog za uvedbo postopka, rešijo primer najkasneje v mesecu dni, če ga je sploh možno rešiti. Odkar postujejo tako, tudi kazni mnogo bolj dosegajo namen, kajti znano je, da je učinkovita le takojšnja kazen, ker se kasneje vse razvedeni. Prejšnja leta so

nekateri primeri celo zastarali in jih ni bilo mogoče več obravnavati.

Vpliv novega zakona o urejanju cestnega prometa je zelo ugoden. Od 1. oktobra do konca leta 1974 je bilo v novomeški občini odvzetih čez 100 vozniskih dovoljenj. Veliko manj pa je bilo v tem času nesreč nasploh, manj tudi primerov nesramnega prehitavanja z ogrožanjem prometa. Po številu zalotenihih ne morejo ravno reči, da je bilo letos v tem času vinjenih voznikov manj kot lani, vendar imajo pri tem veliko zaslug številne miličniške akcije. Ravno zaradi pogostih kontrol je veliko vinjenih odkritih.

Med minulimi prazniki, v času od 20. decembra do prvih po novoletnih dni, niso imeli skoro nič opravka z zdomci, kar je novost v primeri s prejšnjimi leti. Med problematiko

preteklega leta sodijo vožnje brez izpita. In še jih je precej. Ljudje se ne zavedajo, kaj jih čaka po novem zakonu: najmanj 1 leto (do treh let) prepoved izdaje vozniskega dovoljenja. To pa pomeni, da prizadeti tudi k izpitu ne sme. Druga slaba stran voznikov je v tem, da vozijo tudi v času, ko jim je bila odvzeta vozniska knjižica. Praksa kaže, da je skoro vsak tak zaloten, potem dobi še najmanj toliko kazni, kolikor je je dobil prvič. In če se to ponavlja, se prepoved vožnje kopiči. Nekateri povratniki so celo tako nepoboljšljivi, da jih tudi visoka denarna kazen in odvzem knjižice ne spametujeta. Morali bodo za 2 meseca v zapor.

Ostrejše kazni in boljši nadzor pa sta pripomogla tudi k temu, da se je javni red in mir v Suhi krajini močno popravil. Ni več množičnih pretepev, značilnih za poprejšnje čase, ko so „nojšči“ švigali za vsak malenkosten nesporazum.

R. BAČER

Zaradi pokrova v takojšnjo smrt

Smrtna nesreča se je zgodila 4. januarja zvečer okrog 22. ure pri Pluski. Roman Selan iz Orlake je vozil fičko iz ljubljanske smeri, med vožnjo pa se je nenadoma odprl pokrov prtljavnika in vozniku zakril pregled. Zapeljal je v levo in silovito trčil v osebni avto Zastava 101, ki ga je naproti vozil ljubljancan Franci Nagelj. Po trčenju se je fičko še vzgal, ogenj pa je zajel tudi Nagjev avtomobil. Pri nesreči se je zelo hudo poškodoval sopotnik v fičko Anton Pucelj iz Orlake. Odpeljali so ga v bolnišnico, vendar je že med prevozom podlegel poškodbam. Oba voznika in sopotnica Anica Nagelj pa so dobili le lažje poškodbe. Na vozilih je škoda za 60.000 din.

POBEGLEGA DOBILI

1. januarja zvečer je šla peš po desnem robu ceste med Brestanico in Senovim 20-letna Radica Kolar z Senovega. Za njo je pripeljal fičko rdeče barve, jo zadela v hrbet in podrl, nato pa pobegnil. Poškodovano Kolarjevo so odpeljali v bolnišnico, krški miličniki pa so storilca kmalu našli. Z neregistriranim avtom je nesrečo zakrivil 29-letni Alojz Fabjančič iz Dobrave pri Senovem, v avtu pa je bil tudi lastnik, 20-letni Jože Mirt.

Kavranu zvišana kazen

V zapor bo moral za leto dni, za dve leti pa mu bo odvzeto voznisko dovoljenje

Anton Kavran iz Rimskega pri Kočevju je okrogno sodišče v Ljubljani pred kratkim zvečalo kazen na leto dni zapora, hkrati pa je potrdilo sodbo o odvzemu vozniskega dovoljenja za dve leti.

Anton Kavran je bil 13. maja 1974 obsojen pred občinskim sodiščem v Kočevju na 9 mesecev zapora in odvzem vozniskega dovoljenja za dobo dveh let, ker je iz malomarnosti oziroma z vožnjo proti predpisom 5. septembra 1973 ob 17.50 na Reški cesti v Kočevju trčil s svojim avtom v kolesarja Milorada Draganiča in ga hudo poškodoval.

Učencem osnovne šole Milorad Draganič je dobil takrat več hudih poškodb, in sicer zlom lobanje in lobanjskega dna, zlom desne ključnice, zlom desne sečne kosti, popolno izgubo sluha desnega ušesa in lažjo obliko ohromelosti desnega ličnega živca. Kavran je ob nesreči vozil vinjen.

Zoper sodbo občinskega sodišča sta se pritožila javni tožilec in obtoženelec. Okrogno sodišče je Kavranovo pritožbo zavrnilo, ugodilo pa je pritožbi tožila. Tako je zvečalo Kavranu dosojeno kazen na leto dni zapora, v ostalem pa je potrdilo sodbo občinskega sodišča. Sodba okrognega sodišča je pravomočna. J. P.

Primer štirinajsterice

Primer „novomeške štirinajsterice“, kot so nekateri imenovali skupino mladih fantov, ki jih je okrogno sodišče v Novem mestu te dni zaradi vlovov in tatvin obsodilo na zaporne in pogojne kazni, je, kar se roke pravice tiče, tako rekoč „ad acta“. Naš namen ni razpravljati o višini kazni, za kaj takega nimamo pravice, opozorili pa bi radi na nekaj elementov, ki so značilni tako za novomeški primer kot tudi za vse, žal vse bolj pogoste primere podobnih kaznivih dejanj mladih ljudi po vsej Jugoslaviji.

denar je pomembna osebna uveljavitev, treba je dokazati, da v družbi nekaj „pomeniš“. In kriminal na žalost je ena izmed kategorij vsake družbe. Skorajda nevidna, ker je vsem nevspečna, za tistega, ki se je odločil zanjo, pa prav tako „ugledna“ kot katerakoli druga. Celotno več: ker stoji za vlovom ali tatvino sankcija v obliki kazni, ker je treba „delati“ v vedno prisotni senci zelo usposobljenega aparata UJV, dobijo kazniva dejanja celo pridih Robinov Hoodov dvajsetega stoletja. Seveda Robinov za svoj žep.

Nikomur namreč ne smeš povedati, da si vlovil, z denarjem, ki si ga dobil, pa si lahko v družbi pridobi tisti status, ki ti je najbolj povšeči. Ta in na ta način pridobljeni družbeni položaj je v obeh odraslih ljudi morda nekoliko otročji, saj se ukradeni denar ali dobri ne večinoma prelevijo v hitre automobile, posedanje po barih, pijačo, lepe obleke itd., za mlade kriminalce pa je ravno to edina pot pridivne lastnega jaza. In tako postanejo „pustolovščine“ dejanja zoper družbo in njeno premoženje.

ramo priznati, včasih res odkritosrčno, psihologi ugotavljajo, da resničnega kesanja večinoma ni. Je predvsem jeza nase ali svoje pajašče, ker so se pustili ujeti, sam sodni proces pa je zaradi pozornosti najširše javnosti še ena priložnost za potrditev lastne osebnosti. Že ti trije elementi, nasteli bi jih lahko še veliko več, potrjujejo, kako pomembna je človekova uveljavitev v družbi. Kaj torej storiti, ko vendar vemo, da daje družba vsakomur relativno enako priložnost ali priložnosti za najširšo pošteno uveljavitev? Je tudi za to vprašanje na voljo kakšno Kolumbovo jajce ali pa se bomo morali resnično sprijazniti z dejstvom, da postaja kriminal vse širša kategorija naše družbe? Poudarek je na vse širša, kategorija namreč že je.

MARJAN BAUER

Zanimivo je predvsem, da mladeniči na kriva pota ne zahajajo v prvi vrsti zaradi koristi. Veliko bolj kot

Drugi element je materialna korist, ki pa je, ko gre za mlade ljudi, podaljšek prvega, torej uveljavitve osebnosti.

Prve štiri miličnice

Prav začudeno in nejeverno so gledali Novomeščani, ko so zadnje dni starega leta začeli videvati na mestnih ulicah prikupna mlada dekleta v miličniški uniformi. Kaj takega pri nas še nismo videli, zato je naš prvi novoletni obisk veljal mladim miličnicam. Kako jim je všeč ta poklic in delo v Novem mestu, so povedale:

BERNARDA TANCER: „Pred kratkim sem prvič oblekla uniformo. Po končanem seminarju smo postale miličniške pripravnice in vse štiri Stajerke smo prvič znašle v Novem mestu. Kraj je lep, med Dolenjci se dobro počutimo. Služba pa je taka, da moramo vsak dan računati z razburljivimi dogodki. Delamo kot ostali kolegi, le nočne službe smo bile dostej oproščene.“

FELICITA KREBS: „Miličniški poklic se mi zdi zanimiv in v njem vidim perspektivo. Imam možnost nadaljnje šolanja, napredovanja in življenjske razmere so razmeroma dobre, posebno velja to glede beneficirane delovne dobe. Sem pa pripravljena na napore, ki jih poklic zahteva. Doma sem iz Kidričevega in Novega mesta prej nisem poznala. Tu bom ostala najmanj leto dni in upam, da se bomo z Novomeščani dobro razumeli.“

VIDA PUŽ: „Miličnice sem videla pri delu v Mariboru in ta poklic mi je postal všeč. Ko je bil objavljen razpis, sem se javila. Družine še nimam, zato mi je odhod na Dolenjsko kar všeč. Pri delu spoznavamo tudi prometne razmere in moji prvi vtisi so, da je most čez Krško v Kandiji najhujši prometni vozil. Ravno danes sem tri ure stala tam in asistiral pri urejanju prometa.“

ZOFIJA KOLARIČ: „Za ta poklic me je navdušil brat, ki je tudi miličnik. Vem, da je poklic težak, naporen, hkrati pa zanimiv. Prvi primer težke delovne nezgode sem doživela v Straži, kjer se je ponesrečil delavec GG pri podiranju drevja. Na praksi na kriminalističnem oddelku pa smo sodelovale tudi pri odkrivanju vlovov. Začetek mi je všeč in upam, da se bo tako tudi nadaljevalo.“

R. B.

KRONIKA NESREČ

KANIZARICA: PRIZIGAL CIGARETO - 30. decembra lani je Punclo Ljubenko iz Kanizarice vozil proti Kvasici, med vožnjo pa mu je sopotnik prizigal cigareto. Voznik je pri tem izgubil oblast nad volanom, avto pa je zdrknul s ceste v železno ograjo. Gmotne škode je za 2.000 din.

NOVO MESTO: TRČILA NA ZAGREBSKI - 3. januarja zjutraj je Novomeščan Tomaž Smolič vozil avtom po Zagrebški cesti in nameraval zaviti v desno, Anton Franko Brusnic pa je prepoznal zavrti s svojim avtom, zato sta trčila. Škode je za 4.000 din.

ČRNOMELJ: PRIPELJAL Z LEVE - 31. decembra 1974 dopoldne se je Jože Kapš z Gabra pri Semicu z avtom peljal po Ulici Staneta Rozmana, z leve strani pa je pripeljal osebni avto Stanislav Šimec iz Kota. Vozili sta trčili, lastnika pa imata za 2.500 din škode.

VAVTA VAS: OPLAZILA V KRIZIŠČU - Ivan Resnik iz Gole Straže se je 3. januarja dopoldne peljal z avtom proti Novemu mestu v križišču Vavta vas pa je z novomeške smeri pripeljal naproti avtomobilist Jože Vodopivec iz Družinske vasi. Avtomobila sta se samsno oplazila, vseeno pa imata lastnika za 7.000 din škode.

NOVO MESTO: SPET CVETLIČARNA - 1. januarja zjutraj je Stane Vidic iz Smolenje vasi vozil z avtom po Glavnem trgu, pa ni mogel speljati ovinka pri cvetličarni in je trčil v steber ob lokalu. Škode je za 5.000 din.

OTOČEC: TRK PRI ČRPALKI - Celjanka Sonja Vidovič je 3. januarja dopoldne vozila avto mimo Otočca proti Ljubljani, pri črpalci pa je na cesti iz zaprte smeri zapeljala voznica osebne avtomobile Antonija Barbarič iz Gorenje vasi. Vozili sta močno trčili, na kar Vidovičovo odbilo na levo, njena avto pa se je prevrnil po nasipu. Sopotnika Olga Vidovič in Franc Tanjšek sta bila poškodovana in odpeljana v bolnišnico, gmotna škoda pa cenijo na 25.000 din.

LOPATA: ZDOMEČ NA STREHI - 31. decembra lani se je zdomec Silvester Vidmar peljal v osebnem avtu iz Vel. Lašč proti Smuki. Pri odcepu za Lopato je avto začelo zanašati, potem je trčil v vsek in se prevrnil na streho. Škode je za 8.000 din.

POLJANE: PRI PREHITEVANJU - 4. januarja popoldne je Novomeščan Dušan Zeslin vozil osebni avto proti Ljubljani, pri Poljanah pa je prehitel takrat, ko je naproti pripeljal z osebnim avtom Zagrebčan Mato Milanović. Med srečanjem sta se avtomobila oplazila: škoda je za 10.000 din.

SMARJE: KLJUB ZAVIRANJU - 1. januarja popoldne je Jože Žulčić iz Vratnega vozil fičko iz Sentjerneje proti Pletenjam. V križišču pri Šmarju je zavil po levi strani, naproti pa je pripeljal z avtom Jože Hren. Voznika sta sicer zavrla, vendar sta trčila in imata za 4.000 din škode.

PRELOKA: NI IMEL DOVOLJENJA - 5. januarja popoldne sta si naproti pripeljala z osebnima avtomobiloma Janez Starešini iz Zilj in Niko Veselič iz Vrhovcev. Voznika sta se v ovinku opazila in kratko razdajalo, zavirala, kljub temu pa trčila. Izkazalo se je, da Veselič ni imel vozniskega dovoljenja. Škode je za 5.000 din.

RAKOVNIK: PRI OBRAČANJU ZADELA - 1. januarja popoldne je Mirja Mikec iz Mokronoga vozila avto proti Trebnjemu, na Rakovniku pa je avto obračala. Ker je takrat iz trebanjske smeri pripeljal avtomobilist Janez Zajc, sta vozili trčili. Škodo cenijo na 6.000 din.

ŠKOCJAN: VOZILA PO LEVI - Jože Jalovec iz Zbur je 5. januarja popoldne vozil avto nemške registracije proti Škocjanu, naproti pa je po levi pripeljala avto Maruška Grdin iz Zagorice pri Mirni. Voznica se je umikala pred srečanjem, pri tem pa zadela Jalovec avto; potem se je ta večkrat preuknil in obstal na travniku. Škodo cenijo na 13.000 din.

VINICA: ČELNO V DROG - 1. januarja zvečer se je Novomeščan Vlado Stipanovič peljal z osebnim avtom od Vinice proti Črnomlju, v ostrom ovinku med potjo pa ga je zaneslo s ceste in je čelno trčil v drog telefonske napeljave. Droj se je zlomil, gmotne škode pa je za 5.000 din.

Nič več le v Novem mestu

Solidarnostna stanovanja bodo letos gradili tudi ponekod na podeželju

Gradnja stanovanj se bo letos v novomeški občini nadaljevala. Se ta mesec ali v februarju naj bi začeli na Drski pripravljati temelje za 52 solidarnostnih stanovanj. Gre za dva srednja bloka s po 26 stanovanji. Blizu upokojenskih blokov bo SGP Pionir zgradilo 42 stanovanj za trg.

„Na Drski pripravljamo vse potrebno za graditev 300 stanovanj, od katerih naj bi jih bilo 100 končanih v tem letu. Tam bo zrastle tudi še

Zvone Sakelšek: „Letos predvsem priprava zemljišč za gradnjo v letu 1976.“

26 vrstnih hiš. Kdaj se bo začela gradnja in koliko naj bi zidali v letu 1975, bo odvisno od komunalne ureditve teh zazidalnih območij.“ Pravi Zvone Sakelšek, vodja strokovne službe za stanovanjsko dejavnost pri samoupravni stanovanjski skupnosti, ki se pravkar oblikuje.

Do sredine januarja bo končan natečaj za projektno in urbanistično ureditev predele od bencinske črpalke pri Industriji obutve do lokacije za novi most čez Krko v Ločni. Na tem predele med Cesto herojev in reko naj bi v naslednjih letih zrastle okoli 400 stanovanj s

trgovinami, otroškimi vrtcem in drugimi objekti, ki jih mora imeti urejena soseska. Kot pravi Sakelšek, je natečaj vzbudil veliko zanimanja, saj je bilo za razpis kar 25 interesentov. Februarja bodo prispeli projekti in rešitve pokazali na posebni razstavi.

Predvidevajo, da bo teren za gradnjo ob Cesti herojev pripravljen že do konca tega leta, tako da bi prve stavbe začele rasti v letu 1976. Gradili naj bi pravzaprav izmenično: zdaj ob Cesti herojev, zdaj na Drski, kakor bodo zemljišča komunalno opremljena.

Komunalnemu urejanju zemljišč se letos obetajo boljše časi, saj bo pri združenih sredstvih, naloženih v Dolenjski banki in hranilnici, možno dobiti približno za 7 milijonov dinarjev kreditov v ta namen. Za usmerjeno gradnjo v letu 1975 pa bo v tej banki na voljo za 14 milijonov dinarjev kreditov.

Letos bodo pri stanovanjski gradnji prišli na vrsto tudi zazidljivi predeli izven Novega mesta. Šeststanovanjski blok bodo dobile Dolenjske Toplice, devetstanovanjski blok Žužemberk in dvanajststanovanjski blok Sentjernej. Ta stanovanja bodo delno grajena s sredstvi solidarnostnega sklada oziroma z združenimi sredstvi, delno pa z denarjem, ki ga bodo primaknile delovne organizacije v teh krajih. Zanimivo je, da v Stražo, kjer sta dve večji delovni organizaciji – Novoles in Gorjanci – niso našli skupnega jezika za tako kombinirano stanovanjsko gradnjo.

I. ZORAN

KRKINI JUBILANTI – Pred novoletnimi prazniki so v novomeški tovarni zdravil nagradili vse, ki so v tej delovni organizaciji več kot 10 let. Med jubilaranti je tudi generalni direktor mr. ph. Boris Andrijanič (na levi strani slike). (Foto: Sandi Mikulan)

Novomeško gostinstvo pri Krki

Hotel Grad Otočec, hotel Kandija, kavarna Center in straška Majolika poslej - skupaj z zdravilišči - v skupnosti TOZD pri Krki

V združevanju novomeškega gostinstva je narejen korak naprej. Pred novim letom so se zaposleni v hotelu Grad Otočec, hotelu Kandija, kavarni Center, Majoliki v Straži in seveda vsi delavci tovarne zdravil Krka na referendumih odločili za pripojitev h Krki, hkrati pa soglašali z ustanovitvijo skupnosti TOZD zdravilišča in gostinstvo v okviru Krke.

Samoupravni sporazum o združitvi bodo slavnostno podpisali 15. januarja v garni hotelu na Otočcu. Tedaj bodo tudi oblikovali skupnost TOZD, v kateri bodo Otočec, Kandija, kavarna in Majolika začele novo življenje kot samostojne TOZD. Skupnost TOZD se bo dokončno notranje organizirala in oblikovala v tem letu, že zdaj pa je znano, da bo kot odprta organizacija omogočila nadaljnje

združevanje v okviru samoupravnega sporazuma.

O regresu

Poraba umetnih gnojil v novomeški občini se je v letu 1974 precej zmanjšala. Zadrage in zasebniki niso bili več kos podražitvam, ki so zajele tudi reprodukcijske materiale. Letos naj bi se poraba še zmanjšala, kar kmetijstvu gotovo ne bi bilo v prid.

S temi podatki in ugotovitvami je prišla pred občinsko skupščino delegacija iz KZ Krka. Predlagala je, naj bi občinska skupščina del nerazporejenih sredstev že pri rebalansu, ki je bil opravljen 27. decembra, namenila za regresiranje umetnih gnojil in tako soomogočila kmetijstvu, da bi novega leta ne začelo z enim problemom več.

Delegacija-KZ Krka je menila, da bi za zdaj zadostoval regres po 30 par pri kilogramu umetnih gnojil. Na to pa je takoj odgovoril predsednik izvršnega sveta Avgust Avbar, češ da bi pri tem lahko pomagal samo sklad za pospeševanje kmetijstva, vendar pa, kot kaže tudi bilanca, nima denarja za tolikšen regres. Zavzel pa se je za to, da bi razreševanje tega vprašanja upoštevali pri načrtovanju za leto 1975.

globo 1.000 do 10.000 din oziroma z zaporom do dveh mesecev.

Osebnih vabil za ta predavanja v novomeški krajevni skupnosti ne bodo pošiljali. Občani bodo obveščeni s plakati, letaki in drugimi obvestili na javnih in vidnih mestih, poleg tega pa bo dobil skupinsko obvestilo tudi vsak blok.

Ker so predavanja obvezna, bodo v vseh soseskah ugotavljali pomenško navzočnost.

V začetku lanskega leta je delavski svet v Novoteksu sprejel sklep, da bodo zgradili centralno skladišče izdelkov ter centralno krojilnico. Na sliki: na nekdanjem parkirnem prostoru je zrastle nova, mogočna stavba za konfekcijo. (Foto: J. Pezelj)

MINI ANKETA:

Veselo novoletno praznovanje je za nami, pred nami pa dolgo leto, zaenkrat še rahlo odeto v tanci želja in pričakovanj. Vsak dan, ki ga bo prineslo novo leto, bo nekoliko odgnil tanci, kaj pa bo ostalo od želja in pričakovanj, na to ne bo treba čakati drugega leta, ampak se bo izkazovalo sproti. Enkrat veselo, drugič bolj kisló, sploh pa... od leta, v katerega smo pravkar zakoračili, pričakujejo nekateri občani naslednje:

Želje in...

Jože STANIŠA, graver: „Ob koncu leta se delajo inventure, na začetku novega leta pa načrti, ki jih zaključuje velik vprašaj. Vsak pričakuje veliko, koliko pa se bo dejansko uresničilo: to je tisti vprašaj. Sam imam precej velik cilj in sicer zgraditi hišo do prve plošče. Koliko mi bo to uspelo, je še vprašanje. Ne skrbijo me toliko cene, ampak plače.“

Ivan SINRAJ, transportni delavec: „Imeti želje, živeti v pričakovanju je eno, kaj pa od tega postane resnično, je drugo. Največkrat bolj malo. Sam nimam posebnih želja, morda samo to, da bi se plače uskladile s cenami.“

Mirko MOHAR, delavec: „Želim, da bi bilo tudi vnaprej vsaj približno tako kot do zdaj, to se pravi mir, zdravje. Kazalo pa bi obrzdati cene. Njih naraščanje ne gre v račun predvsem delavcem.“

Ivan BLAŽIČ, upokojenec: „Ne kaže govoriti o željah in hotenjih, kajti vse bo tako, kot se bo samo obrnilo. Kdo pa nas je kaj vprašal, ko so poviševali naročnino za RTV, kdo je pomislil na to, ali bomo lahko zmogli tako veliko vsoto? Naredijo tako, kot hočejo.“

„Se v krstnih bukvalah smo preveč zapisani, je namesto priimka in imena povedala zgovorna branjevka na živilskem trgu v Novem mestu in nadaljevala: „Kaj bi pričakovala? Največ zdravja, vse drugo bomo že zaslužili s pridnimi rokami in brihtno glavó. Ubogi tisti, ki si ne morejo in ne znajo sami pomagati. Pa miru si želim, brez tega pa res ni nič.“

D. R.

NAD 100 OBDARJENIH

Lepo število ostarelih in socialno ogroženih občanov v žužemberški krajevni skupnosti je zadovoljno pričakalo novo leto. Bili so deležni enkratne denarne pomoči, ki jim jo je poslal Center za socialno delo Novo mesto ali pa so jim jo ob obisku izročili predstavniki organizacij RK in socialno-zdravstvene komisije pri krajevni skupnosti. Denar za to pomoč so prispevali Center za socialno delo Novo mesto, občinski odbor RK Novo mesto in Krajevna skupnost. Da so lahko seznam sestavili čimbolj objektivno, so se sestali na razširjeni seji člani socialno zdravstvene komisije in organizacij RK ter pregledali stanje v vseh 42 vaseh in naseljih.

M. SENICA

Vsako izmikanje bo kaznovano

V novomeški krajevni skupnosti začenjajo prvi cikl vzgoje občanov za obrambo in zaščito - Na predavanjih: ugotavljanje udeležbe

Odbor za SLO pri novomeški krajevni skupnosti je začel izvajati nekatere določbe zakona o ljudski obrambi. V ta namen bodo po stanovanjskih soseskah od 11. do 22. januarja predavanja o specialni vojni in družbeni samozasčiti, hkrati pa bodo prikazovali film o delovanju krajevne skupnosti v vojni ali v hudih naravnih nesrečah.

Po zakonu so se dolžni vsi občani nenehno izpopolnjevati v obrambnih sposobnostih in samozasčiti. Izobraževanja se morajo udeleževati moški od 15. do 60. leta, ženske pa od 55. leta. Obvezno je imeti do 30 dni osnovnega in po 10 ur dopolnilnega pouka. Oproščeni so le tisti, ki

imajo tako izobraževanje v šolah, organizacijah in društvih, osebe z vojaškim razporedom, rezervni oficirji in drugi občani v posebnih okoliščinah.

Kazni za neopravičene izostanke ali izmikanja so hude. Zakon pravi, da je tak občan lahko kaznovan z

Suhokrajinski drobiž

NOVO TRANSFORMATORSKO POSTAJA potrebujejo Mačkovec, Sadinja vas in Trebča vas pri Dvoru. V teh krajih imajo tako slab tok, da ne morejo redno spremljati radijskih in televizijskih oddaj. Primerna jakost je šele pozno v noč. Ob sodelo vanju krajevne skupnosti so pričeli akcijo za gradnjo transformatorske postaje. S tem predlogom je bila delegacija že na podjetju Elektro Ljubljana-okolica, kjer so jim povedali o možnostih. Sedaj bodo obravnavali zadevo z vsemi gospodinjstvi. Čeprav podjetje Elektro Ljubljana nudi le eno tretjino udeležbe, se bodo ob pomoči krajevne skupnosti postavile nove transformatorske postaje le lotili.

STAVBO BIVŠE ZAGE NA JAMI PRI DVORU je potrebno še naprej urejevati. Mnogo je že narejenega, vendar je to za tako prostorno stavbo še vse premalo. Urejena stavba bo dobrodošla tudi v akciji SUHA KRAJINA 75, saj bi se vanjo

lahko nastanili brigadirji MDB, ko bodo opravili svoje delo na območju krajevne skupnosti Hinje. Preurejena stavba bi lahko služila za rekreacijo mladine, saj so za to vsi pogoji.

SKUPŠČINA KRAJEVNE SKUPNOSTI ŽUŽEMBERK je imela svojo 3. redno sejo. Na njej so med drugim sprejeli program dejavnosti KS za leto 1975 in srednjeročni program dejavnosti KS za obdobje 1976-80. Srednjeročni program dejavnosti je povezan z akcijo mladine SUHA KRAJINA 75.

SVET ŽUŽEMBERSKE KRAJEVNE SKUPNOSTI je imel po izvolitvi že 8. sejo. Na zadnji seji, ki je bila pred dnevi, so člani sveta sprejeli predlog prečiščenega programa dejavnosti krajevne skupnosti za leto 1975 in za obdobje 1976-80. V prihodnjih dneh ga bodo predložili v sprejem skupščini krajevne skupnosti.

M. S.

Novomeška kronika

LEKARNA JE PREMAJHNA – V 17. stoletju je Novo mesto dobilo prvo lekarno. Tudi dandanes imamo v našem mestu še vedno samo eno lekarno, in še ta je skoraj vedno polna, tako da imajo prodajalke veliko dela. Prav bi bilo, ko bi začeli razmišljati o razširitvi stare lekarne ali pa o gradnji nove v drugem delu mesta.

MESTO BREZ KRMILNIC – „Uboge ptičice jako trpe sedaj v snegu in mrazu. Koliko se trudijo drobne živalice, da kljunček dobi zrnce za lačni želodeček! Usmiljeni ljudje, imejte usmiljenja z njimi. Vrzite jim tu in tam zrnce...“ Tako so pred mnogimi leti pisale Dolenjske novice. Prav bi bilo, ko bi začeli solarji pri tehničnem pouku delati ptičje krmilnice. Postavili bi jih lahko povsod tam, kjer se prezeble in lačne ptičice zbirajo.

ČESTITKA PO CIGANSKO – Romi so na moč iznajdljivi ljudje. O tem so se prepričali predvsem stanovanjci v Naselju Majde Silc in v Bršlanu. Po dve in dve ciganski deklici sta po blokkih voščili srečno novo leto. Kljub temu da so Romi marsikje precej dobili, so za obdaritev poskrbeli še sami. Kot kaže, „delajo“ po rajonih. Zato opreznost v teh dneh ne bo odveč.

ROJSTVA – Rodile so: Marija Hančič iz Koštialove 14 – Sebastjana, Slavka Knez iz Cankarjeve 31 – dečka, Alenka Berger iz Kristanove

34 – Aleša in Zdenka Ferfolja iz Cankarjeve 22 – Spelo.

POGREBI – Umrli so: Viljem Novina v 27. letu starosti, tekstilni tehnik iz Kristanove 3, Filip Rome v 58. letu starosti, upokojenec Pod Trško goro 58, in Miha Hraštar v 70. letu starosti socialni podpiranec iz Gornje Stare vasi 20.

TRŽNICA – Ponedeljkova tržnica je bila skoraj popolnoma prazna. Gospodinjje so v glavnem lahko nakupovale pri prodajalcih v kioskih. Cene se po praznikih niso spremenile.

Ena gospa je rekla, da je hudo jezna, ker ni več novega leta, kajti lahko bi dobro zaslužila z novoletnimi jelkami, ki se valjajo za novomeškimi „plan-kami“.

Varčujmo - je prva zapoved

Kupci veliko dolgujejo krškemu gospodarstvu in ga pehajo v težave

Podatki, s katerimi je Služba družbenega knjigovodstva postregla delegatom vseh treh zborov občinske skupščine v Krškem za obdobje januar-september 1974, so sorazmerno ugodni, zato na zadnji seji skupščine pred novim letom niso vzbudili razprave. Zastavljene načrte za devet mesecev so povsod presegli, v nekaterih zvrsteh pa celo letne plane.

Tako predstavlja 137 milijonov dinarjev ostanka dohodka za sklade že 103 odstotke planiranega. Celotni dohodek znaša do konca septembra 1,42 milijarde dinarjev, družbeni proizvod pa skoraj 500 milijonov. Če pri teh številkah odmisimo vpliv nenehno naraščajočih cen, potem lahko ugotovimo, da se je družbeni proizvod realno povečal za skoraj 28 odstotkov, kar dokazuje, da je gospodarjenje kljub vsemu zadovoljivo.

Med negativnimi vplivi, ki otežujejo gospodarjenje, je prav gotovo stopnjevano naraščanje vsote, ki jo drugi dolgujejo krškemu gospodarstvu in ki pelje v vedno večjo nelikvidnost. Ti dolgovi so dosegli v začetku oktobra že skoraj 210 milijonov dinarjev. Izdatno so se povečale tudi pogodbenne in zakonske obveznosti, saj so v devetih mesecih za šest odstotkov presegle letoletna predvidevanja.

Povprečni osebni dohodki so znašali v krški občini 2746 dinarjev mesečno, kar je za 22 odstotkov več kot v devetih mesecih 1973. Številke pa ne kažejo realne vrednosti. Ugotovili so, da je bila ta celo za osem desetih odstotka manjša kot leto dni poprej.

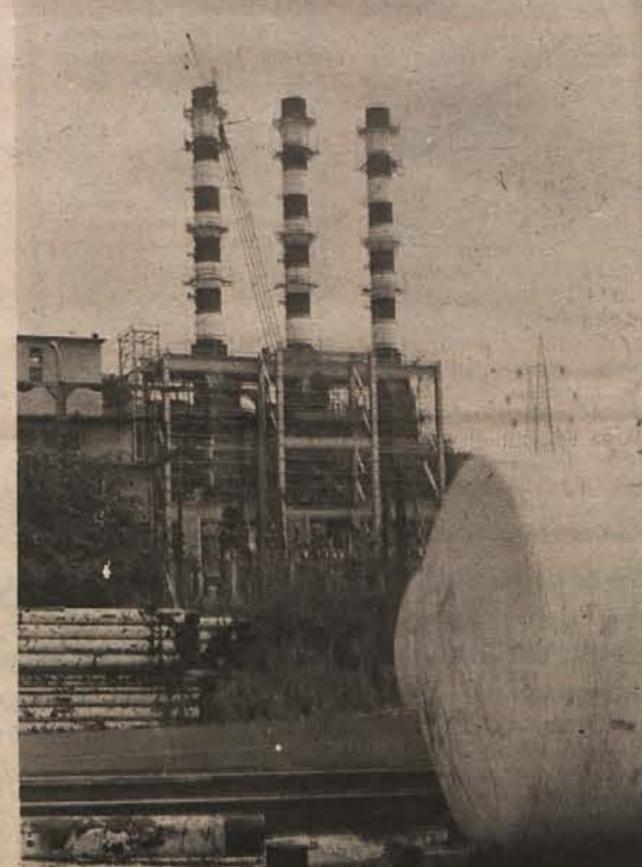
Število zaposlenih so v občini povečali za 10,3 odstotka in tako za spoznanje presegli načrtovano zaposlovanje novih delavcev.

Na seji so kljub ugodnim rezultatom opozorili, da bo ko-

nec leta manj uspešen. Še večje težave pričakuje krško gospodarstvo letos. Zato so delegati podprli pravkar sprejeto resolucijo o družbenoekonomskem razvoju Slovenije, ki zahteva večje varčevanje, večjo storilnost in še vrsto drugih ukrepov.

Meža asfaltiranih cest se v krški občini hitro širi. (Foto: J. Teppey)

V novo leto s pomnoženo močjo. Za Posavje in Dolenjsko je rekonstrukcija brestaniške elektrarne zagotovilo za boljše oskrbo z električno energijo. (Foto: J. Teppey)

KRŠKE NOVICE

ZA PRIZADEVNOST Na nedavni svečani seji občinskega odbora ZRVS so podelili prizadevnim posameznikom, nekaterim delovnim organizacijam in društvom odlikovanja republiškega odbora. Jovo Vojnovič je srebrno plaketo izročil tovarni celuloze in papirja, Iliji Slijepčeviću, Jožetu Radeju in Leu Likarju, bronaste plakete pa so prejeli krški radioklub, krajevna organizacija ZRVS Krško, desni breg ter Janez Mesesnel, Janecz Strel in Krágelj Jože.

DARILA, DARILA! Dedek Mraz se ob koncu minulega leta ni spomnil samo otrok, marveč tudi odraslih občanov. Aktivisti krajevnih organizacij Rdečega križa so kot ponavadi obiskovali ostarele, socialno ogrožene prebivalce, jim voščili ter izročili darila.

SKUPŠČINE ZASEDAJO Se pred novim letom so v krški občini z ustanovnimi skupščinami pričeli „novo“ delo samoupravnih interesnih skupnosti. Tako so se že prvič zbrali delegati skupnosti invalidsko-

pokojninskega zavarovanja, zdravstvenega varstva, zaposlovanja, otroškega varstva in skupščine vzgoje in izobraževanja. Ostale skupščine se bodo sestale še ta mesec.

PRAVOČASEN ZACETEK Zadnje nedeljo v minulem letu so v krški občini pričeli urediti zastavljeni program zimskih izobraževalnih predavanj za kmečko prebivalstvo. „Razgovori na vasi“, ki jih skupaj pripravljajo TOZD-kooperacija pri krškem Agrokombinatu, sekcija za kmetijstvo pri občinski konferenci SZDL in delavska univerza, bodo v 24 naslednjih in jih bodo zaključili v začetku februarja.

PRAVI ZACETEK Potem ko so zadnje dni decembra v brestaniški kombinirani plinsko-parni elektrarni zagnali „na prazno“ dva plinska agregata, so napovedali pravo poskusno obratovanje prvega za 15. januar, obratovanje naslednjih dveh pa v naslednjih po štiri dni. Preurejeni elektroenergetski objekt bo imel posledaj tudi mnogo večjo moč, saj se bo dosežanim 25 MW pridružilo še 69 novih.

DOLENJSKI LIST 18

Pogled v Jutranjkin obrat TOZD Orlica v Brežicah. Poleg njega gradijo novo konfekcijsko halo za 200 delavk. (Foto: J. Teppey)

Denarci za novi dom se zbirajo

Graditi ga bodo začeli letos - Občani plačujejo zanj samoprispevek

Pooblaščen predstavniki občinske skupščine v Brežicah, predstavniki celjske skupnosti zdravstvenega varstva in pokojninskega zavarovanja, regionalnega zdravstvenega doma v Celju in Lekarne Brežice so konec leta podpisali dogovor o financiranju prve faze jodočega zdravstvenega doma v Brežicah.

Ta podpis dokončno potrjuje obete o njihovem deležu pri graditvi novega zdravstvenega doma. Brežiška občinska skupščina bo prispevala šest milijonov in pet sto tisoč dinarjev iz rajevnega samoprispevka, ki ga a te namene plačujejo občani. Regionalni zdravstveni dom o sofinanciral gradnjo z enim milijonom dinarjev, poravnal pa o tudi stroške za izdelavo nartov in druge gradbene dokumentacije. Lekarna Brežice je odpisala, da bo prispevala pol-

drugi milijon dinarjev za opremo lekarnice, ki bo dobila prostore pod streho novega zdravstvenega doma. V dogovoru je tudi natanko opredeljeno, kaj vse je predvideno v prvi fazi izgradnje. To so predvsem štiri splošne ambulante, štiri zobne ambulante, protituberkulozni disperizer, dve šolski zobni ambulanti, disperizer za žene, reševalna postaja in lekarna. Podpis o sofinanciranju je zagotovilo, da se bo gradnja pri-

čela že letos. Zdravstveni delavci in občani težko čakajo na uresničenje teh obetov. Bolniki se zdaj niti ne pritožujejo več, ampak potrpežljivo prenašajo čakanje na mrzlem stopnišču pred zobno ambulanto. Povsod je stiska, kamor se človek obrne. Občutijo jo zdravstveni delavci in tisti, ki prihajajo k njim po pomoč. Na srečo se stvari le premikajo in kmalu bomo lahko videli temelje za sodobnejši, prostornejši zdravstveni dom v Brežicah.

F. B.

KONFEKCIJA SE POVEZUJE

Sodelovanje in združevanje konfekcijske industrije sega v tri posavske občine in tudi čez regijske meje. Dogovori o medsebojnem povezovanju so zastavljeni med Lisco iz Sevnice, Beti iz Metlike, Novoteksom iz Novega mesta, Kometom iz Metlike, Labodom iz Novega mesta, Jutranko iz Sevnice ter novomeškim Rogom in Koro iz Radeč.

Samoupravljanje na dobri poti

Dva dni pred iztekom minulega leta so se na skupnem zasedanju sestali vsi trije zbori občinske skupščine v Brežicah. Seji so prisostvovali tudi nekateri dijaki Šolskega centra, da so se tako v praksi srečali z uresničevanjem novega delegatskega sistema, ki ga spoznavajo na predavanjih o samoupravljanju.

Na tej seji so delegati izvolili za novega predsednika občinske skupščine Francija Skindra, družbenopolitičnega delavca, ki je bil pred Mihihom Halerjem sekretar komiteja občinske konference Zveze komunistov.

Potem ko se je zahvalil za zaupanje, je v svojem govoru ocenil osem mesečno delo novega skupščinskega sistema in poudaril, da moramo v ta sistem čimprej vgraditi aktivnost skupščin samoupravnih interesnih skupnosti. Zatem se je dotaknil še informiranja v bazi in poudaril pomen razvijanja samoupravljanja, kar zagotavlja tudi materialni razvoj naše skupnosti.

Delegati so nato sprejeli informacijo o gospodarjenju v devetih mesecih preteklega leta, razpravljali o integracijskih procesih in učnih uspehih v minulem šolskem letu. Soglašali so tudi s predlogom za nakup prvega nadstropja v poslopiju Elektrotehne za potrebe davčne uprave.

V. P.

POVSOD ZA CESTE

V krajevnih skupnostih in delovnih organizacijah brežiške občine so ustanovili štabe za pripravo referendumov, na katerem bodo občani 19. januarja glasovali za modernizacijo občinskih cest. Zbori delovnih ljudi so se ponekod že odločili za podpis samoupravnega sporazuma o prispevku za modernizacijo cest. Najprej so se odločili za podpis tega sporazuma v Trgovskem in Gostinskem podjetju Posavje, v podjetju Prevoz, v Stanovanjskem podjetju ter v obratu za mehanizacijo in transport pri Jozdnem gospodarstvu. Delovni ljudje povsod kažejo pripravljenost in razumevanje za tak način zbiranja denarja, saj bo to v petih letih omogočilo modernizacijo 132 km cest v brežiški občini.

Komu vodilne funkcije v SIS

Večina samoupravnih interesnih skupnosti se je že konstituirala ter sprejela okvirne programe za tekoče leto. Izvoljene so tudi delegacije za skupščino posameznih interesnih skupnosti v republikli.

Skupščine samoupravnih interesnih skupnosti so volile svoje predsednike, izvršne odbore ter njihove predsednike in organe notranje kontrole. Z izjemo izobraževalne in stanovniške skupnosti bodo vse skupščine enodomne.

Za vodilne funkcije so bili izvoljeni tile delegati: Zdenka Jurkas bo predsedovala skupščini izobraževalne skupnosti, Ivan Veble zboru porabnikov, zboru izvajalcev pa Stane Zlobko. Izvršni odbor bo vodila Josipa Salamon. Predsednik skupščine kulturne skupnosti je Marjan Vizjak, predsednik njenega izvršnega odbora pa Vlado Podgoršek. Predsednik skupščine skupnosti otroškega varstva je Anton Cančar, predsednica izvršnega odbora Mara Kovačič. Skupščini stanovniške skupnosti predseduje Dejan Avsec, predsedniki posameznih zborov pa so Ivan Pinterič, Anton Hnbar in Franci Veselič.

NOVO V BREŽICAH

VSEGA JE ZMANJKALO. - V lneh pred novim letom so kupci popolnoma izpraznili nekatere trgovine. Vse tiste gospodinje, ki so bile v opek še v službi in so šle nakupovat k pred prazniki, so ostale praznih rok. V zelenjavni trgovini je zmanjkalo celo solate (endivije), v špecerih so bili tedaj že brez šunk in drugih izdelkov iz suhega mesa. Zmanjkalo je kvasa, smetane, majoneze in mnogih stvari, za katere človek dloh ne bi mislil, da jih ne bo dobil. Vino pijač in kave je bilo povsod zvoji. So trgovci premalo naročili i pa so računali s praznimi policami zaradi lažje inventure?

skupščino, samoupravne interesne skupnosti ter predsedniki družbenopolitičnih organizacij, da so nato skupaj razpravljali o doseganju delu.

DOBER IZKUPIČEK. - Gostinskim podjetjem je Silvestrov večer dobro napolnil blagajne. So imeli vsaj konec dober, če že leto ni bilo kaj prida. V Mokricah, v Čateških Toplicah, v motelu Petrola in v hotelu Turist v Brežicah so za zadnji večer v letu razprodali vse proste seže. Večina gostov je bila iz sosodnje republike, pretežno iz Zagreba. V motelu je 1. januarja pela Marjana Deržaj, to pa je takoj za Silvestrovim privabilo polno gostov.

TEŽAVE ZARADI IZVOZA. - Tovarna pohištva v Brežicah je minulo leto nekajkrat popravila svoj proizvodni plan. Pretežni del proizvodnje izvaža na ameriško tržišče, zato želi večjo podporo družbe, predvsem olajšave za izvoznike, pa tudi ugodnejše kreditne pogoje.

t. 2 (1329) ★ - 9. januarja 1975

Stran uredila: JOŽICA TEPPEY

Še pred iztekem starega leta so delegati občinske skupščine sprejeli odlok o novem načinu zbiranja denarja za potrebe krajevnih skupnosti, tako da bodo ta način delovne organizacije lahko vnesle v letošnje finančne načrte. Da je potreb res veliko, je bilo očitno tudi v razpravi: čeprav je bilo govora le o načinu financiranja, je dosti delegatov hotelo obravnavati kar tekoče potrebe. Napredek na vasi je očitno (kar je vidno tudi na sliki z lanske otvoritve asfaltirane ceste skozi Studenec), to pa poraja nove in nove naloge. (Foto: Zeleznik)

Delavcu znanje, ki ga potrebuje

Delavska univerza je pripravila obsežen program izobraževanja

Lani ustanovljeni Zavod za kulturo in prosveto v Sevnici, ki ima v svojem sklopu tudi delavsko univerzo, stopa v novo leto z zanimivimi načrti, ki naj bi pomagali delavcem in tudi kmetom dopolniti znanje, predvsem pa pridobiti dodatno strokovno izobrazbo. Ob tem niso pozabili potreb družbenopolitičnih organizacij, saj so predvideni številni seminarji za vodstva članice in delegate.

V minulem letu so postavili temelje za nov način financiranja te dejavnosti. Pripravljeno samoupravni

ZANIMANJE ZA VEČERNO OSEMLETKO

6., 7. in 8. razred večerne osemletke v Sevnici obiskujeta kar 102 slušatelja; le ob začetku je odpadlo 10 obiskovalcev, vsi ostali prihajajo redno. Zaradi velikega števila slušateljev so uvedli dvoizmenski pouk. Manjše težave nastajajo zaradi izmenskega dela zaposlenih. Šolanje je brezplačno, učitelji opazujejo, da si slušatelji resno prizadevajo nadoknaditi manjkajočo osnovno izobrazbo.

ŽAGA ZAČNE DELATI OB KONCU MESECA

Sodobna žaga brežiškega Gozdnega gospodarstva na mestu nekdanje parne žage v Sevnici bo začela delati predvidoma konec januarja. Šlo bo za poskusno delo, kot to nalaga zakon o investicijskih objektih. Ravno dodatna soglasja, ki jih je treba imeti za poskusno delo, so premaknila zagon za en mesec. V februarju bodo končana tudi preostala gradbena dela na obratu družbene prehrane za delavce in v prodajalni.

SEVNIŠKI PABERKI

ZNAJO ZE VSE? - Na predavanjih za delegate so opazili, da so jih mnogo bolj ostro obiskovali delegati iz oddaljenih krajevnih skupnosti, pri čemer pa je bila udeležba delegatov sevniške krajevne skupnosti, Kmetijskega kombinata, Bohorja in Stilleša.

LE KDO SE STEM SE UKVARJA? - V prodajalni tekstila sevniškega Trgovskega podjetja poleg trafike ne pregorejo navadne volne za krpanje, češ kdo pa sploh še krpa, saj tega niti več ne proizvajajo! Čudno, kako da se izplača v blagovnici novomeškega Mercatorja napolniti kar nekaj vitrin s tem blagom!

SAMO SNEG JIM MANJKA - Planinsko društvo Lisca bo tudi letos pripravilo za najmlajše šolarje smučanje na Lisci, če bo seveda kaj snega o pravem času. Šolskih počitnic namreč zaradi snega tokrat ne bodo predstavljali. Kakšno zanimanje vlada za smučarje med mladimi, je najbolje pokazal nedavni izlet na Potorje. Prišlo je kar 70 smučarjev, tako da so morali najeti še en avtobus.

sporazum, s katerim se naj bi natekal denar, je postavljen na načelo „daj-dam“. Delovne organizacije izločajo 1 odst. od bruto osebnih dohodkov zaposlenih; ta denar pa ostane v kolektivih, dokler se z zavodom ne dogovorijo za katero izmed oblik izobraževanja.

Med oblikami strokovnega izobraževanja ustanovljajo dislocirane oddelke rednih šol. V teku je večerna osemletka za odrasle (7. in 8. razred). Ravno tako so možnosti za dveletno administrativno šolo, strojno in lesno delovodsko šolo. V Sevnici so prvi slušatelji začeli opravljati še nekatere izpite mariborske Višje ekonomske komercialne šole. Razen s to ustanovo sodelujejo tudi s krajsko Višjo šolo za organizacijo dela.

Predvideni so številni strokovni tečajji: za voznike viličarjev, vratarje in čuvaje, varstvo pri delu za delavce, organizacijo delovnih mest, de-

lovnih skupin in tajnice v podjetjih. Stariši bodo lahko uobili koristne navseve v šoli za starše, mladi dobrodošle izkušnje v šoli za življenje, ki je v občini že ni bilo vrsto let. Mladim kmetovalcem želijo pripraviti vrsto strokovnih predavanj, gospodinjice bodo lahko vpisale v tečaje šivanja in krojenja, pripravili bodo začetne in nadaljevalne tečaje nemškega in angleškega jezika.

Posebno pozornost posvečajo v programu družbenopolitičnemu izobraževanju. Pravkar se izteka seminar za delegate zbora združenega dela in krajevnih skupnosti. Med številnimi seminarji za člane sindikata bo tudi seminar za člane komisij delavskih kontrol, ravno tako namenjajo zajeti v izobraževanje samoupravljajce. Delavce pri zasebnikih bo zanimal seminar o tej temi. Obsežno bo tudi izobraževanje članov ZK.

A. ZELEZNIK

Premalo cenjeno

Sevnica: kdaj komisija za varstvo okolja?

V vrsti občin se že močno čuti dejavnost komisij za varstvo okolja. Dostikrat to dejavnost še posebno spodbudi predvidena gradnja kakšnega industrijskega objekta, za katerega se vnaprej predvideva veliko onesnaževanje okolja.

Take komisije v sevniški občini še ni. Planinsko društvo Lisca ima za to nalogo ustanovljen poseben klub.

„Toda naš klub ne more prevzeti dela, ki bi ga morala opravljati komisija. Mi bi ji bili radi le v pomoč,“ meni o tem predsednik društva inž. Vinko Šeško. „Vendar tudi zakonodajalec še ni naredil vsega,“ je poudaril inž. Šeško ob pregledu členov zakona o varstvu okolja, kjer ima skrbno podčrtana številna zakonska določila. „Kaj lahko storijo naši člani proti nekemu, ki na Lisci nabere koš encijana? V društvu bi radi opravljali naloge varstvenega nadzornika, republiški sekretariat za urbanizem bi moral izdati pravilnik; manjka torej pomembna spremena zakonodaja!“

Planinci opozarjajo na opuščanje travnikov po hribih. Onesnaževanje Mirne še vedno ni ustavljeno, čeprav naj bi ta reka ostala čista. Podobno je z drugimi potoki. V zimskem času bi lahko komisijo za varstvo okolja vsaj ustanovili; obstoječe skupine pri posameznih društvih bi v njej našle oporo za svoje delo.

Uresničljiv načrt - skrb vseh

Pripravljena so izhodišča srednjeročnega razvoja občine do leta 1980

Izhodišča petletnega razvoja občine zajemajo 27 strani gradiva. Kot je dejal na zadnji seji občinske skupščine ekonomist Jože Kastelic, mora biti nov način planiranja plod dogovarjanja nosilec. Programi ne bi smeli vsebovati tistega, za kar ne bo zagotovljenega denarja. Takšna skrb, ki je v osnovi izhaja iz stabilizacijskih prizadevanj, je lahko najboljša zagotovilo za uresničitev načrtov.

Predvsem si bodo tudi v naslednjem petletnem obdobju vsi dejavniki v občini prizadevali za nadaljevanje nadpovprečne gospodarske rasti. Da jo bodo tudi dosegli, imajo zagotovilo v že začetni gradnji novih industrijskih zmogljivosti. Predvsem pa bo omogočala večji napredek večja produktivnost. Tako naj bi družbeni proizvod leta 1980 znašal že 731 milijonov dinarjev, kar bi povečalo družbeni proizvod na prebivalca od letošnjih 24.776 dinarjev

na 43.000 din. Toda to bo še vedno manj, kot bo znašal doseženi proizvod na prebivalca v republiko letos. Preboj iz zaostalosti je torej izredno težaven.

Izhodišča razvoja občine poudarjajo razvoj tistih proizvodnih dejavnosti, ki jim tudi republiški in zvezni programi dajejo prednost, na primer proizvodnje raznih surovin, kmetijstva in prehranske predelovalne industrije. Podobno je z indus-

trijo gradbenega materiala. Lahko so postavili tudi že nosilce: trebanjsko kmetijsko zadrugo, mirenško tovarno za predelavo krompirja in Dano. Nosilce za razvoj drugih dejavnosti pa bo treba šele določiti.

Tudi za prihodnje obdobje se v občini zavzemajo za to, da bi v okviru zakona o pospeševanju razvoja manj razvitih območij spodbujali delovne organizacije od drugih, da bi investirale v občini. Posebne naloge pri izdelavi samega srednjeročnega načrta imajo vsi dejavniki v občini, od temeljnih organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti do samoupravnih interesnih skupnosti. Vlogo nosilca celotnega načrta so delegati zaupali službi za analize in plan ter izvršnemu svetu občinske skupščine.

A. ZELEZNIK

Cesta do novih delavcev

Pot, ki je bila neprimerna za vozove poslej za avtobuse - Vaščani v akciji tudi ponoči

Kakšna delovna vnaema je bila nekaj dni pred novim letom pri delih na cesti od Roj do Poljan ob avtomobilski cesti! Predsednik gradbenega odbora Stane Miklič iz Roj nam je ob obisku našel kar 13 vasi, ki so na to povezavo Trebeljanskega z avtomobilsko cesto povezane neposredno.

„Predlani je krajevna skupnost že začela z delom; nekaj so razrili in pustili,“ se spominja preteklih težav s to potjo Stane Miklič. „Pred nedavnim sem stopil v IMV, jim orisal naše zaostale kraje in tudi možnost, da bi se našlo kaj delavcev, če bi le utrlji pot do njih... Tako smo v manj kot tednu dni razvozili in posuli 3.000 kubikov gramoza. Vsak dan je delalo vsaj po 60 ljudi.“

— V čem se je izkazala IMV? — me je zanimalo.

„Kar 30 naših ljudi je že na plačilnem seznamu te tovarne, čeprav je od znotraj še videli niso. Delajo za cesto. Razen tega pripeljejo vsak dan s kombijem iz Novega mesta še posebno ekipo. Tu imajo buldožer, štiri kamione in dva strokovnjaka za ceste. Celotna trasa je dolga 17 km. Zaenkrat bomo lahko ure-

dili okrog 6 km najslabšega dela poti. Radi bi razširili nekatere ovinke.“

— Ste pobirali še tudi prispevke v denarju?

„Na sestanku smo rekli, da morajo tisti, ki imajo do 10 ha zemlje, dati po 400 dinarjev. Nekateri se držijo ob strani, čeprav dobro vem, da bodo dosti vozili. Na splošno je vnaema ljudi izjemna, sinoči so npr. razvažali pesek do tretje ure zjutraj,“ nam je dejal Stane Miklič 27. decembra lani.

A. Ž.

„Kar nama kdo da, vzameva,“ je dejala Boža Šest (na desni), ko sta se z Mikličem vračala z ene od nabiralnih akcij.

KAKO DO STANOVANJ

Delegati iz Šentruperta vse bolj negotujejo, ker niti predvideni načrt stanovanjske gradnje v občini ne predvideva kakšnega gradbišča v kraju. Resno opozarjajo na stanovanjske težave učiteljev, ki bi jih želeli obdržati v kraju. Z odgovorom, da morajo pač še počakati, niso zadovoljni. Kot pravijo poznalci razmer v stanovanjski skupnosti, je še nadaljnje drobljenje blokavske gradnje skregano z računom, saj je že sedaj razbita na tri kraje, denar za to pa zbirajo že tri leta.

NE IZKORIŠČAJO SOLIDARNOSTI

Tudi ob letošnjem popravku občinskega proračuna se je pokazalo, da v občini niso sedeli z rokami navzkriž in čakali na republiško solidarnost. Lastne dohodke so namreč vseeno lepo povečali, tako da bodo iz republiškega solidarnostnega sklada dobili le 2,32 milijona dinarjev namesto predvidenih 2,80 milijona. Postavka proračuna, v katero je bilo po reblansu proračuna treba vnesti lepe denarje, je iz negospodarskih naložb; gre za nad milijon dinarjev, ki jih je treba pokriti za odplačilo posojil za gradnjo šolskih objektov.

NELIKVIDNOST VSE VEČJE BREME

Terjatke delovnih organizacij trebanjske občine do kupcev so po analizi službe družbenega knjigovodstva za devet mesecev lanskega leta hudo narasle. V enakem obdobju leto poprej so znašale še 10,1 milijona dinarjev, lani pa že kar 18,4 milijona dinarjev, kar je hudo breme za gospodarstvo občine.

IZ KRAJA V KRAJ

POSLEJ SEJE DOPOLDNE - Delegati vseh treh zborov občinske skupščine so se nazadnje le zedinili o tem, da ne bodo več izjema s sejmami skupščine v popoldanskem času. O tem so že pred sejo razpravljali delegati družbenopolitičnega zbora. Menili so, da zaradi izgub delovnega časa ne kaže kreniti skupščinskega dela, ki ne more biti tako dobro popoldne po delu. Marsikje imajo uvedeno izmensko delo, tako da nekateri delegati zamudijo delo tako ali tako.

BODO DOBILI ČLOVEKA? - Kot kaže, delovno mesto na krajevni uradu na Trebelnem ni več nerešljivo vprašanje, saj bo kolegij občinske uprave takšno mesto predvidel v sistemizaciji. Za to se v krajevni skupnosti že dolgo navdušujejo, saj bi potrebovali človeka za pisarniška opravila. Uslužbenec na krajevni uradu bo po vsej verjetnosti moral prevzeti še izterjavo dav-

kov na tem območju. Kaže, da bo težje dobiti človeka, kot pa je bilo sploh priti do tega delovnega mesta.

BO POMLAD PRINESLA TRŽNICO? - Kdor hoče v Trebnjem prodati solato ali jajca, mora moledovati po obratih družbene prehrane, hoditi po hišah ali se stisniti v kak kot na pločniku. Vse kaže, da se bo le nekaj zganilo glede tržnice, saj je določena lokacija na bivšem otroškem igrišču. Nadaljnje delo je naloga trebanjske krajevne skupnosti.

SPET NOV NAMESTNIK - Tako pomembno delovno mesto, kot je mesto načelnika za gospodarstvo v občinski upravi, še vedno ni zasedeno. Na zadnji seji občinske skupščine je bil namesto dosedanjega žarjca dolžnosti načelnika Pavla Žagarja imenovan za vršilca dolžnosti načelnik oddelka za notranje zadeve Tone Gole.

Še vedno brez perspektive?

Stanje kmetijstva je v črnomaljski občini slabo, ker kmetije obupujejo. Traktor že v vsaki drugi hiši, zemlja pa slabo obdelana

Za slovo od starega leta so v Črnomlju trije občinski zbori obravnavali stanje kmetijstva in uresničevanje kmetijske politike, program javnih del in še vrsto drobnejših, a tudi pomembnih zadev. Če upoštevamo, da so imeli kmetovalci v črnomaljski občini leta 1969 z zadruzo vred samo 31 traktorjev, v letu 1974 pa je bilo že 356 takih strojev, potem je gotovo, da se je kmetijstvo močno mehaniziralo. Zdaj je na območju občine tudi 6

možnosti dobro posloval in ga bo nujno v bodoče okrepiti. Delegati so tudi predlagali regres za umetna gnojila, kajti dogaja se, da se poraba le-teh manjša. Kmetije torej manj gnojijo, manj je obdelovalne zemlje, manj bo pridelkov. Kaj pa bodo počeli toliki traktorji? Zanje namreč ljudje plačujejo mesečna posojila. Pojavljajo se že primeri, da traktor postaja breme.

Stanje ni rožnato. Pa so kljub temu na seji bodrili drug drugega, češ da so premagali že veliko hujše težave in da se bodo spoprijeli tudi z zdajšnjimi.

R. BAČER

Belsad in Vinica

Kmetijska zadruga Črnomelj je v svoj investicijski program za letošnje leto zapisala tri točke: gradnjo nove proizvodne hale in skladišča v Belsadu, gradnjo trgovine na Vinici in investicije v razvoj zasebnega kmetijstva. Gradnja 800 m² proizvodnih prostorov za predelavo vrtnin in sadja v Belsadu bo veljala čez 10 milijonov dinarjev, medtem ko računajo pri viniški trgovini z nad milijonom dinarjev stroškov.

Viničarom se bo torej izpolnila dolgoletna želja, da bodo dobili sodoben in dobro založen lokal. Nova zadruga trgovina bo imela 117 m² površine, v njej pa bodo prodajali tudi živila in drugo. Ker se na Vinici povečuje zaposlenost in kupna moč prebivalstva raste, bo v bodoče nujno graditi trgovine, sicer bodo ljudje odnašali zaslužek drugam.

kombajnov, 700 motornih kosilnic in 720 motornih žag, 12 samonakladalnih prikolic itd. Toda kaj pomaga mehanizacija, če se kmetijska proizvodnja kljub vsemu nikakor ne more premakniti v blagovno proizvodnjo? Zaradi krepkih podražitev gnojil in drugega reprodukcijskega materiala ter ob dejstvu, da pa na primer odkupne cene za meso padajo, kmet nima več volje delati.

Velika škoda je, da je zadruga trenutno brez pospeševalca; sicer pa v občini nasploh manjka kmetijskih strokovnjakov. Ni pa tudi nobenega štipendista na srednji, višji ali visoki kmetijski šoli, česaravno so bile štipendije razpisane.

V petletnem programu razvoja kmetijstva je bilo predvideno, da se bodo do leta 1975 za kmetijsko tržno proizvodnjo usposobile preusmerjeni ali v postopku usmerjanja 40 kmetij, se pravi dve tretjini po petletnem programu planiranih. Po planu pa je bilo na drugi strani predvideno, da bo v letu 1974 vloženih v zasebno kmetijstvo 1,5 milijona dinarjev, v resnici pa so bili krediti prekoračeni za 111 odstotkov. Odobrenih je bilo za čez 4 milijone dinarjev kreditov, vendar so jih kmetije izkoristile le okrog 75 odstotkov. Odstopili so od namenovanih investicij, ker trg in cene ne dajejo zagotovila, da se bodo naložbe izplačale.

Močna zavora za oživitve kmetijstva so tudi majhne kmetije. V črnomaljski občini je namreč velika večina kmetij, ki imajo med 5 in 10 hektari zemlje. Kmečka posest je razdrobljena, posebno vinogradi in njive, razdrobljenost pa se je preteklem letu še povečevala s prodajami in darili ter dedovanjem.

Izkazalo pa se je, da je sklad za pospeševanje kmetijstva v okviru

»Naredimo, kar moremo«

Kmetijska zemljiška skupnost je bila v črnomaljski občini ustanovljena pred letom dni. S čim se je v tem času bavila, kakšne ima težave, je povedal njen funkcionar Franc Kurec:

„Precej dela imamo z dananjem soglasij ob zapuščenih razpravah, ko dediči večkrat zahtevajo prodajo zemlje. Trenutno smo zaposleni z analizo in popisom vseh kmetij na območju občine, da bomo vedeli, katere so perspektivne in katere bomo v bodoče zaščitili. Veliko dela je že opravljenega, končano pa bo v letu 1975. Sodelujemo tudi pri urbaništvih programih, da bi zaščitili kmetijsko zemljo.

Sicer pa: naredimo, kar moremo! Po zakonu bi morala imeti zemljiška skupnost za tajnika agronoma. Pri nas ga ni. Delamo s pol honorarne moči, in to vsak po „rednem šihu“. Pa vendar si prizadevamo.“

R. BAČER

Močno obogatena lovišča

Deset lovskih družin: Adlešiči, Črnomelj, Dragatuš, Gradac, Loka, Metlika, Suhor, Smuk-Semič, Sinji vrh in Vinica, ima 434 članov. Lovci so močna organizacija, ki se vse bolj uveljavlja z načrtnim delom.

ter tako ustvarjajo nepotrebno nasprotje med kmeti in lovci.

R. BAČER

Napredek v zadnjem času se kaže predvsem v doseženem staležu divjadi, ki je posledica načrtnega usmerjanja odstrela, povečane skrbi za krmiljenje divjadi pozimi ter v večjem nadzoru nad lovišči.

Tako so lani lovske družine spustile v lovišča okrog 2.000 mladih fazančkov, lovska družina Loka pa je spustila na svoj teren še 250 rae mlakaric. Skrb za dobro gospodarjenje, smisel za kolektivno delo in odgovornost se kažejo pri uspešni gradnji krmilšč, krmnih njiv, v združevanju lovskih koč in gradnji dveh novih na Vinici in v Dragatušu. Prav tako je napredoval lovski turizem in pri inozemskem lovu je večji red, kot je bil. Od leta 1969 do konca 1973 je belokranjska lovišča obiskalo 361 Italijanov, 39 Avstrijcev in 16 Nemcev. Ti so pustili pri nas precej deviz.

Slabo luč pa mečejo na lovske organizacije nekatere stare napake, ki se ponavljajo ali pojavljajo pri posameznikih. Nekateri lovci namreč ne upoštevajo sklepov in ukrepov za dobro gospodarjenje, izmikajo se obveznostim in vnašajo nered v svojo lovske družine. Razen tega je velika napaka v tem, ker lovske družine premalo odgovorno ocenjujejo škodo, ki jo je divjad naredila kmetom. Preveč skopuško in enostransko se ponekod obnašajo do kmeta

Med važnimi pridobitvami za prebivalce Črnomlja je nov in sodobno urejen frizerski salon v Ulici Staneta Rozmana. Lokal je razdeljen na dva dela: moškega in ženskega, ima sodobno opremo in je vedno dobro obiskan. (Foto: Ria Bačer)

ČRNMALJSKI DROBIR

VEČ KONTROLE – V minulem letu je bilo na oddelku za gospodarstvo OBS Črnomelj izdanih 161 gradbenih dovoljenj, 121 potrdil, da za gradnjo ali adaptacijo gradbeno dovoljenje ni potrebno in 10 uporabnih dovoljenj. Značilno za to dejavnost je, da so v primerih s prej veliko bolj kontrolirali gradnje.

SEČJE – Občinska skupščina je za prvo trimesečje novega leta sprejela delovni načrt. Konec januarja bodo na skupni seji vseh zborov razpravljali in sprejemali odloke, ki so nujni ob začetku leta, ter sprejeli osnutek plana razvoja občine do leta 1980. Skupna seja bo še marca, vmes pa bodo zasedali posamezni zbori.

VEČINA DOMA – Začetek leta 1975 je večina občanov dočakala doma pri televizorju in v krogu sosedov ali prijateljev. Kljub temu so bili lokalni polni in v njih vesele družbe. Izrečenih je bilo na tisoče dobrih želja, in če bo le del teh uresničen, potem bo leto 1975 brez bolnikov, vsi bomo srečni in nikomur se ne bo slabo godilo...

„ZAHTEVAMO BIKA“

Delegat Petric s Stražnjega vrha je na zadnjem zasedanju delegatov krajevnih skupnosti dejal: „V naš kraj že 15 let naplujemo vodovod, pa ga še nimamo. Vas je ostala tudi brez osmensevalca, zato naša krajevna skupnost zahteva plemenskega bika. Samo 5 čistih kmetij še imamo. Če jim ne bomo pomagali, bodo še ti kmetovalci odnehali.“ Nepoznavalcu razmer bi se morda zdelo Petriceva pripomba smešna, toda v prizadetih krajih vedo, da so te stvari zanje važne ravno toliko, kot na primer za mestno sosesko sodoben vrtec.

Z ELANOM V NOVO LETO

Konferenca mladih iz krajevnih skupnosti je v Črnomlju zasedala tik pred novim letom. Bila je ustanovna konferenca, medtem ko so se ostale že prej formirale. Sredi januarja bo predvidoma zasedala občinska konferenca, na kateri bodo sprejeli delovni program in pravila delovanja po novem poslovniku.

J. PEZELJ

December ali grudn. Ljudska modrost ocenjuje vreme v tem mesecu nekako tako: Gruden – malo vljuden! Tokrat je vreme ljudsko modrost postavilo na laž. Tik pred novim letom so se suhorski učenci nastavili prijetnim „starim“ žarkom. In kakšno naj bi bilo vreme v januarju, prosincu? Vsi pregovori so si edini – prosinec je mrzel in snežen! In kakšen je naš?

Preseženi proizvodni načrti

Metlika: v prvih devetih mesecih lanskega leta je bilo gospodarjenje v občini uspešno - Za 82 odstotkov načrtovanega celotnega dohodka

Do konca lanskega septembra so metliške delovne organizacije presegle proizvodne načrte, saj so dosegle kar 82 odstotkov načrtovanega celotnega dohodka.

V devetih mesecih so dosegle skupno za 412.364,00 din celotnega dohodka ali za 51 odstotkov več kot v enakem času lani. Gospodarjenje je bilo lani dražje. Za poslovanje so porabili 254.477 dinarjev ali 71 odstotkov več kot v enakem obdobju v 1973. letu. Večji dohodek so ob koncu devetega meseca dosegle vse OZD in TOZD, razen Viatorja. Kako je bilo z družbenim proizvodom? Glede na enako obdobje v 1973. letu se je povečal za 27 odstotkov in zaostaja za rastjo dohodka, ker je amortizacija letos počasneje narasčala.

Povečale so se zakonske obveznosti, ki so bile v devetih mesecih lanskega leta za 76 odstotkov večje kot v istem obdobju 1973. leta. Pogodbene

obveznosti so se povečale za 6 odstotkov, nanje pa so močno vplivale obresti za kredite in zavarovalne premije. Na sredstva za enostavno in razširjeno reprodukcijo je odpadlo 34 odstotkov družbenega proizvoda ali za 3 odstotke več kot v istem obdobju 1973.

In kako je bilo s poslovanjem v posameznih organizacijah združenega dela? „Beti“ je v devetmesečnem obračunskem obdobju dosegla 186.866.000 din celotnega dohodka, kar je za 57 odstotkov več kot l. 1973, in je dosegla 87 odstotkov letnega plana. Izvoz je bil večji za 29 odstotkov v primerjavi z enakim obdobjem v 1973. letu, rast celotnega dohodka pa je bila hitrejša od rasti stroškov poslovanja. Razen tega so se povečali tudi osebni dohodki zaposlenih. V Kometu so ustvarili za 40.415.122 din celotnega dohodka, kar je za 45 odstotkov več kot v enakem obdobju 1973. Tako velikega povečanja ni dosegla nobena druga organizacija v občini.

Letni plan je bil s tem dosežen 88-odstotno. Ugodne poslovne rezultate so zabeležili tudi v TGP. V tej organizaciji so celotni dohodek povečali za 9 odstotkov (30.289.569 din). V Kmetijski zadrugi so bili uspešnejši za 15 odstotkov (53.720.864 din), v Mercatorju za 26 odstotkov (31.615.076 din). Novoteks-TOZD predilnica je v devetih mesecih ustvaril 66.343.000 din celotnega dohodka, kar je v primerjavi z enakim obdobjem lani kar za 171 odstotkov več. IMV obrat na Suhorju je ustvaril 35.042.000 din celotnega dohodka.

KDAJ BO METLIKA DOBILA TABLE ZA PLAKATIRANJE

V Metliki že dalj časa pogrešajo nekaj tabel, kamor bi lahko lepili plakate. Tako se prodajalke upravičeno jezijo, ko jutraj na izloženih oknih zagledajo plakate, ki vabijo na najrazličnejše prireditve. Prav bi bilo, da bi tisti, ki plakate limajo, poskrbeli zanje tudi po prireditvah. To delo je dosedaj še vedno ostalo prodajalkam.

Delegat ne sme zamujati

Časi, ko so v imenu delovnih ljudi odločali odborniki, so minili. Sedaj smo si pridobili novo demokratično obliko odločanja – delegate. Dosedanje izkušnje so pokazale, da so delovni ljudje z novim načinom odločanja veliko bolj zadovoljni kot s prakso odbornikov. Kljub temu se je v sistemu delegatov pokazalo nekaj slabosti, tudi v metliški občini, vendar jih bodo malo volje lahko kmalu odpravili.

Do sedaj se je že večkrat zgodilo, da se delegati, ki so pričeli na seji razpravljati, niso predstavili. Ne zavedajo se, da jih večina ne pozna, in tako se ne ve, katero področje ali skupnost zastopajo. Rešitev imamo na dlani. Vsak delegat naj se takoj, ko začne razpravljati, jasno predstavi.

Druga težava je v „akademski četrti“. Sestanek je na primer pripravljen za 14. uro, delo pa se začne zaradi zamudnikov včasih tudi pol ure kasneje. Ali ni zadnji čas, da zamujanje enkrat za vselej odpravimo? Tisti, ki sestanke zamujajo, vsakemu, ki pride ob napovedani uri, ukradejo dragocen čas. Ta čas pa v delegatskem sistemu veliko pomeni.

SPREHOD PO METLIKI

NARKOMANIJA? – Po mestu se šušlja, a tudi uradno je bilo zapisano, da se je med mladimi razpaslo uživanje mamil. Prav bi bilo, da bi se z zadevo kdo natančneje pozabaval, da ne bi letelo sumničenje na vse strani.

AMATERIZEM – Malo je takšnih, ki se zadnje čase ukvarjajo z ljubiteljsko dejavnostjo. Na sestankih družbenopolitičnih organizacij se zadnje čase govori, da bi bilo potrebno postaviti amaterizem na trdne noge, vsaj na takšne kot pred leti. Bil bi že čas.

KONSTITUIRANJE SKUPŠČIN – Te dni se konstituirajo skupščine samoupravnih interesnih skupnosti. Tako so se že sestale: konferenca pokojninskega in invalidskega zavarovanja, enota za zaposlovanje, zdravstvo, otroško varstvo, izobraževanje, takoj po novem letu pa kultura in socialno blagostvo.

OCENA VOLITEV – Pred krat-

V Novem letu bolj veselo

„Smo na začetku leta, ki se samo po letnici razlikuje od pravkar minulega. Novo leto za nas ne bo niti lažje niti težje. Vsi vemo, kaj smo lani naredili, kaj smo začeli delati in kaj nas še čaka. Prav gotovo je, da bomo morali letos delati še bolj zavzeto, še bolj gospodarno, tako, da bomo ob koncu tega leta z gospodarskimi uspehi zadovoljni. Pričakujem, da bomo v podjetju tudi letos dobro gospodarili. Zato bo potrebno, da bomo vsi pri delu še bolj vestni, disciplinirani in skrbni pri

uporabi reprodukcijskega materiala. Skoraj gotovo je, da bomo v našem podjetju nadaljevali z modernizacijo in že z dobro zastavljenim delom – z reševanjem perečih delavskih vprašanj. Vsi se namreč zavedamo, da je tudi od delavčeve zadovoljnosti odvisna storilnost v podjetju.“

Toliko je povedala Anka Rajk, korespondentka pri „Beti“, o svojem podjetju in nalogah, ki čakajo delavce v tem podjetju. In kaj si Anka želi v zasebnem življenju? „Kadar koli mora človek govoriti o sebi ali svojih željah, nekako ne more spregovoriti. Kaj si pravzaprav želim jaz? Predvsem to, da bi bila moja družina v letošnjem letu zdrava in zadovoljna in da bi bila moja hčerka v šoli še naprej tako pridna, kot je bila do sedaj.“

„BARVNI PROGRAM NA JUGORJU“

Občani v krajevni skupnosti Jugorje so se dogovorili, da ne bo nihče kupil barvnega televizorja. Pri njih je namreč napetost po 20. uri tako slaba, da vidijo vsi program v barvah. Največkrat, zaradi jeze, prevladuje zelena!

metliški tednik

Dedek Mraz za otroke in stare

Darila za vrtce, šolarje, mladino, pa tudi za stare in bolne

Krajevna skupnost Kočevje je prispevala Društvu prijateljev mladine (DPM) Kočevje 2.000 din, ki naj bi jih društvo po svoji presoji porabi skupaj z drugimi sredstvi za novoletno obdarovanje otrok.

Razen tega je krajevna skupnost Kočevje namenila še 6.000 din za obdaritev ostarelih in bolnih invalidov in borcev, ki jih je na območju KS okoli 60. Podobno je ukrenila tudi krajevna skupnost Stara cerkev. Za kolektivno obdaritev otrok v vrtcu v Stari cerkvi je prispevala 600 din, okoli 2.000 din pa še za obdaritev domačih šolarjev, ki jih je 80.

Za obdaritev ostarelih in bolnih občanov, starih nad 70 let, so prispevale krajevne organizacije z območja Stare cerkve in KS. Tako so prispevali: SZDL 1.000 din, ZB 200 in RK 200 din. Paketi so bili vredni okoli 54 din. Ostali manjkajoči denar za obdaritev 70 ostarelih in osamelih je prispevala KS.

Krajevna skupnost Stara cerkev je kupila še mreži za nogomet, in sicer

(Ne)varen led

Kočevski otroci se spet drsajo na ledu. Najprej so se drsali na bajerju pri vrtcu, kjer je voda najprej zaledenela, kasneje pa se je utrdil led tudi na Rinži in zdaj drsajo na njej.

Bajer pri vrtcu, kjer je najprej led, zasipavajo, ker bo prav tu bodoči most čez Rinžo, ki bo povezoval osnovno šolo, telovadnico in bazen z otroškvarstveno ustanovo. Ko bo zasut, se bo torej drsalna sezona za kočevske otroke skrajšala. Vendar tega ne bi smeli dopustiti. V Kočevju ima namreč vedno več otrok, pa tudi odraslih, drsalke in drsanje je kljub kratki drsalni sezoni že množičen sport.

Prav bi bilo, da bi nekje ob Rinži uredili zelo plitev preprost bazenček, na katerem bi voda pozimi še hitreje zaledenela in bi bila drsalna sezona še daljša. Seveda je ta bazenček lahko brez ograj, betona in podobnega, kar bi njegovo ureditev le podraževalo.

Tak plitev bazenček pa bi imel še eno dobro stran: na njegovem drsalšču ne bi moglo priti do nesreče. Tudi na začetku letošnje drsalne sezone se je namreč nekaterim mladim drsalcem vdrl led in nekdo je zlezel že do pasu v ledeno vodo. Drsanje na Rinži in na bajerju je torej kljub koristnosti nevarno, na plitvo uredjenem bazenčku pa bi bilo popolnoma varno.

J. PRIMC

DROBNE IZ KOČEVJA

RAZBIJAČI NA DELU - Vse jim je na poti. Neznani objestneži so razbili vsa stekla telefonske govornice pred kavarno. Drugi so potrebovali za izživljanje samoto in skrivne kotičke, zato so verjetno zaljubljivi parčki razbili vse ključavnice pri garderobah športnega stadiona v Gaju. Je pač mraz, ljubezen pa vroča. Če je s takim vandalizmom oškodovana družba, pa za te vrste občanov ni bistveno.

DARILA SKUPNOSTI - Krajevna skupnost Kočevje-mesto je

- Meni je dedek Mraz prinesel čokoladne bombone, napolnjene z lešniki.

- Meni pa čokoladne bombone, napolnjene z mesom oziroma živimi črvički, ki jih je kupil v samopostrežbi v Kidričevi ulici.

Od četrтка, 26. decembra dalje je v Kočevju obdaroval dedek Mraz tudi otroke zaposlenih v delovnih kolektivih.

J. P.

IVAN GRAJŠ, Dolga vas: „Povsod smo svoje predpise prilagodili ustavi, delamo pa po starim. Če bi delavec res hotel vse voditi, bi moral več vedeti, poznati finance, gospodarjenje, planiranje. Delavci v družbeni kontroli bi morali vedeti, kako in kje nastajajo napake, kaj so res napake in kaj ne. Če se predsednik družbene kontrole opre pri iskanju napake na tega ali onega vodilnega v podjetju, potem je takoj v podrejenem položaju.“

DOBRI PIONIRJI

Na nedavnem tekmovanju strelskih ekip iz kočevske in ribniške občine v počastitev dneva JLA je prijetno presenetila ekipa pionirjev kočevske osemletke, ki je zasedla 4. mesto in pustila za seboj ekipo Vojne pošte 2945. Najboljša mesta pa so zasedli: 1. ekipa Partizanska enota teritorialne obrambe, 2. Enota JLA iz Ribnice in 3. Strelski odbor občine Kočevje.

Dedek Mraz je pred Novim letom pridno obiskoval šole, vrtce, delovne kolektive, bolnike, pa tudi nekatere stanovanjske bloke v Kočevju. Na sliki: stanovalec bloka v Kidričevi ulici 5 je prinesel kot kolektivno darilo mrežico za namizni tenis. Ob tej priložnosti so vsi stanovalci bloka v lepo okrašenem skupnem prostoru pogostili otroke. (Foto: Primc)

Darila za otroke in stare

Učenci struške šole gostovali z lutkami še na Polomu in v podjetju Melamin v Kočevju

Na novo leto so se učenci osnovne šole v Strugah v kočevski občini lepo pripravili. Dedka Mraza so pričakali z lepo izvedeno pravilnično igro „Hrustac“. Vse učence je dedek Mraz obdaroval.

Denar za obdaritev so prispevale krajevna skupnost Struge, pokrovitelj šole tovarna Melamin, Lovska družina Struge, Združeno KGP Kočevje-obrat Velike Lašče. Del teh prispevkov so učenci namenili prebivalcem Strug, starih nad osemdeset let, katere so obiskali na domu, jim čestitali in jih obdarili.

Krajevna skupnost in šola lepo sodelujeta. Maloštevilnim učiteljem je pri dramskem krožku pomagal domačin Ignac Kaplan.

Igrico „Hrustac“ so učenci uprizorili tudi v tovarni Melamin v Kočevju, v prazničnih dneh pa se v vasi Polom. Povsod so bili zelo prisrčno sprejeti.

Vsem, ki so šoli pomagali materialno in moralno, se učenci in učiteljski kolektiv lepo zahvaljujemo.

JOZICA FABJAN

Ribničani presenetili

Njihovi humoristi poželi največji aplavz - Kočevci prikazali delo krožkov - Smučiči - darilo

26. decembra popoldne je bilo v avli osnovne šole Kočevje družabno srečanje mladincev osnovnih šol Kočevja in Ribnice. Mladincev iz osnovne šole vas-Fara iz neznanega vzroka na srečanje ni bilo.

Obe osemletki sta se predstavili s kulturnim programom. Program ribniških šolarjev je bil precej boljši kot kočevskih. Predvsem ribniški mladi humoristi so vedno pobrali buren aplavz. Nastopili pa so iz ribniške osemletke še pevci, pesalke in glasbeniki. Poslušalcem oziroma gledalcem so predstavili ribniške zanimivosti in znamenitosti, pa tudi gospodarstvo, kulturo in celo vraže, največ pa je bilo vmes humorja. Pohvalno je tudi, da so nastopajoči govorili v glavnem v svojem, ribniškem narečju.

Učenci kočevske šole so predstavili delo krožkov in organizacij na šoli v modernem slogu, vendar so ostali v senci Ribničanov. Nastop je dopol-

„Nazaj v planinski raj“ se je težko naučiti, če je sitna mama ne zna. To sta pokazala tudi mlada ribniška humorista na nedavnem srečanju učencev ribniške in kočevske šole v Kočevju. (Foto: J. Primc)

Ribnica: Pogojno soglasje

Lačna vrana naj ne pita site

Občinska skupščina Ribnica je sprejela na zadnji lanski seji pogojno soglasje k aneksu (dodatku) k posebnemu družbenemu dogovoru o višini splošne (proračunske) porabe v slovenskih občinah v letu 1974.

Občinam je po tem dogovoru določena proračunska poraba po določenem ključu. Katera občina bi porabila več, bi morala prispevati v republiški solidarnostni sklad. Občini Ribnica je bilo dovoljeno povišanje pro-

računa z ozirom na leto prej za 17,8 odstotka.

Povprečna proračunska poraba na prebivalca znaša v Sloveniji 71.000 din, v ribniški občini pa le 58.000 din. Take občine naj bi zdaj lahko zvečale proračunsko porabo na 80 odstotkov republiškega povprečja. Tako bi občina Ribnica lahko zvečala proračunsko potrošnjo za okoli 800.000 din. Vendar bo morala ribniška občina hkrati odvesti v republiški solidarnostni sklad okoli 400.000 din.

Delegatje so menili, da ni prav, da bi občinske skupščine, ki imajo proračunsko porabo na prebivalca manjšo, kot je republiško povprečje, prispevale tistim, ki imajo potrošnjo večjo, saj bi to pomenilo, da „lačna vrana sito pita“.

Zato so sprejeli aneks (dodatek) pogojno, se pravi, naj bi bila dovoljena proračunska poraba brez prispevka v solidarnostni sklad 90 odstotkov povprečne republiške proračunske potrošnje na prebivalca. To bi sicer pomenilo, da bi ribniška občina po tej potrošnji še vedno zaostajala za republiškim povprečjem za 10 odstotkov, hkrati pa tudi, da Ribničanom ne bi bilo treba prispevati v republiški solidarnostni sklad.

J. P.

RIBNIŠKI ZOBOTREBCI

NOVA GOSTILNA - V Rakitnici so 28. decembra odprli novo gostilno pri Beligoju.

SEDEM NOVIH - V delovni organizaciji ITPP Ribnica so v počastitev dneva JLA sprejeli v ZK sedem novih članov. Osnovna organizacija ITPP šteje zdaj 25 članov, v kolektivu pa je skupno zaposlenih 190.

POL - POL - V vasi Globel pri Sodražici je pol ceste skozi vas občinske, pol pa krajevne, kar pomeni, da je polovico vzdržuje Komunala, pol pa sami občani. Seveda prihaja zaradi tega do hudih besed, zato je vaška skupnost predlagala, naj bo vsa cesta skozi vas občinska.

ČIGAV PESKOKOP - Sodraški peskokop je doslej upravljala in izkoriščala krajevna skupnost. Z ustanovitvijo kmetijske zemljiške skupnosti pa se je zadeva nekaj zataknila in zdaj ni jasno, čigav je. Krajevna skupnost meni, da je edino pravilno, da bi še naprej ona upravljala z njim, ne pa da ga da zemljiška skupnost v upravljanje Komunali.

Priznanja za »Jesen 74«

Srečanje rezervnih vojaških starešin in občanov, udeležencev vaje „Jesen 74“, sta organizirala 27. decembra svet za narodno obrambo občinske skupščine Ribnica in Združenje rezervnih vojaških starešin občine Ribnica.

Na njem so podelili priznanja in odlikovanja za uspešno delo v minulemu letu, prebrali so tudi pohvale za pripadnike teritorialnih enot in napredovanja rezervnih vojaških starešin.

Za udeležbo na združeni taktični vaji „Jesen 74“ je svet za ljudsko obrambo občinske skupščine Ribnica podelil priznanja 107 udeležencem vaje.

Občinski odbor ZRVS pa je podelil priznanja za uspešno delo in sodelovanje v letu 1974 Avguštinu Vatovcu, Francetu Petku, Julijanu Ozimku, Emilu Malkoču (vsi iz Ribnice), Francetu Modicu (Sv. Gregor), Ivanu Moharju (Grčarice), Francu Mivšku in Antonu Stupici (oba iz Sodražice), Antonu Debeljaku (Loški potok), OZD Riko Ribnica, ITPP Ribnica, aktivu ZSM Grčarice, pionirskemu odredu „Jelenov žleb“ iz podružnične šole Dolenja vas, pionirskemu odredu „Majde Šilc“ iz osnovne šole Sodražica in pionirskemu odredu „Antona Majnika“ iz osnovne šole Ribnica.

J. PRIMC

ZVEZE BREZ ZVEZE

V ribniškem domu TVD Partizan imajo pisarno razen občinske TTKS še Občinska zveza za telesno kulturo in Občinska rokometna zveza. Oni dan sem zaprosil tovarišico v pisarni, če lahko od njih telefoniram. A glej ga, vraga, zvedel sem, da ta pisarna, kjer je sedež raznih zvez, nima telefonske zveze, zato hodi tudi tajnik teh zvez Franc Levstek telefonirati v bližnjo šolo.

NI BILO SEJE

Delegati zbora krajevnih skupnosti občinske skupščine Ribnica so zahtevali na zadnjih sejah odgovore na več vprašanj, ki se nanašajo predvsem na ceste, mostove, poti in druge komunalne zadeve. Obljubljeno jim je bilo, da bo novembra ali decembra ločena seja tega zbora, na kateri bodo razpravljali o komunalnih zadevah, financiranju KS in drugem, vendar se je ni bilo. Pojasnjeno jim je bilo, da ni bil pripravljen material, da ni bilo denarja in podobno ter da bo seja kmalu. Obljuba dela dolg.

- Po čem sklepaš, da je ribniška folklorna zavest na zavidljivi ravni, nagrodno-revolucionarna pa ne?

- Ker visi za „Kmečko ohcet“ oziroma „Prevoz bale po ribniško“ na vsaki hiši zasta-va, za državne praznike pa le na malokateri.

Zemeljska dela za novi dom JLA v Ribnici, ki bo predvidoma odprt že za letošnji dan JLA, so se zaradi mile zime lahko začela. Na fotografiji: s svečanosti ob polaganju temeljnega kamna za dom JLA. (Foto: J. Primc)

Preizkušnja »Jesen 74« zelo uspela

Zahvala in čestitka komandanta branilcev občanom ribniške občine

Vaja »Jesen 74«, v kateri so prvič sodelovali vsi organi splošnega ljudskega odpora (SLO) je lepo uspela. Tako so ugotovili na zadnji lanski seji občinske skupščine Ribnica.

V vajo je bil vključen vsak tretji prebivalec ribniške občine neglede na starost in spol. Delovali so v odborih za SLO, v krajevnih skupnostih (KS) in delovnih organizacijah, enotah civilne zaščite, občinski upravi in občinskem centru zvez, v oboroženem delu (JLA, partizanske enote, narodna zaščita), prostovoljci v partizanskih enotah in narodni za-

ščiti in v delovnih organizacijah. Razen tega so sodelovali v vaji še šolski otroci in drugi občani.

Med vajo se je pokazala velika pripravljenost delovnih ljudi in občanov za sodelovanje v SLO. V vseh krajevnih skupnostih so lepo sprejeli partizanske enote in enote JLA. V Loškem potoku in Sodražici ter okolici so ljudje dobro skrbeli za svojo vojsko, ki je bila zaradi izredno slabega vremena pomoči tudi potrebna. Vojakom niso priskrbeli le primerne nastanitve, ampak so jih postregli z vsem, kar so imeli. V krajevni skupnosti Sodražica so celo zbrali preko 1.000 kosov spodnjega perila in nogavic za svojo vojsko. Seveda nihče izmed občanov ni zahteval za svoje človekoljubno dejanje povračila, saj je vsak menil, da je njegova dolžnost in čast pomagati svoji vojski.

Seveda je vaja pokazala tudi na nekatere pomanjkljivosti, ki jih bo treba čimprej odpraviti. Med njimi je način financiranja SLO.

Zelo razveseljivo je bilo tudi, da med vajo ni bilo nobenih slabih pojavov in prekrškov.

Vinko Mate, predsednik zbora združenega dela in član vodstva partizanske enote, je prenesel ob tej priložnosti delegatom zahvalo in priznanje komande branilcev v vaji »Jesen 74«. Na nedavni območni analizi je namreč komandant takratne obrambe zaprosil predstavnike iz ribniške občine, naj sporoče njegovo zahvalo in priznanje vsem občanom za vsestransko pomoč, ki so jo nudili branilcem (»rdčim«). Poudaril je, da je tudi on kot vsi pripadniki njegove enote našel med vajo med občani v ribniški občini veliko novih prijateljev. Vsem občanom

NAČRTI KOMUNALNIH DEL

Do 15. januarja bodo izdelani po območnih odborih načrti za urejanje in gradnjo komunalnih objektov v ribniški občini. Pri tem delu bodo sodelovale vse krajevne skupnosti. Izdelan bo tudi prednostni vrstni red gradenj in predvideni približni roki, kdaj bo kaj prišlo na vrsto.

NI STANOVANJ, NI UČITELJEV

V Dolenji vasi v ribniški občini imajo v štirih razredih osnovne šole 112 učencev in dve stalni učiteljici, eno honorarno, en razred pa sploh nima učitelja. Kljub razpisom učiteljev ne dobe, ker nimajo zanje stanovanj. Težave so že zdaj velike, še večje pa bodo ob prehodu na celodnevno šolo. Zato zahteva letos KS vsaj dve stanovanji za učitelje.

Škoda časa

Za zadnjo sejo občinske skupščine Ribnica so dobili delegatje gradivo za vsako točko dnevnega reda. Kljub temu pa so poročevalci v več primerih isto gradivo delegatom še enkrat prebrali, kar je gotovo odveč. Če dobe delegatje material za sejo deset dni, dva tedna ali celo več pred sejo, pomeni ponovno branje le nezaupnico delegatom, delegacijam oziroma vsemu delegatskemu sistemu, češ da delegatje gradiva niso prebrali in da delegacije o njem niso razpravljale.

Delegatje oziroma delegacije morajo priti na sejo občinske skupščine, ko so prej na sestanku delegacije ne le prebrali material za občinsko sejo, ampak do njega zavzeli tudi svoja stališča. Ta stališča delegacije sporoči potem na seji posameznega zbora ali občinske skupščine (zadolženi) delegat ali vodja delegacije.

Delegat na občinski seji v načelu ne more spreminjati stališč, ki jih je sprejela delegacija (razen v nekaterih izjemnih primerih in če je bilo prej na seji delegacije dogovorjeno, da jih lahko prilagodijo po svoji presoji ostalim), zato je ponovno branje poslanega materiala na občinski seji celo nesmiselno in pomeni le zapravljanje časa. J. PRIMC

Človek človeku človek

Zahvala radioamaterjev Miheličevi mami

Vaja »Jesen 74« je bila lepa priložnost, da občani pokažejo, kako bi uresničevali zamisel SLO, se pravi, kako bi sodelovali pri obrambi domovine, kar je — kot pravi ustava — njihova pravica in dolžnost. To ni bil le preskus strokovnosti in tehnike marveč tudi preskus odnosov med ljudmi, odnosa občanov do vseh udeležencev danes vaje, jutri morda pravega boja s sovražnikom. Vaja je bila priložnost, da spoznamo srca naših skromnih ljudi.

Miheličeva mama iz Sodražice stanuje na podstrešju. Tam ima kuhinjo in sobico. Druga svetovna vojna ji je vzela sina in moža. Tudi sama je sodelovala v odporu kot te-

renka in kurirka. Nešteto krat je prenašala pošto po nevarnih poteh. Bila je zaprta v sovražnikovih postojankah. Osvoboditev je dočakala z dvema hčerkami.

Ko je spravila hčerke h kruhu in si izposlovala pokojnino po možu, je ostala sama. Vendar, zvesta svojim načelom, še vedno rada pomaga soljudem.

Njene skrbne potrebe smo bili med vajo »Jesen 74« deležni tudi mi, ribniški radioamaterji, ki smo se z radijsko postajo vgnezdili v bližini. Postregla nas je z zajtrkom in turško kavo. Skrbela pa je tudi za druge. Večkrat je odšla s steklenico žganja in vročim čajem na položaj med premrzane vojake, izpostavljene dežju in snegu, zbirala suhe nogavice za premočene vojake in jim še drugače pomagala. Da, to je prava partizanska mama! Večkrat pozabljena

Roke gor, roke dol. Tako je bilo med glasovanjem za člane novega izvršnega sveta občinske skupščine Ribnica na zadnji lanski občinski seji. (Foto: J. Primc)

Ne lokalno, ampak delovno pobarvan IS

Vsaka krajevna skupnost ne more imeti zastopnika v izvršnem svetu, ima pa ga v občinski skupščini - Dvom, da postopek za izvolitev novega IS ni bil v redu, ni utemeljen

Razprava in glasovanje o kandidatih za nove člane izvršnega sveta (IS) občinske skupščine Ribnica sta bila precej burna, za kar so poskrbeli delegati iz območja Sodražice.

Vodja delegacije KS Sodražica Gvido Čarman je prebral pripombe s sestanka oziroma zbora delegacije KS Sodražica. Bistvo pripombe je bilo, da v predlogu za novi IS ni predstavnika Sodražice, medtem ko je v prejšnjem bil Sodražan celo predsednik IS (Rudi Brinšek). Sodražica mora imeti zastopnika v IS in na sestanku delegacije je bilo soglasno sklenjeno, naj bo to Gvido Čarman. Izražen je bil tudi dvom, da postopek za izvolitev novega IS ni bil novsem v redu.

Za Čarmanom je prišel h govorniškemu odru delegat TOZD Donit iz Sodražice in poudaril, da njihova TOZD ni sodelovala v postopku za izvolitev članov

novega IS, da to ni prav in da se ne strinja s predlogom za novi IS tudi zato, ker TOZD Donit, največja delovna organizacija v Sodražici, nima predvidenega svojega delegata v IS. Predsedniku IS in predlagatelju novih članov IS predlaga, naj predlog umakne in zagotovi Donitu mesto v IS.

Kasneje je tudi delegat iz Loškega potoka poudaril, da Loški potok nima predstavnika v IS in »da bi želel, da bi bil novi IS lokalno pobarvan«.

Vmes in kasneje so se vrstili še predstavniki SZDL, ZK, stari in novi predsednik IS, predsednik občinske skupščine in drugi, ki so poudarjali v glavnem, da je naloga IS izpolnjevati sklepe skupščine. Zato so območja

oziroma KS in delovne organizacije zastopane v občinski skupščini. Naloga IS pa je, da izpolnjuje sklepe skupščine. To pa pomeni, da morajo člani IS pokrivati posamezne dejavnosti (industrijo, kmetijstvo, trgovino, kulturo itd.), ne pa zemljepisno območje.

Stari predsednik IS Rudi Brinšek je moral celo nekajkrat za govorniškimi pultom brati določila, ki govore o izvolitvi in nalogah IS. Novi predsednik IS France Bojc, ki je bil malo prej izvoljen na novi položaj, pa je že ponudil ostavko, češ: »Listo kandidatov sem sestavil v najboljši veri, da so na njej vsi najspodobnejši. Če menite, da lista ni v redu, glasujte proti in jaz bom odstopil.«

Ko so med glasovanjem nekajkrat prešteli glasove za, proti

in zatajena je rekla: »Saj človeku srce ne da, da bi ne pomagal!« Potočila je še o številnih stopnicah, o strehi, ki pušča, da ji voda kaplje na kuhinjski, trenutke nato pa je že prinesla na mizo kozarce, da

smo ob slovesu nazdravili uspešnemu sodelovanju. Povabila nas je, naj še pridemo na obisk. Obljubili smo in obljubo moramo držati.

PRVIN LAVRICA RIBNICA

Tajna radijska postaja je med vajo »Jesen 74« gostovala tudi pri Miheličevi mami, ki je radiste lepo sprejela in postregla. (Foto: E. Grobler)

Zadnja lanska seja je potekala v prijetnejših delovnem ozračju kot prejšnje. Dvorana doma TVD Partizan, kjer so skupne seje zborov, je bila namreč dovolj zakurjena in ozvočena. Za presenečenje je poskrbela le krajša prekinitev električnega toka že skoraj ob koncu seje. J. P.

GOR IN DOL

»Marsikaj razumem, tega pa ne da hodi učiteljica iz Sodražice k Sv. Gregorju, učiteljica od Sv. Gregorja pa v Sodražico. Pa še pravimo, da moramo varčevati, iskati notranje rezerve.« je opozoril na zadnji seji občinske skupščine delegat od Sv. Gregorja.

Povsod veselje in zabava

Novoletne zabave po ribniško

V veselem razpoloženju so pričakovali in pričakali novo leto tudi prebivalci občine Ribnica. 31. de-

cembra je bilo v ribniških trgovinah in na ulicah tako živahno, kot da prebiva tu 50.000 ljudi. Trgovci so prodali največ vina in mesa. Med ribniškimi gostilni je bil svečano okrašen le hotel, ostale gostilne pa so bile v glavnem zaprte.

V zadnjih trenutkih pred novim letom smo med gosti hotela »Jelka« zvedeli, da razpoloženje ni najboljšje. Z jedli so postregli kasno, orkestra niso pohvalili, gostje so bili »firi«, postrežba pa utrujena. V Dolenjih Lazih »Pri šerifu« je bilo veselo vso noč. Gostje so prihajali in odhajali, da »šerif« ni imel miru.

»Pri Petriču« v Ortnoku je bilo izredno zabavno. Nekateri Ortnočani in okoličani pa so novo leto pričakali tudi v turističnem domu na Grmadi. Tudi v Rakitnici, Dolenji vasi in drugod je bilo kar živahno.

Prvi dan novega leta je bil izjemno vesel in tudi petja ni manjkalo. V hotel »Jelka« je spet pritegnila goste godba oziroma ples. Tudi ostale gostilne so imele precejšen promet, saj pravijo Ribničanje: »Novo leto je le enkrat.« (menda prav zato so nekateri pili skupaj tudi po dva več dni).

M. GLAVONJIC

Zaradi izraženega dvoma, da postopek za izvolitev novega IS ni bil v redu, je bilo treba na seji prebrati delegatom tudi posamezne člene ustreznih predpisov. Prebral jih je bivši predsednik IS Rudi Brinšek, ki je tudi poudaril: »Če postopek za izvolitev novega IS ni bil zakonit, potem ni bil zakonit tudi postopek za izvolitev starega IS, saj sta oba potekala enako!« (Foto: J. Primc)

in vzdržane, so ugotovili, da je bila predlagana lista z večino glasov izvoljena in kda so torej novi člani IS, razen predsednika Franca Bojca, še: Anton Šobar, ki je tudi podpredsednik IS, člani pa so tudi Dušan Lavrič, Angelca Rus, Stanko Rus, Guštin Vatovec, Jože Benčina, Ivan Francelj, Stane Kromar, Jože Mohar in Lojze Marolt.

Mimogrede naj ob zaključku zapišemo še, da je novi IS kljub nasprotnim trditvam tudi »lokalno pobarvan«, saj je Ivan Francelj iz Sodražice (v IS zastopa INLES TOZD Ribnica), pa tudi kar štirje Potočani so v njem, čeprav izmed njih trije res žive že v Ribnici, eden pa v Kočevju.

J. PRIMC

KUPUJTE SREČKE EKSPRESNE LOTERIJE

KI JO SAMOSTOJNO PRIREJA
LOTERIJSKI ZAVOD SLOVENIJE

V VSAKI SERIJI 1.000.000 SREČK

286.520 DOBITKOV V VREDNOSTI 3.000.000 DIN

MED NJIMI JE 20 DOBITKOV PO 10.000 DIN

KNJIGOVODSKI CENTER ČRNOMELJ

objavlja
prosti delovni mesti:

- 1- FINANČNEGA KNJIGOVODJE
- 2- LIKVIDATORJA

Pogoji: pod 1: dokončana srednja ekonomska šola z najmanj tremi leti prakse; pod 2: nepopolna srednja šola.
Objava velja do zasedbe delovnih mest.

PROSTA DELOVNA MESTA!

Odbor za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu

TISKARNE TONE TOMŠIČ

Ljubljana, Gregorčičeva 25a,

razglašuje naslednja prosta delovna mesta:

1. vodje izmene v knjigovoznici
2. knjigoveza
3. administratorke-tajnice v splošni službi
4. čistilca stavbnih strojev
5. več vlagalk pri tiskalnih strojih in knjigoveških delavk

Pogoj: pod št. 1 in 2 se zahteva poklicna grafična šola z nekaj leti delovnih izkušenj, pod št. 3 se zahteva srednja strokovna izobrazba z znanjem strojepisja, pod št. 4 in 5 praksa ni pogoj.
Poskusno delo pod št. 1-3 90 dni, pod 4 in 5 30 dni.
Delo v proizvodnji je v izmenah.

Osebnih dohodkov po samoupravnem sporazumu o delitvi OD.
Nastop dela možen takoj.
Kandidati naj pismene vloge vložijo osebno v kadrovske službi. Razglas velja do zasedbe delovnih mest.

PROSTO DELOVNO MESTO!

Razpisna komisija pri „SUKNU“ - industriji volnenih izdelkov Zapuže -

TOZD tekstilna tovarna Jurjevica
razpisuje

delovno mesto
DIREKTORJA TOZD
TEKSTILNA TOVARNA JURJEVICA

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev imeti še naslednje pogoje:

1. visoko ali višjo izobrazbo tekstilne oziroma druge smeri s 3 oz. 5-letno prakso v tekstilni stroki ali srednjo strokovno izobrazbo tekstilne smeri z 10-letno prakso v tekstilni stroki, od tega 8 let na vodstvenih delovnih mestih;
2. organizacijske in vodstvene sposobnosti;
3. moralno-politične vrline;
4. aktiven odnos do razvijanja samoupravnih odnosov in
5. predložiti elaborat o razvojnem programu temeljne organizacije.

Kandidati naj pošljejo ponudbe z dokazili o strokovni izobrazbi in delovnih izkušnjah na splošno kadrovske sektor delovne organizacije „SUKNO“ - industrija volnenih izdelkov Zapuže, 64275 Begunje, v 15 dneh po objavi.

ŠOLA ZA VOZNIKE MOTORNIH VOZIL

ŠOLSKI CENTER ZA KOVINARSKO STROKO
NOVO MESTO
ŠOLA ZA VOZNIKE MOTORNIH VOZIL

RAZPISUJE

VPIS V TEČAJ ZA VOZNIKE MOTORNIH VOZIL C IN E
KATEGORIJE V NOvem MESTU.

Vpišejo se lahko kandidati, stari 17 let, z najmanj 6 razredni osnovne šole oziroma kandidati z veljavnim vozniškim dovoljenjem C kategorije, neglede na izobrazbo.

Prijavi za vpis je potrebno priložiti:
- izpisek iz rojstne matične knjige
- dokazilo o izobrazbi
- fotokopijo vozniškega dovoljenja za C kategorijo
- zdravniško spričevalo
Interesenti lahko vložijo pismene prijave v tajništvu centra, Ulica talcev 3, vsak dan od 8. do 14. ure.
O pričetku tečaja bodo kandidati pismeno obveščeni.

ZAVOD ZA IZOBRAŽEVANJE KADROV IN PRODUKTIVNOST DELA NOVO MESTO, Ulica talcev 3/II, telefon 21-319; 21-640

Občane in delovne organizacije obveščamo, da je do 27. januarja 1975

VPISOVANJE V ŠOLE ZA ODRASLE

V 1. LETNIK DELOVODSKE ŠOLE NASLEDNIH STROK:

- STROJNE
- AVTOMEHANSKE
- LESNE
- ELEKTRO

Vpišejo se lahko kandidati, ki so končali poklicno šolo navedene stroke in triletno delovno dobo v isti stroki. Šolanje traja 2 leti oziroma 4 semestre. Pouk je v popoldanskem času. V vsak oddelek bomo sprejeli po 30 kandidatov. Interesenti naj do 2. decembra t. l. pošljejo na naš naslov prošnjo, kolkovano z 2 din državne takse, s prilogami: spričevalo o dokončani poklicni šoli, izpisek iz matične knjige in potrdilo o triletni delovni dobi v stroki. Redni pouk bomo pričeli 1. februarja 1975, v januarju pa teče pripravljalni seminar.

II.

V 6., 7. IN 8. RAZRED OSNOVNE ŠOLE

Šolanje za en razred traja pet mesecev. Pouk je vsak dan, razen ob sobotah, v popoldanskem času. Interesenti naj do 27. januarja 1975 pošljejo na naš naslov prošnjo, kolkovano z 2 din državne takse, s prilogami: zadnje šolsko spričevalo in izpisek iz rojstne matične knjige. Pouk bomo pričeli 1. februarja 1975.

III.

TEČAJI ANGLEŠKEGA IN NEMŠKEGA JEZIKA PO AV METODI

Program je razdeljen na pet stopenj. Vsaka stopnja obsega 100 učnih ur v enem semestru. Pouk je dvakrat na teden po 3 učne ure v popoldanskem času. Pouk bomo pričeli 1. februarja 1975. Prijave sprejemamo do 27. januarja 1975.

NOVOTEHNA NOVO MESTO vam nudi avtomobile

ZASTAVA 101
ZASTAVA 125/PZ
ZASTAVA 1300

DO 11. 1. 1975 POPUST
OD 200.000 DO 600.000 Sdin.

Razen novih vozil nudimo tudi rabljene avtomobile:

ZASTAVA 750 M
ZASTAVA 750 T
ZASTAVA 850 T
IMV 1600 MORIS

Cene rabljenih avtomobilov so od 2.100 do 3.500 din.

Podrobnejše informacije lahko dobite v prodajnih mestih:

Novo mesto, Glavni trg 11, tel.: 21-737
Metlika, SERVIS, tel.: 77-197
Trebnoje, SERVIS, tel.: 83-025

„NOVOTEHNA“

trgovsko podjetje na debelo in drobno
Novo mesto

objavlja prosto delovno mesto

ADMINISTRATORJA-BLAGAJNIKA
na avtomobilskem servisu v Novem mestu

POGOJI: KV prodajalec ali poslovni administrator. Poskusno delo je 1 mesec.
Prijave sprejema splošni sektor podjetja do 20. 1. 1975.

Po sklepu Sveta krajevne skupnosti Kočevje-mesto z dne 28. decembra 1974 objavljamo naslednji

RAZPIS

ZA IDEJNO URBANISTIČNO REŠITEV UREDITVE PLATOJA PRED „SAMSKIM BLOKOM“ V KOČEVJU NA TRGU ZBORA ODPOSILANCEV.

Pogoji razpisa:

1. Predmet obdelave je plato pred „Samskim blokom“ na Trgu zbora odposilancev, ki zajema površino med samskim blokom, cerkvijo, upravo krajevne skupnosti in kavarno Zvezda.
2. Ureditev platoja mora biti zasnovana tako, da bo služilo v okras mesta, obenem pa kot prostor za zborovanja občanov in podobno, nikakor pa ne za parkiranje avtomobilov. Pri obdelavi platoja je upoštevati vklopitev le-tega v ožjo okolico in prometni režim, njegov estetski videz in ceno za njegovo ureditev.

Za idejno rešitev se določijo naslednje nagrade:

prva nagrada v višini	10.000,00 din
druga nagrada v višini	5.000,00 din
tretja nagrada v višini	3.000,00 din

Idejne rešitve je treba do 15. 3. 1975 pod šifro dostaviti na naslov: Krajevna skupnost Kočevje-mesto, Trg zbora odposilancev št. 47, 61330 KOČEVJE.

Vsa pojasnila, kakor tudi posnetek obstoječega stanja dobite na Krajevni skupnosti Kočevje-mesto.

Udeleženci razpisa bodo o rezultatu natečaja pismeno obveščeni.

svetovni bestseller

henri charrière

METULJ

METULJ je avtobiografska izpoved človeka, ki je bil, obtožen, da je na Montmartru ubil človeka, obsojen na dosmrtno prisilno delo v Gvajani. S kaznijo se ni nikoli sprijaznil: 43 dni po prihodu v kaznilnico je zbežal in s čolnom premeril 2500 km. V Kolumbiji so ga prijeli, a je spet zbežal, se skrival pri Indijancih in tudi tu so ga dobili. Vrniti se je moral v gvajansko kaznilnico, v „zeleni pekel“. Po trinajstih letih mu je končno uspelo: zbežal je z zloglasnega Hudičevega otoka...

Knjiga je v kratkem času postala pojem za bestseller, prevedena je bila v številne jezike, prva slovenska izdaja je bila razprodana v nekaj mesecih.

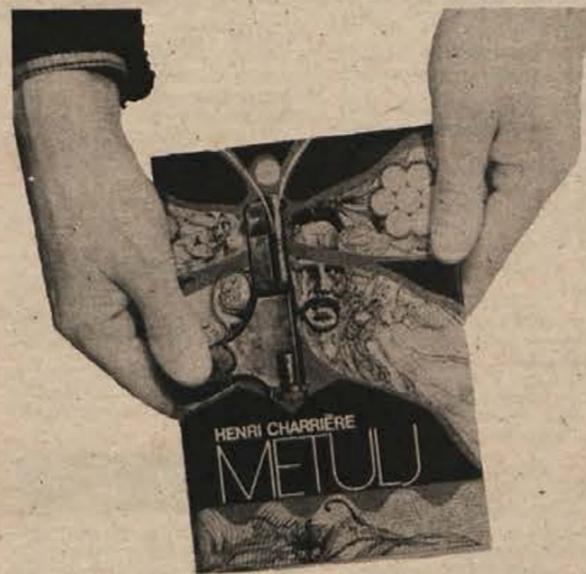
Skratka: od prve do zadnje strani napeta, shriljiva, z brezobzirno iskrenostjo napisana zgodba o ujetniku, ki je tvegall vse za svobodo.

JANUARJA 1975 TUDI ŽE FILM „METULJ“ V LJUBLJANI!

514 strani, cena: pl. 130 din.

Knjiga je na voljo v vseh knjigarnah, naročila pa sprejema tudi uprava založbe.

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE
Mestni trg 26, Ljubljana

NAROČILNICA DL-12

Nepreklicno naročam knjigo „METULJ“.
Naročnino 130 din bom poravnal po povzetju.

Knjigo mi pošljite na:
- moj domači naslov
- kraj zaposlitve
(Ustrežno, prosimo, označite!)
Kraj in datum:

Podpis naročnika:

Naslov naročnika:

Ime in priimek:

Kraj:

Ulica:

Zaposlen pri:

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 9. januarja Julijan
Petek, 10. januarja Viljem
Sobota, 11. januarja Pavlin
Nedelja, 12. januarja Tatjana
Ponedeljek, 13. januarja Veronika
Torek, 14. januarja Srečko
Sreda, 15. januarja Pavel
Četrtek, 16. januarja Marcel

LUNINE MENE
12. januarja ob 11.19 - ščip

KINIO

BREŽICE: 10. in 11. 1. ameriški barvni film „Izsiljevalec lovca Branda“, 12. in 13. 1. ameriški barvni film „Kolt Arizona“, 14. in 15. 1. ameriški barvni film „Vzljubil boš mojo mater“,
KOSTANJEVICA: 12. 1. japonski film „Bitka za Okinavo“

malio glasi

SLUŽBO DOBI

FRIZERSKI SALON MILKA, Partizanska 3, Novo mesto, sprejme takoj vajenka.

STANOVANJA

ODDAM sobo v Novem mestu. Predplačilo po dogovoru. Naslov v upravi lista (52/75).
TOPLO SOBO s kopalnico in hrano dam dekletu za pomoč pri pospravljanju enodružinske hiše. Tudi dobra služba v bližini. Venturini, Cesta heroja Ravbarja 7, Črnuče, Ljubljana.
SPREJMEM dva fanta na stanovanje. Naslov v upravi lista (27/75).
DRUŽINA z enim otrokom išče stanovanje v bližini Mirne ali Trebnje. Ponikvar, Novoles, Trebnje.

Motorna vozila

PRODAM FORD ESCORD, letnik 1971. Dol. Toplice 67.
PRODAM avto AMI 8 break. Cena ugodna. Ogled proti večeru v Dol. Toplicah 59 ali dopoldne v skladišču Hmeljnika, Ločna, telefon 21-563.
PRODAM KATRCO, starejši letnik, po delih. Stane Pižmoht, Stari trg 51, Trebnje.
UGODNO prodam dobro ohranjen avto NSU 1200. Vprašajte v popoldanskih urah na telefon št. 21-591. Naslov v upravi lista (70/75).
PRODAM traktor Porsche (18 KM) s kosilnico. Naslov v upravi lista (73/75).
PRODAM dobro ohranjen avto austin 1300. Naslov v upravi lista (60/75).
PRODAM karamboliran PZ 125, letnik 1972, lahko tudi po delih. Anton Pavlič, Gor. Vrhpolje 11, Sentejnej.
UGODNO prodam fiat 124, letnik 1969. Jože Ambrožič, Podgrad, Stopiče.
POCENI PRODAM R 4, letnik 1967. Rozman, Trdinova 34, Novo mesto, zadnja čuvajnica na gradbišču IMV.
PRODAM karamboliran osebni avto 850 sport kupe, lahko tudi po delih. Motor ima 5000 km po generalni. Bojan Doltar, 68332 Gradac 7.
UGODNO prodam škoda 1000 MB, letnik 1966, z novovgrajenim motorjem, prevoženih 34.000 km, z rezervnimi deli in z veljavnim enoletnim tehničnim pregledom. Avto je malo bočno karamboliran. Martin Juršič, Oštrc 4, Kostanjevica na Krki.

PRODAM FIAT 850, letnik 1967. Anton Mrhar, Padersiščeva 11, Novo mesto.
PRODAM VW, letnik 1972. Vprašajte vsak dan od 15. do 18. ure. Dražič, Kristanova 2, Novo mesto.
PRODAM karamboliran fiat 750. Mala Bučna vas 8, Novo mesto.
PRODAM traktor Goldoni. Arh. Kobile 10, Leskovec pri Krškem.
PRODAM ŠKODA 1000 MB, letnik 1968. Radovan Protič, Zagrebška 6, Novo mesto.
UGODNO PRODAM Zastavo 750, letnik 1967, po ugodni ceni. Informacije na naslov: Franc Umek, Polje 8, Krmelji, ali Zagrebška 15, Novo mesto.
PRODAM avto Opel rekord, letnik 1964. Ivan Vidmar, Smihel, Sukljetova 25, Novo mesto.

CRNOMELJ: 10. 1. italijanski barvni film „Angelske nune“, 12. 1. ameriški barvni film „Človek v divjini“, 15. 1. italijanski barvni film „Prepovedane strasti“.
METLIKA: od 10. do 12. 1. italijanski barvni film „Varuj se, ako te srečam“ in ameriški barvni film „Samotar z zahoda“, 15. in 16. 1. ameriški barvni film „Vpliv gama žarkov“.
MIRNA: 11. in 12. 1. „Afera na Azurni obali“.
NOVO MESTO: od 10. do 13. 1. ameriški barvni film „Poletne želje“, od 12. do 13. 1. ameriški barvni film „Stan in Olio, dva uboga brata“, od 14. do 16. 1. nemški barvni film „Apači“.
RIBNICA: 11. in 12. 1. ameriški barvni film „Hrepenenje za vampirjem“.
SEVNICA: 11. in 12. 1. „Sončnica“, 15. 1. „Na severu Aljaske“.
TREBNJE: 11. in 12. 1. ameriški barvni pustolovski film „Polnočni kavboj“, 15. 1. barvni fantastični film „Pred milijon leti“.

PRODAM stroj za izdelovanje betonskih blokov, dimenzije 30, 25, 20 in 15. Naslov v upravi lista (24/75).
PRODAM motorno kosilnico Reform v zelo dobrem stanju. Franc Slak, Dečja vas 5, Trebnje.
PRODAM nove bočne zobnike za avto MAN, tip 635. Peruci, Rimska 21, Trebnje.
ZDOMCI, POZOR! Po ugodni ceni prodam hišo v Črnomlju. Kočevje pri Črnomlju 12.
PRODAM zmrzovalno skrinjico (220 l) po ugodni ceni. Veliki Kal 19, Mirna peč.
PRODAM po primerni ceni brezhiben 1 leto star televizor (Črno-bel). Informacije po telefonu (068) 22-169, Kristanova 25, Novo mesto.
KOKOSI nesnice prodam. Lešnjak, Kristanova 57, Novo mesto.
PRODAM diatonično leseno harmoniko (CIS FIS H) in kompletno ozvočenje AEG. Matija Slak, Pod Trško goro 51, Novo mesto, telefon 22-825.
PRODAM hrastove deske, elektromotor 4 KW in kravo. Cvelbar, Dol. Kamence 25, Novo mesto.

POSEST

PRODAM vinograd v Berčičah pri Metliki. Odlična sončna lega. Informacije pri Nikoli Podrebarcu, Beti, Metlika.
PRODAM 1 ha zemlje v Malih Poljanah. 15 minut od avtobusne postaje. Primerno za vikend. Ogled vsak dan. Naslov v upravi lista (30/75).
PRODAM vinograd (približno 18 arov) z zidanico v Hmeljčiču pri Mirni peči, primeren za vikend. Naslov v upravi lista (45/75).
PRODAM vinograd blizu Mokronoga po nizki ceni. Dovož z vsakim vozilom. Naslov v upravi lista (23/75).
PRODAM nekaj vinograda in zidanico v Straški gori. Naslov v upravi lista (54/75).
MANJŠO HIŠO z nekaj zemlje, 19 ari vinograda in gozdom prodam v Gregovcih na Bizzijskem. Vse informacije dobite pri Antonu Pajku, Ljubljana, Matjaževa 1, telefon 316-966.
HIŠO enodružinsko, z gospodarskim poslopjem in 1 ha zemlje prodam v Beli krajini. Naslov v upravi lista (76/75).

RAZNO

KMEČKI FANT 34, z avtom, manjšo kmetijo, z dobro službo, večji mi prihranki blizu Ljubljane želi spoznati pridno, pošteno in dobro kmečko dekle zaradi ženitve. Ponudbe pod „ČAKA NAJU DOM“.
VINOGRADNIKI! Trsne cepiljenke sorte zametna črnina, modra frankinja, kraljevina, laški ržling in namiznih sort si lahko nabavite za spomladansko sajenje pri trsničarju Francu Martinčiču, Smalčja vas 16, Sentejnej.
POROČNI PRSTANI! - Poroka - spomni nanjo naj bo lep in trajen! Zato izberite sodoben poročni prstan pri zlatarju v Ljubljani, Gosposka 5 (poleg univerze). - Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!
V NOČI od 1. na 2. januar 1975 sem v Restavraciji Otočec izgubila žensko zapeljivko. Poštenega najditelja prosim, naj mi jo proti nagradi vrne na naslov: Martina Eržen, postaja milice, Novo mesto

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame, tete in sestri

FRANČIŠKE KRHIN iz Sentejnej 51

se najlepše zahvaljujemo vsem, ki so ji podarili vence in jo spremili na njeni zadnji poti, nam pa izrazili sožalje. Posebna zahvala zdravnikom in strežnemu osebju nevrološkega oddelka novomeške bolnice, Gasilskemu društvu Sentejnej, sodelavcem Industrije obutve, Zdravstvenemu domu, ZZB, župniku za opravljeni obred in cerkvenim pevcom ter sosedom. Vsem najlepša hvala.

Zalujoči: hčerke Fanika, Anica, Mimi in Lina, sin Slavko z družinami in drugo sorodstvo.

Ob izgubi našega dragega moža in brata

JOŽETA KONČKA, upokojenca iz Češče vasi

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so v težkih trenutkih sočustvovali z nami, darovali pokojniku vence in cvetje ter ga pospremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo sosedom, družinam Šiler, Mesojedec, Sajevec in Kolenc, govorniku pri odprtem grobu, tov. Rudiju Mrazu, župniku za opravljeni obred in vsem drugim.

Zalujoči: žena Marija, sestre z družinami, Ivan Svetlin z družino in drugo sorodstvo

Ob boleči izgubi ljubega moža, očeta, brata in starega očeta

ANTONA KUJARJA z Vinjega vrha 7

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so sočustvovali z nami, darovali pokojniku vence in cvetje ter ga pospremili na njegovi zadnji poti. Hvala vsem sosedom, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, kakor tudi župniku za opravljeni obred.

Zalujoči: žena Rezka, sinovi z družinami, hčerka z družino, sestra z možem, brat z družino ter drugo sorodstvo

Ob nenadni izgubi naše drage mame in stare mame

NEŽKE SIVEC iz Ledeče vasi

se iskreno zahvaljujemo sosedom Lenartovim in Eustkovim, ki so pomagali v težkih trenutkih, ter sorodnikom za podarjene vence in cvetje in vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti, kaplanu in župniku pa za opravljeni obred.

Zalujoči: hčerki Ivanka in Karolina z družinama, sestra Marija in drugo sorodstvo

Ob boleči izgubi moje ljube mame

FRANČIŠKE ŠUŠTERŠIČ iz Dol. Mraševega

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so sočustvovali z menoj, sorodnikom za nudeno pomoč, vaščanom, posebno Cimermančičevim in Jakličevim, in vsem znancem, ki so mojo drago mamo spremili na zadnji poti. Hvala župniku za opravljen obred in iskren govor.

Zalujoči: sin Peter in drugo sorodstvo

Društvu upokojencev, Milici Šali, patr. ses. Idi Milenkovič, Mariji Slinnik, Francki Počrvina, Štefki Pirnar, občini in vsem tistim, ki so mi pomagali, da sem dobila lepo, udobno in sončno stanovanje, vsem še enkrat hvala. IVANA UDE, Drska.

Ob smrti drage žene, mame in stare mame

NEŽE TOMC

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom in prijateljem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti in ji darovali cvetje. Posebna hvala zdravstvenemu osebju kirurškega oddelka v Novem mestu ter dr. Katici in Antonu Kvasiču iz Semiča. Lepa hvala za podarjeno cvetje in izrečeno sožalje kolektivnu tovarne Iskra iz Semiča, skupščini občine Črnomelj ter kolektivnu Centra strokovnih šol Litostroj. Hvala vsem, ki ste sočustvovali z nami.

Zalujoči: mož Matija, sinova Jože in Martin z družinama, hči Slava z družino ter sin Matija

Stranska vas, 17. decembra 1974

CESTUJKE

DRAGIMA MARIJI in ANDREJU PETERMANU v Berlinu, srečno, zdravo in uspeha polno novo leto 1975, sinu Andreju za bližnji rojstni dan vrsto let zdravlja in zadovoljstva ter srečo za volanom želita njegova ata in mama.

DRAGEMU sinu FRANCU BLAZIČU, ki služi vojaški rok v Karlovcu, želijo za 20. rojstni dan vse najboljše, da bi se zdrav vrnil domov, ate, mama, brata Tonček, Martin in sestra Mimi.

PREKLICI

CIRILA HROVAT, Dešeča vas 11, Žužemberk, prepovedujem igranje nogometa po mojem travniku v Dešeči vasi. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjala.

OPOZARJAM FRANCA GIMPLJA iz Dolenskih Toplic št. 50, naj preneha z lažni o meni, sicer ga bom sodno preganjala. Slavko Fabijan, Dolenske Toplice št. 80.

ROZA RAJER, Vel. Brusnice 33, in JOŽE PAVLIČ, Vel. Brusnice 36, prepovedujeta delanje kakršnekoli škode po zemljišču Mihe Golobiča iz Amerike, ker sva sedaj lastnika posestva midva.

ZAHVALA

Ob prerani izgubi naše ljube žene, mame in stare mame

ALBINE TURK

s Podgrada

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti in njen prerani grob obsuli s cvetjem. Posebna hvala dr. Miru Vodniku za dolgoletno skrbno zdravljenje, kolektivom Novoteksa, IMV, KZ Krka in osnovne šole Sentejnej, vaščanom in Sentejnjskemu oktetu. Hvala duhovnikom za pogrebni obred in tolažilne besede.

Neutolajljivi: mož, hčerka z družino in sinovi z družinami

ZAHVALA

Ob težki izgubi dragega moža, očeta, brata in starega očeta

ANTONA LINDIČA

se iskreno zahvaljujemo vsem sodelavcem, prijateljem, sosedom in znancem, ki so ga spremili na zadnji poti, mu poklonili vence in nam izrazili sožalje. Hvala OZD Veriga in Elan Lesce, Avtoobnova Ljubljana, Industrija obutve, Gostinska šola, Slaščičarna Novo mesto, UJV in PPM Novo mesto. Posebna hvala nevrološkemu oddelku bolnice Novo mesto, dr. Debeluhu in drugemu osebju, ki sta mu lajšala trpljenje.

Zalujoči: žena Marija, sinovi Ivan, Lojze, Raško in Cveto z družinami, hčerki Mari in Malči z družino, hči Tončka in drugo sorodstvo

Dol pri Šmarjeti, 2. januarja 1975

ZAHVALA

Ob izgubi naše ljube mame, stare mame in prababice

JOSIPINE DAROVEC

roj. Strumbelj

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo spremili v tako velikem številu na njeni zadnji poti, darovalcem cvetja in vencev. Posebno se zahvaljujemo za hitro pomoč zdravniku dr. Horvatu, Milki Faleskinovi, Kršanovim, Medicevim, Slugovim, Tisovčevi za poslovljni govor ter župniku za poslovljne besede in obred. Vsem še enkrat hvala.

Zalujoči: hčerke Dana, Cirila, Metoda, Marica, Jožica z družinami, bratje, sestri in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Po težki in mučni bolezni nas je za vedno zapustila naša draga mama, stara mama, prababica, sestra in teta

MARIJE ŠTRAVS

roj. TAJČMAN

iz Gabrja pri Novem mestu

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem za podarjene vence in cvetje, za pismena in ustna sožalja ter sosedom za vso pomoč. Posebno se zahvaljujemo dr. Miru Vodniku za dolgoletno zdravljenje in lajšanje bolečin v času njene bolezni ter župniku za opravljeni obred. Vsem, ki ste drago pokojnico spremili na njeni zadnji poti, še enkrat lepa hvala.

Zalujoči: sin Polde z družino, hčerke Micka, Zalka in Kristina z družinami, bratje z družinami in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Po dolgi in mučni bolezni je za vedno ugasnilo plemenito srce naše drage žene, mame in sestri

MARIJE ŠANTELJ

iz Kostanjevice

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje, župniku za obred, celotnemu kolektivnu tovarne perila Labod Krško, dijakinjam in razredničarki 3. a razreda ESS Novo mesto, učencem in razredničarki 8. razreda OS Kostanjevica, zdravniškemu in strežnemu osebju pljučnega oddelka novomeške bolnice, dr. Mušičevi in med. sestri Mariji na inštitutu Golnik ter vsem znancem in prijateljem, ki so jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti.

Zalujoči: mož Franci, hčerka Irena, sin Drago, sestra Tončka z družino, brat Tone z družino in drugo sorodstvo

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto - USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET: Lojzka Potrč (predsednica sveta), Franc Beg, Viktor Dragoš, Tone Gošnik, Jože Jeke, Vlado Silvester, Franc Lapajne, Tine Molek, Slavko Smerdel, Franc Stajdohar in Ivan Živič. UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer, Milan Markelj, Janez Pezelj, Jože Princ, Jože Splichal (urednik priloge P), Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Železnik. Oblikovalec priloge Peter Simič.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 3 din - Letna naročnina 119 dinarjev, polletna naročnina 59,50 din, plačljiva vnaprej - Za inozemstvo 240 din ali 15 ameriških dolarjev oz. 45 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun: 52100-620-107-32002-009-8-9

OGLESI: 1 cm višine v enem stolpcu 60 din, 1 cm na določeni strani 90 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 120 din. Vsak mali oglas do 10 besed 22 din, vsaka nadaljnja beseda 2 din. Za vse druge oglase in oglase v barvi velja dol preključnik št. 7 od 3. 1. 1975 - Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-601-10558 - Naslov uredništva in uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3 oz. poštni predal 33 - Telefon: (068) 21-227 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - Časopisni stavek, filmi in prelom: ČZP Dolenjski list, Novo mesto - Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica Ljubljana

RADIO LJUBLJANA

RADIO BREŽICE

TELEVIZIJSKI SPORED

VSAK DAN: Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 15.00, 18.00, 19.30, in ob 22.00. Pisan glasbeni spored od 4.30 do 8.00.

CETRTEK, 9. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo - Projekt "Fuzija". 10.15 Po talijinih poteh. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Milena Jazvec: Tudi oljka je primerna za saditev na Primorskem. 12.40 S pihalnimi godbami. 13.30 Priporočajo vam... 15.45 "Vrtiljak". 18.35 Z zabavnim orkestrom RTV Ljubljana. 20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov. 23.05 Literarni nokturno.

PETEK, 10. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za nižjo stopnjo - Lepo vodenje v gledališču. 10.15 Uganite, pa vam zaigramo po želji. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Ciril Strumbelj: Usklajevanje gospodarjenja z gozdom in divjadjo. 12.40 Popevke brez besed. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 "Vrtiljak". 17.20 Iz koncertov in simfonij. 19.40 Minute z ansambлом bratov Avsenik. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Stop-pops 20. 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih.

SOBOTA, 11. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Honoris tekni. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Dušan Engelmač: Napotki vinorejcem za leto 1975. 12.40 Ob bistrem potoku. 13.30 Priporočajo vam... 15.45 "Vrtiljak". 19.40 Minute z ansambлом Mojmirja Lepeta. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Radijski radar. 21.30 - 23.00 Oddaja za naše izseljence.

NEDELJA, 12. JANUARJA: 8.07 Radijska igra za otroke - Marjan Marinč: Skrivnost stolpnice. 9.05 Se pomnite, ovariši... 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.15 - 14.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 14.05 - 18.00 Nedeljsko popoldne. 8.03 Radijska igra - Frane Puntar: Tral smetišča. 19.40 Glasbene izglednice. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 V nedeljo zvečer. 3.05 Literarni nokturno.

PONEDELJEK, 13. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pisan vet pravljic in zgodb. 10.15 Za kakogar nekaj. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz

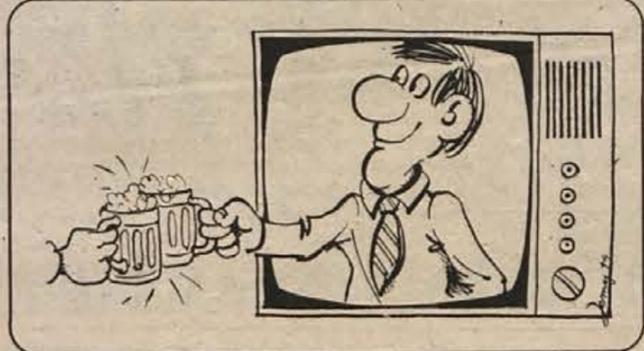
tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Tatjana Brodnik: Preskušanje sortne čistote, pristnosti in izvornosti pri nas. 12.40 Pihalne godbe na koncertnem odru. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 "Loto vrtiljak". 18.35 Predstavljamo vam... 19.40 Minute z ljubljanskim jazz ansambлом. 19.50 Lahko noč, otroci! 23.05 Literarni nokturno.

TOREK, 14. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za srednjo stopnjo - Spoznavajmo glasbeno ustvarjalnost. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Drago Salobir: Krmiljenje molznic. 12.40 Po domače. 13.30 Priporočajo vam... 14.40 Na poti s kitaro. 15.45 "Vrtiljak". 19.40 Minute z ansambлом Jožeta Kampeča. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi. 23.05 Literarni nokturno.

SREDA, 15. JANUARJA: 8.10

Glasbena matineja. 9.05 Za mlade radovedneže. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.40 Od vasi do vasi. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 "Loto vrtiljak". 18.35 Predstavljamo vam... 19.40 Minute z ljubljanskim jazz ansambлом. 19.50 Lahko noč, otroci! 23.05 Literarni nokturno.

CETRTEK, 16. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo - Partizansko gledališče - IV. 10.15 Po talijinih poteh. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Edo Rebula: Norme pri sečnji in izdelavi lesa. 13.30 Priporočajo vam... 14.40 Med solo, družino in delom. 15.45 "Vrtiljak". 18.35 Z zabavnim orkestrom RTV Ljubljana. 19.40 Lahko noč, otroci! 20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov. 21.40 Lepe melodije.

SCHIEDEL — YU —
Kamin, dimnik št. 1
v Evropi
PGP
GRADNJA ŽALEC

CETRTEK - 9. januar: 16.00 - 16.30 Napoved programa, poročila, turistični napotki, Nove plošče RTB - 16.30 - 17.00 - Aktualnost tedna, obvestila in reklame - 17.00 - 18.00 - glasbena oddaja Izbrali ste sami
SOBOTA - 11. januar: 16.00 - 16.30 - Malo za vas - nekaj za vse - 16.30 - 17.00 - Sobotno kramljanje, Jugoton vam predstavlja - 17.00 - 17.30 - KRONIKA, Med zabavnimi zvoki nekaj obvestil in reklam. Za naše najmlajše. Iz naše glasbene šole - 17.30 - 18.00 - Domače zabavne na valu 192 m
NEDELJA - 12. januar: 10.30 - 10.45 - Domače zanimivosti - Pred referendumom za modernizacijo občinskih cest - reportažni zapis - Za naše kmetovalce: dipl. veterinar Janko Vizjak - O zboljšanju plodnosti pri kravah in telicah - Nedeljski razgovor: Kako v Tovarni celuloze in papirja Djuro Salaj Krško izpolnjujejo obširni program - obvestila, reklame in spored kinematografov - 12.00 - 15.00 - Občani čestitajo in pozdravljajo
TOREK 14. januar: 16.00 - 16.30 - Napoved programa in srečanje z ansambлом Štirje kovači, Poročila, Kaj prinaša nova številka Dolenjskega lista, Novo v knjižnici - 16.30 - 17.00 - Tedenski športni komentar, obvestila, reklame in filmski pregled - 17.00 - 18.00 - Mladi za mlade

BR. KRONIKA NESREČ
 Selan Jože - žagar iz Kostanjevice se je poškodoval pri žaganju po desni roki. Žibert Marjan - delavec iz Skopje si je pri padcu poškodoval levo nogo. Murko Janez - kmet iz Skopje je padel iz lestve in si poškodoval glavo. Zobaric Stefan - sin delavca iz Ponikve si je pri padcu poškodoval desno nogo. Gluk Marijo - gospodinja iz Sotelskega je podrl avtomobilist in ji poškodoval glavo. Avsec Anton - kmet iz Bučerec je padel z motorjem in si poškodoval glavo. Bratelj Ana - pokojnica iz Brateljev je padla po stopnicah in si poškodovala glavo. Kos Zvonko - tapetnik iz Rakeka si je pri prometni nesreči poškodoval glavo. Kos Drago - vodoinstalater iz Malega vrha si je prav tako kot sopotnik pri prometni nesreči poškodoval hrbtenico.

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

vo pirkovič: Svobodni republiki pod gorjanci in njenem kirovskem junaku piparju bakšetu

25

Bobiču je Šiško še zjutraj pošepetal: „Prstojno si prišel, se imaš časa, da izgineš.“
 „Mi ne bi nič pomagalo,“ je potrj dejal Prarečan, „bi me pa sami prijeli.“
 Res so mu bele patrolje doma toliko žrle živce, kaj pride sam na grad, da je ves nemiren oblekel kmetijsko obleko in šel, čeprav so mu domači branili. Hlapec je tekel za njim in v skrbeh oprezoval koli gradu, kaj bo z gospodarjem.
 Kmetički proletarac Janževič je že nosil puško. Ravkar je z vojaško menažžo stal pri kotlu in čakal na kosilo, ko so se vrgli nanj in ga zvezali. Janževiču so pred petimi dnevi Zameščankovi gosti in Italijani v Zameškem ubili brata Antona, ki je kmetom tesaril, njega samega pa štiri dni ožneje, 19. septembra, s silo vtaknili v legijo. Sedaj so skrili inkvizitorji v svoji policijski kartonki odkrili, da je bil Jože Janževič nekaj mesecev partizanov, ko pa so njegov oddelek v ofenzivi oleti partizani razpustili, se je vrnil domov.
 Naveza obsojenec je apatično čakala kakor udje, ki se vdajajo v neizogibno usodo. Očitno se je nekje nekaj zataknilo. V gradu je tekel boj za človeško življenje; za Šiško namreč, za smrt zvečanov.
 Stara grajska gospa Marija Rudeževa, po rodu globočnikova iz Trziča in mati graščakinje Klante Schoeppl-Rudeževa, je hitela iskati komandanta Kranjca. Prosila ga je, naj prizanese vsaj mlademu gospodarju Janezu Šišku s Tolstega vrha, grajskemu uslužbencu, ki ima majhne otroke.
 „Smo prijatelji,“ jo je bel poveljnik dšorno avrnili, „toda to so vojaške stvari, v katere se ne smete vtikati.“

Rudeževa je sedaj iskala po gradu kurata Antona Šinkarja. „Vi ste duhovnik in se sklicujete na vaše duhovniško srce,“ je ogovorila oboroženega mirnopedškega kaplana, „usmilite se Janeza Šiške!“
 „Mi se ne vtikamo v vaše gospodinjstvo, tako se vi nikar v našo vojsko,“ se je kurat nejevoljno razhudil. Pomolčal je in dodal: „Če bo Šiško še nosil glavo ali ne, je odvisno od mene in poročnika Kranjca.“ Surovo je staro graščakinjo skoro brcnil vstran, kot je Rudeževa sedem let pozneje, še vedno užaljena, sama povedala. (Marija Rudež, Gracarjev turn, 5. sept. 1949.)
 Žalostna je stara grajska gospa zmajala z glavo, razočarana nad duhovnikovo robotostjo. Pa se vrne poročnik in ji pomoli list papirja s tremi vprašanji, ki so jih napisali skruti sodniki: kakšen značaj je Šiško, kakšne naloge je opravljal partizanom in kako se je obnašal nasproti grajskim?
 Rudeževa je naglo odgovorila: Na Šiška je zelo lahko vplivati; bil je samo terenec; obnašal se je vedno lepo tudi proti grajskim.
 Na grajskem dvorišču so Janezu Šišku sneli vezi.
 Marija Rudeževa je kuratu sedaj očitaje oponešla: „Komandant je boljši od vas,“ in mu s prezirom obrnila hrbet.
 Šinkar si je na gradu zapravlil svoj ugled, ko se ga je morala grajska hčerka Vita nekoč otresti z glasnim krikom „baraba!“ Kurat je v zadregi zasakal oči in odvrnil, da ni to nič hudega, saj se je nekdo v Svetem pismu tako celo pisal. Še mnogo manj je bilo mogoče združiti s kako moralo, da kurat v bojnih oboroženih strelja in si lasti pravico odločati o življenju in smrti jetnikov

in je v tem slabši od malopridnega komandanta. Sedem zvezanih kmetov so okoli enajstih pognali na cesto. Okolico gradu so daleč naokoli zastražili. Strelce je vodil zopet Franc Pezdirc z Dolenjih Sušic, ki je ta posel opravljal že v Št. Joštu. V njegovem strelskem odredu so bili: požigalec Kramar z Grb v Šentjerneju; ošabni Anton Gorišek z Gorenje Brezovice; nekoliko omejeni „svinjski major“ Matija Petrič iz Mršče vasi, ki je prišel k belim v gasilski čeladi in je vedno tekel ponjo, kadar je videl, da koga peljejo na morišče; potem devetnajstletni Vladislav Kotar iz Drage pri Št. Rupertu in Rudolf Lešnjak iz Gregorke pri Pleterjah, ki je osemletno osnovno šolo končal v prvem razredu, se naučil zapisati svoje ime, priimka pa nikoli, kot pravi njegov dober znanec Verbič s Sel.
 Bobičev hlapec s Prapreč je še vedno oprezoval okoli Gracarjevega turna. Ko je sedaj videl gospodarja prihajati na vrvi iz gradu, je tekel domov povedat, da jih zenejo v Novo mesto. Gospodinja je naglo pograbila nekaj popotniče in potem dolgo zaman čakala za cesto na Mokrem polju.
 Zvezane jetnike so vodili komaj nekaj minut od gradu proti Mokremu polju, nato pa krenili na levo v Rudežev boršt. V grapi v Ilovcih, komaj pol streljaja od ceste, so jetnike v gostih smrekah postrelili in s kopiti pušk do kraja pobili.
 Medtem je narednik Cvelbar zbral na grajskem dvorišču vse, kar je ostalo zivega na gradu, tudi neoborožene s podstrešja in jetnike iz hištrne. Bilo jih je kakih sto petdeset ali dvesto. Narednik je s papirjev, ki so mu jih izročili skruti sodniki, klical ljudi po imenih in jih urejal v tri skupine: prvim so sproti delili puške, druge, določene za ječo in internacijo, so zaprli v grajski stolp, tretjim, med njimi največ takih, ki so se pogumno branili belega orožja, pa je Cvelbar spregovoril: „Vi ste nezanesljivi. Vemo, da ste podpirali partizane. Ne smemo vas zadrževati, ker smo vas prignali s silo in niste prostovoljci. Če kdo želi k nam, mora v farovž in dobiti tam priporočilo, da je zanesljiv.“ (Franc Verbič, Sela pod Pleterjami, 13. jul. 1961 in 30. avg. 1964. - Jože Jarkovič, Čisti breg, 24. jul. 1961. - Janez Šiško, Tolsti vrh 7, in Franc Kozelj, Loka 1, 3. maja 1964.)
 Medtem so okoli dveh popoldne z gradu poslali oddelek legistov in jetnikov s krampi in lopati pokopat trupla. Cvelbar še ni končal delitve množice, ko so se z blatnim orodjem vračali pogrebci. Širile so se grozljive govornice, da ima

nekdo med pobitimi tako razbito glavo, da so se mu možgani raztresli. To mi je pozneje, v septembru 1948, potrdil Jože Zamida iz Podturna, ki je bil sam s pogrebci in povedal še: „Kasneje sem slišal, da je tistemu človeku rafal razbil obraz, je pa še živel in prosil, naj ga hitro ubijejo. Pristopil je nekdo in mu s puškinim kopitom razbil glavo.“
 Nesrečnik je bil sin starovškega mizarja Kosmača. Med pričevanji, ki jih je zbrala o sinovi smrti njegova mati, sem našel tudi droben zapis: „Kramar je izjavil, da je vse lahko potolkel, samo Kosmačev sin ni hotel crkniti, tako je imel trdo glavo.“
 Drobniček z Golega je še zadnji trenutek, preden so ga odpeljali v Ilovce, napisal dekletu: „Pepi, ne pozabi na mene, dokler ne boš zvedela, da sem mrtev, me videla ali celo poljubila na moja mrlja usta. Potem pa, ljuba Pepca, me nehaj ljubiti!“
 Odgovorila mu je v drobnem zvezku svojih spominov že prej, ko je že vedela, da ne bo nikoli bral: „Ubogo moje mlado srce, koliko trpiš. Grenke solze mi zalivajo oči, ko to pišem... Albin še ni spolnil enaindvajset let.“
 Rusova je zvedela, da je dobil dva strela, v glavo in v prsi. Potem so sli Albinovi znanci, ki so mu vzeli življenje, še po njegovo novo harmoniko, „s katero se je Albin kratkočasil v mlinu, a sedaj so igrali skozi vas, kakor naključ vsem vaščanom. Sramota!“
 Trupla so legisti zakopali tako slabo, da so jih odgrebale in trgale divje zivali. Grajska služkinja Rezka je videla psa, ki je nosil v gobcu človeško roko. Iztrgala mu jo je, skrila v predpasnik in zakopala v vinogradu. Govorili so, da je roka po pokopu trupel gledala iz zemlje. Najbrž je prav Vrtačičeva skrivaj pokopala tudi človeško glavo, ki so jo kak teden po streljanju v Ilovcih videli na grajskem dvorišču. To je bilo tisti dan, ko je okoli gradu že drugi pokopalo.
 „Ljudje so, vsaj pokopali bi jih lahko po človeško,“ se je hudoval stari Guštin z Mokrega polja, ki je imel tri sinove pri belih in bil ves ponosen nanje. Sam je šel nakopat zemlje na gomilo v Ilovcih.
 Narednik Cvelbar je na dan pokola odbral iz množice trideset rojakov, ki so jih zaprli v šolo v Šentjerneju. Čez dvanajst dni, 5. oktobra, so jih izročili Italijanom, ki so jih poslali v ječo in internacijska taborišča, kjer so jih mnogo pomorili, posebno z gladom na Rabu.

Navajeni smo služiti

„Anton Glad, upokojeni krojaški mojster – svoj čas je bil upravnik krojaške zadruge v Kočevju – je zame pravi vzor človeka in komuniste. Vedno je bil marljiv, pošten, tovariški, vendar se ga nihče ne spomni, nihče mu ne izreče priznanja. Partijski sestanek je zanj in njegovo ženo vedno nekaj svečanega, kot za vernike maša: lepo se oblečeta in gresta, mi je povedal naš kočevski kibar Stane Jarm.

Drugi, sicer krojač, pa je dodal: „Vse to je res. Res je bil vedno delaven, pošten, in to celo preveč. Nikoli nisem mogel razumeti, zakaj ni maral sprejemati od strank napitnine, in tudi nam ni pustil, da bi jo.“

66-letni Anton Glad je na moja vprašanja odgovarjal takole:

„Napitnina je po moje miloščina, ponižanje za delovnega človeka. Če si nekaj zaslužiš, si lahko tudi zaračunaš, ne pa čakaš na miloščino.“

Komunisti? Pred vojno sem živel 12 let v Beogradu. Lepo smo sodelovali krojači, čevljarji, frizerji in drugi. To je bilo pravo delavsko tovarštvo, ki se danes težko najde. Če je bil nekdo sindikalist, je bil drugar, tovariš. Komunist pa je bil lahko le tisti, ki je bil za tovariše, delovne ljudi, za komunistično idejo pripravljen žrtvovati vse. Leta 1947 sem bil sprejet v KP. Bil sem srečen, počaščen in sem potem še bolj delal... Danes pa je za komuniste glavno, da je pošten, delaven, tovariški, da pomaga odstranjevati napake. Danes je vse priborjeno, le dobro je treba vse najprej upravljati.

J. PRIMC

Zal pa je med nami še preveč ljudi, tudi mladih, ki so preveč navajeni služiti in se ne znajdejo kot samoupravljajci... Vsak tudi preveč misli nase, ne pa, da bi prispeval skupnosti, kate- re del je tudi on. Jaz sem na primer takrat kupil svoj šivalni stroj in ga dal v zadru- go, drugi pa so bili bolj za delitev, češ jaz delam, ustvarjam, nekdo bo pa po- tem, ko bom jaz šel, vse to užival!

Mladina ima danes vsega. Vendar tisti, ki ima vse, tega ne zna ceniti. Če človek ne izkusi slabega, ne ve, kaj je dobro. Včasih so nas vsi vzgajali, tudi sosedje, šola, danes pa ne smeš mlademu skoraj nič reči. Tile hipiji, mamila, kar je prišlo že skoraj do Kočevja, ni nič dobre- ga. Ni prav, da je za našo mladino vse tuje slajše in lepše.

Včasih je bila propaganda in obveščanje zastoj oziroma skoraj brezplačno. Danes se vse draži. Televizijska naročnina bo kar 68 din, kar je za nas z majhnimi in srednji- mi prejemki predrago. Od- povedati bom moral vsaj radio...

Delavsko samoupravljanje je v redu in prav. Delavci bi morali tudi sami „spreobrniti“ oziroma pokritizirati sla- be delavce, na pa da to pre- puščajo vodjem oddelkov. Če bi vsi sodelovali v samo- upravljanju, nam ne bi bilo ničesar težko narediti oziroma doseči. Vse bi zmogli. Tudi če bi v samoupravi so- delovala polovica ljudi, bi bi- lo že lepo. Delegat, na pri- mer, zdaj ne bo mogel nič, če ne bo za njim res ves ko- lektiv.“

Kočevje: serija novoletnih vlomov

Vlomilci so obiskali cerkve in stanovanja, toda »iztržek« je bil majhen

Vlomilci so imeli v dneh pred novim letom in med samimi novo- letnimi prazniki v Kočevju veliko dela, nepopolni podatki pa pove- do, da je bilo uspeha verjetno zelo malo.

27. in 28. decembra je bilo vlom- ljeno v cerkvi v Kočevju in Stari cerkvi. Vlomilec je odnesel puščice z drobižem.

Od 31. decembra do 2. januarja je bilo vlomljeno še trikrat v stano- vanja v bloku Kidričevi 5, po enkrat pa še v Kidričevi 1 in Kidričevi 2. Vlomilci (ali vlomilci) je v vseh pri- merih vlomil glavna vhodna vrata v posamezno stanovanje, pri čemer si je moral pomagati z nekim orodjem.

V Kidričevi 5 ni imel posebne sre- če, čeprav je opravil veliko delo: v dveh stanovanjih je izpraznil vse omare, vse predale in pustil za seboj veliko zmešnjavo, našel pa je menda le 40 din in jih seveda odnesel. Ka- že, da s plenom ni bil zadovoljen, saj je razbil v stanovanju Vilija Glada tranzistor in fotoaparat. V stano- vanju Petra Sobarja denarja ni bilo,

kaže pa da je odnesel nekaj malega zlatnine.

V stanovanju Jelke Žurga pa je bil gotovo najbolj razočaran, saj se je komaj vseljevala in ni dobil nič.

razen še zapakiranega novega po- hištva. Nekaj ga je odpakiral in šel. Podobno je bilo tudi v Kidričevi 1, kjer se Anton Tomšič še ni vselil v stanovanje, vendar tu vrat ni mogel vlomiti ali pa ga je kaj preplašilo. V stanovanju Cirila Zupančiča v Kidri- čevi 2 pa je menda odnesel stekleni- co viskija in nekaj deviz.

J. P.

V kočevskih stanovanjih, ki so jih obiskali vlomilci za novo leto, je bil po njihovem odhodu tak nered, da so morali stanovalci za njimi pospravljati nekaj dni. Ukradli niso veliko, pač pa so nekaj stvari v stanovanjih delno ali popolnoma uničili. (Foto: J. Primc)

ŠE JABOLKA IN FIGE

V noči na 6. januar je bilo vlom- ljeno v shrambo osnovne šole v Dragatušu. Vlomilec je odnesel nekaj jabolk, suhih fig in čokolado, na polici pa je v kuverti našel tudi 200 din. Denar je bil last kuharice Slavke Perko. Kdo je to naredil, še ni znano, vendar storilca iščejo.

HUDO POŠKODOVAN V BOLNIŠNICI

4. januarja je Jože Resnik iz Anž vozil z avtom čez Sotelsko in v bla- gem ovinku zagledal na sredi ceste pešca. Hotel se mu je izogniti, ven- dar ni mogel. Pešca je avto zadel, naka- r je poškodovanec obležal v nezavesti. Odpeljali so ga v bolnišni- co. Ker ni imel pri sebi nobenih dokumentov, so šele drugi dan ugo- tovlili, da je bil v nesreči hudo poškodovan 36-letni Franc Plevanc iz Mrtvice.

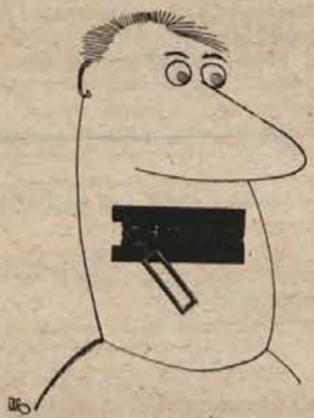
ŽABJE ZADEVE

Slišali smo, da v Ribnici priprav- ljajo ustanovitev društva žabarjev. Baje so pobudniki zaprosili „brate“ iz Cerknice, kjer tako društvo že imajo, za prepis odloka za zaščito žab, ki bi ga nato predlagali v spre- jem ribniški občinski skupščini.

Ribničani trdijo, da sta društvo in odlok potrebna zaradi zaščite žab pa tudi žabjih lovec, saj nekateri ugledni ribniški občani – žabji lovci zaradi žabjega neznanja love v sezoni love žab za v lonec celo kra- stače.

ŽE NA VARNEM

4. januarja ob 10.30 so novo- meški miličniki prijeli 21-letnega Ljubomira Skupka iz Dol. Suha- dole, za katerim je bila v prejšnji številki Dolenjskega lista objav- ljena tiralica. Ker so dobili tudi mladoletnega J. F., je zdaj vsa trojka, osumljena več vlomov, za zapahi.

PREVARANT NA OBISKU

Neznanec je pred novim leto- m ponujal v trgovini „Tekstil“ v Kočevju, nato pa še v „Pla- niki“ „zlat“ zapestnico. Poslo- vodkinja Nada Mihelič se je spomnila, da je prav tisti dan brala v časopisu o prevarantu, ki prodaja pozlačene stvari za zlato, po opisu pa je bil slepar prav tak, kot ta, ki je stal pred njo. Ko je neznanec videl, da ga sumljivo opazuje, je hitro izginil, tako da ga niti miličniki niso več našli v Kočevju.

VOZNIK POBÉGNIL

30. decembra 1974 se je na Cesti kriških žrtve v Krškem zgodila nesre- ča, po kateri je voznik osebnega avtomobila Zastava 750 izginil. Iz smeri Drnovo se je peljala na kolesu s pomožnim motorjem Anica Jure- čič, stara 16 let, doma z Brega. Na- proti ji je pripeljal neznan avtomobilist ter pred njo zavil v levo, pri tem pa jo je zadel in podrl. Hudo poškodovano Jurečičovo so odpe- ljali v novomeško bolnišnico, po- beglega voznika pa iščejo.

SUM NA VINJENOST

30. decembra okrog 18. ure je proti Brežicam iz smeri Bizeljske vo- zil 48-letni avtomobilist Franc Bal- lon iz Brežic. Ko je v gozdu Dobrava prišel v levi ovinek, je naproti pripel- jal z avtom nemške registracije 34-letni Franc Kos iz Globokega. Tega je ob prehitri vožnji zaneslo in je trčel v Balonov avto. Pri trčenju sta bila sopotnika v Kosovem avtu, Zvonko in Drago Kos, ranjena, da so ju morali odpeljati v brežiško bolniš- nico, na avtomobilih pa je za 5.000 din škode. Voznika Kosa so preizku- sili z alkotestom, pri čemer je bal- lonček čez polovico pozelenel.

Grozljiv uboj

Leskovec pri Krškem: duševno zmedena Kristina Kozole je ubila svoj 15-letno hčerko

2. januarja 1975 so Leskovec ni šli v stanovanje 50-letne K- stine Kozole, ker se jim je začel sumljivo. Mati se je med prazni- vsa čudna potikala naokrog. 15-letni hčerki pa ni bilo ne- ha ne sluha. Ko so ljudje pri- stanovanje v Leskovcu Krškem, se jim je nudil stra- prizor: na postelji je ležala 15-letna Veronika z odseka- glavo. Takoj so poklicali milič- ke.

Komisija, ki je prišla na de- janja, je ugotovila, da se je gični dogodek pripetil že ne- dni prej. Našli so tudi mater K- stino Kozole, ki je tavalna v gozdu. Zločin je takoj prizna- Vse kaže, da je Kozoletova grešila uboj v očitni dušev- zmedenosti, kajti v takem stan- se ni znašla prvič. Kot so mo- izvedeti do zdaj, se je Kozole- tova že lani zdravila na psihiat- čni kliniki v Polju.

Kristino, ki je ubila svojo 15-letno nezakonsko hčer Ver- niko, so po nalogu preiskovalne- ga sodnika odpeljali v pripri- čimprej pa jo bodo poslali na pregled k psihiatru.

POŽAR V TOČILNICI

6. januarja zvečer je v Jakš- gostilni v Irči vasi nastal požar. imajo trajno žarečo peč, ki močno greda, tako da se je v lesena obloga sten, ogenj pa je tudi strop iz plastike. Domači ogenj na srečo takoj opazili in udušili, vendar je nastalo za 10.000 din škode.

ŽEPARJA STA V ZAPORU

31. decembra popoldne so sevniški miličniki prijeli 36-letnega Selmani Šemsa in 30-letnega Hemdi Šaha brez stalnega bivališča dela. Ta dan sta namreč Kolodvorski restavraciji Sevnici iz sukničja K. S. Dol. Boštanja ukradli 10.000 din. Tatvine niso mogla tajiti, ker so pri njih še našli okrog 9.200 din ostankov pa sta že zapravljeni. Prijavljena sta javnemu to- stvu, medtem pa je preiš- valni sodnik zanju odredil pripor.

»Mrtva« lisica je pobegnili

Kako se je lovec prepiral, kaj je zvitorepni

Lovec Peter Gornik z Vagovke, član LD Sodražica, je šel v nedeljo, 8. decembra, s člani te družine na skupni lov. Tiho in mirno je čakal pri Kaliču. Oprezal in poslušal je na vse strani, a ni bilo čuti drugega kot vike gonjačev, ki so dvigali divjad in jo potiskali proti „štantom“.

Tedaj je počilo na sosednjem štabu. Lovec Drago Kovačič je zgre- šil lisico. Žival je divje dirjala proti Gorniku, ki jo je že spremljal z muho. Sprožil je in jo obsul z dvema nabojema šiber, da je obležala. Z dvanajstletnim sinom Petrom, kate- rega že od otroških let vpeljuje v lovstvo, sta jo veselo in ponosno mahnila k mrtvi lisici.

„Oče, si jo?“ je vprašal sin in se z žarečimi očmi zagledal v očeta.

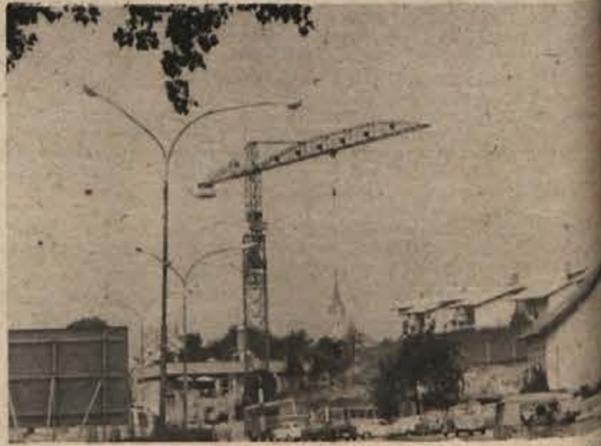
„Sem jo, da, saj vidiš, da leži

mrtva.“ se je ponosno odrezal. Tedaj pa je sin opazil, da je lisica začela dihati. Pobral je kol in pripravil, da jo bo milostno končal.

„Kaj boš s kolom? Saj vidiš, mrtva!“ ga je posvaril oče in odnehal.

Tedaj pa se je lisica pred njim nogami nenadoma dvignila, posko- la na vse štiri, hušnila strah in izginila v gozdu. Osuplo sta gledala njo, dokler niso prišli pogledati drugi lovci.

Gornik je rdel v obraz. Zme- je pojasnjeval, da je mrtva oživila in mu je ušla iz rok. Ni ne zadnji. Stara lovka resnica je treba lisico, mačko, prašiča gamsa streljati, dokler mrtva lisica pa tudi migala ni.

Kaj bi Novo mesto brez kapitelskega zvonika, ki tako velično dopolnjuje podobo našega mesta? Čeprav je na sliki videti, kot bi žerjav hotel odnesti zvonik, le ne gre za kulturno krajjo, ampak samo za igro fotografske kamere. (Foto: M. Markelj)

ZDRUŽEVANJE PO REPIŠKO

Tovarni Hitrotkal in Hitro- šiv sta zrasli druga ob drugi, tako da so si lahko zaposleni kazali petnajstega v mesecu skozi šipe debelino svojih ku- vert, druge dni v mesecu pa jezike, kajti med Hitrotkalom in Hitrošivom je vladala velika nevoščljivost, akoravno sta obe tovarni izdelovali različne izdelke in si nista mogli kon- kurirati.

Ko so v Hitrotkalu kupili računalnik za milijardo starih dinarjev, se je ekipa strokov- njakov iz Hitrošiva odpeljala za teden dni v Nemčijo in kmalu se je pred vrati Hitro- šiva svetil nov in še večji raču- nalnik, ki je bil seveda tudi dražji. Če so na primer v Hi-

trošivu kupili nove šivalne stroje, je oddrvel hitrotkalski mercedes z delegacijo po še kvalitetnejše stroje, da se bo končno vedelo, kdo kaj zmoe- re. Ko so v Hitrotkalu naročili študijo o izboljšavi tehnolo-škega postopka, so to izvovali v Hitrošivu in storili enako.

Potem se je nekega sončne- ga dne nekdo iz Hitrotkala spomnil, da bi bili stroški dva- krat manjši, ako bi se Hitro- tkal in Hitrošiv združila. Tako v eno podjetje, z enim raču- nalnikom, z enotno admini- stracijo, z eno menzo, z enim direktorjem. Zamisel je prišla na svetlobo in oni iz Hitrošiva so se prijemali za trebuhe in glave, tako jih je dušil smeh:

„Da, zdaj, ko je hitrotkal- cem zastekalo‘ bi se družili z nami, da bi jim pomagali s svojimi skladi splavati iz te- žav. Nismo tako ‚zarukani‘, da bi nasledali njihovim bolnim fantom.“

In zadeva je za nekaj let za- dremala, ni pa zaspalo tekmo- vanje med Hitrotkalom in Hitrošivom. Eni in drugi so nakupili vrsto pisalnih in računalniških strojev, dva služ- bena avta, novi telefonski cen- trali, gasilske avtomobile, zgradili pa so tudi nove skladi- ščne prostore.

Spet je bilo sonce in zdaj se je posvetilo onim iz Hitrošiva. Preračunali so, da ne bi bilo

neumno, če bi se Hitrotkal in Hitrošiv združila. Kmalu se je zadeva razvedela po Repičevi dragi in tokrat so se držali za trebuhe hitrotkalci: „So pa res pametni! Videli so, da iz- plačujemo trinajste plače, pa bi radi, da z našimi sredstvi re- šujemo njihov propad. Njihovo nesposobnost upravljanja. Naj si iščejo drugih bedakov!“

Tako je zadeva dokončno crknula, zaposleni pa si še kar naprej petnajstega v mesecu kažejo skozi okna debelino svojih kuvert, druge dni v me- secu pa jezike. Računalnika v Hitrotkalu in Hitrošivu pa sta izračunala, da bi se združitve še kako izplačala.

TONI GAŠPERIČ

(Kozerija)

Z MOČJO ALI TEHNIKO?

DANES

SEDEM
ČUDES
SVETA

KAJ JE NOVEGA

9. I. '75

29

PRILOGA

Pod naslovom „SAMO VOLI SO MOČNEJŠI!“ objavljamo na tretji strani priloge reportažo o Hasanu Suljiću, ki je najprej dvigal uteži z zobmi, pa so ga pripombe gledalcev v Parizu tako prizadele, da je potem začel sistematično vaditi posebno vrsto težke atletike.

V Ozaljši smo šli gledat, kako si da Suljić razbijati skale na glavi in na trebuhu, kako si pusti zapeljati kombi čez trebuh, kako skače na črepinje in podobno.

Suljić pravi: „Vsaj sedem desetih, pri številnih točkah pa celo devet desetih, vsebuje tehnika, moč je samo ena desetina. Z malo vztrajnosti in mnogo vaje se lahko vsak nauči in zmore vse to, kar zmorem jaz...“

Toda: ali je vse to, kar dela Suljić, zdravo? Mu bo razbijanje skale na glavi povzročilo trajne posledice? Tudi o tem pišemo na tretji strani, kjer predstavljamo nastop Hasana Suljića.

DANES

GRADOVI IN
USODE
KAMEN

TRDINOVI
NOTESI

DANES

VEČ BRANJA NA SREDINI

S prvo letošnjo številko priloge uvajamo spremembo: gotovo ste že opazili, da objavljamo nasvete zdravnika, vzgojni in modni kotichek na sredini rednega Dolenjskega lista. Sredina priloge je odslej namenjena branju, sprostitvi, zabavi.

Na teh straneh bomo vsakih 14 dni objavljali „gosja peresa“: najboljše prispevke naših bralcev v natečaju, ki smo ga razpisali ob koncu lanskega leta.

Razen tega uvajamo nove rubrike, ki jih bodo pisali Tone Fornezzi – Tof, Evgen Jurič, Toni Gašperič in Jože Splichal. Branje bomo popestrili s karikaturo, ki jo bo za vsako številko posebej narisal znani karikaturist Andrej Novak, kajpak pa bomo prispevke popestrili s fotografijami.

Del tistega gradiva, ki smo ga doslej objavljali na sredini, bomo v malce drugačni obliki objavljali še na drugi strani priloge.

ZAKAJ NI SATIRE? ŽIVLJENJE IN POKVIZ

Satira je pri nas dojenček, ki ga položi v posteljico že najbolj mila sapica; satirike, ki pišejo, lahko preštejemo na prste ene roke, satirične prireditve prav tako. Novemu mestu je pripadla čast, da je odprlo zapornice novemu satiričnemu kabaretu, za katerega je besedilo napisal znanl novinar Tone Fornezzi — Tof, v njem pa nastopajo gledališka igralca Marjeta Gregorač (v zadnjem času se uveljavlja tudi kot filmska igralka, nastopila je v Pomladnem vetru in Strahu), Janez Hočevnar-Rifle (televizijski kuhar za otroke itd.), „vnedeljovčevčernik“, kot mu pravi Tof, Marjan Kralj, Tof sam, za glasbo pa skrbi en človek — en orkester Berti Rodošek (To še spijemo, pa gremo... in množica drugih napevov).

Od nekdanje „Metle 66“ sta tako ostala le dva, nova zasedba, ki deluje pod okriljem ljubljanskega Festivala, pa računata, da bo preživela dokaj časa. Novo mesto jim je bilo spodbuda: pred novim letom so pripravili dve predstavi, obe so poslušalci hvaležno sprejeli in obkram je bila dvorana polna.

To potrjuje, da je satira iskano blago! Tof pa pravi: „Seveda, toda satirikov je malo. Morda je tako, ker so boljši šli v dobre službe in jim je všeč tako — pišejo pa nič več ne... S satiro se ukvarjam že 10 let, za ta kabaret, ki mu sam pravim satirična lepljenka, ker sledi točke

druga drugi brez povezave, sem napisal nekaj novih tekstov, uporabil pa sem tudi nekaj starih. Ne vem, kako se more to zgoditi: satira je po vseh zakonih hitro pokvarljivo blago, pri nas pa so nekatere po pet let stare bodice danes še vedno prav tako aktualne, kot so bile takrat!“

Veselimo se torej, da imamo vsaj to, kar zdaj imamo; Tofova skupina nosi simbolično ime, katerega delovni naslov je „V ponedeljek se lovimo“. Vsi so namreč močno zaposleni, in ko so usklajevali termine, so ugotovili, da je edino ponedeljek dan, ko se lahko zberejo. Tof pa samokritično dodaja: „Potlej se pa še na odru lovimo...“ In ne misli pri tem, kdo lovi, pač pa, da precej improvizirajo.

Potem se vrneva na zanimivo vprašanje: zanimanje za satirične prireditve očitno je, satirikov pa ni (podobno je s humorjem, saj se vsi radi smejemo, nimamo pa tistih, ki bi nas nasmejali!).

Tof kima in pritrjuje, da res ni satirikov. Ampak zakaj jih ni? Takrat se pa Tof zvito nasmeje in ne reče ne bele ne črne.

On že ve, zakaj.

In če že satirikov manjka, dela Tof za tri. Od danes naprej ga boste lahko brali v vsaki P — na sredini.

POPEV/ KARSKA CIGANKA

„Maria Muldaur“ album je že dolgo zlat in vse kaže, da bo postal tudi platinast, saj gre prodaja odlično naprej. Pevka, katere ime je na ovitku te zlate plošče, ni pričakovala uspeha. Bil je njen prvi samostojen album in prav s prvenci se rado primeri, da hitro potonjeno v pozabo. Poleg tega pa je Maria Muldaur svojevrstna osebnost v zabavni glasbi. Ne spada v nobeno posebno glasbeno smer, obenem pa je v vseh.

„Pojem eno in drugo, ker so vse te smeri v meni, so del mene,“ pravi Maria. Njen glas, ki je nežen, krhek, sladek, svež, enako dobro oživlja melodije na meji jazza, bluesovske, pop ali rock skladbe, stare in nove. Morda je prav v tem čar Marijinega petja.

Maria Grazia Rosa Domenica d'Amato, kakor se glasi njeno celo ime, se je rodila leta 1942 v Greenwich Villageu. V svojih mladih letih se je navduševala za rock and roll ter za beatniško poezijo. Nekaj časa je tudi pisala pesmi, toda ko je bila stara 18 let, se je vse njeno zanimanje preusmerilo v glasbo. Na Hunter High šoli, namenjeni intelektualno nadarjenim dekletom, je ustanovila pevsko skupino The Cashmeres. Nekaj časa je potem sodelovala z drugimi skupinami, dokler se ni vrnila nazaj v Greenwich Village, kjer se je spoznala z glasbenikom Geoffom Muldaurjem in se z njim kmalu poro-

čila. Odslej ji je življenje potekalo na številnih koncertih v raznih klubih in na televiziji, toda ves čas je ostala skrita v skupini. V tem obdobju je postala mati, kar pa je ni oviralo v glasbenem življenju.

Njena solistična pot se je začela šele po ločitvi od moža in njegove skupine. Posnela je že omenjeni prvi samostojni album, „da bi dobila nekaj dorobiža“, kot je takrat Maria menila. Toda uspeh, ki ga je album doživel, ji je do konca utrl pot samostojne pevke, raznolike in pestre. Čeprav je Maria lepa ženska in svojih čarov ne skriva, jih vendar ne uporablja, da bi z njimi dosegla kratkotrajno in ceneno slavo. Dobro se zaveda, da same besede in pozerstvo ženske ne uveljavijo nič bolj kot resna zavzetost in delo na katerem koli področju.

Zaradi svojega načina petja in ker se ne more dokončno opredeliti za nobeno določeno zvrst glasbe, sodeluje z različnimi skupinami, svoje pa ne more najti, v nobeni namreč ne ostane dalj časa. Tako ji je nekako jusojeno, da nastopa z zelo raznovrstnimi glasbeniki.

Zadnje čase pa se kljub svoji želji po raznovrstnem petju močno nagiba k jazzu. Preselila se bo v Južno Kalifornijo, kjer danes dela in živi lepo število dobrih jazzistov. Upa, da bo tam končno le našla svoj pravi pevski slog.

VEDNO V ISKANJU NOVEGA

Štiri leta je v Novem mestu odprta atelje-boutique Bože Podrgajs in v tem času si je njen lokal pridobil vrsto stalnih strank ter kupcev. Najnovejša izdelka, večinoma po naročilu strank, je Podrgajsova nedavno tega pokazala na večdnevni razstavi, kamor so zaradi majhnega prostora imeli gostje vstop z vabilii. Pa tudi slučajni obiskovalec je bil dobrodošlo sprejet.

Slikanje fantazijskih vzorcev na tekstil v akvarelni ali tempera tehniki se je izkazalo za učinkovito zanimivost. Za tiste, ki ne želijo srečati ženske v enaki obleki ali enakem vzorcu, je to kot nalašč. Podrgajsova je razstavila tokrat obleke, ki so jih prinesle stranke večinoma za večerne priložnosti. Poslikala jih je tako, da je hkrati z vzorcem skušala skriti napake v postavi.

Svila, sintetika, volna so bile osnova za slikarstvo. Zraven lahko stranka dobi barvno ustrezen in cenen nakit: pas, prstan, zapestnico, ogrlico, uhane.

Novost, s katero se je lastnica boutique tokrat predstavila, je reliefna keramika, upodobljena na sliki ali krožnikih, za dekoracijo stanovanj. Novost so bili akvareli na svili in gvaš na svili ter tempera tehnika na platnu. Namizni prt in stenski sliki sta bili primer za opremo jedilnega kота. Tudi tempera na lesu je Božina zadnja zamisel, namenjena kotičku na steni v sodobnem stanovanju.

Značilno za avtorico izdelkov je nenehno iskanje novega. Nove zamisli, nova tehnika. Serijske izdelave noče. In da je med ženskim svetom za take stvari zanimanje, je pokazal obisk razstave.

R. BAČER

DOMAČA LEKARNA:

PETERSILJ

Menda vsak pozna to rastlino, ki jo dan na dan uporabljamo v gospodinjstvu, ima pa tudi zdravilne učinke. Petersilj pomaga pri bolečinah in tesnobi v prsih. Pest peteršiljevega korena in listja skuhamo v litru vode in tak čaj pijemo toplega trikrat na dan po eno skodelico. To pomaga tudi zoper kamen v mehurju, pri krvavitvah iz sečevoda, bolečinam pri izločanju vode in pri zapiranju vode.

Tudi zoper otekline lahko uporabimo peteršilj, če z več

listi obložimo bolna mesta. Skuhani listi peteršilja v olju pa koristijo dojiljam, če jih bolijo prsi zaradi navala mleka. Na prsi naj polagajo skuhanu peteršiljevo listje v olju.

Še uši na glavi peteršilj učinkovito preganja. Če dovolj zrn bubic peteršilja skuhaš in s tem odcedkom namažeš glavo, bodo uši izginile. Pa še ni konec koristne uporabe peteršilja v zdravilstvu! Če tri svežnje peteršilja očistiš, čez noč namočiš v vodo, tedaj ta voda zdravi boleznii oči in kratkovidnost.

Oči je potrebno izpirati trikrat na dan. Če pa komu zateče lice od zobobola, tedaj pomaga obloga iz peteršiljevega listja, ki ga malo poparimo v vreli vodi, nato ga polijemo z oljem. Oblogo menjamo trikrat na dan.

Peteršiljevo listje pa zelo pomaga pri čebelnem piku. Če pičeno mesto dobro masiramo s peteršiljevim listjem, bolečine in nevarne posledice pika izginejo.

IVAN MASTINŠEK

PREIZKUŠENO DOMA:

TLAČENKA

Marija Klobčar je kvalificirana kuharica s srednjo gostinško šolo v hotelu Metropol v Novem mestu. Za nedavno kulinarčno razstavo je pripravila domačo tlačenko po naslednjem receptu:

Skupaj skuhamo svinjsko meso: glavo, svinjske kože, ledvičko, vranico in srček.

Ohlajeno zrežemo na kocke, dodamo pa začimbe: sol, poper, strti česen, klinčke in cimet. To vse skupaj zmešamo in dodamo juho, v kateri smo kuhali meso.

Priljavimo svinjski mehur in ga natlačimo s to maso, nakar ga zašijemo ali zašpilimo. Tako napolnjen mehur kuhamo v

slani vodi slabo uro. Da dobimo tlačenko lepo obliko in postane obstojna, jo obtežimo.

Tlačenko pripravljamo posebno na Dolenjskem v času kolin. Ponudimo jo kar tako s čebulo, lahko pa jo na manjših koščke zrezano pripravimo s solati.

SAMO VOLI SO MOČNEJŠI

Ko je bil še začetnik, je gostoval v Parizu: vztrajno je vadil, da je potem pred številnimi gledalci lahko dvignil 252 kg — z zobmi. Nekateri so se mu čudili, drugi so rekli: „Surova balkanska moč!“ In Hasan Suljić se je zaklel, da bo vsemu svetu dokazal, da so za njegove težkoatletske atrakcije, kot jih sam imenuje, pomembnejše od moči, spretnosti, znanja in tehnika. Sam o sebi pravi ta na pogled ne ravno silak, ki se s težko atletiko ukvarja že od 1951. leta, da je uspel. Doma je iz Bosanske Krupe, s pomočjo svoje težke atletike pa je prekržaril domala vso Evropo; ponosno pove, da so ga v Nemčiji posneli na celuloidni trak in ga predvajali na televiziji.

Pred dnevi se je ustavil tudi v Ozlju; v meglenem in mrzlem opoldnevu je pripravil svoj nastop na šolskem dvorišču. Mimogrede je povedal, da je nastopal tudi v Sovjetski zvezi, kjer je prišel vse do Taškenta, in posebej je poudaril, da v prostorni slovanski deželi posvečajo takim atrakcijam vso skrb. Suljić je pozorno pripravil svoj nastop v Ozlju, saj je bil na meji Dolenjske, na katero ga vežejo lepi spomini. Več let je živel v Kočevju, med drugim je igral tudi nogomet pri tamkajšnjem Rudarju in je nekajkrat gostoval v Novem mestu, ko so se Kočevjarji pomerili z Elanom.

predstava se začne

Takole pravi Suljić: „Zjutraj vstanem ob pol petih in naredim običajni obrok prostih vaj. Če slučajno nimam nastopov, potem vadim vsak drugi dan; več kot en dan počitka si ne smem privoščiti, če hočem ostati v dobri kondiciji. V mojem poklicu ni popravnega izpita: napako narediš samo enkrat! Poudariti pa moram, da za to atraktivno težko atletiko ni toliko pomembna moč kot tehnika. Če bi izrazil v odstotkih, potem je 90 odstotkov tehnika in spretnost, samo 10 odstotkov pa je odvisno od moči!“

Bi pustili, da čez vas zapelje avto? Bi si dali na glavo granitno skalo in naročili, naj z macolo tolečejo po njej (po skali, hkrati torej tudi po glavi)? Take in podobne točke ima v svojem programu Suljić. Oglejmo si raje, kaj je pokazal Ozlju.

zvijanje železa

Točka številka ena: zvijanje železa na vratu. Dva kovinska droga debeline 20 mm in osem ljudi, na vsakem drogu po štirje. Preizkus moči vratnih mišic, ker ljudje zvijajo droga. Uspeh: v črko U zvita droga na vratu junaškega Hasana. In njegov komentar: z navadno telovadbo vratu (gibanje glave v krogu) lahko človek pridobi v vratnih mišicah tako moč, da zdrži z vsake strani po 750 kg težel!

drobljenje kamna

Točka številka dve: drobljenje 20 kg težkega kamna iz granita na trebuhu težkoatleta. Poklical je dovolj močnega prostovoljca iz vrst gledalcev, da mu je s 7-kilogramsko macolo razbil skalo na trebuhu. Najprej se ni hotel nihče javiti, boječ se za trebuh pogumnega atleta. Potem se je opogumil fant in z nekaj udarci razbil skalo na Hasanovem trebuhu, Hasan pa je hip pozneje veselo skočil s tal in pojasnil: „Z vztrajnim treningom trebušnih mišic si človek te mišice tako podredi, da so sposobne prenesti celo do tri tone trenutnega pritiska. Kajpak mora tisti, ki to poskuša, znati amortizirati udarec; torej se mora malo usločiti, hip preden zapoje macola. Pri tej vaji je potrebno pravilno vdihniti zrak in ga v sebi stisniti.“

Točka številka tri: drobljenje 30 kg težke granitne skale na glavi. Hasan si podloži v štiri gube prepognjeno odejo, da se mu ne prebije koža na glavi, postavi fanta, ki mu je prej razbijal skalo na trebuhu, na klop; skalo mu postavijo na glavo in potem gre vsa zadeva po enakem postopku kot pri razbijanju kamna na trebuhu. Gledalci si oddahnejo, ko gre skala na dva kosa, Hasan pa se smeje: torej je še živ. Potem pojasni: „Tudi pri razbijanju kamna na glavi je pomembna

vaja. Vsak udarec je potrebno ublažiti z nogami; kolena so upognjena, stojim na prstih. Da pa zaradi udarcev ne bi trpeli možgani, je potrebno imeti močno odprta usta.“

na kolena kot popustil. Seveda proti dveh voloma človek nima upanja na uspeh: vsaki bi me raztegnila, da bi hitro moral popustiti.“

pod kombijem

Točka številka štiri: Volkswagnov kombi, težak okroglo dve toni, zapelje čez korenjakov trebuh, kajpak po lesenih deskah. To je točka, ki ima običajno največ občudovalcev: Hasan leži na tleh, dve deski ima položeni čez trebuh, da lahko avto z levim sprednjim in zadnjim kolesom zapelje na njegov trebuh in potem odpelje z njega (Hasan pravi: „Prav tako lahko zapelje čez moj trebuh tudi traktor!“). Prvo kolo pritisne s težo 450 kg, zadnje kolo je za 200 kg težje. Vse je odvisno od spretnega zadrževanja zraka. V Ozlju je zemlja, na kateri leži Hasan, malo spolzka in desno stran kombija je zasukalo prav takrat, ko je bilo prvo kolo čez Hasanov trebuh. Kolo je zakopalo v spolzki zemlji, Hasana je prevrnilo in še ena od obeh desk ga je udarila po rebrih — vendar se je vse srečno končalo. Hasan pravi: „To ni nič posebnega in tudi nič bolečega: ko se napnem in zadržim zrak, me lahko brez bolečin nekajkrat obrne, ko avto pelje z mene. In pove, da je bil v resni nevarnosti pravzaprav le enkrat, ko mu je pijan šofer traktorja nerodno zapeljal na trebuh. Ampak za strah ni bilo časa, na srečo pa Hasan ni vedel, da je šofer pijan.“

samo volov ne

Točka številka pet: zadrževanje desetih ljudi s pomočjo dveh obročev. Preprosta zadeva: na dveh močnih vrveh sta pritrjena dva obroča, ki si ju Hasan natakne na roki. Na vsako vrv se obesi po pet ljudi in skušajo raztegniti Hasanovi roki. Zmagovalec? Nepotrebno vprašanje: težkoatlet!

Zbranemu občinstvu po predstavi težkoatlet veselo pojasnjuje: „Pri tej disciplini je najbolj očitno, kako tehnika premaguje moč. V Metkoviću sem se pomeril z desetimi atleti, ki so bili prvaki v vlečenju vrvi na tradicionalni televizijski prireditvi Jadranska srečanja. To so bili besni, ko sem vseh deset prevrnil po tleh! Enako kot deset ljudi lahko ukrotim dva fička, dve katrci ali dva para konj. In veste, v čem je skrivnost uspeha? Vedno ena stran prej potegne od druge. Moja naloga je le, da to vidim in da potem ustrezno ukrepam: tako lahko držim ravnovesje, ne da bi se bal, da me bodo raztegnili. Tisti, ki nima v roki potega in se mora še boriti za ravnotežje, ni dovolj močan!“

Tako lahko premagam praktično vse — edino vol je tisti, s katerim se ni mogoče kosati. In veste, zakaj? Ker vol nikoli sunkovito ne potegne, pač pa se ukoplje in vleče; prej bo padel

na črepinje-bos

Točka številka šest: skok s približno metra višine na tla, ki so bila gosto posuta s črepinjami. To je točka, ki jo dostikrat prikazujejo cirkuški artisti, da bi pokazali, kako so vzdržljivi in kako lahko premagujejo vse težave. Hasan Suljić jo pokaže zaradi tega, da dokaže, da je v njej samo zvijača, medtem ko so v njegovih točkah potrebni znanje, moč in pa zlasti tehnika. Kakšen je skok bosega človeka na črepinje? Potrebno je skrčiti prste in doskočiti tako, da noga zdrсне po črepinjah, ne pa, da pade človek na noge zvrha. Suljić pravi: „To je cirkuška točka, ki se je brez težav mogoče naučiti v petih minutah.“

In je skočil z metra višine na črepinje ter pokazal gledalcem, da se ni nič urezal. Podplata sta bila polna črepinj, ki jih je potem skrbno pobiral z nog. In ob pobiranju se je mimogrede porezal v prst — na roki. „To je zaradi nepazljivosti!“ je zavzdihnil.

Po predstavi je povedal, da hodi veliko po svetu in da neprestano gostuje tudi po naši domovini. Več gostovanj je napovedal tudi na Dolenjskem; pravi, da bo prišel v naslednjih tednih.

Še zlasti ga mika v Kočevje, kjer je preživel več let. „Stara ljubezen ne zarjavi!“ je dejal ter svojemu pomočniku naročil, naj pripravi vse potrebno za odhod. Nekaj minut pozneje, ko so bile vse priprave končane, se je še enkrat pustil otipati otrokom, ki so preizkušali jeklenost njegovih mišic, češ kakšen silak neki mora biti ta človek.

Hasan Suljić pravi, da je vse odvisno od tehnike.

Martin Krpan je bil drugačnega mnenja: razgledal se je bil po Dunaju, potegnil za rep vse cesarjeve konje in odločno povedal, da zaupa le svoji kobilici. Cesarici je posekal najlepšo lipo, dal Brdavs priložnost, da je zmolil en očenaš, potem pa mu je ročno odsekal glavo in se napotil nazaj v svoje kraje tihotapit sol; samo cesar ga je pozdravil, minister Gregor pa ni rekel nič.

Mislim, da je bil Martin Krpan močnejši človek od Hasana Suljića, a je vendar samo enkrat pred množico pokazal svojo moč — brez tehnike, kot je menil Brdavs, ko ga je še gledal, kako vleče noge po tleh, ker je bila kobilica premajhna.

Otroci so zlezli tudi na drevesa, da so si ogledali, kako si da Hasan Suljić na glavi razbijati skalo ali kako pusti, da mu avto pelje čez trebuh. Martin Krpan je s svojo močjo rešil cesarstvo, Hasanu pa je to zaslužek.

Bolj ko tehtam Suljićevo početje, bolj sem prepričan, kako so imeli Parižani prav in kako pravzaprav le potrjuje Darwina: človek in opica imata istega prednika ...

Sandro Botticelli: Simonetta Vespucci (detajl) — Sandro Botticelli, s pravim imenom Alessandro di Mariano Filipepi (okrog 1445 — 1510), je živel zvečine v Firencah in delal za družino Medici. V letih 1481/82 je v Rimu naredil tri freske v Sikstinski kapeli. Botticellijeve slike so navdahnjene z nekim posebnim zanosom in melanholijo. Po naročilu Lorenza Magnifica je prvi od italijanskih slikarjev naredil risbe za Dantejevo Božansko komedijo, ki so bile reproducirane v bakrorezih v izdaji leta 1481.

ŽENSKA LEPOTA

tone
fornezzi

OGREVANJE

TOF

KOTIČEK

Ime mu je Tone, piše se Fornezzi, sliši na TOF, doma pa je domala v vseh slovenskih časopisih. Odslej bo imel svoj kotiček tudi v naši prilogi. Za uvod — sam pravi, da za ogrevanje — je napisal nekaj aforizmov, nekaj tudi rahlo dolenskih. „Prihodnjič gremo pa za res!“ trdi že danes.

Edina razlika med reveži in proletarci je v tem, da revežev nihče ne sili, naj se združijo.

Kar se Janezek nauči — je dovolj za Nemčijo!

V tujini naši državljani s fakultetno izobrazbo opravljajo fizična dela — doma je pa ravno narobe...

Če bi že med vojno v partizane vsak pripeljal po dve priči, NOB ne bi trajala štiri leta!

Od genija do norca je samo en korak. Imeli smo genije, samo preveč smo korakali...

Tovarna Krka se s svojimi izdelki učinkovito pojavlja v jugoslovanskem gospodarstvu, ker izdeluje tablete proti glavobolu.

Predlagam, naj režiser Matjaž Klopčič začne sodelovati z novomeškim Novoteksom — da bi bile njegove igralkе vsaj delno oblečene...

Pričakujem, da se bo sevniška tovarna Lisca združila z gospodarsko zbornico, kajti ženski modrčki in gospodarski referati imajo iste cilje: hočejo prikriti dejansko stanje!

Marjeti Vrabec ni treba na izlet na Dolenjsko, ker pade tudi brez cvička...

TOVARIŠ GENERALNI POGOVOR

PO ŽIC

Halo, je tam podjetje?
— Da, kaj bi?
— Tovariša generalnega, prosim.
— Žal ga ni. Službeno v Nemčiji.
— Pa njegovo tajnico. Bom se z njo pomenil.
— Tovariša generalnega tajnica je tudi v Nemčiji. Vedno potujeta skupaj.
— Kaj pa tovariš komercialni? Morda bo on kaj vedel, kako je prišlo do takšne pošiljke?
— Nimate sreče. Tovariš komercialni je odletel na Poljsko. Kupuje elastiko ali nekaj podobnega.
— Pa mi dajte k telefону tovariša tehničnega.
— Trenutek. Skočim ponj. Počakajte pri aparatu.
— Počakal bom.
— Halo, povedali so mi, da je tovariš tehnični v Kranjski gori na nekakšem seminarju.
— Bi potem lahko govoril z direktorjem prodaje?
— Na koledarju ima napisano: dopust. Veste, izrablja še lanskoletnega.
— Pa poiščite šefa proizvodnje, prosim. Zadevo moram urediti.
— Šef proizvodnje je na bolniški. Polomil si je levo nogo, ko je smučal v Avstriji. Saj pravim, nimate sreče, tovariš.
— Je kje pri roki vodja temeljne organizacije združenega dela?

— Žal, ne. S tovarniškim sekretarjem odpeljala v Ljubljano na sodišče zaradi cije naše firme.
— Potem bom pa govoril s finančnim direktorjem.
— Bojim se, da ne boste. Tovariš finančni rektor je že dva dni s predstavniki banke Dubrovniku. Skupinski izlet. Nagrada za trud:
— Za vraga! Potem me zvežite z vratarjem.
— Nemogoče, tovariš. Vratarja nimamo tednov. Prejšnji je šel v pokoj, na razpis nihče javil.
— Ob vsem tem se resnično več ne čudite, mi pošljete takšno blago, tovarišica. Vse je zano, na pol raztrgano.
— Morate nas razumeti, tovariš. Več dni električnega toka. Vseskozi crkava. Pole imamo svinjsko umazano vodo. Pravi kadrovske spremembe pa težave na carini, mite, da nam ni lahko. Morate nas razumeti.
— Skušam...
— Ni nam lahko, ne. Pa podražitve. Mgre gor.
— Razumem. Bodite toliko prijazni pa vejte, s kom sem imel čast govoriti.
— Ni omembe vredno. Dvignila sem slovo, ko je pozvonilo. Čistila sem pisarno tovarniškomercialnega, da ne bo vse nastlano, ko se Poljske.

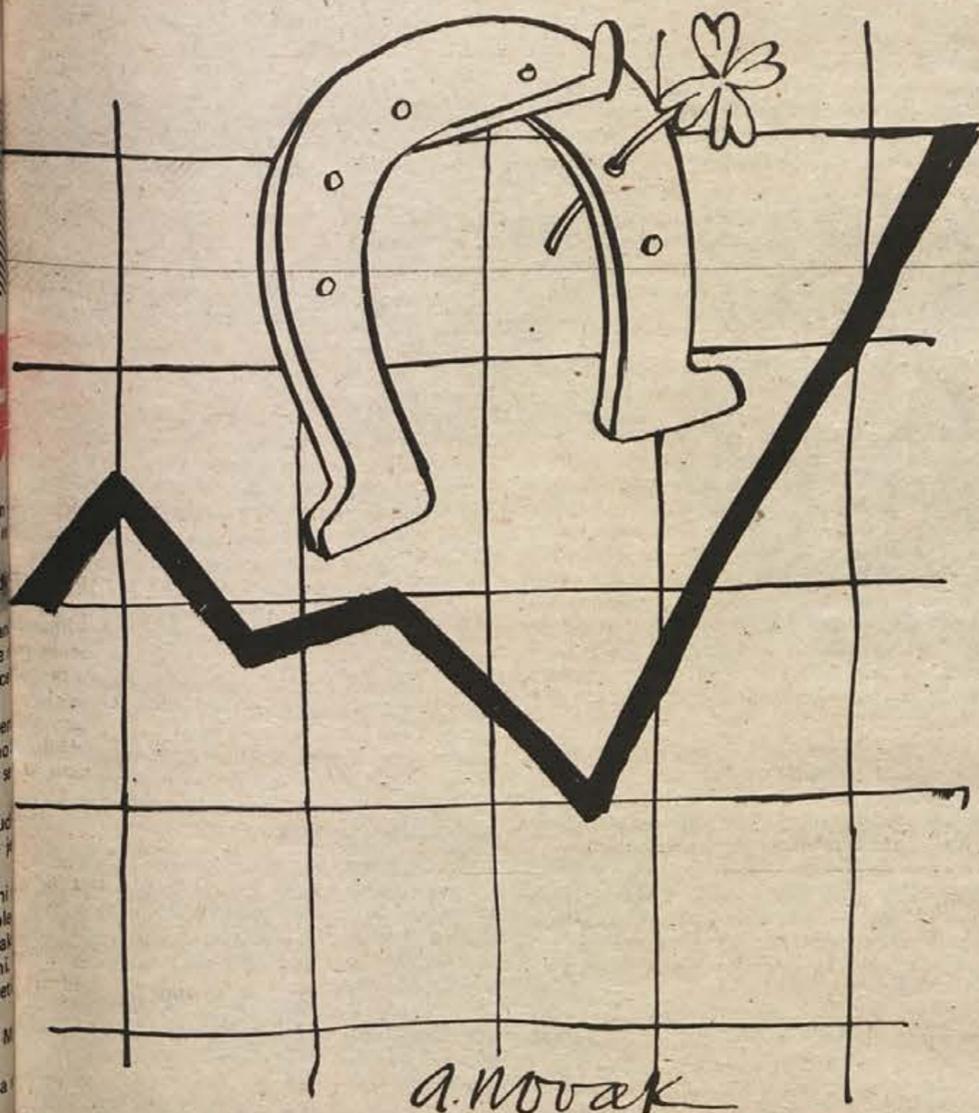
DOLENJEC V LJUBLJANI

evgen
juric
MEŠCAN NI
NOVOMEŠCAN

Najprej malo uvoda.
Roko na srce — tudi v meni je malo Dolenjca, moja babica je bila doma tam s Kureščka, za katerega pravijo, da je že na Dolenjskem.
Naprej: cviček rad pijem, Slaka poznam, v Novem mestu sem že bil, v Šentjerneju sem že bežal... no, ni to dosti, da lahko trdim:
„Za Dolenjsko sem ekspert!“
In sem res! Pride, denimo, k meni v Ljubljano moj prijatelj Dolenjec in ga povabim v bife. Mu pravim:
„Boš MAR VIN?“
„Raje bi cviček,“ mi odvrne.
Pravim mu, naj pije, kar dobi, da mu bo usta na kisle potegnile, pač potem, ko bo plačal.
In ga dražim naprej:
„Ej, si videl vse te visoke hiše? Pa ta promet, a?“
„Prav vam je, da morate tu živeti,“ mi odgovarja in dobrosrčno dodaja, da so se mu vsi ljudje, ki niso Dolenjci, že od nekdaj smilili. Pa se ne dam in mu vrnem:
„Kako se že piše tisti vaš direktor v IMV?“
„Levičnik,“ mi odvrne.
„Ali zaradi tega izdelujete katrce z levo roko?“

(To o levi roki lahko dokažem, vozil sem namreč z novomeško katro in vrata tako jajo, da mi lahko kakšen suhec med voženjem pade.)
Moj Dolenjec pa se le smeji in kar čutim v svoji hudomušni buči nekaj kuha. Ko me povabil v Novo mesto, bom moral biti hudomušen previden.
Rad bi ga razveselil, pa mu povem šalo: „Dolenjci so sklenili, da bodo začeli s tujim mom bolj na široko. Zgradili so hotel in ki je prvi vstopil v apartma, je v kopalnici opozorilo:
„Pri montaži toplovodnih naprav v našem hotelu je prišlo do manjše napake. Zato pe, ki je označena, da iz nje teče topla teče mrzla. Pač pa je napis na drugi pipi p... len.“
On pa nič, še smejeti se noče. Da že dem, pravi.
Prav, pridem. Prihodnji teden bom v tem mestu in potem vam bom opisal, sem se imel na Dolenjskem.
O, bom preveden, bom, saj vem, kakšno selje je na kmetih, če pride meščan. Če sem „meščan“, potem mislim res „meščan ne morebiti „Novomeščan“.“
Toliko za začetek, pa lep pozdrav od vašega honorarnega Dolenjca

MEŠCAN NA DOLENJSKEM

MARTIN KRPAN

Bilo je pozimi in sneg je ležal krog in krog. Držala je samo ozka gaz, ljudem dovoljna, od vasi do vasi, ker takrat še ni bilo tako cest kakor danes. V naših časih je to vse drugače seveda, saj imamo, hvala bogu, cesto do vsakega zelnika. Nekoč je Krpan po ozki gazi na svoji kobilici nekoliko stotov soli; kar mu nasproti prižvenketa lep rož; na vozu je pa sedel cesar Janez, ki se je ravno peljal v Trst. Krpan je bil kmečki človek, zato ga ljudje ni poznal; pa saj ni bilo časa ozirati se; še odkriti se ni utegnil, temveč prime brž kobilico in torov z njo, pa jo prenese v stran, da bi je voz ne podrl. Menite, da je Krpana to kaj mudilo, kaj-li? Bilo mu je, kakor komu drugemu stol predstaviti. Tako je pisal 1858. leta Fran Levstik.

In kako bi danes napisal? Preberimo:

Bilo je pozimi, sneg je ležal krog in krog in ozka gaz je držala od vasi do vasi. Peljal se je Krpan v svojem mercedesu, kar mu naproti pripelje še lepši avto; sam cesar Janez se je peljal v Trst, ki se je namenil v Trst. Krpan, ki je bil pravkar nakupil pri zdomcih nekaj tisočev mark, ni poznal; a saj ni bilo časa ozirati se, še odkriti se ni utegnil — hrabro je zapeljal v jarek in vegal, da poškoduje svoj avto. Nič hudega: z markami je imel hudo lep zaslužek, tako popravilo bo brez težav prenesel.

Cesar ga brž pobara, kam se pelje v tako lepem avtomobilu na kmetih, Krpan pa urno odgovori kakor vsak človek, ki ve, kaj pravi: „Pri stari marki sem bil!“ Cesar, ki mu je bil človek v mercedesu všeč, dalje pravi: „Kako da si avto tako v jarek zapeljal. Res ni dosti prida, a ima vendar dosti konj.“ Krpan se zareži ob misli, da je v avtu več skrivnih koticov, kjer lahko marke tihotapi, pa pravi: „Res nima toliko konj kot vaša limuzina, a ne bi ga zamenjal za noben denar!“

Cesar si misli: to velja, da bi se zapomnilo — in veli pognati.

Minilo je potem leto in prenekateri dan. Krpan je še zmeraj tihotapil marke, kar pride v cesarsko mesto silna nadloga, inflacija po imenu. Vsi pametni ljudje cesarstva so se spustili z njo v boj, a kdor se je skušil z njo, gotovo je bil zmagani.

Bali so se, da ji nihče več ne more biti kos, ko se spomnijo Krpana. Cesar pošlje ponj. Vse cesarstvo je žalovalo, saj ni bilo nikogar, ki bi znal pošasti odrezati glavo. Krpan je bil zadnje upanje: ker so vedeli, kako ga potrebujejo, ponudili so mu daljše bivanje v prestolnici in mu povedali, da mu bodo dajali ves čas, kar bo pri njih: dve krači, dve četrtini janjca, tri kópune, in ker sredice ni jedel, skorje štirih belih pogač, z maslom in jajci omešenih; vino je imel pa na pravici, kolikor ga je mogel.

Krpan gleda in kima ter se smeje zraven, ko mu cesar pripoveduje, kako ga kanijo postreči. Na koncu de Krpanu: „Ko boš dovolj spočit, pojdi nad inflacijo in reši nas vsega hudega.“

Krpan zaskrbljeno vpraša: „In tolko dajete vsem, ki vam pomagajo pobijati inflacijo?“ Ko cesar prikima, veli Krpan naslednji recept: „Odslej vsakemu samo polič vina, kruha in sira!“

Tudi sam je odklonil ponudeno, vrnil se je na Vrhu pri Sveti Trojici in kmalu je prišlo za njim pisanje, da je bilo to pravo zdravilo za inflacijo. Sam cesar se mu je prišel zahvalit, Krpan pa izgovori zadnje besede pred cesarjem: „Ko bi se spet oglasila kaka inflacija, saj veste, kje se pravi na Vrhu pri Sveti Trojici.“

Krpanu pa so dali pismeno dovoljenje za črno borzo z markami.

gosje pero

PRAZNE SKATLE

Zakaj pišem o tem doživljaju, niti sam ne vem. Nekaj me sili, da moram z besedami izraziti vse tisto, kar se je v usodnih dneh mojega mladega življenja dogajalo. Pa ni bilo nič pomembnega, nič tako izrednega, da bi se razlikovalo od tisočev vsakdanjikov v našem mestu! Samo meni se zdi, da je v vsem dogajanju ležala velika pomenljivost in samo meni je dogodek pomemben.

Štel sem jih dvajset, dve ubogi desetletji življenja. Pravijo, da ju skoraj ni vredno šteti v celoti bivanja, toda jaz sem prepričan, da se v teh letih dogodi več kot v vseh ostalih: naše življenje ne bo nikoli več tako polno, tako prežeto z uničujočimi čustvi, ki nam barvajo značaj tja v pozno starost, kot prav v teh presnetih dvajsetih letih. Prav toliko pa sem bil star, ko sva se srečala.

Nji je bilo šestnajst let; premalo in preveč bi dejal. Skusila je življenje zrele ženske, čeprav to še ni bila, čutila je še kot otrok, a to ni več bila.

Spoznala sva se v gneči vsakdanjih ljudi, od plesa in alkohola znojnih, od svojih propadlih sanj ožganih. Ona je bila nacejena nekakšnega likerja, jaz sem blodno meril stene z vročim utripom kdove katerega vinjaka v želodcu. V vsem prostoru sva bila edinstveno osamljena — vsi ostali so bili v gneči doma, bili so si dobro znani v svoji propadlosti, samo midva sva neobgleno tipala skozi mrak in zadah skupnega veselja.

„Punčil!“ sem grknil in povaljal težki jezik v ustih. „Me imaš kaj rada?“

Pogledala me je tako žalostno in samotno, da me je za hip presekal čudno spoznanje — skupaj sva preživela že tisočletja, zaprta v temo brezčutnosti, nikoli spoznana, nikoli občutena — toda preblisk je minil. Pijanost me je mehko ovila.

Ne spominjam se vseh tistih krutečih besed, ki sva jih valila v obup brezdelja. Spominjam se samo jasnega hotenja, da hočem z njo združiti samotnost svojih poti, ter nejasnega upanja, da je

ona in samo ona tisto bitje na vsem svetu, s katerim lahko živim brez lupine vsakdanjega videza, čist in gol kot novorojeno dete.

Res, ne spominjam se besed, a vem, da so bile tako presneto vsakdanje, ker drugačnih nisem znal govoriti. Njene tudi. Toda skozi nepotrebno navlako besedičenja sva se razumela... ali pa sva samo začutila, da najini hotenji presegata to, kar so govorila usta.

Tako naju je gneča ljudi izvrgla v samotno ulico za neka vežna vrata, kjer so se kopicili prazni zaboji in škatle. Divje, brez vsakega premisleka sva se predala mraku in drug drugemu. Najino opletanje med neuporabno leseno in kartonasto šaro je bilo podobno boju enako močnih živali. Nikakršne naslade nisem čutil, ko se mi je predala. Veliko bolj močno je bilo čutenje, da sva na smrt ranjena zgrmela v prepad, ki sva ga v zaslepljenosti spregledala.

Potem je sledilo tisto pacasto zavlačenje. V trenutku sva bila sita drug drugega, a nisva se upala raziti kar tako. Še sva se objemala, toda z občutkom, da sva prejšnjemu dejanju to dolžna, da tako mora biti, kajti sicer bi vse skupaj ne bilo prav nič drugače, kot če se gonijo psi.

Ko sva odšla na ulico, obsijano z mrtvo lučjo mestne razsvetljave, sem opazil, da krivi usta v jok. Presneto jasno mi je bilo, da ne zaradi pravkar minulega. V njenem kremženju so se kazale črte, ki bodo čez nekaj let zaorale v njen obraz kot gube, samo nihče jih ne bo znal prebrati tako jasno, kot sem jih lahko tistikrat prebral jaz v njihovem nastajanju.

„Vedela sem, da bo tako... Še vedno je bilo...“ je tiho dejala.

Nikoli več nisva spregovorila besede. Še v oči si ne upava pogledati, kadar se srečava na ulicah našega mesta. Sicer pa je vedela, da bo tako... Še vedno je bilo... MATEJ

AVTORI PRI SAMOSTOJNI DOLNI

BORIS LAVRIČ

Boris Lavrič iz Kranja, telefonisti mehanik v tamkajšnji Iskri, sodi med najmlajše slovenske samorastnike. Čeprav je vedno rad slikal, se je intenzivno začel ukvarjati s slikarstvom šele 1969. Njegova pot samorastnika se je začela pravzaprav naključno: v časopisu je videl razpis za razstavo v Trebnjem in je poslal nekaj svojih del. Žirija je tri njegove slike objavila. Lavrič je tako prodril v trebanjski krog in še isto leto so ga povabili tudi na tabor, vsakoletno srečanje samorastnikov v Trebnjem. Po tistem je sodeloval še leta 1971 in galerija v Trebnjem ima v spomin na dvoje udeleževanja Borisa Lavriča dvoje njegovih del: Njen svet in Srečanje.

„Po sodelovanju na prvem taboru sem se zagrizeno lotil slikanja. Skoraj bi težko našel dan, ki nisem vsaj nekaj časa predsedal ob sliki. Delam vsako popoldne, ob sobotah in nedeljah, navadno tudi ob dopustih. Zadnji dopust sem na primer skoraj v celoti posvetil slikarstvu...“

Na trebanjskih razstavah sodeluje od leta 1969, tudi na obeh taborih mu je bilo všeč: „V Trebnjem se dobro počutim, tudi s slikarji se razumem. Taborska srečanja so gotovo pomembna, predvsem ker večajo ugled slovenskega samorastniškega slikarstva. Hkrati tudi izmenjavamo izkušnje. Kar pa se samega slikarstva tiče: vsak dela po svojem navdihu; kakor kdo dela, tako dela. Ni računati, da bi zaradi trebanjskega srečanja spremenil svoj izrazni svet. Končno bi bilo to narobe, saj je prav v Sloveniji po mojem največ različic v slikanju samorastnikov; vsak ima svoj svet in svojo tehniko, medtem ko je na primer v hlebinski šoli tako očiten vpliv starejšega Generaliča, da ga pravzaprav vsi drugi le posnemajo, čeprav je med njimi več tudi zelo kakovostnih slikarjev...“

„Slikar je zapustil ta svet, trdna tla, ki mu jih nudi bivanje na zemlji, in je usmeril svoj pogled v neraziskano področje med prvimi tehnično pokazanimi in s pomočjo televizije posredovanimi prikazi Lunine površine ter fantazije, ki se svobodno sprošča ob tem. Barvno je ostal zadržano skop, saj moramo barvno paleto prav tako zreducirati kot motivni svet le na nekaj osnovnih barv: modro, rdečo, zeleno, le redkokdaj doda kakšno komercialnejšo kombinacijo,“ pravi o slikarju prof. Andrej Pavlovec.

Lavrič sam pa trdi: „V začetku sem delal pokrajino, vendar me je dušilo in nisem delal sproščeno; potem sem zajadral v svet fantazije. Ko sem naredil prvo sliko, porojeno iz fantazije, sem se počutil sproščenega in srečnega. Potem sem se sprostil tako, da sem zapustil zemljo. Raje fantaziram: vsaka zvezda predstavlja svoj planet. Vprašanje je, ali je naseljen ali ne. Mislim, da so ti planeti neizčrpen vir gradiva za slikarje in kajpak za znanstvenike!“

Lavrič dela zdaj v kranjski Iskri. Rodil se je pred 41 leti v Naklem pri Kranju. Oče je bil krojač, in čeprav so živeli takorekoč na kmetih, ni bilo tipičnih kmečkih motivov. „Sosedje sicer bili kmetje in sem včasih tudi popazil na njihove krave, vendar pa nisem imel neposrednega stika z zemljo. Tako se v meni niso zakoreninile tiste tipične lastnosti, značilne za motiviko številnih naših samorastnikov.“

Lavrič živi v trisobnem stanovanju v Kranju, blizu vodovodnega stolpa in športnega parka. Prvi je stanoval v tesnejšem stanovanju v neposredni bližini: vse pohištvo so tako kar na ramah prinesli iz starega v novo. Lavrič pravi: „Kljub temu da smo v večjem stanovanju, še vedno nimam ateljeja. Enkrat delam v kuhinji, drugič gostujem v otroški sobi...“

Lavrič je poročen in ima dva otroke: 13-letni Uroš obiskuje sedmi razred, 11-letna hči Nataša je v petem razredu; žena Fani pa je kar majhna enciklopedija podatkov o tem, koliko razstav je imel in kdaj jih je pripravil.

Lavrič ima za letos v načrtu tri večje stvari: prvo, razstavo največ, ki potuje po evropskih prestolnicah pod pokroviteljstvom Winstona, ki že uresničil. Slovenski samorastniki so v tem izboru jugoslovanske naive odlično zastopani, sodelujejo domala vsi, ki kaj veljajo.

Poleti bo Lavrič tretjič sodeloval na trebanjskem srečanju samorastnikov, prav tako se pogovarja za samostojno razstavo v Trebnjem. Kajpak je razumljivo, da bo sodeloval na skupinskih razstavah slovenskih samorastnikov, kamor ga bodo povabili.

Samostojnih razstav v teh letih intenzivnega dela Lavrič ni imel dosti: najprej se je predstavil domačemu občinstvu v rojstni vasi, potem je pripravil razstavo na Visokem pri Kranju, dvakrat pa je razstavljal tudi v Kranju. Kajpak je večkrat nastopil v skupinskih razstavah; med drugim je gostoval tudi na Poljskem.

Lavriča boli, da institucije razen redkih izjem ne kažejo zanimanja za tovrstno ustvarjanje. Meni, da bi morale občine, v katerih slikarji živijo, pokazati več razumevanja. Toda: „Kranju se doslej niso spomnili, da bi odkupili kako mojo sliko, tudi v Iskri jim ni prišlo na misel, da bi mi ponudili, naj pripravim razstavo v njenih prostorih. Pa bi jo z veseljem, da bi ljudje videli, kaj delavci počnemo, kadar nismo službi...“

Lavrič veliko pokloni, nekaj proda — in veliko obdrži zase (zlasti po ženini zaslugi, ki ne da zlepa slike od doma!). Sicer pa pravi: „Slikam notranje nuje. Moj cilj ni, da bi po vsi sili prodal. Imam službo, ki mi prinaša dohodek, potrebna za življenje!“

PRIREDIL
MILAN
MARKELJ

sedem čudes sveta

BOG IN KANJON

Malokatero osebnost iz sveta umetnosti ovija tako trdna tema kot slovitega grškega kiparja Feidiasa ali Fidija. O njem se govori, da je bil eden največjih kiparjev helenistične kulture, toda po čudni poti usode do danes ne poznamo niti enega njegovega dela v izvorniku. Do nas je skozi temo stoletij prišlo le poročilo o izjemnih kvalitetah in mojstrstvu tega umetnika, poznamo imena njegovih kipov, kraje, kjer so stali, toda niti enega ne moremo videti, da bi ga občudovali in se prepričali o lepoti njegovih stvaritev. Strokovnjaki domnevajo, da v nekaterih antičnih skulpturah lahko zasledimo dela Fidije, toda samo kot posnetke ali replike njegovih izvornih stvaritev.

Fidija je, kakor poročajo antični avtorji, ustvaril celo vrsto mojstrov. Med drugim je izdelal tudi bronasti kip Amazonke, ki naj bi stal pred Artemidinim svetiščem v Efezu, o katerem smo že pisali. Za njegovi vrhunski deli pa so že takrat šteli veliko podobo Atene in vrhovnega boga grške mitologije Zeusa.

Zevsov kip je stal v templju v Olimpiji. Fidija naj bi ga po nekaterih virih izdelal okoli leta 456 pred našim štetjem. Kakšen je ta sloviti kip, ki je zaradi svoje enkratnosti prišel na seznam sedmerih čudes sveta, ne vemo. Lahko se naslanjamo le na ohranjena izročila. Božji lik naj bi bil velik okoli 15 metrov, predstavljal pa je Zeusa, sedečega na prestolu. Izrezljan je bil, kot pravi izročilo, iz slonove kosti ter bogato obložen z zlatom in

številnimi dragimi kamni. Sodobniki so menili, da predstavlja ta Fidijeva mojstrovina največjo stvaritev grškega duha. Sami Grki so šteli tistega, ki v svojem življenju ni nikoli poromal v Olimpijo gledat Zevsov kip, za nesrečnega človeka. Chrystonos je zapisal, da „bi pogled na Zeusa moral pretresti celo najbrezumnejše bitje“, in s temi besedami najbolje izrazil duha Fidijeve stvaritve. Zevs je moral izražati silno moč vladarja bogov, pa tudi svojo dobroto kot oče ljudi.

Bajka ve tudi povedati, da so Grki, prevzeti nad lepoto umetnine, verjeli, da se je velikemu Fidiji moral pokazati sam Zevs ali pa da se je umetnik povzpел na sveto goro Olimp, kjer je videl božansko obličje Gromovnika.

O življenju velikega kiparja ne vemo skoraj ničesar, lahko pa domnevamo, da je njegov konec povezan z izdelavo Zevskega lika. Kakor poročajo nekateri antični avtorji, naj bi Fidija obtožili utaje zlata in ga zaprli v ječo, kjer je potem končal. Ta domneva, ki pa je ni mogoče preveriti, bi se skladala z resničnostjo le v tem primeru, če je Fidija res zamikala velika množina zlata, ki ga je rabil pri izdelavi kipa. Prav lahko pa, da so obtožbe o zataji zlata prihajale le iz zavisti in nerazumevanja naročnikov. Vsekakor neresljiva vprašanja.

Preč leti so v Olimpiji arheologi izkopali dele antične livarne. Po daljših analizah sloga kalupov, ki so rabili za vlivanje delov oblek za kipe, so

strokovnjaki postavili domnevo, da je livarna nastala okoli leta 450 pred našim štetjem. Časovno bi torej prav lahko pripadala Fidiji...

V pravadni zgodovini naše zemlje se je na današnjem ozemlju Združenih držav Amerike dvignil koloradski plato. Ledeniške vode, ki so se 50 milijonov let stale po tej planoti, so zagrizle v skalnato površino in s svojim neprestanim glodanjem vsekale v planoto edinstven naravni pojav: ogromno sotesko, ki jo Američani imenujejo Grand Canyon. Tako po svoji globini kot veličini predstavlja Grand Canyon edinstveno delo narave in ga mnogi sestavljajo velikih naravnih čudes postavljajo kar med sedem največjih.

Celoten kanjon je z vsemi svojimi stranskimi kanjoni dolg 350 kilometrov, globok pa je od 1200 do 1500 metrov. Rdeča reka (Rio Colorado) ga je v planoto vrezala v obliki zlomljene črte in stopničaste vose. Od enega roba do drugega meri ta ogromna razpoka od 6,5 do 29 kilometrov. Stopničasti spust žari v različnih barvah raznih plasti, tako da je pogled nanj resnično veličasten.

Prvi zapisi o Velikem kanjonu prihajajo od španskih zavojevalcev, ki jih je pohlepl po zlatu gnal v ameriške divjine. Potem ko so izropali srednjemeriške civilizacije, so jih pripovedi o bajeslovnih zlatih mestih na severu pognale v lakomna beganja po divjih ozemljih, med sovražno razpoložena indijanska plemena. Ena od takih

odprav je bila tudi tista, ki jo je vodil Vasquez Coronada. V tej odpravi je bil mož, ki se je pisal Garcia Lopez de Cardenas. Njegovo ime bi utonelo v teme pozabe, ko bi ne šel skozi pokrajino odprtimi očmi, pripravljenimi videti tudi kaj drugega kot samo zlato.

Tako se glasi prvi zapis o Grand Canyon izpod Cardenasovega peresa v letu 1542: „Nemogoče mi je zmanjkalo tal pod nogami. Ozrl sem se navzdol in zagledal prepad, tako globok in močilen, da nimam besed, s katerimi bi ga lahko opisal. Spodaj, na dnu soteske, se je lesketalo Rio Colorado.“

Skoraj tristo let je minilo od začudenja španskega lovca na zlato, preden so Grand Canyon natančneje raziskali in premerili. Velika soteska je zbujala strah, tako da se je malokdo upal spustiti v njene globine. Toda kot vedno je bila tudi izziv za vse tiste, ki svoj pogum lahko merijo ob resnično velikih nevarnostih. In tako je ameriški majorju J. W. Powellu padlo v glavo, da bi prevozil Grand Canyon po reki. Leta 1869 je to svojo blazno misel uresničil.

Danes je ta soteska velika turistična zanimivost, ki privablja ogromne množice turistov. Dobro znana pa je tudi nam, saj smo jo lahko videli v številnih filmih. Njena veličina in strahotna pota je prav odlična scena za pustolovske, bojske in druge filme.

KAJ JE

PREDSTAVJAMO VAM

FILM

ZA OSKARJA

Center filmskih delovnih skupnosti iz Beograda je odločil, da bo iz jugoslovanske filmske proizvodnje Ameriški akademiji za film, ki vsako leto podeljuje največje filmsko priznanje, Oskarja, predložil domači film režiserja Zdravka Velimirovića „Derviš in smrt“ kot kandidata za Oskarja. Film je pri naših filmskih kritikih požel precej priznanja in je dobitnik številnih nagrad. Zanimivo pa je, da je na ugoden sprejem naletel tudi pri občinstvu, saj je prav s tem filmom marsikateri jugoslovanski kinematograf postavil rekord v številu gledalcev. Upajmo, da bo kvalitete filma na posebni, prirejeni kopiji videla tudi ameriška komisija.

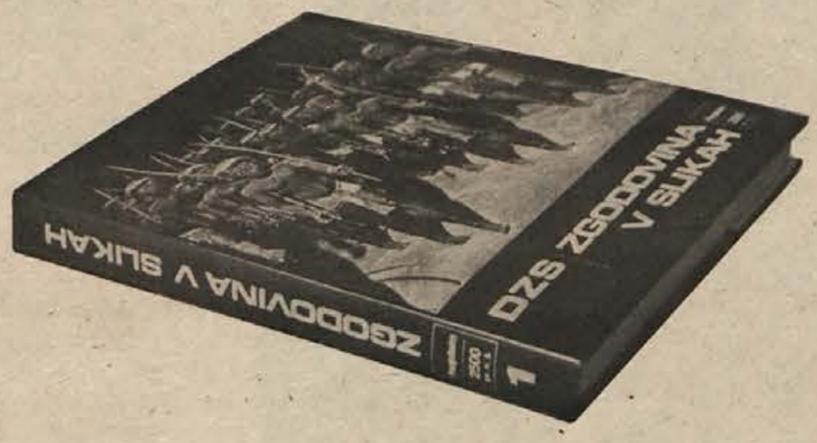

ki so ga spremljali in ki so tudi povzročili vse prerekanja, ostala je samo še glasba, kakor so jo zabeležili magnetofonski trakovi in kakršna se nam predstavlja v dvojnem albumu Jugotona. Album nam poskuša podati strnjeno podobo festivala, obenem pa predstaviti čim več jugoslovanskih pop-skupin. Koliko mu je to uspelo, naj presodi vsakdo sam.

resničnost se v pripovedi tako prepletata, da ju je včasih nemogoče ločiti.

Tako film kot njegova literarna predloga sta v svetu vzbudila precej zanimanja, pa tudi ogorčenja, saj je pripoved Anthonyja Burgessa „Peklenska pomaranča“ svojevrsten odziv na nasilje, ki se je v svetu močno razpaslo. „Peklenska pomaranča“ pripoveduje o mladem človeku, ki vodi nasilniško tolpo iz čisto osebnih pobud. Delovanje na tej osnovi se mu podre, toda obenem pisatelj pokaže, da je možno nasilje brez težav izvajati v okviru sprejetih družbenih meril. Prevajalsko delo je bilo težavno, ker se je pisatelj močno naslonil na izrazoslovje ulice, vendar je to našemu prevajalcu dobro uspelo, čeprav bo marsikoga ta latovščina pri branju motila.

Prva knjiga velike zbirke „Zgodovina v slikah“, ki izhaja pri Državni založbi Slovenije, je pred nami. Prva knjiga, ki obravnava prazgodovino, že daje vpogled v celotno zbirko. Zasnovana je na poljuden, lahko razumljiv način, vendar ne stopa iz mej znanstvenosti, celo več: pred nas razgrinja zgodovino malo drugače, kot smo bili dosedaj vajeni; to ni več zgodovina Evrope, ampak resnično svetovna zgodovina, saj upošteva tudi tiste kulture, ki so nam bile prej odmaknjene in neznane. Velika prednost te zbirke je gotovo v izredno bogatem izboru slikovnega gradiva in bo morda prav z njim pritegnila mnoge bralce, ki bi sicer nikoli ne posegli po tovrstni literaturi.

PLOŠČE

FILM THEMES

V naših trgovinah je moč kupiti še en dvojni album, ki prinaša najlepše filmske glasbene teme. Znano je, da je glasbo iz nekaterih filmov občinstvo zelo dobro sprejelo ter jo v hipu osvojilo. V albumu so posnetki najbolj priljubljenih melodij iz dvajsetih filmov, katerih večino smo videli tudi pri nas. Naj omenimo samo nekatere: „Ljubezenska zgodba“, „Tujci v noči“, „Zajtrk pri Tiffanyju“, „Bonny in Clyde“, „Dr. Živa- go“, „Romeo in Julija“.

Narodnozabavni ansambel Borisa Kovačiča je praznoval že 15 let, odkar razveseljuje s svojimi vižami naše ljudi. Ob tej priliki so pri Helidonu izdali veliko ploščo tega ansambla, ki nosi naslov „Čolnč sreče“. Na plošči so posnetki 12 skladb, ki jih ob spremljavi ansambla Borisa Kovačiča prepevajo Stanka Kovačič, Daniilo Čadež, Tomaž Tozon in kvartet Do.

KNJIGE

tri srca

Jack London je med našimi bralci zelo znan pisatelj, saj si je s svojimi pustolovskimi pripovedmi pridobil lepo številno stalnih bralcev. Na tržišču pa je mogoče dobiti tudi roman „Tri srca“, ki tega pisatelja predstavlja v drugačni luči, kot smo ga vajeni. Roman je svojevrstna pripoved o podjetni dogodivščini mladega ameriškega človeka, obenem pa tudi prikrita satira na nekatere ameriške pisce, ki so pustolovski roman poplitvili in razvodenili. Domišljija in

premišljanje/ vanje o christi t.

Po mnenju nemških literarnih kritikov je delo Chríste Wolfve ena najpomembnejših knjig vzhodnonemške književnosti. Pisateljica je za osnovno svojega pisanja vzela resnično osebo, Christo T., ki si je o svojem življenju delala zapiske in pisala dnevnik. Vse to gradivo je Wolfova dobro proučila in napisala edinstveno pripoved o usodi posameznika, ki živi v nerazumevalni okolici. Mnogo mnenj in misli je avtorica v delo vtakala tako, da jih je pripisala junakinji pripovedi, čeprav so izrazito njena. Pripovedi torej ne moremo imeti za biografijo, vsekakor pa je svojevrstno delo, ki ga je vredno prebrati. Knjiga je izšla pri Prešernovi družbi.

poglavitni smotri

Pred nalogami usmeriti in uresničiti naš nadaljnji razvoj in vsesplošni napredek smo kot samoupravni nosilci prav vsi, vendar pa se moramo zavedati, da moramo nove ekonomske in socialne razmere uresničevati v naravnih danostih in tudi v določenem prostorskem redu. To določa tudi dogovor „Smotri in smernice za urejanje prostora“, ki ga je 1973 sprejela skupščina SR Slovenije. Da bi bila z njim na primeren način seznanjena vsa javnost, je Zavod SRS za regionalno in prostorsko planiranje izdal omenjeni dogovor v knjižni obliki. Novost publikacije je v tem, da besedilo spremljajo številne ilustracije, ki na neposreden način ponazarjajo smisel besedila tudi preprostemu človeku.

POLETJE BREZ PTIC

S to knjigo se zaključuje velika trilogija kitajsko-evropske pisateljice Hane Suyinove. Obsežno in izčrpno delo nam odkriva življenje treh generacij, ki so prešla najbolj burna obdobja v zgodovini Kitajske. V opisovanju posameznih tragičnih usod je veliko prostora namenjenega tudi opisu zgodovinskih razmer tistega časa. Pisanje je plastično in živo, saj je avtorica svoje delo zastavila na osnovi lastnih doživetij in spoznanj.

EKSPEDICIJA

Norveški raziskovalec Thor Heyerdahl je enkrat že presenetil svetovno javnost, ko se je na splavu Kon-Tiki odpravil čez Tihi ocean. Podobne ekspedicije se je lotil pred nekaj leti. Hotel je dokazati, da obstoji možnost, da so pred tisočletji stari Egipčani s svojimi čolni iz papirusa prepluli Atlantik. Uspehe in neuspehe te svoje ekspedicije je napisal tudi v obliki zanimive pripovedi. Prevod te knjige, opremljene z avtentičnimi barvnimi fotografijami, smo dobili tudi pri nas. Poučno in prijetno branje za zimske večere.

pop festival

Vznemirjenje, ogorčenje, zavračanje in pritrjevanje javnosti ob lanskoletnem pop boom festivalu „Ljubljana 74“ se je že poglelo. Festival je pozabljen, pozabljeni pa so tudi dogodki,

knjiga ni mrtva

Izkušnje trebanjske občinske knjižnice kažejo razveseljivo zanimanje bralcev za dobro knjigo. To zanikuje pogostokrat izrečeno bojazn, da sodobna komunikacijska sredstva, predvsem televizija, odvajajo ljudi od branja. Franc Režun, ki poleg učiteljevanja na trebanjski osnovni šoli že več kot desetletje skrbi za občinsko knjižnico, meni o tem, ali ljudi danes še priteguje knjiga, da gre pač za prehodno obdobje, ko še dokaj slabo razvit osebni standard od ljudi terjaja vsakršno pridobitniško dejavnost tudi še po rednem delu, zato zasledi med obiskovalci premalo delavcev. Po njegovem prepričanju bo temu prehodnemu obdobju sledila potreba po aktivnem kulturnem življenju, kar prinaša tudi slo po branju. Potrjevanje te domneve vidi- jo v Trebnjem v vsakodnevnem delu knjižnice. Še leta 1963 so imeli na policah le 1.200 knjižnih enot; v glavnem je šlo za de-

lo čitalniške in agitpropovske vsebine. „Vseeno so nas proglasili za občinsko knjižnico, brez posebnega prostora in kadra,“ se ob tem nespodbudnem začetku spominja teh časov Franc Režun. „Knjižnica je nekaj, kar nastaja desetletja in stoletja. Nam ni preostalo drugega, kot da smo trmasto, kot so mi očitali eni in drugi, lovili dinarje, kupovali zanje knjige in skušali nadoknaditi zamujeno. Med bralci je zanimanje za knjižnico le, če ima le-ta na voljo dober izbor knjig, če sledi času; to je najboljša propaganda. Drugega, razen nabave knjig, si skoraj nismo privoščili. S skromnimi preureditvenimi deli smo v prosvetnem domu pridobili še tri dodatne prostore, ki pa danes tudi že ne ustrezajo več.“ Režun nima rad hvale. Na vprašanje, kako bi ocenil trebanjsko knjižnico po njenem knjižnem fondu, se je poslužil

meril Narodne in univerzitetne knjižnice. Z 10.000 knjižnimi enotami se trebanjska uvršča v sredino republiške lestvice, čeprav bi marsikatero gospodarsko močnejšo našli za njimi. Med dolgoletnim delom so prišli tudi do svojih izkušenj o tem, čemu dajati prednost pri izposojanju knjig na podeželju. Franc Režun je prepričan, da je uspeh večji, če širijo izbor knjig na samih izposojevališčih, ne pa da jih občasno zalagajo z izposojevalnimi kovčki. „Tak kovček je za izposojevališče preskromen, je pa ravno toliko, da lahko v osrednji knjižnici ravno ta čas pogrešamo nekó zanimivo delo. Hudo slabo je namreč za knjižnico, če bralec nekaj išče, vendar v njej tega ne najde. Za kar neposrednejši stik bralcev s knjigami smo zato že davno uvedli prost dostop do knjižnih polic. Izposojevališča seveda tekoče seznanjamo o novostih v občinski knjižnici.“

Prihodnje leto se bo iztekel petletni načrt razvoja knjižničarstva v občini. V njem so si postavili za cilj, da bi zbrali toliko knjig, kot je v občini prebivalcev. Franc Režun je zadovoljen z doseženim in je prepričan, da bodo ta cilj dosegli. Knjige tudi ne ležijo mrtve na policah, saj so v minulemu letu imeli 9.000 izposoj. Tudi vnaprej pogumno načrtujejo. Da bi uredili najnujnejše, bi potrebovali kar milijon dinarjev. Ker vedo, da teh denarcev v občini ne premorejo, so o tem že seznanili republiško kulturno skupnost. O knjižničarstvu v trebanjski občini se na zunanje ne ve veliko; radosti, skrbi in zadovoljstva so skrita med prebrane strani in bralce. Ne gre namreč pozabiti, da se tudi ta oblika kulture v tej sredini bori s težavami, značilnimi za manj razvite občine.

A. ŽELEZNIK

IZ TRDINOVEGA
NOTESA

kosci

„V Gotni vasi. Pri Petriču. Koscem (za deteljo) daje se dne ne tu po 7 grošev. Začno delati z dnem. Ob šestih imajo trije vsaki polič vina, za kosilo (zelje, kašo etc.) vsi trije le en vrč, za predpoldanico vsaki polič, za obed (salata, fižol, parklji, celi rilec, sploh kaj prekaženega pri kosteh, kar imajo posebno radi v ješprenju, ker biva s tem jako masten in okusen) vsi trije zopet 1 bokal, za malico zopet vsaki 1 polič, za večerjo pa zopet vsi kak bokal (repo, krompir, grah ali kaj takega). Včasih ga je kaka merica manj, kedar pijo namreč popoldne skupaj z vozniki, ali dosti manj nikoli (sploh reči). Mesto kosila se je že tudi zgodilo, da so si izvolili raje kavo. Petrič in Durini najemnicam vselej le kavo dajeta, ktero imajo babe raje ko kaj drugega. Pri predkosilnici imajo Petričevi bel

kruh, kedar je kava se ve da tudi pri kosilu, sicer pa črn. Petrič ima mnogo raje možke ko ženske i za take dela, ktere bi lahko ženske opravile, npr. za okop, za grabež listja etc. A. zato, ker so možaki močnejši in sila pridni, če jim se da dosti piti. Ker imajo pri Petriču tega obilno, gredo k njemu raje ko drugam in delajo res na vse pretege od prve zore do poznega mraka kakor voli. Neprehvalni so tod delavci, ako niso žejni! B. babe so slabeje, lenije in zraven še lišpave. Vina požrle bi mhe še več od dedcev. Z jedjo so možki kmalu zadovoljni, omenjeni ješprenj je za njih non plus ultra dobrote. Babe pa vse grajajo, pravijo, da njim dajejo kosti, meso pa prodajajo, štruklji bi morali biti za njih ali vsaka bi htela drugače, na zadnje pa še po celi fari razneso in osirjejo in ji jemljo kredit in dobro ime.

KOSCI

Tako je to s kosci in sploh z najrazličnejšimi posli. Trdina pravi, da so možki boljši za delo kot ženske — in svoje mnenje tudi zagovarja. „Neprehvalni so tod delavci, ako niso žejni!“ trdi — in tako mnenje se je ohranilo do današnjih dni. Kar poslušajte na primer tiste, ki gradijo hiše. Sosedje, prijatelji in znanci, ki sicer dajejo videz, da komaj svinčnik dvignejo, lahko ob dobri malici in pravi pijači kar na ena, dve, tri zabetonirajo ploščo, lahko mimogrede okopljejo strm vinograd pod vikendom in podobno. Ali še bolje: še danes velja kot včasih: vsako delo bo dobro opravljeno, če dobi Podgorec dovolj pijače!

Samo da teče po grlu, da poplakne prah vsakdanjosti! Na zdravje!

UREME URABE SEJE

„Če te kličejo na koline, ne smeš odreči, kakor ne za krst!“ Še velja ta pregovor iz starih časov. Koline so menda najlepši praznik v zimskem času, kot domači praznik nedvomno v izrednih časih. „Mesar“ pride že zgodaj k hiši: na mizi je hleb novega pšeničnega kruha, ne manjka zelenka slivovke. Pogosto postrežejo tudi z vročim čajem. Potem vstanejo in gredo na posel. Veščak z enim zamahom zadene srce in konča prašiču trpljenje. Včasih so ponekod na Dolenskem vrgli pri kolinah košček mesa v hlev, tako bi potolažili duhove prednikov. Kloubase so včasih začeli delati šele proti večeru; prej so primerno razsekali prašiča, zlasti gnjati in plečeta. Še vedno so v takih primerih čislane „šije“, prostori, kjer dimijo meso. Pri takem domačem prazniku kajpak ne manjka pijače. Kdor sam sodeluje, naj pazi, da se mu ne bo primerilo tako, kot govori zgodba: pijan mesar je šel domov in spotoma izgubil nekaj kolon. Naslednje jutro je šel po cesti možak in od daleč zagledal krvavico. Brž je tekel po pomoč: „Strašna zverina gre po poti, spredaj in zadaj ima roge!“ Pa so vrli Lamberžani — tam se je namreč zgodba primerila — tekli s puškami nad zverino, na županovo povelje so jeli neusmiljeno streljati, da je kaša lezla po cesti. Oddahnili so si,

ko so zverino pokončali in najpametnejši je dejal: „Kakšna sreča, da smo prišli ob pravem času, iz teh jajčec bi se izleglo zverin; da bi pomendrale ves lamberski trg!“ Pazite torej pri kolinah! Januar — prosinac, je dobil ime po rimskem bogu Janusu, varuhu mestnih vrat, ki je na podobah vedno z dvema obrazoma. Rimljani so navadno začeli novo leto s 1. marcem, z nastopom pomladi. Zaradi zaдушitve nekega upora v Španiji leta 154 pr. n. št. niso hoteli zamenjati konzulov, ki so se sicer menjavali z začetkom leta. Zato so leto skrajšali na deset mesecev, datum pa so pozneje obdržali. Slovenska imena mesecev so prvič zapisana 1466. leta v škofjeloškem rokopisu; ta je za januar uporabljal ime „prosynz“, Trubar je uporabil ime „prosimiz“, tako ga je imenoval tudi Dalmatin v Bibliji. Potem so uporabljali ime prosevec, ker so od božiča do sv. Treh kraljev navadno imeli na mizi prosen kruh. Pozneje so skušali uvesti ime lednik, a se ni obdržalo. Sonce bo 20. januarja stopilo v znamenje vodnarja. Luna pa ima v naslednjih 14 dneh ti dve spremembi: 12. januarja ob 11.19 bo ščip, po Herschlovem ključu se torej obeta mrzlo vreme, pihal bo mrzel veter, 20. januarja ob 16.14 pa bo prvi

9.1.-22.1.

krajec, in če gre verjeti Herschlu, se nam obeta lepo vreme. Svetnikom, ki bodo godovali med Tremi kralji in svečnico (2. februar), pravijo ljudje sredozimci oziroma hudozimci. Omeniti velja Antona Puščavnika (17.), zavetnika živine in zaljubljenih deklet, Boštjana (20.), ki slovi kot zanesljiv ranocelnik, in Nežo (21.), ki jo časte kot zavetnico ovac in kokoši. Ljudje se radi priporočajo Vincencu (22.) za dobro vinsko letino. O Neži gre celo pregovor: „Na dan svete Neže se kuram rit odveže.“ In še nekaj pregovorov! Če gredo na sv. Nežo dan žene na Kum bose, so potem na polju žita kopice goste. Če na sv. Vincenca se sonce le toliko pokaže, da bi mogel kdo konja osedlati, bo isto leto dobro vino. Če prosinca grmi, slabo vreme preti. Če prosinca ni snega, ga mali traven da. Če Vincenca sonce peče, dobro vince dozori, ki po grlu gladko teče, motne dela ti oči. Če sv. Anton z dežjem prihaja, se dolgo potem zemlja napaja. Je januarja mokrilo, polje bo slabo rodilo. Kakor okoli Vincenca bilo, tako čez leto ostalo bo. Prosinca gorkota — jeseni sirota. Sv. Fabjan in sv. Boštjan sok v drevju poženet. V prosincu mrzlo, da poka, kmetiča bogati ajda in moka.

KAMEN

„Gradič Kamen, ki ga prištevamo k Srednji Kranjski, je od Ljubljane oddaljen osem milj, od Novega mesta pa slabe četrt ure. Grad stoji na prav prijetnem kraju; prej je bil sicer slabo grajen, zdaj pa ga je pred približno tremi leti sedanji lastnik prav čedno na novo postavil ter povečal posestvo z izbornimi zemljišči. Tik pod gradičem se potok Težka voda izliva v Krko. Pred mnogimi leti so bili lastniki tega gradiča gospodje Galli, za njimi gospod Kristof Lauscher, nato Lovrenc Draganski, po njem pa ga je podedoval njegov sin. Pred nekaj leti si je grad pridobil v last sedanji lastnik Janez Krstnik Ganser, ki ga je lepo opremil.“ Le toliko besed je namenil zanimivemu gradu na desnem bregu Krke, v katerem je od 1953 pljučni oddelek splošne bolnišnice Novo mesto — brzkonje se je prav zaradi tega grad tudi ohranil ...

In kdo so bili pomembni lastniki ali stavci gradu Kamen? Dr. med. et phil. Janez Gosjak, omenjen tudi kot Ivan Krstnik Gosjak, se je rodil 1644, umrl pa 17. januarja 1689 na Kamnu. Študiral je v Padovi in tam tudi izdal svojo pomembno medicinsko delo *Observationes circa morbos mulierum* (O opazovanju ženskih bolezni), nadvse originalno delo, ki kaže avtorjev smisel za psihologijo bolnika. En vod tega dela je ohranjen v ljubljanski franškanski knjižnici. Zanimivo je, da se Janez Gosjak na naslovni strani označil za Novomeščana. Dr. Ivan Pintar poudarja, da bilo to delo za tisti čas zares originalno. Bil dr. Janeza Gosjaka — dr. Gregor Ganser — svoj priimek ponemčil, kar ni bilo tisti čenič nenavadnega. Gregor Ganser je študiral v Bologni in je bil convictor ogrskega plemiškega kolegija in tajnik kranjskih deželnih stanov. Umrl je 1693 v Ljubljani.

Ivan Vrhovec pa v svojem zgodovinskem opisu Novega mesta takole pravi o gradu Kamnu in Neuhofo (Pred malim mostkom), ki ju loči le cesta: „Tako onstran Krke se bliščita iz zelenja in vej bela gradiča, Neuhofo in Steinbrueckl, kojima je preje ljudstvo obema rekalo Pred Malim Mostkom ali tudi Mostek, sedaj pa jima ne ve nobenega drugega imena kot gospodarjevega. Oboje je primeroma mlado zidanje, ki je nastalo šele malo pred Valvasorjevim časom. Kronostiha (napisa na vrati) nam javljata, da sta bila stavitelja teh dveh gradičev eden duhovnik, drugi pa vojak. Nad Mostkom (sedaj Rozinov grad) čitamo: „Depositio pellicio illuquoque pallio ornatu gloriol isto,“ nad drugim pa: „AVLa noVA Marti otlosso VeneriqVe aDVLantl.“ Oba gradova spadata pod občino v Kandiji, to je vas tik Novega Mesta in takoj onstran Krke. V minulem stoletju so Kandijo zvali predmestje, odkod je dobila vas to čudno ime, je težko uganiti.“

Leta 1687 je bil dr. Franc Gosjak dekan medicinske fakultete na Dunaju, vendar moremo z gotovostjo trditi, če je bil to njegov sorodnik novomeških Gosjakov. Zgodovinar Hoff navaja, da je bil tudi Gosjakove oče medicinski pisatelj, vendar pa ne navaja nobenega dela. Gosjakove knjige, pisane v latinščini, italijanščini in nemščini, so bile tisti čas pomembne, saj je v njih zgradil cel politični sistem. V naših knjižnicah pa jih ni veliko, ker so imele težave s cenzuro. Naslednji znani lastnik Kamna je bil Fran Albert Pelzhofer baron Schoenauski. V svojem času je bil po vsej Evropi znan politični pisatelj. Rojen je bil baje 1645 v Ljubljani, umrl pa je 13. oktobra 1710 na Kamnu. Poklicu je bil pravnik, opravljal je vrsto pomembnih upravnih in sodnih služb na Kranjskem. Bil je lastnik Dobravice, ki je bila vseh hmeljniška pristava, Črna potoka, Puž, Zagorice in Kamna. Očitno je bil silno častihlepen mož, saj se je imel navado podvse sovati Freiherr von Schoenau.

Ni čudno, da Valvasor ni imel kaj povedati o zgodovini gradu Kamen, saj je to baročna stavba iz 17. stoletja in je bil torej takrat pravzaprav še čisto nov. Kljub temu pa celo Valvasor sam v svoji Slavi ne omenja, kdo je zidal Kamen. Vrhovec je, kot smo videli, pripisal graditev Kamna nekemu duhovniku, vendar tudi to ni popolnoma zanesljivo, ker je Vrhovec sklepal po vklesanem napisu na grajskem baročnem portalu. Valvasor tega napisa sploh ne omenja. Ob njegovi natančnosti je brzkonje najbolj verjetno, da takrat napisa sploh še ni bilo. Čeprav je grad Kamen v primerjavi z večino drugih gradov zelo mlad, pa se ponaša z bogato tradicijo: v njem je namreč živelo zelo veliko pomembnih ljudi.

V središču dogajanja v revolucionarnem letu 1848 v Novem mestu je bil novomeški advokat dr. Jožef Rozina. Rojen je bil 18. marca 1810 v Malem Gabru, umrl pa je 12. junija 1889 na Kamnu. Po poklicu je bil pravnik. V Novo mesto je prišel 1846. Dva leti pozneje je ustanovil prvi novomeški časnik *Sloveniensi Blatt*, ki je zastopal slovenske koristi. Bil je tudi med ustanovitelji Slovenskega društva. Zmaga reakcije je silno zavrla lepo začeto delo v Novem mestu, to dr. Rozina ni obupal. 1865 je bil prvi predsednik novomeške Narodne čitalnice. Za zaslužnega moža je omenil Janez Trdin v povesti *Gospod Vedež*, kjer opisuje uredništvo *Sloveniensi Blatta* Polaka.

Ze prvi, ki je grad kupil od zadnjega lastnika Draganiška in ki ga že omenja Valvasor, je bil zelo imeniten mož. To je bil Janez Krstnik Ganser (Gosjak), ki je 1662. leta kupil Kamen. Gosjak je bil sin očeta enakega imena, ki je 1658. leta prišel v Novo mesto kot deželni fizik (zdravnik). Gosjaki so grad obnovili, dediči pa so ga prodali baronu Pelzhofferju. Po Pelzhofferjevi smrti je grad na prisilni dražbi kupil grof Wolf Engelbrecht Auersperg in ga oddal v zakup baronu Paradeiserju. Za Kamen sta se začela zanimati barona Johann Langenmantel in Franz Adam Zierheim, ki je leta 1740 prodal Hmeljnik. Aprila naslednjega leta je bivši hmeljniški gospod kupil Kamen.

Dr. Jožef Rozina je, kar je manj znano, večkrat kompetiral za advokaturu skupne Prešernom in jo končno dosegel v Novem mestu skupaj z Zupančičem istega leta. Prešeren v Kranju. Kmalu po svojem prihodu v Novo mesto je postal vodilna osebnost. Pročnil se je s hčerko bogatega trgovca in postal lastnik Kamna v Kandiji. V opombah sedmi knjigi Trdinovega Zbranega dela silno napačno piše, da je postal lastnik Zidanega mostka, kar pa je razumljivo, saj stojita ob gradova čisto skupaj, njuni prvotni imeni sta le malo znani, ker so ju ljudje označevali po lastnikih.

Naj še enkrat omeniva napis na portalu: na sklepniku portala je vpisana letnica 1741. Zraven napisa je bila vklesana duhovita prisposoda, o kateri razmišlja upravnik Bogo Komelj takole: „Vkllesana duhovita prisposoda, ki danes ni več vidna in se je nihče ne spominja, predstavlja Adama in Evo v raju. V ozadju se vidi Hmeljnik, ki ga strazi angel z mečem. Poleg ležita plašč in kozuhovina. Adam stoji na pol gol pod drevesom in le preko ledij ima nekaj listov. Pod tem reliefom pa je že omenjeni latinski tekst, ki se glasi v prevodu: Odložil sem krzno in plašč in se ponašam s to obleko.“

Breckerfeld reliefa ni razložil, ampak le omenil, da prisposoda duhovito tolmači prodajo Kamna. Morda predstavlja goli Adam v raju barona Franza Adama Zierheima, ki je gol, ker je prodal Hmeljnik, in angel z mečem mu brani vstop v Hmeljnik. Adam je zdaj v raju, to je v gradiču Kamen, kar lahko sklepamo, ker se je najemnik Kamna pisal Paradeiser in morda bi ta priimek lahko tolmačili s paradizem, to je rajem. Odloženi plašč bi meril na barona Langenmantla, ki se je pogajal za nakup Kamna, kozuhovina pa bi morda spominjala na nekdanjega lastnika Pelzhofferja.

Po Zierheimovi smrti je grad večkrat menjal lastnike, med katerimi sta omembe vredna dr. Rozina in Suklje. Znano partizansko pesem *Obroč* (Fant petnajst nas je ...), ki jo je uglasbil Matjaž Kozina, je napisala Sukljietova vnukinja Marija Dernovšek, por. Sprajcar. Sicer je bila učiteljica in je poučevala tudi na novomeškem meščanski šoli. Dernovškova je umrla 1948 v Novem mestu. Na Kamnu je bil rojen tudi znani pianist Karel Dernovšek, ki je dalj časa zivel na Kamnu, med obema vojnama pa je nekaj časa stanoval na Kamnu slikar Janez Mežan. Znan je po svojih akvarelih.

Na Kamnu je bil rojen tudi znani pianist Karel Dernovšek, ki je dalj časa zivel na Kamnu, med obema vojnama pa je nekaj časa stanoval na Kamnu slikar Janez Mežan. Znan je po svojih akvarelih.